

ভৱানীপুৰ হস্তিনাপুৰ বিজ্ঞানী মহাবিদ্যালয় আলোচনী

B.H.B COLLEGE MAGAZINE

THE DIGITAL WORLD: DREAM & FLY

In-charge

Phanidhar Talukdar

Secretary

Bhrijujit Das

বিঃ

B.H.B.C

gopivata

বহালক
ধব তালুক

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী

শিক্ষা বর্ষ : ২০১০-১১

২৯ তম সংখ্যা

বার্ষিক মুখপত্র

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়

ছাত্র একতা সভাব দ্বারা প্রকাশিত

তত্ত্বাবধায়ক

ফণীধর তালুকদার

সম্পাদক

ভৃগুজিৎ দাস

সম্পাদনা সমিতি : ২০১০-১১

সভাপতি
লোহিত চন্দ্র বৰুৱা

তত্ত্বাবধায়ক
ফণীধৰ তালুকদাৰ

সম্পাদক
ভৃগুজিৎ দাস

সদস্য/সদস্যা
ড° অমিয়া মহন্ত
ড° চি ডেনচিং
ফণীধৰ মেছ
কৌশিক দাস
ছানিদুল বেগ
নিলম চৌধুৰী

স্থিৰ চিত্ৰ
বিউটি ষ্টুডিঅ'

বেটুপাত
ধীৰাজ তালুকদাৰ

ডিটিপি
পিকিউব

মুদ্ৰণ
পিকিউব
ৰাজগড় বোড,
ফোন : ৯৮৬৪৪-৪৯৮৫২

B.H.B. College, Sarupeta

উছৰ্গা

এজাক মানুহ অযুত আশা
... আৰু সেই অফুৰন্ত আশাত
মূৰ্তিমান কৰি তোলা
বি এইচ্ বি মহাবিদ্যালয়ৰ ভেঁটি গঢ়োতাসমূহ
পথিকৃৎ ব্যক্তিৰ শ্ৰীচৰণত এই আলোচনী উছৰ্গালোঁ।

B.H.B. College, Sarupeta

শ্রদ্ধাঞ্জলি

স্বৰ্গীয় হানিফ বাজা

স্বৰ্গীয় বাহাছউদ্দিন

স্বৰ্গীয় দীপাঞ্জলি কলিতা

স্বৰ্গীয় তৰুণ দাস

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী সম্পাদনা সমিতিয়ে বিগত সময়ছোৱাত প্রত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে মহাবিদ্যালয়ৰ সেৱা আগবঢ়াই যোৱা অৰ্থচ আৰু চিৰকালৰ বাবে আমাৰ মাজত হেৰাই যোৱা জ্ঞাত-অজ্ঞাত ব্যক্তিসকলৰ প্রতি গভীৰ শ্রদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছে।

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ জন্মলগ্নে পৰা নিঃস্বৰ্গভাৱে সেৱা আগবঢ়াই যোৱা তথা সৰুপেটা অঞ্চলৰ ক্ৰীড়া জগতৰ প্রতিষ্ঠাতা, সুন্দৰ খেলুৱৈ হানিফ বাজাৰ অকাল বিয়োগত সম্পাদনা সমিতিয়ে গভীৰ শোক প্ৰকাশ কৰিছে।

মহাবিদ্যালয়ৰ মৰমৰ ছাত্ৰ বাহাছউদ্দিন আৰু মৰমৰ ছাত্ৰী দীপাঞ্জলী কলিতাৰ কৰুণ মৃত্যুয়ে মহাবিদ্যালয় পৰিয়ালক সোকাহত কৰি তোলে।

সৌ সিদিনা মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্মচাৰী তৰুণ দাসৰ মৃত্যুৱেও মহাবিদ্যালয়ৰ প্রতিজন ব্যক্তিকে মৰ্মাহত কৰি তোলে।

সেয়েহে এই ক্ষেত্ৰে এই আটাইকেইজন ব্যক্তিৰ লগতে দেশ আৰু জাতিৰ কাৰণে আজীৱন সেৱা আগবঢ়োৱা সুধাকণ্ঠ ড° ভূপেন হাজৰিকাৰ মৃত্যুত বি এইচ মহাবিদ্যালয়ৰ তৰফৰ পৰা সম্পাদনা সমিতিয়ে গভীৰ শ্রদ্ধাঞ্জলি নিবেদন কৰিছে।

শুভেচ্ছাবাণী

বৈষ্ণৱী জিলাৰ সৰুপেটাস্থিত ঐতিহ্যমণ্ডিত বি. এইচ. বি মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাই বাৰ্ষিক আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰিব কুলি জনি অতি সুখী হৈছে। মহাবিদ্যালয় এখনৰ মুখপত্ৰখন হ'ল মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সাহিত্য-চৰ্চাৰ প্ৰাথমিক মঞ্চ। এই ক্ষেত্ৰত পৰাই ভবিষ্যতৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ কাণ্ডাৰীসকলৰ পৰিচয় আমি পাব পাৰোঁ। সেয়ে, এই আলোচনীৰ শুভৰূপ নীলিম আকাশৰ স্তৰ হ'ল আমি আলোচনা-নক্ষত্ৰৰ সৃষ্টি।

আশা কৰোঁ, এই শুভৰূপক উচিত মৰ্যাদা দি বাৰ্ষিক আলোচনীখন সৰ্বাংগ সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ কৰিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সাহিত্য প্ৰতিভা সৰ্বতোপকাৰে বিকাশ হওক— তাৰেই কামনাৰে সবালৈকে মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা জনালোঁ।

বি. এইচ. বি. মোৰ অম্মা জননী।

১৯৭৭, ১৪১৮ ভাস্কৰবান্দ

বংবং তেবাং
সভাপতি, অসম সাহিত্য সভা

তত্ত্বাবধায়কৰ কলম

বি. এইচ. বি. মহাবিদ্যালয়ৰ এই সংখ্যা বৰ্ষিক মুখপত্ৰ আমি শিক্ষক-কৰ্মচাৰী আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সুধীজনৰ মাজত উলিয়াই পঢ়িবলৈ পৰৱৰ্তীৰ প্ৰয়াস কৰিছোঁ। আশা কৰিছোঁ এখন আটক খুনীয়া আলোচনী পঢ়ুৱৈয়ে পাওঁক। সম্পাদকক মোৰ সৰ্বাঙ্গী প্ৰশংসা আগবঢ়াইছোঁ। এই কৰ্মত সহযোগ কৰা সম্পাদনা সমিতিৰ মাননীয় সদস্য-সদস্যসকলৰ উপৰিও ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, অধ্যক্ষ মহোদয়ক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আমি আগতেও আলোচনীৰ দুই-এটি সংখ্যাৰ তত্ত্বাবধায়ক আছিলোঁ। আমাৰ এই প্ৰচেষ্টাত বৈ যোৱা ত্ৰুটি-বিচ্যুতিৰ বাবে সমূহ পঢ়ুৱৈ সমাজৰ ওচৰত ক্ষমা ভিক্ষা মাগিছোঁ।

বি. এইচ. বি. কলেজৰ বৰ্ষিক মুখপত্ৰত এই কলেজৰ প্ৰগতি আৰু উত্তৰণৰ প্ৰকৃত কপৰ প্ৰতিফলন হওঁক। এই মুখপত্ৰ পঢ়িয়ে ভৱিষ্যত প্ৰজন্মই সাম্প্ৰতিক সময়ৰে খতিয়ান যাতে ল'ব পাৰে সেই আশাও কৰিছোঁ। আলোচনীখনৰ গুণগত আৰু বৈজ্ঞানিক মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ প্ৰচেষ্টা অব্যাহত ৰাখিছোঁ— এই ক্ষেত্ৰতো কিমানদূৰ কৃতকাৰ্য হ'ব পৰিছোঁ সেয়া পঢ়ুৱৈয়ে বিচাৰ কৰিব। পুনৰবাৰ আটাইলৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

জয়তু বি. এইচ. বি. কলেজ আলোচনী

জয়তু বি. এইচ. বি. কলেজ

জয়হিন্দ।

ফণীধৰ তালুকদাৰ

সূচী

কবিতা

- সামাজিক জীবন আধুনিকতা- ড° অমিয়া মহন্ত/১১
 কবিতা : এক বিহঙ্গম দৃষ্টিপাত- নমিতা দাস গুৰু/১৩
 কবিতা : ইয়াৰ কাৰণ আৰু প্ৰতিকার- উপেন্দ্ৰ নাথ বৰ্মন/১৫
 কবিতা : কুমল বৰদাৰ উপন্যাসত জনজীৱনৰ চিত্ৰ- কল্পনা বৈশ্য/১৭
 কবিতা : মহিলা শিক্ষাৰ অগ্ৰগতি- পূৰ্বী তালুকদাৰ/২০
 কবিতা : কৰ্মী আৰু মাৰ জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক জীৱন আৰু সংস্কৃতি- মৌচুমী কলিতা/২২
 কবিতা : কৰ্মী আৰু তেওঁৰ কবিতাত প্ৰেম- সবলা দাস/২৪
 কবিতা : কবিতা- অমলেন্দু গোস্বামী/২৬
 কবিতা : জীৱন জীৱনৰ গতি উজ্জ্বলিত ইত্যাদি...- মমী দাস/২৮
 কবিতা : কবিতা- ভূপালী চৌধুৰী/২৯
 কবিতা : জীৱিত জীৱিত শিলা নহয় এয়া শিশুৰ ভৱিষ্যৎ পৰিকল্পনা- জেউতি কলিতা/৩০
 কবিতা : কবিতা আৰু ইয়াৰ ভৱিষ্যত- বাজু দাস/৩১
 কবিতা : কেন ১- আজাহাৰ উদ্দিন/৩৩
 কবিতা : কবিতা আৰু ভাবতৰ্ঘ- বিকাশ নাথ/৩৪

কবিতা/৩৫ - ৪২

(সুদীপ বৈশ্য, অক্ষয় দাস, চিমি তালুকদাৰ, কমী কলিতা, জিন্তিমনি নাথ, নৰনীতা কলিতা, পিংকু বায়ন, বনিতা দাস, তুষাৰ তালুকদাৰ, মনালিছা বৰ্মন, ধনজিতা তালুকদাৰ, পুনম মোধ, সত্যজিৎ উজিৰ, কামাল হুচেইন, মমী দাস, দিপ্তী মণি ডেকা, আল্পনা আহমেদ, বৰ্ণু তালুকদাৰ, বাহুল অধিকাৰী, মিচু কমী দাস, বিকাশ নাথ)

চিত্ৰ হৃদ

- চিত্ৰ : কবিতাৰ দুআঘাৰ- মিতালী নাথ/৪৩
 চিত্ৰ : সৰ্বস্বত্ব অভিশপ্ত জাহাজ টাইটানিক- শ্ৰীমতা তালুকদাৰ/৪৪
 চিত্ৰ : কবিতাৰ শিককলৈ এটি মন্তব্য- শ্ৰীমতা তালুকদাৰ/৪৫
 চিত্ৰ : জৰ সেই ভয়াবহ দিনটো, ৩৩ অক্টোবৰ- নিতুমিতা চৌধুৰী/৪৬
 চিত্ৰ : কবিতাৰ বিদায় (এক হৃদয়বিদায়ক কাহিনী)- আব্দুলা আহমেদ/৪৭

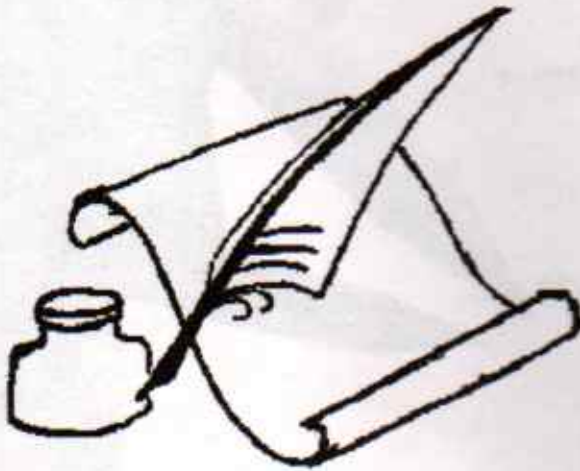
গল্প

- 'অবুজ' (এক কৰণ প্ৰেম কাহিনী)- সত্যজিৎ উজিৰ/৪৯
 দুবন্ধ- পুলকেশ তালুকদাৰ/৫২
 অপ্ৰাপ্তিৰ সন্ধিক্ষণত- নীলাক্ষী দাস/৫৪
 অভাৱ- মানসী শৰ্মা/৫৭
 আশাৰ সপোন যেতিয়া ভাগে- জেউতি কলিতা/৫৯

নাটক

সেউজী ধৰা- ফণীধৰ তালুকদাৰ/৬১

বড়ো বিভাগ

- বৰ' আরো গাৰ' যাবনি গোরোবলাইনায়- বিনারাম বৰ'/৯৯
আম্বাৰী সুন্দ' সল'আব বৰ' সমাজনি সাবগাৰি- আনান্দ
লাহাৰি/১০১
থাংখি- Kanyakumari Boro/১০৩
সমনি বিথোন- Rumi Ramchiary/১০৩
গসাই- Pronita Gayary/১০৪
বৰ'নি সিনায়থি সাইরি- Dhanjit Basumatary/১০৪
সোর নোঁ অনসুলি- Khardeswar Baro/১০৫
লিমাৰিক- Sri Kanchai Boro/১০৫
দখনা- Shontosh Kumar Basumaruri/১০৬
দাবহা- Soknaram Basumatary/১০৬
বাবু বিমা- Jigmish Swaregiarey/১০৬

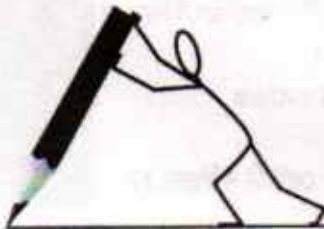
অতিথি কলম

- ধনবানসকলৰ বাবেহে উচ্চ শিক্ষা- অনন্ত কলিতা/৬৭
আমাৰ সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধি কোন- ইছমাইল ছেইন/৭২
বুৰঞ্জীমূলক নাটক হিচাপে 'নীলাম্বৰ'- পিঙ্কু তালুকদাৰ/৭৪
প্ৰথম প্ৰেম- কৌন্তভমণি শইকীয়া/৭৬
বিজ্ঞাবালা- বিশ্বজিৎ পাঠক/৭৭
ব'দালিৰ গান- জুমি দাস/৭৭
পৰিক্ৰমা- হিমাংশু অনুপম/৭৮
এদিন বক্তা হ'ব আপোনাৰ আদব-কায়দা- পুতুল কুমাৰ শৰ্মা/৭৮
বিশিষ্ট বুদ্ধিজীৱী, সাহিত্যিক ড° হীৰেন গৌহাইৰ সৈতে অন্তৰংগ আলাপ/৭৯
শশী শৰ্মাৰ স'তে অন্তৰংগ আলাপ/৮১
প্ৰবোচনা- উষা দাস/৮৩
আধা সজা আশাব পজা- কপাঞ্জলী তালুকদাৰ/৮৫
প্ৰেমৰ জোখ- মাখপ্ৰাঞ্জল দলৈ/৮৭
এই মাটিতে- সীতানাথ লহকৰ/৯০
বিজ্ঞাপন ধাৰাবাহিক আৰু নৰী- অৰুণমণি দাস/৯৫

ইংৰাজী বিভাগ

- GREED - THE HYDRA HEADED MONSTER-Dr. C. Densingh/১০৯
SPATIAL CHANGES IN FEMALE WORK PARTICIPATION RATE IN INDIA-Dr. Durgeswar Barman/১১০
GROWING INDUSTRIES AND ENVIRONMENTAL POLLUTION-Prabodh Kalita/১১২
DOMESTIC VIOLENCE ACT AT A GLANCE-Dolly Bhuyan/১১৭
DIGITAL WORLD-DREAM & FLY- Dr. C. Densingh/১১৮

সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদ/১২১ - ১৩০

কৰ্মৰত্ন অৱস্থাত ইংৰাজী বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক ড° চি. ডেনচিং,

অসমীয়া বিভাগৰ সংগ্ৰহালয়

মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক-কৰ্মচাৰীৰ একাংশ

২০১০-১১ বৰ্ষৰ শ্ৰেষ্ঠ
খেলুৱৈ ছানিদুল বেগ

২০১০-১১ বৰ্ষৰ শ্ৰেষ্ঠ
কণ্ঠশিল্পী কমী কলিতা

শ্ৰেষ্ঠ কৰ্মচাৰী বিবেকানন্দ চে

মহাবিদ্যালয়ৰ কম্পিউটাৰ
প্ৰশিক্ষন কেন্দ্ৰৰ এটি দৃশ্য

৬২ তম স্বাধীনতা দিবসৰ পেৰেড প্ৰতিযোগীতাত প্ৰথম
স্থান প্ৰাপ্ত মহাবিদ্যালয়ৰ NCC Group-কোৰ সৈতে
শ্ৰেষ্ঠ শিক্ষাৰ্থী অৰূপ দাস(সোম্বালে বহি)

গণতন্ত্ৰ দিবসত ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ প্ৰশিক্ষণ শিবি
অংশগ্ৰহণ কৰা দলটোৰ সৈতে মহাবিদ্যালয়ৰ
কেডেট ভবেন গয়াৰী (সোমাজত বহি)

সম্পাদকীয়

ইয়াৰ বাবে দায়ী
কোন? ছাত্ৰ সমাজ,
পিত-মাতৃ তথা
অভিভাৱক সমাজ,
শিক্ষক সমাজ নে
ঘৰুৱা তথা সামাজিক
পৰিবেশ— কথাবিলাক
এতিয়া দকৈ চিন্তা কৰাৰ
প্ৰয়োজন আহি
পৰিছে...

আজি কিছুবছৰৰ আগতে বাতৰি কাকতত প্ৰকাশিত এক সাক্ষাৎ প্ৰসংগৰ কথা মনত পৰিছে। জনৈক সাধ্বাদিকে হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত বিশেষ স্থানপ্ৰাপ্ত ছাত্ৰী এগৰাকীৰে হোৱা বিভিন্ন কথা-বতৰাৰ মাজতে সুধিছিল— 'মাক, তুমি নিবিস্ত মনে অধ্যয়ন কৰি আছিলি। তোমাৰ পঢ়া কোঠাত। হঠাৎ দেখিলা জুই, তোমাৰ ওচৰৰ মানুহৰ তাত জুই লাগিছে। জুয়ে সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপ লৈছে ক্ৰমাৎ সি ওচৰ-পাজৰৰ ঘৰসমূহলৈও বিয়পি পৰাৰ উপক্ৰম হৈছে। ঠাইখিনি লোকে লোকায়ণ্য হৈ পৰিছে। যিয়ে যেনেকৈ পাৰে জুই নুমুৱাত ব্যস্ত হৈ পৰিছে। তেনে এক পৰিবেশত তুমি কি কৰিলাহেঁতেন? অধ্যয়নতে মগ্ন হৈ থাকিলাহেঁতেন নে জুই নুমুওৱা সেই মানুহৰ জুমত যোগ দিলাহেঁতেন?' মূৰটো ল'ৰাই অসম্মতি সূচকভাৱে উত্তৰ দিছিল ছাত্ৰীগৰাকীয়ে— 'ওহো, মই নোযাও। অধ্যয়নতে ব্যস্ত থাকিম।'

'কিন্তু সেই জুইয়ে ক্ৰমাৎ বিক্ষৎসী ৰূপ লৈ যদি তোমাৰ ঘৰটো গ্ৰাস কৰে... ক্ৰমাৎ তোমাৰ কাষৰ কোঠাটো...' সাধ্বাদিকৰ এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰত ছাত্ৰীগৰাকী এইবাৰ নিকন্তৰ আছিল। কথাখিনিৰ অৱতাৰণা কৰিবলৈ আমি বাধা হ'লো এই কাৰণেই যে প্ৰচলিত শিক্ষা ব্যৱস্থাই কেবিন্দৰ সৰ্বস্ব এক জীবনৰ প্ৰতি ছাত্ৰসমাজক উন্মুখ কৰি তোলাৰ প্ৰৱণতা দেখি। ফলত তেওঁলোকৰ নিজস্ব মৌলিক চিন্তা-চৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰখন হৈ পৰে সীমিত। সৃষ্টিশীল গুণবান্ধি অন্তৰ্হিত হৈ যায় আৰু ওপৰত উল্লিখিত ছাত্ৰীগৰাকীৰ দৰেই ফুলকুমলীয়া মনত বাঁহ লয় আত্মপ্ৰবী এক অমানৱীয় চিন্তাই। সামাজিক ক্ষেত্ৰে তেওঁলোকৰ অৱদান হয় নিচেই শূন্য, আৰু সৃষ্টি হয় সামাজিক প্ৰদূষণৰ।

কিন্তু ইয়াৰ বাবে দায়ী কোন? ছাত্ৰ সমাজ, পিত-মাতৃ তথা অভিভাৱক সমাজ, শিক্ষক সমাজ নে ঘৰুৱা তথা সামাজিক পৰিবেশ— কথাবিলাক এতিয়া দকৈ চিন্তা কৰাৰ প্ৰয়োজন আহি পৰিছে। শিক্ষাৰ মূল উদ্দেশ্যই হ'ল উপযুক্ত মানৱ সম্পদ সৃষ্টিৰ জৰিয়তে সমাজ সমৃদ্ধকৰণত বৰঙণি যোগোৱা। তাৰ কাৰণে লাগিব এক সুস্থ বৈজ্ঞানিক মনোভাৱেৰে সমৃদ্ধ প্ৰগতিশীল সচেতন, মানৱদৰদী এখন সমাজৰ। আৰু সেই সমাজখন গঢ়াত আগভাগ ল'ব লাগিব আমিহেই। আৰু তাৰ কাৰণে ভিন ভিন সমাজ হিতৈষী উপাদানৰ লগতে লাগিব উপযুক্ত শব্দ অধ্যয়ন আৰু কৰ্মণৰ জৰিয়তে আহৰণ কৰা জ্ঞান। তেতিয়াহে সেই যুৱ শক্তিয়ে সমাজখনক উপযুক্ত নেতৃত্ব প্ৰদানৰ জৰিয়তে 'চুকতে থাকি বুকুতে কামোৰ মৰা' নীলা শিয়ালবোৰৰ স্বৰূপ উদঘাটন কৰি উপযুক্ত শক্তি প্ৰদানৰ জৰিয়তে সামাজিক প্ৰদূষণ ৰোধত অলপ হলেও সফল হ'ব বুলি আমাৰ বিশ্বাস। মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী এখনে প্ৰতিভা বিকাশৰ বৰঙণি যোগোৱাৰ লগতে শব্দ কৰ্মণৰ জৰিয়তে এখন সৃষ্টিশীল ক্ষেত্ৰ তৈয়াৰ কৰাৰ এক ভিত্তি প্ৰস্তুত কৰি এই দিশতো আগভাগ ল'ব পাৰে বুলি আমি ভাবো।

শংকৰদেৱৰ ৰচনাত আধুনিকতা

ড° অমিয়া মহন্ত

ইতিহাসৰ যদিও সাম্প্ৰতিক কালত ব্যবহৃত শব্দ তথাপিও এই সময়কালৰে হিমত নাথাকিব যে পুৰণি পৰম্পৰা ভাৰি নতুন সৃষ্টিৰ আধুনিকতাবাদ। কৃষ্ণকেন্দ্ৰীক বিষয়বস্তুক লৈ শংকৰদেৱে এক সাংস্কৃতিক বিপ্লৱৰ মাজতে লুকাই আছিল আধুনিকতাৰ

ইতিহাসৰ সৈতে পৰিচিত লোকে জানে প্ৰাচীন কালৰে পৰা কলাই প্ৰয়োজ্যতাৰ কামৰূপ ৰাজ্য) গীত নৃত্য আৰু অভিনয় ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী আছিল। বিশেষকৈ নৃত্যৰ ক্ষেত্ৰত বানকন্যা উৰাই গোকুলৰ পৰিচালনা আৰু তেওঁলোকে সৌৰাষ্ট্ৰৰ নাবীসকলক নৃত্য শিক্ষা দিছিল। প্ৰাচীনকালৰ 'অভিনয় দৰ্পণ'ত উল্লেখ আছে।

আনকি মনোৰঞ্জন শাস্ত্ৰীৰ 'অসমত সংগীত চৰ্চা' গ্ৰন্থত উল্লেখ আছে গীতৰ এই শক্তিকাৰ আগৰে পৰা অসমত নৃত্য গীত অভিনয়ৰ চিত্ৰ-ৰূপ আছিল। কিন্তু সেই সময়ত অসমৰ ভাষা আছিল সংস্কৃত। সেয়ে এনে চিত্ৰৰূপ সেই ভাষাতে।

১৩শ শতিকাৰপৰা ষোড়শ/সপ্তদশ শতিকালৈকে আঞ্চলিক সাহিত্যৰ উন্নয়ন। এই সময়ছোৱাত দেশীয় কোনো সামাজিক, ৰাজনৈতিক ঘটনাৰ পৰিচালনা কোনো প্ৰতিভাধৰ ব্যক্তিৰ যোগেদি নানা কলা বীতিৰ উদ্ভাৱন কৰা গ'ল। এনে কলা বীতিৰ ভিতৰত বিশেষকৈ সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ উন্নয়ন ঘটিবলৈ পৰি। এই সময়ছোৱাত সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ একত্ৰ আৰু সন্নিৱৃত্ত ৰূপত প্ৰতিষ্ঠা কৰা আৰু নানা কৌশল প্ৰয়োগেৰে শিক্ষক-শিক্ষিতৰ সন্নিৱৃত্তৰপে এক লক্ষ্যগায় বিষয়।

১৩শ শতিকাৰ অন্তত ভাৰতৰ আন আন অঞ্চলৰ শিক্ষা আৰু সংস্কৃতিৰ উন্নয়ন কৰা উদ্বুদ্ধ কৰি অসমলৈ উভতি আহি মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে অসমত বৰ প্ৰচাৰত মনোনিবেশ কৰিছিল। সেই সময়ত অসমতমুি শাস্ত্ৰ আৰু শাস্ত্ৰৰ মানান অনভিপ্ৰেত বিষয়েৰে ভাবাভ্ৰান্ত হৈ পৰিছিল। অসমত মুক্তৰ ওপৰত দানৰ পৰাৰ দৰে তাপ্তিকতাৰ উন্নয়ন সামাজিক পৰিবেশত প্ৰভাৱ পেলাইছিল।

এনে পৰিস্থিতিৰ পৰিহাৰন কল্পে গুৰুৰূপে একশকাৰ কৰা অসমত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়ৰূপে বিবেচিত হৈছিল। অসমত অসমৰ কামাখ্যাৰূপে ধৰি বিভিন্ন পৰম্পৰাৰ মৰ্মকাণ্ডপ্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰতি গুৰুজনৰ অগ্ৰণী প্ৰতিবাদৰূপে গণ্য হৈছিল। এই পৰিবেশত সংস্কৃত কৰিবলৈ বাহন হিচাপে প্ৰথমে অসমত কুলিছিল সত্ৰ। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ সত্ৰত অসমত সাহিত্য সংস্কৃতিৰ আখৰা চলিছিল। এই সত্ৰত তিনি তিনি নিশত প্ৰশিক্ষণেৰে পাৰ্গত কৰিবলৈ

অসমত প্ৰতিবেশ সাব্যস্ত কৰিবলৈ বক্তৃতাতকৈ সাহিত্য

সংস্কৃতিৰ মূল্য অধিক। সেয়ে ভক্তি ধৰ্ম জনগণৰ প্ৰাণত প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ তেওঁ সাহিত্য সৃষ্টিত মনোনিবেশ কৰে। ভক্তি ধৰ্মৰ মূল ঈশ্বৰ বা পৰমাত্মাৰ বিমূৰ্ত্ত ধাৰণাক সমূৰ্ত্তৰূপত বুজাবলৈ গৈ ঈশ্বৰৰ অৱতাৰ সমূহক নানা কাহিনীৰে তুলি ধৰিছিল, যি আছিল মূলত বৈজ্ঞানিক ধ্যান ধাৰণাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত।

দৃশ্যকাব্য সকলোৰে বাবে আকৰ্ষণীয়। সেয়ে তেওঁ নেতৃত্ব দিয়া ধৰ্মীয় সামাজিক আন্দোলনটো আওৰাই নিবলৈ বিশেষকৈ দৃশ্যকাব্য বা নাট পৰম্পৰাক মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। প্ৰসংগতমতে উল্লেখযোগ্য যে শংকৰদেৱে তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰা কালত উবিঘাত সনাতন আৰু ৰূপ গোহামীক লগ পাইছিল। এওঁলোক দুয়োজনেই একক কৃষ্ণক লৈ নাট ৰচনা কৰা নাট্যকাৰ। শংকৰদেৱে এনে আদৰ্শক লৈ ইষ্টদেৱ কৃষ্ণক কেন্দ্ৰ কৰি নাট্য পৰম্পৰাকে মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। তাৰোপৰি তেওঁ ব্যবহাৰ কৰিছিল যাত্ৰা, চলমান অভিনয় যিবোৰ যিকোনো স্থানতে অভিনীত হ'ব পাৰে— চোতাল খেতিৰ পাম, কোনো মুকলি পথ অথবা বন্ধ নাট ঘৰত। যাত্ৰাৰ সৈতে সাঙোৰ খাই আছে সুৰাৰোপিত গীত। এনে 'যাত্ৰাত' উচ্চ-নীচ, স্বাক্ষৰ-নিবন্ধৰ সকলোৰে অংশ গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছিল। সেয়েহে হয়তো পেল্লায় যাত্ৰাৰ এক বিশেষ জনপ্ৰিয়তা আজিও অটুত আছে। উল্লেখযোগ্য যে অৰুণাচলৰ প্ৰাচীন নাট্যানুষ্ঠান বিশেষকৈ কেৰেলাৰ 'কুটিমট্টম' বা তামিলনাডুৰ 'মেলাভুৰ'ৰ 'ভাগৱত-মেলা'ত ব্ৰাহ্মণৰা উচ্চ শ্ৰেণীৰ লোকেহে অভিনয় কৰিব পাৰিছিল। গুৰুজনে জাতিগত এনে ধাৰণাক সম্ভাং কৰি সত্ৰৰ ভকত বা বাহিবৰ লোকৰ ঘৰাও নৈতিক স্ফুৰ্ত্তীত কৰিছিল।

ষষ্ঠদশ শতিকাত শংকৰদেৱৰ যুগান্তকাৰী চিত্ৰ-চৰ্চাত প্ৰাচীন ভাৰতীয় কেতলাৰ অনুষ্ঠান আৰু ব্যক্তিৰ প্ৰভাৱ মনকৰিবলগীয়া। শংকৰদেৱে যদিও দক্ষিণ ভাৰত পৰ্যটনৰ বাবে যোৱা নাই তথাপিও তেওঁ যি ভক্তিধৰ্ম প্ৰচাৰৰ সত্ৰ লৈছিল তাৰ শিপাডাল আছিল দক্ষিণ ভাৰততে। যিসময়ত দক্ষিণ ভাৰতত প্ৰবল গতিৰে কৃষ্ণকেন্দ্ৰীক কৃষ্টি চলিছিল, সেই সময়তে পূব ভাৰতত

বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবেই যিদৰে সত্ৰ স্থাপন কৰিছিল, একেদৰে উবিঘাৰ 'ভাগৱত ঘৰ'ৰ আৰ্হিত সত্ৰৰ আশে পাশে 'হাটীয়াৰ ঘৰ' গঢ়ি দি সমাজ জীৱনত গতিশীলতা আনিছিল।

জয়দেৱৰ 'গীত গোবিন্দ'ই এটা মাত্ৰা দিছিল। 'গীত-গোবিন্দ' সমগ্ৰ ভাৰত জুৰি জনপ্ৰিয় হৈছিল। শংকৰদেৱৰ দ্বিতীয়বাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণৰ সময়ত এই জনপ্ৰিয়তা আছিল তুংগত। নিশ্চিতভাৱে ক'ব পাৰি গুৰুজনকো গীত-গোবিন্দই আকৰ্ষণ কৰিছিল। তদুপৰি পঞ্চদশ শতিকাৰপৰা অদ্ভুত মৌখিক গীতি-কাহিনী আৰু নৃত্য-নাট্য হিচাপে 'যক্ষগান' জনপ্ৰিয় আছিল। দক্ষিণত আলোচনাসকলে প্ৰচাৰ কৰা ভক্তিপূৰ্ণ বাণীবোৰত 'লোকভাষা' ব্যবহাৰ কৰা হেতুকে সেইবোৰ জনপ্ৰিয় হৈ পৰিছিল। তামিলনাডুত বৌদ্ধ আৰু জৈন ধৰ্মক তল পেলাবলৈ ব্ৰহ্মা বিষ্ণু আৰু মহেশ্বৰ— এই ত্ৰিশক্তিৰ বন্দনা জোৰদাৰ চলিছিল। এনে পৰিবেশ প্ৰায় হেজাৰ বছৰ ধৰি সংস্কৃত পালি প্ৰাকৃত সাহিত্য সংগীতৰ সমান্তৰালভাৱে এক নব্য সাহিত্য সংস্কৃতি গঢ়

দিয়াৰ প্ৰচেষ্টা অব্যাহত আছিল। দুবাৰকৈ তীৰ্থ পৰ্যটন কালত গুৰুজনে এনে পৰিবেশ হানয়োগম কৰিছিল, বিশেষকৈ ধৰ্ম আৰু সাহিত্য সংস্কৃতিৰ পৰ্যবেক্ষণ জৰুৰীয়া শব্দকেত্ৰলৈ কাপান্তৰ কৰিবলৈ তেওঁ এটি আধুনিক মন তৈয়াৰ কৰি লৈছিল— উৰিযাত্ৰে।

শংকৰদেৱে প্ৰথমবাৰ তীৰ্থভ্ৰমণ কৰি আহিয়েই 'চিহ্নযাত্ৰা' নাট ৰচনা কৰিছিল বুলি গুৰু ..... সাক্ষ্য দিয়ে যদিও তাৰ লিখিত ৰূপ পাবলৈ নাই। গুৰুজনে 'চিহ্নযাত্ৰা'ৰ আৰ্হি ক'বপৰা লৈছিল ক'ব নোৱাৰিলেও 'পটঞ্জলিৰ মহাভাস্য'ত চিহ্নযাত্ৰাৰ মূল ৰূপ পোৱা যায়। তাত অদিতিয়ে এই বিদ্যা জানিছিল। গতিকে চিহ্নযাত্ৰা মহাপুৰুষজনাৰ নিজা উদ্ভাৱন নহয়। কিন্তু চিহ্নৰেও যে 'যাত্ৰা' দেখুৱাব পাৰি ইয়াৰ সম্ভৱ তেওঁ অসমৰ জনসাধাৰণক দিছিল।

ইয়াৰ উপৰিও লোকনাট্য উপাদানৰ সংযুক্তিৰে অকৌয়া নাট সৃষ্টি কৰি নাট্যকলাক এক বিশিষ্ট ৰূপ দিছিল— এয়াও আছিল এক আধুনিকতা। তদুপৰি নাট্যকলাৰ ক্ষেত্ৰত অংক আৰু দৃশ্য বিভাজনহীনতা শংকৰদেৱৰ নাটৰ এক মৌলিক পৰিৱৰ্তনৰ দিশ।

অকৌয়া নাটত সূত্ৰধাৰৰ প্ৰয়োগ গুৰুজনাৰ আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গী হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি। তেওঁ দেৱতা আৰু মানৱক একেলগে মঞ্চত উপস্থাপন কৰি এক পৰিবেশ তৈয়াৰ কৰিছে যাতে দেৱতা আৰু মানৱৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য দৰ্শকৰ সন্মুখত একে সময়তে প্ৰকট হয়। সূত্ৰধাৰ চৰিত্ৰটো শংকৰদেৱে পুতলা নাচৰ অনুকৰণত গঢ় দিয়া বুলি কোৱা হয় যদিও নাটৰ আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈ সূত্ৰধাৰ গৰাকী থকা কৌশলটো নাটকৰ জনপ্ৰিয় নাট্যানুষ্ঠান 'যক্ষগান'ৰ 'ভাগৱতজলু'ৰ পৰাও লব পাৰে। তাত সূত্ৰধাৰ গৰাকীয়ে নাটকখনক সঞ্চালনাও কৰে আৰু পৰিচালনাও কৰে।

শংকৰদেৱৰ ছয়খন অকৌয়া নাটৰ ভিতৰত 'কল্পিনীহৰণ' আৰু 'পাৰিজাত হৰণ' নাটকত কিছু আধুনিকতা পৰিলক্ষিত হয়। শংকৰদেৱ আছিল এজন সমাজ সংস্কাৰক আৰু আছিল এজন প্ৰতিভাবান কলাকাৰ। সেয়ে সমাজজীৱনৰ দৈনন্দিন অভিব্যক্তিক তেওঁ নিৰীক্ষণ কৰি তাক নাটকত স্থান দিবলৈ বিচাৰিছিল। এইক্ষেত্ৰত তেওঁ সংস্কৃত নাটকৰ নিষেধাজ্ঞা (যেনে মুহূৰ্ত্ত বা খোৱাৰ দৃশ্য)ক একাঘৰীৱীৰকৈ খে নাটকত তাক উপস্থাপন কৰিছিল। নিশ্চয় নাটকক অধিক বাস্তৱ ৰূপ দিবলৈ। সুদূৰ ষোড়শ শতিকাতে গুৰুজনাই এখন উন্নত নাট্যমঞ্চৰ চিন্তা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। অৱশ্যে পৌৰাণিক কাহিনীৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নাট ৰচনা কৰিবলগীয়া হোৱা হেতুকে চৰিত্ৰৰ বিশেষ বিকাশ নহলেও দৰ্শকক কিছু চিন্তাৰ খোৰাৰু দিবলৈ সক্ষম হৈছে। বিশেষকৈ 'কল্পিনী হৰণ' নাটকত 'মানসিক অস্ত্ৰ'ৰ দেখুওৱা হৈছে। তদুপৰি সেইখন নাটকতে কল্পিনীয়ে শ্ৰীকৃষ্ণক হৃদয়ৰ সঞ্চিত গোপন বাতৰি দি বেদনিধিৰ হাতত পত্ৰ পঠিয়াইছে। নাটকত 'প্ৰেমপত্ৰ'ৰ ব্যৱহাৰ খুব সম্ভৱ এয়াই প্ৰথম, এক আধুনিক দৃষ্টিভঙ্গী।

যদিও চতুৰ্দশ শতিকাতে (১৩২৪ চন) মিথিলাত উমাপতিয়ে 'পাৰিজাত হৰণ' নাট লিখিছিল ষোড়শ শতিকাৰ অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ নান্দীতিস্থানৰ 'পাৰিজাত হৰণম্' বিশেষ উল্লেখযোগ্য। তাত 'সত্যভমা'ৰ চৰিত্ৰটো সৃষ্টি কৰা হৈছে। এই চৰিত্ৰটোত অভিনয় কৰিবলৈ হেনো সেই সময়ত হেতা ওপৰা লাগিছিল। ইয়াৰ পৰাই বুজা যায় নাটখনৰ জনপ্ৰিয়তা। তেনে এখন নাটৰ সোৱাদ অসমৰ লোককো দিবলৈ গুৰুজনে 'পাৰিজাত হৰণ' নাট ৰচনা কৰাই নহয়, নাটখনত লৌকিক উপাদান সন্নিবিষ্ট কৰি সম্পূৰ্ণ অসমীয়া সমাজ জীৱনৰ সৈতে খাপ খোৱাকৈ সজাই তুলিছিল। বিশেষকৈ 'শচী-সত্যভমাৰ দ্বন্দ্ব' এখনৰ সৃষ্টি কৰি অসমীয়া। গ্রাম্যকচিৰ সমাজ জীৱনৰ প্ৰতিচ্ছবি অংকিত

|| 12 বি এইছ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী

কৰিছে। এটা সামান্য ফুলক লৈ যিখন দ্বন্দ্বযুদ্ধৰ সৃষ্টি নিঃসন্দেহে সমাজ সংস্কাৰক শংকৰদেৱৰ চিন্তাৰ ফলস্বৰূপ হৈছে গুৰুজনাই এনেবোৰ বিষয় দৃষ্টিগোচৰত তদুপৰি নাট্যকলাক গণমুখী কৰিবলৈ হ'লে ই সহজ সম্ভৱ হ'ব লাগিব— এই কথা তেওঁ হৃদয়োগম কৰিব পাৰি।

কবিতাত কল্পনা, অনুভূতি আৰু আন্তৰিক আবেগ শংকৰদেৱে শ্ৰীভাগৱত গ্ৰন্থ অনুবাদ কৰি কাব্য চৰ্চা কৰি কাব্যিকতাৰ প্ৰকাশৰ স্থান বৰ কম। 'কীৰ্ত্তন'ত সেয়া কি পাইছে। কিন্তু 'বৰগীত'বোৰ একো একোটি সুন্দৰ কবিতা জৰিয়তে শংকৰদেৱে সমাজত এক পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা কৰি সেয়ে বিভিন্ন কাহিনীৰ মাজেৰে কীৰ্ত্তনত কৃষ্ণৰ ঐশ্বৰিকতাক কিছু ভাগৱতৰ 'বাসলীলা' অধ্যায়টোত 'প্ৰতীক'ৰ ব্যৱহাৰে তাত এফালে পৰম বহস্যৰ সন্ধান আনহাতে এক কলাগ্ৰন্থ হৈছে। এজন পুৰুষক কেন্দ্ৰ কৰি অনেক স্ত্ৰীয়ে কৰা নৃত্য নিহিত আছে। এনে বিজ্ঞানসন্মত প্ৰতীকৰ ব্যৱহাৰে আধুনিক বাসলীলাৰ এজন পুৰুষ সূৰ্য্য, তাৰ চাৰিওদিশে থকা গ্ৰন্থ স্ত্ৰীসকল।

'বৰগীত'বোৰত গুৰুজনাৰ অন্তৰত স্ত্ৰীকৃত হৈ অন্তঃসলীলা নিজৰ দৰে বৈ আহিছে। ভক্তি যেতিয়া প্ৰেম তেতিয়া অন্তৰ বহস্যৰে পূৰ্ণ হৈ উঠে। বহস্য ঘন সেই প্ৰিয় পাবলৈ মন হৈ পৰে ব্যাকুল। অকল শংকৰদেৱে নহয়, বচিত বৰগীতসমূহত কানাইৰ যি ৰূপৰ বৰ্ণনা কৰা হৈ আকাঙ্ক্ষাক ৰূপ দি কৃষ্ণ ৰূপৰ মাধুৰ্য্য যিদৰে সজাইছে তেওঁ আধুনিক বোমাষ্টিক কবিতাৰ দৰে কল্পনামণ্ডিত। তাত কি সমূৰ্ণৰূপত স্পষ্ট আৰু প্ৰসঙ্গীয়ভাৱে সজাই তুলিছে যি ভক্তৰ অনুভূতিৰ হেঁদোলাৰি নৃত্যলৈকে নাথাকে। অৱশ্যে সৌন্দৰ্য্য ধাৰণা ইয়াৰ অনুভৱ সকলোৰে বাবে সম্ভৱ নহয়— যাক কল্পনা আছে তেওঁৰ বোমাষ্টিক কবিতাবোৰ যিদৰে প্ৰিয় হৈ পাবে বৰগীতৰ কাব্যংশও। ভাগৱতত বৰ্ণিত কৃষ্ণৰ দৰ্শন দেৱতাই বিভিন্ন ৰূপ লোৱা) পৰিৱৰ্তনশীল জগতখনৰ 'প্ৰতি

বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবেই যিদৰে সত্ৰ স্থাপন কৰিছিল, এনে 'ভাগৱত ঘৰ'ৰ আৰ্হিত সত্ৰৰ আশে পাশে 'হাটীয়াৰ ঘৰ'ৰ জীৱনত গতিশীলতা আনিছিল। তদুপৰি বৰগীতত ব্যৱহৃত প্ৰাচীন ভাৰতৰ বাদ্য-চোল, মৃদংগ, পাখোৰাজ, আদিৰ আৰ্হি 'খোল' তৈয়াৰ কৰি স্ত্ৰীয়া সংস্কৃতিক মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছিল। মুঠতে শংকৰদেৱৰ ধৰ্ম, সাহিত্য সংস্কৃতি ভাৰতীয় মূলত বিচ্ছিন্ন নকৰাকৈ এটি আধুনিক মন লৈ গুৰুজনাই অসমৰ সংস্কৃতিক যাউতিযুগীয়াকৈ গঢ় দিবলৈ সক্ষম হৈছিল একমাত্ৰ শিল্প প্ৰতিভাৰ গুণতহে।

(লেখিকাঃ মহাবিদ্যালয়ৰ ভাৰতগু উপাধ্যক্ষ আৰু অসমীয়া বিভাগৰ সহায়ক গ্ৰন্থঃ)

- ১। পৰম্পৰাগত ভাৰতীয় নাট্য-কণিণ্য বাহুসায়ন
- ২। ভাৰতৰ নাট্যশাস্ত্ৰ (১ম খণ্ড)— প্ৰকাশক— অসম নাট্য সমিতি
- ৩। পুৰণি অসমীয়া সাহিত্যৰ সুবাস— ড° নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা
- ৪। ভাৰতীয় বালায়ত্ৰ— বি চৈতন্যদেৱ
- ৫। Dr. W L Smith on Sankardeva— Compiled by Prabhu

মিচিং সংস্কৃতি : এক বিহঙ্গম দৃষ্টিপাত

নমিতা দাস গুৰুং

ঐতিহাসিক দ্বাদশ শতিকামানব পৰা অসমত বসবাস কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰা মিচিং জনগোষ্ঠী অসমীয়া সমাজৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ। মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ 'নশম'ত প্ৰথমবাৰৰ বাবে 'মিৰি' জনগোষ্ঠীৰ নাম উল্লেখ থকা দেখা যায়—

কিৰাত কছাৰী খাসি গাবো মিৰি
যকন কঙ্ক গোৱাল।
অসম মুলুক বজক তুৰুক
কুবাচ মেচ চণ্ডাল।।

এই শব্দত আমি 'মিৰি' জনগোষ্ঠীৰ উল্লেখ দেখা পাওঁ মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱৰ নাম ঘোষাত—

হৰি নামে নাহিকে নিয়ম অধিকাৰী।
কম বুলি তবে মিৰি অহম কছাৰী।।

মিচিংসকলৰ সংস্কৃতি মূলতঃ মংগোলীয়। মিচিং জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতিৰ উৎসৰ সামাজিক আৰু ধৰ্মীয় উৎসৰ হৈছে— 'আলিঃ আঃয়ীঃ লুগাং' জন্ম পৰ্ব।

আলিঃ আঃয়ীঃ লুগাং : আলিঃ আঃয়ীঃ লুগাং হ'ল বসন্তকালীন উৎসৱ। 'আলিঃ' মানে হাটৰ তলত হোৱা ফল, 'আঃয়ীঃ' মানে — গুটি আৰু লুগাং মানে হৈছে অৰন্ত কৰা। অৰ্থাৎ এই উৎসৱটো বীজ ৰোপণ কাৰ্যৰ আৰম্ভণি কৰাৰ লগত জড়িত পৰিগণিত হয়। মিচিংসকলে প্ৰতিটো বছৰৰ ফাগুন মাহৰ পৰিষ্কাৰ কৰাৰ এই উৎসৱ পালন কৰে। তেওঁলোকে এই দিনটোক 'এনিঃতম' বুলি হিচাপে জ্ঞান কৰে। এই উৎসৱ পাঁচদিনীয়াকৈ পালন কৰা হয়। এই উৎসৱত ইয়াৰ দিন কম-বেচি হোৱাও দেখা যায়। আলিঃ আঃয়ীঃ লুগাং উৎসৱত কৰা নৃত্যক 'গুম্বাৰ্গ পাক্‌চ চ'নাম' বোলে। ইয়াৰ মূলতঃ কৰা কৰ্ম 'কুম্বাৰ্গ নিঃতম' বুলি কোৱা হয়। ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল — উৎসৱৰ দিনটো অধিক কৰ্ম হোৱাৰ লগে লগে পূজাৰ্থলীত ডেকা-গাভৰু বৃদ্ধাকৰত কৰা কৰ্ম 'কুম্বাৰ্গ পাক্‌চ' নৃত্য কৰে। ডেকা-গাভৰুসকলে 'এনিঃতম' বা 'এনিঃতম'—

হাঃইস দেখাচে, চিঃ চাঃ দেখাৰে
কুম্বাৰ্গ পাক্‌চ দৰেপ দুবনে।

(দুখৰ এনে যাতনা যেন উঠি অহা কোমল দেহাত বনজুইহে জ্বলিছে)
আলিঃ আঃয়ীঃ লুগাঙত গোৱা গীতৰ সুকীয়া সুৰ আৰু ঢোলৰো সুকীয়া চাপৰ আছে। গীতটো এনে ধৰণৰ—

লঃ লঃ লেঃ ললেঃ লঃ লেঃ
দাৰ্হই লঃ লেঃ ললেঃ লঃ লেঃ
চিচুগ্ চুগ্‌ব চুগ্‌ব বদিয়া
ৰীগাম্ গাম্‌ব গাম্‌ব বদিয়া... ইত্যাদি

(আমি ইয়াত একত্ৰিত হৈছে বৰ উল্লাসৰ হৈ)। শৰ পৰে ভেলেদী পাই উতলা হোৱাৰ দৰে আজি সমাজেও সমনীয়া পাই আনন্দত আৱহাৰ হৈছে।)

বিহু মাৰি পোৱা শনেৰে 'দপান-তুপান' নামৰ বাজৰা প্ৰীতিভোজৰ আয়োজন কৰা হয়। কোনো কোনোৱে দ্বিতীয় দিনা আৰু কোনো অঞ্চলত তৃতীয় দিনা এই ভোজ পতা হয়। চতুৰ্থ দিনা মাটি খন্দা, গছ কটা, পথাৰত জুই জ্বলোৱা, মাছ ধৰা, ভজা-পোৰা কৰা আদি কাৰ্য নিষিদ্ধ। কাৰণ সেইদিনাখন 'গেনা' পালন কৰা হয়। পঞ্চম দিনা 'লুঃ লেন' অৰ্থাৎ লুগাঙৰ বিদায়।

পৰ্বাৰ্গ : 'পৰ্বাৰ্গ' হ'ল মিচিংসকলৰ সামাজিক আৰু ধৰ্মীয় উৎসৱ। খেতি চপোৱাৰ সময়ত গঞা জাতি আৰু আৰ্থীয়-স্বজনৰ মিলন আৰু বং-ধেমালিৰ লগতে সমূহীয়াভাৱে গাঁওবাসীৰ মংগল কামনা কৰাৰ অৰ্থে এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। ধান কটাৰ সময়ত পালন কৰাৰ বাবে অসমীয়াভাষী লোকে এই উৎসৱক 'নৰাচিগা' বুলি অভিহিত কৰে। অৱশ্যে এই উৎসৱ বৰ ব্যয়বহুল বাবে প্ৰায় পাঁচ বছৰৰ পৰা দহ বছৰৰ অন্তৰে অন্তৰেহে এই 'পৰ্বাৰ্গ' উৎসৱ পালন কৰা হয়। সাধাৰণতে এই উৎসৱ মাঘ মাহত পতা হয়।

মিচিংসকলে অসমীয়া সমাজৰ পৰা বিহু উৎসৱো নিজৰ বুলি গ্ৰহণ কৰিলে। তেওঁলোকে বিহুক 'বিউ' বুলি কয়। ডেকা-গাভৰুৱে বিহুত একেলগে নাচটো তেওঁলোকৰ স্বকীয় পৰম্পৰা।

মিচিংসকল সংস্কৃতিসম্পন্ন জাতি। তেওঁলোকৰ গীতি সাহিত্যৰ উঁহাল বিভিন্ন মৰ্মস্পৰ্শী গীতৰ সুৰেৰে সমৃদ্ধ। বিষয়বস্তু অনুসৰি মিচিং লোকগীতসমূহক পাঁচটা প্ৰধান ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি :

- (১) অনুষ্ঠানমূলক, (২) কথোপকথনমূলক, (৩) বিনিন্মূলক, (৪) কৰ্ম বিষয়ক, (৫) বিবিধ বিষয়ক

১। অনুষ্ঠানমূলক গীত : অনুষ্ঠানমূলক মিচিং লোকগীত তিনিবিধ—

(ক) আঃ বাং, (খ) মিদাঃ নিঃতম্, (গ) বৃঃবৃগ্ বা বিবৃদুগ্ নিঃতম্

(ক) আঃবাং : মিচিং সংস্কৃতিত 'আঃবাং' গীতবোৰ উচ্চ পৰ্যায়ৰ, আধ্যাত্মিক আৰু গভীৰ অৰ্থপূৰ্ণ গীত। এই গীত নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে গোৱা হয়। মিবু (দেওধাই) য়ে গোৱা গীতক আঃবাং গীত বোলে। এই গীত সাধাৰণতে মিবু দাগ্‌নাম্ বা মিবু চূম্‌নাম্ অনুষ্ঠানতহে গোৱা হয়। এই অনুষ্ঠানত গীত পৰিবেশনৰ বাবে গৃহস্থ বা গাঁওৰ ৰাইজে মিবুক যথাৰীতিৰে নিমন্ত্ৰণ কৰিব লাগে।

(খ) মিদাঃ নিঃতম্ : 'মিদাঃ নিঃ তম্' হ'ল 'বিয়া গীত' বা 'বিয়ানাম্'। এই গীতত অসমীয়া 'বিয়াগীত'ৰ নিচিনা যোৰা নাম গাই কন্যাৰ কৰপ বৰ্ণনা কৰে আৰু কন্যাক বাদ্ধ কৰিও এই গীত গোৱা হয়।

(গ) বৃঃবৃগ্ বা বিবৃদুগ্ নিঃতম্ : বৃঃবৃগ্ বা বিবৃদুগ্ মানে 'কতু'। বিশেষ এটা ঋতুত বিশেষ এক অনুষ্ঠান বা উৎসৱ উপলক্ষেহে এই গীত গোৱা হয় —

য়ামপ য়ায়ঙী ৰাঃ ৰাঃ য়ায়ঙী

বগ্‌নী নীওপ্পী ওবাঙী য়ীকুপী

য়ঃ কিঃতুনী তুনাঙী য়ীকুপী

কিবকী কিঃতুনী তুনাঙী য়ীকুপী.....

(আজি আজি, কালি কালি বাৰ্ধক্যৰ পীড়াত উমনি নিৰ্ভতে শুকাই ফীপাই থোৱা মাইকী কুকুৰাৰ দৰে আৰু ফাপৰে থোৱা বুকু কুকুৰাৰ দৰে অনাকতভাৱে জীৱনটো শেষ হৈ যাব)

ক্লগ্‌স্থায়ী জীৱনত 'বৰ্তমান'টোৱেই যে শ্ৰেষ্ঠ তাক 'বৃঃবৃগ্ বা বিবৃদুগ্ নিঃতম্' গীতত সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশ কৰা হৈছে।

(২) কথোপকথনমূলক গীত : এই শ্ৰেণীৰ গীত প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা বা গায়ক-গায়িকাই দলগতভাৱে পৰিবেশন কৰে। এই শ্ৰেণীৰ গীতক 'লুপ নিঃতম্' গীত বোলা হয়।

(৩) বিননিমূলক গীত : এই শ্ৰেণীৰ গীতক 'কাবান্' গীত বোলে। কৰুণ ৰসায়ক এই গীতক দুই ভাগত ভগাব পাৰি —

১। কাহিনীমূলক, ২। বৰ্ণনামূলক

কাহিনী মূলক : বিষয়বস্তুৰ দিশৰ পৰা কাহিনীমূলক গীতবোৰ মালিতা বা বেলাডৰ নিচিনা। কাহিনীমূলক কাবান্ গীতক মিচিং ভাষাত 'দঃয়িং কাবান্' বোলা হয়।

বৰ্ণনামূলক কাবান্গীত : এই গীত তিনি প্ৰকাৰৰ। ১। দঃবকাবান্, ২। মৌঃব। মোঃব। চুঃচাং কাবান্। ৩। য়াবান্ কাবান্

১। কিছুমান মানুহৰ জীৱনত দুখৰ উপৰি দুখ। মিচিং সমাজ অনুষ্ঠানৰ পৰিহাসত জুৰুলা হোৱা এইসকল ব্যক্তিৰ জীৱনৰ আধাৰত ৰচিত হোৱা কৰুণ গীতবোৰকেই 'দঃবঃ কাবান্' গীত আখ্যা দিয়া হৈছে।

২। প্ৰেমত ব্যৰ্থ হোৱা প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ অন্তঃকৰণত দুখৰ কাহিনীক লৈ ৰচিত কাবান্ গীতবোৰেই মৌঃব বা চুঃচাং কাবান্ গীত।

৩। 'য়াবান্ কাবান্' বোৰ আচলতে কান্দোনসদৃশ গীত। এই গীতবোৰ দুই প্ৰকাৰৰ- ১। য়ামনী কাবান্ ২। কাবানাম্

মাকুগ্‌হ এৰি পতিগৃহলৈ যাবলৈ ওলোৱা কইনাই স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে কান্দি কান্দি কোৱা কথাখিনিয়েই 'য়ামনী কাবানাম্' ৰ অন্তৰ্গত —

অউৰী অউৰা দুমতিয়ী দুম্‌লাবী

লাবমানী কদীঃনা

অউৰী অউৰা য়ুম্‌দীঙী আয়িব্দ

গুম্‌মানী কদীঃ না

অউৰীঙা কচুচ কলককী জ়িহীদী পপিদী.... অীঃচি

(আই, য'ত মই চুলি মেলি মূৰ ফণিয়াইছিলোঁ, সন্ধিয়া য'ত মই ফুৰিছিলোঁ

তাত আজি গধূলিৰ পৰাই অসহনীয় নীৰৱতাই বিৰাজ কৰিব)

চিৰন্তন সত্য মৃত্যু সকলোৰে জ্ঞাত। তথাপি প্ৰিয়জনৰ মৃত্যুৰে দুখ দিয়ে। জীৱিত নাৰীয়ে মৃত ব্যক্তিজনৰ গুণ গাই এক বিশ্ৰাম কাম্বে। তাকেই 'কাবানাম্' বোলা হয়।

আত্মনী আত্মনা নককী চুঃজনী আজনী

আত্মনা য়বমানী চঃ মাননা দুঃচল... অীঃচি

আত্মনী আত্মনা নককী লীগাঃপী

আত্মনী আত্মনা গালুগী ৰীনামী

আত্মনী আত্মনা দুঃ পাৰীকাঃচল.... অীঃচি

(সোণটো, তোমাৰ লগৰ সমনীয়াবোৰে আজি হাঁহি-ধেমালি কৰি (তুমি ক'লে গুচি গ'লা) তোমাৰ কাৰণে আনি থোৱা চোলাবোৰে পৰি ব'ল।)

৪। কৰ্ম বিষয়ক গীত দুই প্ৰকাৰৰঃ—

(ক) কঃ নিঃ নাম্ (নিচুকনি গীত) (ৰ) লত্‌ চঃ মান্ (চঃ ধেমালি কৰা গীত)

(ক) কঃ নি নাম্ বা বৃনিঃ নিঃ তমঃ— সদা কৰ্মবাস্তু মিচিং নিজৰ শিশুটিক ওমলাবৰ বাবে প্ৰতিৱেশীৰ বা আয়ীয়াৰ এজনী সৰ্বাধিকা (নৌবৃং) আনি ৰাখে। সেই সৰু ছোৱালীজনীয়ে অৰ্থাৎ নৌবৃঙে 'কঃ নিঃ' গাই গাই শিশুটিক নিচুকায়।

(খ) লত্‌ চঃমান্ :— পাহাৰৰ পৰা ভৈয়ামলৈ আহোতে নিচু পথত পোৱা বাধা বিধিনি, নানান ঘটনা আদিক লত্‌ চঃমান্ গীতত কৰিছে। শব্দগত অৰ্থৰ ফালৰ পৰা অৱশ্যে 'লত্‌ত্‌' মানে চোকা 'চঃমান্' মানে ধেমালি।

৫। বিবিধ বিষয়ক গীত :— 'ঐনিঃতম্', 'লীবাঃলিঃ' আৰু 'লীবাঃলিঃ' গীতবোৰ বিবিধ বিষয়ক গীতৰ অন্তৰ্গত।

(ক) মিচিং লোকগীতসমূহৰ ভিতৰত ঐনিঃতম্ হ'ল সৰ্বাধিক গীত। চহা জীৱনৰ ঘাত-প্ৰতিঘাত, ঐতিহাসিক পৰিৱৰ্তন আৰু বিলাসিতা ঐনিঃতমৰ প্ৰেৰণা।

(খ) ঋতু পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে প্ৰকৃতিয়েও নিজৰ কপ সলনি পৰিৱৰ্তনশীল প্ৰকৃতিৰ লগত ক্লগতংগৰ মানৱ জীৱনৰ তুলনাত গীতবোৰেই লীবাঃলিঃ গীত।

(গ) সৰু সৰু ল'ৰা-ছোৱালীয়ে আনন্দতে গোৱা গীতবোৰে 'লীবাঃলিঃ' গীত। অৱশ্যে অতীত বোমছন কৰি ককাক-আইতাকেও নাতি-নাতনি আগত ধেমেলীয়া গীত গোৱা দেখা যায়।

ইয়াৰ উপৰি লোকবাদ্য, ফকৰা যোজনা, প্ৰবচন, সাধুকথা লোকজন্ম-মৃত্যু-বিবাহ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ, খাদ্য, ধৰ্ম আদি সকলো দিশত সংস্কৃতি ঐতিহ্যপূৰ্ণ সংস্কৃতি।

মিচিং সংস্কৃতি মূলতঃ মংগোলীয়। মিচিং ধৰ্ম আৰু সংস্কৃতি ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ সুন্দৰপ্ৰসাৰী। মিচিং সমাজত পালনীয় পূজা-পাৰ্বনৰ 'দুবুৰ পূজা' বিশেষ উল্লেখযোগ্য।

অসমৰ অন্যান্য জন-জাতি সমূহৰ দৰে সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক বৰ্ণময় আৰু বৈচিত্ৰময় মিচিং জনগোষ্ঠীৰ সংস্কৃতি সম্পৰ্কে কিছু গৱেষণাৰ ধূল আছে।

(লেখক : প্ৰবন্ধ, অসমীয়া বিভাগ, বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়, প্ৰসংগ পৃষ্ঠা :)

১। অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ লোক-উৎসৱ — ক্ৰতুম্‌ৰ তালুকদাৰ

২। মিচিং সমাজ-সংস্কৃতিৰ সমীক্ষা — ড° বসন্ত কুমাৰ দলে

৩। অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতি — অসমীয়া বিভাগ, প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়

৪। মৌখিক তথ্য (বিভিন্ন লোকৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা)

যুব উচ্ছৃংখলতা : ইয়াৰ কাৰণ আৰু প্ৰতিকাৰ

উপেন্দ্ৰ নাথ বৰ্মন

শৈশৱৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ মূল চালিকা শক্তি হ'ল যুবসমাজ। সম্প্ৰতি এই যুৱশক্তিক কেন্দ্ৰ কৰি সমাজত গা কৰি উঠা এটা প্ৰধান সমস্যা যুব উচ্ছৃংখলতাই সমাজত ভয়াবহ ৰূপ ধাৰণ কৰিছে। ঘাইকৈ ১৯৬৫ চনৰ বয়সৰ পৰা ২৫/৩০ বছৰৰ অনূৰ্দ্ধ অবিবাহিত যুবক-যুৱতীৰ সমাজ গঠিত। পৰিবেশ, পৰিস্থিতিৰ প্ৰতিকূলতাত ইয়াৰে এচাম যুবক-যুৱতীয়ে আত্ম নিয়ন্ত্ৰণ হেৰুৱাই পেলোৱাৰ ফলতেই সৃষ্টি হয় যুব উচ্ছৃংখলতা। ক্ৰমশঃ ই কৰ্কট ৰোগৰ দৰে ছানি ধৰে সমাজ, সংস্কৃতি, জাতীয়তাকাল-কলেজ সকলোতে হৈ পৰে এক সামাজিক ব্যাধি।

যুব সমাজত কেবোন লাগিলেই সৃষ্টি হয় উচ্ছৃংখলতা। কোনো এটা অস্বাভাৱিক গাভৰুৱে স্ব-ইচ্ছাই উচ্ছৃংখল আচৰণ প্ৰদৰ্শন নকৰে। ইয়াৰ প্ৰশস্তিত থাকে আন কিছুমান অনুবংগিক বিষয়। সেয়েহে সুস্থ জন্মসময়ৰ বিপৰীতে উচ্ছৃংখল মানসিকতাক আকোৱালি লোৱাৰ কাৰণ শৈশৱতেই যুব সমাজক জগৰীয়া কৰিলে অন্যায় কৰা হ'ব। যুব সমাজৰ এচাম বিপথে যোৱাৰ মূল কাৰণ বিচাৰিবলৈ গ'লে পৰিয়াল, স্কুল, বন্ধু তথা দেশৰ পৰিপাশ্বিক অবস্থাৰ কথা আহি পৰে। এটি সমাজ শৈশৱৰে পৰা পৰিয়ালৰ সদস্যসকলক অনুকৰণ কৰে। "পিতৃ হৈ পুত্ৰ" অথবা "মাক চাই জীয়েক" আদি প্ৰবচনে সন্তানে মাক-পিতৃসকলক অনুকৰণ কৰাটোকে বুজায়। সম্প্ৰতি যৌথ পৰিয়ালৰ সলনি একক পৰিয়ালৰ সীমাবদ্ধতাৰ মাজত এটি শিশুৱে শৈশৱৰে পৰা পিতৃজনৰ দুৰৱ-উলিত ভৰি দিয়ালৈকে যি শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে সি়েই হৈ পৰে ভবিষ্যতৰ প্ৰাথমিক বুনীয়াদ।

সাম্প্ৰতিক সমাজত কিশোৰ-কিশোৰী তথা কম বয়সীয়া যুবক-যুৱতীক দিনা দিবাৰেই ভোগ সৰ্বথ জীৱনৰ সহজ পথ দেখুৱাই দিয়াৰ কাৰণেই জগৰীয়া পিতৃ-মাতৃ, অভিভাৱকসকল। সাম্প্ৰতিক সমাজত এই কলনহীন উন্মুক্ত সমাজ। এনে এখন সমাজত অভিভাৱকৰ অসম্পূৰ্ণতাৰে নিয়ন্ত্ৰণ অবিহনে যুব সমাজত উচ্ছৃংখলতাৰ সৃষ্টি হোৱাটো স্বাভাৱিক। টেলিভিচন যোগে প্ৰচাৰিত বিভিন্ন দেশী-বিদেশী চেনেলসমূহৰ কোন কোনটো জ্ঞানৰুদ্ধক আৰু জীৱন দৰ্শনৰ উপযোগী সেৱা সকতে শিশুক নিৰ্ধাৰণ কৰি দিয়াটো অভিভাৱকৰ কাৰ্য্য। তাৰ বিপৰীতে বিমট হাতত তুলি দি হকে বিহকে বিভিন্ন চেনেলৰ অনুষ্ঠান চোৱাৰ সুযোগ দিয়া, ইণ্টাৰনেটত জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ জৰা সেৱাৰে সলনি নেতিবাচক কাম কৰাৰ বাট মুকলি কৰি দিয়া সেৱা এই সমাজত বহুত দেখা যায়।

বৰ্তমান গোলকীকৰণৰ যুগত মুক্ত অৰ্থনীতিৰ গঁইনা লৈ জগতৰ প্ৰৱেশ কৰা পশ্চিমীয়া সংস্কৃতিয়ে গাওঁ-ভূঁই, নগৰ চহৰ আক্ৰমণ কৰি আহিছে। এসময়ত বেড়িঅটোকে বাপতি সাহেন কাম টে নেশৰ বা-বাতৰি সমজুৱাতাবে লোৱাৰ দিন এতিয়া উলিয়াই উঠিছে। তি চি.ডি ৰ অৰ্বেধ কেছেটৰ ৰমৰমীয়া ব্যৱসায়

চলিল। জাতীয় উৎসৱ বিহু, তিথি অন্যান্য উৎসৱ পাৰ্বনৰ নামত ডিঙিত এচলু মদ ঢালি ৰংচঙীয়া পাশ্চাত্যৰ জীৱনদৰ্শক আকোৱালি ল'বলৈ যেতিয়াই সমাজৰ অগ্ৰণী এচাম ওলাই আহিল তেতিয়া আৰু যুব সমাজলৈ বাকী থাকিল কি??

অনুশাসনহীনতাই যুব সমাজত উচ্ছৃংখলতাৰ বীজ ৰোপন কৰাত ইন্ধন যোগায়। অভিভাৱিত পিতৃৰ ধনেৰে যেতিয়া যুব সমাজৰে কোনো কোনোৱে বিলাসিতাপূৰ্ণ গাড়ী, বাইকত উঠি হাতে হাতে ম'বাইল ফোন লৈ পঢ়াৰ নামত বছৰালি কৰি বেগিং আদিৰে সহপাঠী বা অন্যান্য পথকৰাক মানসিক আৰু শাৰীৰীকভাবে ভাবাক্ৰান্ত কৰে তেতিয়া সমাজৰ কেইজন আগবাঢ়ি আহে সিও বিচাৰ্যৰ বিষয়। দেশৰ ভবিষ্যত যুব প্ৰজন্মৰ হাতত - বুলি ক'লেই নহ'ব, বৰং তেওঁলোকক সঠিক দিক্ দৰ্শন কৰাটোহে হ'ব অগ্ৰজসকলৰ প্ৰধান কৰ্তব্য। বৰ্তমান সমাজত দেখা যায় যে বেছিভাগ অভিভাৱকেই তেখেত সকলৰ ল'ৰা-ছোৱালীক স্কুল-কলেজত পঢ়োৱাৰ নামত কোনো তত্ত্বাবধান নকৰে। যাৰ ফলত ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকেও অভিভাৱকসকলক বহু সময়ত মিছা কথাৰে প্ৰতৰ্কিত কৰা পৰিলক্ষিত হয়, ফলত উভয় পক্ষৰে জীৱন বৰ যাতনা আৰু দুখদায়ক হৈ পৰা দেখা যায়। যোৱা দুটা দশকৰ পৰা যুবসমাজৰ মাজত সঘনাই উচ্ছৃংখলতাই খোপনি পোতাৰ মানসিকতা গঢ়ি উঠিছে যাক লৈ বৌদ্ধিক সমাজত এক আলোড়নৰ সৃষ্টি হৈছে। আজি সমাজৰ এনে এডোখৰ নিৰাপদ ঠাই নাই য'ত এই "যুব উচ্ছৃংখলতা" শব্দটোৱে খোপনি পোতা নাই। শিক্ষানুষ্ঠান, সাংস্কৃতিক মঞ্চ, খেল-পথাৰ, চিনেমা-গৃহ আদি আশেদ প্ৰমোদৰ ঠাই সকলোতে চকুত পৰে এচাম যুবক-যুৱতীৰ উচ্ছৃংখল আচৰণ। এয়া সঁচাকৈয়ে উদ্বেগৰ কাৰণ। এই ক্ষেত্ৰত প্ৰতিকাৰক হিচাপে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ পৰ্য্যায়ৰ পৰা নিয়মানুবৰ্তিতা, অনুশাসন, যোগাৰ অভ্যাসেৰে সংযম আয়ত্ব কৰাৰ কৌশল শিকালে নিশ্চয় সুফল পোৱা

যাব। মাধ্যমিক শিক্ষা পদ্ধতিত আধ্যাত্মিক শিক্ষা ব ব্যবস্থাব উপবিও ব্যবহাৰিক আৰু বৃত্তিমুখী শিক্ষাৰ ব্যবস্থা কৰিলে ভোগবাদী চিন্তাধাৰাব পৰিবৰ্তে এক সু-শুংখলিত আদৰ্শ গঢ় লৈ উঠিব। এনে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰা কিশোৰ কিশোৰীয়ে যৌৱনৰ সোনোৱালি দিনবোৰত নিজকে সং ব্যক্তিকপে সমাজত থিয় কৰাবলৈহে দৃঢ় সংকল্পবদ্ধ হ'ব। অগ্ৰজ তথা মান্যভাবে লোকৰ প্ৰতি এনে যুৱক-যুৱতীয়ে কেতিয়াও শ্ৰদ্ধা, ভক্তি, সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ নিশচয় নাপাহৰিব।

সম্প্ৰতি শিক্ষাগত অৰ্থতা থকা সত্ত্বেও উপযুক্ত সংস্থাপনৰ অভাৱত দেখা দিয়া নিবনুৱা সমস্যাই যুৱ-প্ৰজন্মক হতাশাগ্ৰস্ত কৰি তুলিছে। আমাৰ উচ্চ শিক্ষা পদ্ধতিত কেৱল পুথিগত পাঠ্যক্ৰম সন্নিবিষ্ট হোৱাৰ বাবে চাকৰিমুখী হোৱাৰ বাহিৰে হাতে কামে ধন উপাৰ্জন কৰাৰ পথ বন্ধ। আনহাতে আমাৰ প্ৰচলিত উচ্চতৰ মাধ্যমিক, স্নাতক তথা স্নাতকোত্তৰ পাঠ্যক্ৰমৰ বিষয় বস্তু তথা পৰীক্ষা পদ্ধতি অন্যান্য প্ৰতিযোগিতামূলক পৰীক্ষাৰ উপযোগীকৈ প্ৰস্তুত নোহোৱাৰ বাবে বহু মেধা সম্পন্ন যুৱক-যুৱতীয়ে প্ৰাপ্য কৰ্মসংস্থানৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আহিছে। কলা-বাণিজ্যৰ উচ্চতৰ মাধ্যমিক আৰু স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পাচত অন্যান্য কি কি পাঠ্যক্ৰম পঢ়িব পাৰি সেয়া সঠিকভাবে নজনাৰ ফলত এক খেয়ামি শিক্ষাকে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হয়। ফলস্বৰূপে শিক্ষিত নিবনুৱাৰ সংখ্যা দিনক দিনে বাঢ়ি গৈছে। স্নাতক বা স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লোৱাৰ পাছতো চাকৰিহীন জীৱন এটা কটাবলৈ যাওঁতে বিৰক্ত হৈ এটা সময়ত স্ব-নিৰ্ভৰশীলতাৰ নামত বাট এৰি অৰাটে হোৱা যুৱক-যুৱতীৰ সংখ্যা দিনক দিনে বাঢ়ি গৈছে। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ অগ্ৰগতিয়ে এফালে এচাম যুৱক-যুৱতীক সাফল্যৰ উচ্চতম শিখৰত আৰোহন কৰোৱাৰ বিপৰীতে আন এচাম যুৱ প্ৰজন্মই হাতত অত্যাধুনিক মাৰ্গাস্ত্ৰ লৈ নিজৰ তথা আনৰ জীৱনক লৈ হেতালি খেলিছে। আজি বোমা ব্যৱহাৰ গোন্ধ সৰ্বত্ৰ সুলভ, সুলভ মানুহৰ মৃত্যু। সমাজত হত্যা-সন্ধান কিম্বা হিংসা বৃদ্ধি

হোৱাৰ ঘাই শিপাডাল চিনাক্ত কৰি উভালি পেলাব পাৰি প্ৰজন্ম বন্ধা পৰিব।

যুৱ উচ্ছৃংখলতাৰ অন্য এক কাৰণ হ'ল নিচায়ুক্ত দ্ৰব্য-কানি, ব্ৰাউন চুগাৰ, হিৰেইন আদি নিচায়ুক্ত দ্ৰব্য সেৱন কৰা উঠি অহা যুৱকে সমাজলৈ বিষ বাষ্প কঢ়িয়াই অনা সততে হৈছে। ভোগ সৰ্বস্ব বস্তুবাদী সমাজৰ সতে ফেৰ মাৰিবলৈ যুৱক-যুৱতী সহজে বলী হয় এনে মাৰাত্মক বৰ বিহৰ। এই হাঁহিমুখে গলাধঃকৰণ কৰি লাভ কৰা সাময়িক তৃপ্তিৰ পাৰ্থক্য ব্যক্তি তথা সমাজৰ বাবে ই অতি বিষয়ময়। এনে নিচায়ুক্ত দ্ৰব্য সমাজক আঁতৰাই ৰাখিব নোৱাৰিলে সমাজলৈ অচিৰতে নামি অহাৰ সম্ভাৱনীয়তাক কোনেও নুই কৰিব নোৱাৰে। নাৰী-সাজ-পোচাক পৰিধান, সস্ত্ৰীয়া আলোচনী, গ্ৰন্থাদি, যৌনগৰ্ভ বাটে-ঘাটে কাকতে পত্ৰই প্ৰকাশিত আৰু প্ৰদৰ্শিত দৃষ্টিকোণ আদিও যুৱ উচ্ছৃংখলতাৰ পৰোক্ষ কাৰক। দৈনিক কাকতৰ প্ৰব বৰ বৰ আখৰেৰে প্ৰকাশিত ধৰ্ষণ, বলৎকাৰ আদি শব্দ তথা বৰ্ণনাই কিশোৰ-কিশোৰীৰ অনুসন্ধিৎসু মনত কেনে প্ৰভাৱ পাৰে সেয়া সকলোৰে বাবে সহজে অনুমেয়। এনে দিশ্য চলিব পাৰিলে উঠি অহা নৱ-প্ৰজন্মৰ বাবেই মংগল।

যুৱ উচ্ছৃংখলতাই ব্যক্তিগতভাবে ক্ষতি কৰাৰ উপৰি অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, শিক্ষা-সংস্কৃতি আদি সকলো দিশতে কল পেলায়। এনে এক অশুভ আচৰণক ৰোধ কৰাৰ প্ৰথম উপাৰ্শক্তি সদা সংকৰ্ম, সংচিন্তাত প্ৰৱিষ্ট কৰি ৰখা। ইয়াৰ বা নিজে বিবেকৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হ'ব লাগিব। দ্বিতীয়তে পিতৃ-মাতৃ অগ্ৰনী লোক, শিক্ষক আৰু চৰকাৰে সদা সচেত্ৰ হ'ব লাগিব। ঘৰুৱা পৰিবেশ হ'ব লাগিব আধ্যাত্মিকতাসম্পন্ন সুস্থ আৰু নিকৰ বিদ্যালয়ত পুথিগত অধ্যয়নৰ উপৰিও খেলা-ধুলা, নৃত্য-গীত-কলা, চিত্ৰকলাৰ দৰে সুকুমাৰ শিল্পৰ চৰ্চা, আদি পাঠ্যক্ৰম কৰিব লাগিব। পঞ্চমতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ জ্ঞানৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা পঢ়াৰ অভ্যাস কৰা, হস্ত শিল্পৰ শিক্ষাৰ জৰিয়তে সৃষ্টিশীল আ-ছাত্ৰীক নিয়োগ কৰি সৃজনশীল প্ৰতিভাৰ স্ফূৰণ ঘটাব লাগিব। স্থূলীয়া শিক্ষাৰ পাঠ্যক্ৰমৰ লগত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ ব্যবস্থা জাতি, মানুহৰ হৃদয়ৰ বতৰা লোৱা আনৰ প্ৰতি দয়াশীল হা উদগনি যোগোৱা, ছাত্ৰ জীৱনৰ পথ সঠিকভাবে নিকপন কৰি দিগদৰ্শী হোৱা বিষয়বোৰ সন্নিবিষ্ট হ'লে যুৱ মানসিকতাৰ স্বলন হ'ব নোৱাৰে। তদুপৰি আবেগক সংযত কৰি ৰখাৰ এই বয়সতে গঢ়ি তুলিবই লাগিব।

কৰ্মহীনতাই মনলৈ অলস ভাব আনে। এনে ক্ষেত্ৰত কেৱল নই শিল্প-বাণিজ্যত মনোনিবেশ কৰিলে যুৱক-যুৱতীৰ হাতেৰে স অৰ্জা ধনো আহিব, অভাৱো আতৰিব। কৰ্ম সংস্কৃতিয়ে যুৱ প্ৰজন্মক নিয়াৰ দায়িত্ব আজি সমাজৰ অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠান আৰু চৰকাৰ সমূহীয়া প্ৰচেষ্টাৰ ফলতহে সম্ভৱ হ'ব পাৰে। সমাজৰ বুদ্ধিজীৱি আগ ভাগ লৈ দেশ তথা জাতিৰ ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মক দিকদৰ্শন কৰি উ বোধ কৰিবলৈ ওলাই আহক। কিয়নো যুৱ মানসত এবাৰ উজ খোপনি পুতিলে জাতি তথা দেশৰ অধঃপতন অনিৱাৰ্য।

(লেখক : প্ৰবক্তা, শিক্ষা)

বিবিধি কুমাৰ বৰুৱাৰ

উপন্যাসত

জনজীৱনৰ চিত্ৰ

কল্পনা বৈশ্য

১০ প্ৰস্তাৱনা :

উপন্যাস জগতৰ ঔপন্যাসিক সকলৰ ভিতৰত বিবিধি কুমাৰৰ নাম অন্যতম। বিবিধি কুমাৰ বৰুৱাই বীণা বৰুৱা আৰু বামা বৰুৱাৰ সৈতে ক্ৰমে 'জীৱনৰ বাটত' আৰু 'সেউজী পাতৰ কাহিনী' নামৰ উপন্যাস ৰচনা কৰে। স্বাধীনোত্তৰ সময়ছোৱাত অসমীয়া উপন্যাসে জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰিবলৈ ধৰিলে। বিংশ শতিকাৰ চল্লিশৰ সময়ত ভাৰতৰ স্বৰাজ লাভৰ প্ৰায় তিনিবছৰ আগতে প্ৰকাশ পোৱা উপন্যাসৰে (বিবিধি কুমাৰ বৰুৱা) 'জীৱন বাটত' উপন্যাসে অসমীয়া উপন্যাসৰ এক নতুন যুগৰ সূচনা কৰে।

১৯০৮ চনত প্ৰকাশ পোৱা বামা বৰুৱা ছদ্মনামত লিখা 'সেউজী পাতৰ কাহিনী' অসমীয়া সাহিত্যলৈ এক অভিনৱ সংযোজন। সীমাবদ্ধ সময় সমাজৰ বিচিত্ৰ নাবী চৰিত্ৰৰ জীৱন্ত অভিব্যক্তিক প্ৰধান ভাবে লৈ লিখা উপন্যাস 'সেউজীপাতৰ কাহিনী'। এই উপন্যাসখনত বিবিধি কুমাৰেই কম সংখ্যক পুৰুষ চৰিত্ৰৰ অৱতাৰণাৰে নাবী চৰিত্ৰ সমূহক জীৱন্ত উজ্বল ৰূপ দান কৰিছে।

১১ কাহিনী বিশ্লেষণ :

'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসখনৰ মূল বিষয়বস্তু গ্ৰাম্য সমাজৰ পটভূমিক চিত্ৰণ কৰা হৈছে। বিষয়বস্তুৰ বিশালতা আৰু ভাৱবস্তুৰ গভীৰতাই উপন্যাসখনক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। 'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসখন অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ এটা শতাব্দীৰ ইতিহাস। উপন্যাসখনৰ প্ৰথমতে চিত্ৰিত কৰা হৈছে যে আহোম ৰাজত্বৰ শেষ ৰজা পুৰন্দৰ সিংহৰ দিনত অসম শইকীয়া বংশৰ ঘিনাই শইকীয়াই ৰজা ঘৰৰ পৰা মৰদ্বি অঞ্চলৰ ৰাজ হোৱা কাকত লাভ কৰিছিল। শইকীয়া বংশৰে উদ্ভৱ পুৰুষৰ জন্ম হোৱাৰ মৌজাদাবৰুৱাজীয়াৰ বিবাহ অনুষ্ঠানেৰে কাহিনীৰ আৰম্ভণি হয়। আহোম শাসনৰ সূৰ্যাস্তই অসমলৈ নমাই আনিছিল অন্ধকাৰ আৰু প্ৰতাপশূন্য ইংৰাজ শাসনৰ আৰম্ভণিয়ে নতুন শিক্ষা, জ্ঞান আৰু উন্নতিৰ আদৰ্শৰে পোহৰৰ বেঙনি কঢ়িয়াই আনিলে।^১ আচম্বাৰীয়েই অসমীয়া জাতীয় জীৱনত কেনে ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিছিল, তাৰেই ইতিহাস বহন কৰিছে 'জীৱন বাটত' উপন্যাসত। সেয়েহে উপন্যাসখন 'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাস যুগ পৰিবৰ্তনৰ ইতিহাস, সামন্তবাদৰ পতনৰ সঁহাৰী বিলাসী জীৱনৰ উত্থানৰ ইতিহাস আৰু লগতে প্ৰতিষ্ঠাপনৰ আধুনিকতালৈ বাট বিচাৰৰ ইতিহাস।^২

'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাস খনিৰ কাহিনীৰ বীজ অংকুৰিত হৈছে গ্ৰাম্য সমাজপটভূমিত আৰু ঐতিহাসিক প্ৰেক্ষাপটত। মৌজাদাৰ ভোগদত্তৰ

যৌৱনৰ উদগনিত তগৰে
কমলাকান্তৰ সৈতে নিজকে বান্ধি
পেনালে চিৰন্তন গ্ৰাম্য
সৰলতাৰে কিন্তু, পৰৱৰ্তী
সময়ত সেই প্ৰেমৰ পথ
কষ্টকপূৰ্ণ হৈ পৰিল। তগৰে
জটিল পথেৰে অতিক্ৰম
কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এই
পথত বিবাদ আছে
কিন্তু বিদ্ৰোহ নাই

গৃহত বিবাহ অনুষ্ঠানত তগৰ আৰু কমলাকান্তৰ প্ৰেমৰ বীজ অংকুৰিত হয়। বক্ষণশীল গ্ৰাম্য পৰিবেশত জন্ম লাভ কৰা কমলাকান্তৰ জীৱনৰ ক্ৰমগতিৰ মাজেৰে সমাজৰ পৰিবৰ্তনৰ বিভিন্ন দিশবোৰ উজলি উঠিছে। উপন্যাসখনৰ কাহিনী সংস্থাপিত হৈছে মূলতঃ স্বাধীনতাৰ পূৰ্ব কালৰ দুটা সভ্যতাৰ অৱস্থানৰ মাজত। আহোম সৰুসৰু গৌৰৱময় ছশ বছৰীয়া ৰাজত্বৰ কালছোৱাত গঢ়ি উঠা আভিজাত্য সমাজখনৰ অন্তৰ্গত ৰূপ আৰু ব্ৰিটিছ শাসন ব্যৱস্থাত গঢ়ি উঠা নতুন অসমীয়া সমাজ-সভ্যতা এই দুটা পটভূমি উপন্যাসখনত অংকিত হৈছে- সমান্তৰালভাবে দুখন সমাজ। উপন্যাসখনৰ কাহিনীৰ মাজেদিয়েই দুখন সমাজৰ প্ৰতিচ্ছবি দাঙি ধৰিব বিচনা হৈছে- এখনত সততা, মানৱতা আদি গুণেৰে সমৃদ্ধ আৰু আভিজাত্যৰে পৰিপূৰ্ণ প্ৰাচীন সভ্যতাৰে ভৰা সমাজ আৰু আনখনত ব্ৰিটিছ শাসন ব্যৱস্থাত প্ৰসাৰিত হোৱা দীক্ষাৰে গঢ় লৈ উঠা নতুন ধনী শ্ৰেণীৰ শিপাহীন সমাজ। ব্ৰিটিছ শাসনৰ এই সময়ছোৱাত কিদৰে থলুৱা তথা প্ৰাচীন প্ৰমূল্যৰ বিলুপ্তি আৰু নবা আভিজাত্যই মানুহৰ জীৱনলৈ আনি দিয়া কৃত্ৰিমতা লেখকে চিত্ৰিত কৰিছে। ইয়াৰ ফলতেই অসমীয়া মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ লোকৰ ফোঁপোলা স্বৰূপ উপন্যাসখনত ঔপন্যাসিকে মনোৰম ভাবে দাঙি ধৰিছে।^৩

বিবিধি কুমাৰ বৰুৱাৰ 'সেউজী পাতৰ' কাহিনী উপন্যাসখনত লেখকে চিৰ পৰিচিত অসমীয়া সমাজৰ পৰিবৰ্তে অনা এখন সমাজৰ কথা দাঙি ধৰিব বিচাৰিছে। অসমৰ অৰ্থনৈতিক জগতখনত বিশেষভাবে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা সেউজী পাতৰ আঁৱৰ এখন বিশেষ সমাজ এই উপন্যাসৰ মূল বিষয়বস্তুৰ পটভূমি। চাহ বাগানৰ চাহাব, মহৰী, বনুৱাৰ সমাজ, গতানুগতিকতাৰ পৰিবৰ্তে এখন কল্পিত চাহ বাগানক পটভূমি হিচাপে লৈ মানৱ জীৱনৰ বিচিত্ৰ গতিভঙ্গী আৰু মানৱীয় প্ৰযুক্তিৰ সৰলতা আৰু তীৰ্থ্যক অভিব্যক্তি উপন্যাসখনত চিত্ৰিত কৰিছে। সূক্ষ্মপৰ্য্যবেক্ষণ, বৈশিষ্টপূৰ্ণ চৰিত্ৰ ৰূপায়ন আৰু এখন পৰিসীমিত বহুয়তন সমাজৰ সাৰ্থক জীৱন প্ৰবাহ সীমিত ভাবে কাহিনীত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।^৪

উপন্যাসখনিৰ কাহিনী 'অৰণ্ড হৈছে নাবী কেলেছাৰীজনিত মিছা অপবাদ সহ্য কৰিব নোৱাৰি গাঁৱৰ ঘৰৰ পৰা পলাই যোৱা ডেকা নৰেশ্বৰৰ লগত আকস্মিক ভাবে ৰাণ্যনৰ মেনেজাৰ চাহাব মিষ্টাৰ মিলাৰ আৰু মিছেছ চেইমূৰৰ পৰিচয় আৰু চাহাব বঙলাত নৰেশ্বৰক বয় কামত নিযুক্তিৰে। বাগিচাত কটোৱা প্ৰথম পুৱাতে নৰেশ্বৰৰ পৰিচয় ঘটে বাগিচাৰ ছোৱালী চনিয়াৰ লগত। আমন্ত্ৰণ চাহাবৰ ঔৰষত আৰু বনুৱা গাভৰু মন্থৰ গৰ্ভত জন্ম হোৱা চনিয়াই নৰেশ্বৰক প্ৰেমৰ মোহজালেৰে বান্ধি পেলায়। চনিয়াৰ যোগেদিয়ে নৰেশ্বৰে বনুৱা সমাজখনৰ জীৱন বহস্য আৰু বৈচিত্ৰ্যৰ সন্ধান পালে। নৰেশ্বৰে চনিয়াৰ বিয়া কৰাই স্থায়ীভাবে ঘৰ সাজি থকাৰ মন মেলিলে যদিও বাহুজান মানিব নোখোজা বন বিহগীৰ দৰে চঞ্চল মনৰ চনিয়াই নৰেশ্বৰক প্ৰাণভৰি ভাল পোৱা স্বপ্নেও তাইৰ মুকলিমুৰীয়া স্বভাৱৰ বাবে বিবাহৰ প্ৰস্তাৱত সন্মতি নিদি চাৰ্কাছ পাটীত যোগ দিবলৈ নিৰুদ্ধিষ্ট যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে। আনহাতে নৰেশ্বৰৰ দৈহিক সৌন্দৰ্যত আকৃষ্ট হৈ পৰা মিছেছ এলি চেইমূৰে স্বামী মিলাৰৰ ওপৰত প্ৰতিশোধ ল'বলৈ উদ্যোগ হৈ পৰে আৰু যৌন বাসনা চৰিতাৰ্থৰ উদ্দেশ্যে নৰেশ্বৰৰ ওপৰত আক্ৰমণ চলায়। শেৰত চনিয়াই দেখুৱাই যোৱা পথেৰেই নৰেশ্বৰেও তিক্ত মন আৰু তিক্ত অভিজ্ঞতাবে নিৰুদ্ধিষ্ট যাত্ৰা কৰে। উপন্যাসখনিৰ প্ৰস্তাৱনা অংশত নৰেশ্বৰৰ পূৰ্বপুৰুষৰ বিস্তৃত বিৱৰণ দিয়াৰ লগতে এই পৰিয়ালটোৰ লগত হোৱা দৈহিক অভিসম্পাত আৰু আলতীৰ প্ৰেমৰ কাহিনী বৰ্ণিত হৈছে। অৱশ্যে ইয়াৰ মাজেদিয়ে চাহাব বনুৱাসকলৰ সমাজখন, গ্ৰাম্য সমাজখন আৰু সম্ভ্ৰান্ত বাবু-চাহাবৰ সমাজৰ চিত্ৰ লেখকে দাৰি ধৰাৰ লগতে তৎকালীন সামাজিক মনঃস্তম্ভ প্ৰকাশ কৰিছে।

১২ চৰিত্ৰ বিশ্লেষণ :

'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসৰ চৰিত্ৰসমূহ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে গতিশীল আৰু জীৱন্ত। ইয়াৰ চৰিত্ৰ সমূহ সৃষ্টিশীল সাহিত্যৰ চৰিত্ৰ হিচাপে কল্পনাৰ ৰহণেৰে সঞ্জীৱিত যদিও কোনোটো চৰিত্ৰই অৱান্তৰ, ভিত্তিহীন আৰু নিস্প্ৰাণ নহয়। উপন্যাসখনৰ প্ৰতিটো চৰিত্ৰই বাস্তৱ আৰু সজীৱ। উপন্যাসখনিৰ নায়ক কমলাকান্তৰ চৰিত্ৰ যুগ সন্ধিৰ মানসিকতাৰ বাহক আৰু হৃদয়মূৰৰ চৰিত্ৰ হিচাপে লেখকে অংকন কৰিছে। গাঁৱলীয়া সমাজখনত জন্ম লাভ কৰা কমলাকান্ত আধুনিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত যুৱক। নতুন শিক্ষাৰে শিক্ষিত কমলাকান্তই পূৰ্বৰ প্ৰতিশ্ৰুতিক আওকান কৰি ৰায়বাহাদুৰী জীৱনী সুপ্ৰভাৱ সৈতে বিবাহ-পাশত আবদ্ধ হৈ সংসাৰ কৰিব পাৰে, কিন্তু সুপ্ৰভাৱ লগত কৰা সংসাৰ কমলাকান্তৰ বাবে নিৰন্তৰপ নিস্প্ৰাণ আৰু গতিহীন সংসাৰ। আদৰ্শক জলাঞ্জলি দি বিলাসী জীৱনত আগ্ৰহী আৰু কৃত্ৰিম জগতখনত বাস কৰা সু-প্ৰভাৱ দৰে নাবীৰ লগত কৰা সংসাৰ কমলাকান্তৰ বাবে যাত্ৰিক সংসাৰ। যি সংসাৰত সোমাই পৰা কমলাকান্তৰ ওলাই অহা সুৰুঙাকনো নাইকীয়া হৈ পৰিছে। কলেজীয়া অৱস্থাতে কমলাকান্তই তগৰৰ সৈতে প্ৰেম-ভালপোৱাৰ সৰগ ৰচিছিল, তগৰৰ হাতৰ আঙুলিত আঙুঠি পিছাই দি প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হৈছিল। সেই সকলোবোৰ পাহৰি নতুন বাস্তৱৰণক আকোৱালি ল'বলৈ কমলাকান্ত বাধ্য হৈ পৰিছিল। কমলাকান্তৰ ঘৰৰ বস্ত্ৰ চুৰিব অপৰাধত তগৰক অপৰাধী সাব্যস্ত কৰাৰ পিচত আঙুঠিতো কমলাকান্তৰ হাতত তুলি দিয়াত কমলাকান্তৰ পূৰ্বৰ স্মৃতি উজ্জলি উঠিল আৰু তেতিয়াই চৰিত্ৰটো অনুসূচনাৰ জুইত পুৰি উজ্জল হৈ পৰিল।

উপন্যাসখনৰ নায়িকা 'তগৰৰ' চৰিত্ৰত সুখ-দুখ, হাঁহি-আপোন কৰি লৈ জীৱনটোক মধুৰ কৰি গ্ৰহণ কৰিব চৰিত্ৰটোৰ মূল বৈশিষ্ট্য। "তগৰৰ প্ৰাচীন মানৱিক মূল্যবোধে চৰিত্ৰ। তগৰৰ জীৱনৰ এই পথ গাঁৱৰ পৰা নগৰলৈ, নতুনলৈ, সৰলতাৰ পৰা জটিলতালৈ অহাৰ পথ।"

যৌৱনৰ উদগনিত তগৰে কমলাকান্তৰ সৈতে নিজকে বা চিৰন্তন গ্ৰাম্য সৰলতাৰে কিন্তু, পৰবৰ্তী সময়ত সেই প্ৰেমৰ প হৈ পৰিল। তগৰে জটিল পথেৰে অতিক্ৰম কৰিবলৈ অৰ এই পথত বিষাদ আছে কিন্তু বিদ্ৰোহ নাই। জীৱনৰ বাট কেঁকুৰি অতিক্ৰম কৰি তগৰে ধৰণীক লগ পালে আৰু সহযাত্ৰী হোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দি জীৱনৰ সঙ্গী স্বৰূপে নিৰি ধৰণীক গ্ৰহণ কৰিলে। কিন্তু তগৰৰ জীৱনকোষৰ পৰা নিৰি আতৰাই লৈ গ'ল। স্বামী ধৰণীয়ে দি থৈ যোৱা আদৰ্শক আ আদৰ্শ স্বৰূপে গ্ৰহণ কৰি জীৱনটো অতিবাহিত কৰিব জীৱন ৰচনা কৰিব নাজানে, কিন্তু জীৱনক গ্ৰহণ কৰিব সমাজে পৰিস্থিতিয়ে, সময়ে আৰু নিয়তিয়ে জীৱনক তাতে আঁহবিলাই কৰি গ্ৰহণ কৰিব পাবিলে জীৱন নিৰু হব পাৰে।" সাংসাৰিক জীৱনৰ হতাশাৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা প্ৰতিহিংসাৰ বশৱৰ্তী নহৈ জটিল জীৱনৰ পৰিবৰ্তে সৰু জীৱন যাপনত তগৰ ব্ৰতী। সেয়েহে সুখ-দুখ, হাঁহি-কাৰ ভাবে মানি ল'ব পৰাটোৱেই উপৰ চৰিত্ৰৰ বৈশিষ্ট্য

উপন্যাসখনিৰ উপন্যাসিক পুৰুষ চৰিত্ৰ বিলাকৰ চৰিত্ৰ সমূহক অধিক উজ্জল, গতিশীল আৰু প্ৰাণস্পন্দন আংকন কৰিছে। লেখকে নাবী সমাজক অধ্যয়ন কৰি এটা সৃষ্টি প্ৰাধান্যৰ তাৎপৰ্য্য মুক্তভাৱে উল্লেখ কৰিছে। অতীত অসমীয়া নাবী সকলৰ পৰা আধুনিক নাবীসকলৰ বিভিন্ন অৱস্থা আৰু পৃথক পৃথক মানসিকতা সংবেদনশীল ৰূপত চিত্ৰ মৌজাদাৰণীৰ পৰা আৰম্ভ কৰি পাণ্ডে আহিনীৰ চৰিত্ৰত সৰু স্মৃতিত প্ৰবাহিত হোৱা প্ৰাচীন পৰম্পৰাপন্ন নাবী আৰু নাবী চৰিত্ৰৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে সুপ্ৰভাৱ চৰিত্ৰই। সুপ্ৰ শিক্ষাৰে শিক্ষিত অভিজ্ঞতাৰ গণীত ডাঙৰ দীঘল হোৱা

তগৰৰ বিপৰীতে সুপ্ৰভাৱ চৰিত্ৰত অন্য এক সভাৰ জিলিকি উঠিছে। সুপ্ৰভাৱ চৰিত্ৰৰ মাজেৰে উপন্যাসিকে নত সভ্যতাৰ পোহৰ পোৱা বুৰ্জোৱা মানসিকতাৰ দিশটো সুপ্ৰভাৱই দেউতাকৰ পচন্দৰ ওপৰত আস্থা ৰাখি কমলা বিবাহ পাশত আবদ্ধ হ'ল। দৰিদ্ৰতাক উপহাস কৰি সুপ্ৰভাৱ অমার্জিত, অশালীন ব্যবহাৰ কৰিছিল এনেদৰে- "সুপ্ৰভাৱ লগাই বীভৎস ভংগীত গিৰিয়েকৰ অকৰ্মনাট্যক গালি পৰি আউলী-বাউলী হৈ চুলিবোৰ আঁজুৰি আঁজুৰি ছিঙি ফেল কান্দিবলৈ ধৰিলে।"

'সেউজী পাতৰ কাহিনী' উপন্যাসখনিৰ চনিয়া বাহুজান চৰিত্ৰ। সমাজৰ চিৰাচৰিত পৰম্পৰাত বন্দী নহৈ মুক্ত মনে বিচাৰে চনিয়াই। চনিয়া তথাকথিত নাবীৰ সহজাত স্বভাৱ চৰিত্ৰ। যৌৱনৰ দুৱাৰ দলিত ভৰি দিয়েই চনিয়াই নৰেশ্বৰৰ হৈ যি কোনো সময়তে নৰেশ্বৰৰ সঙ্গ সুখ লাভ কৰিব

সেই কবি প্ৰৱেশী বি সম্বোধন শক্তি প্ৰকাশ পাইছে সেয়া বিপুলকৃত
 কবি প্ৰৱেশী কল্পে প্ৰকাশি উঠিছে। নৱেশ্বৰে প্ৰাণ ভৰি ভালপোৱা
 কবিৰ নিত মুখ চনিয়াৰ সন্মুখত প্ৰকাশ কৰি বিবাহৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া
 কবিৰ সৈই প্ৰস্তাৱ অগ্ৰাহ্য কৰি চাৰ্কাছ পাৰ্টিত যোগ দিবলৈ
 কবিৰ অস্বপ্নে ওচি গৈছে।

১০ জীৱনৰ চিত্ৰ :

'জীৱনৰ বাটত' আৰু 'সেউজী পাতৰ কাহিনী' দুয়োখন উপন্যাসতে
 কবিৰ সমাজৰ কেইবাটাও দিশ উন্মোচিত হৈছে। বিৰিঞ্চি কুমাৰ
 কবিৰ আছিল সমাজ তত্ত্বদৰ্শী উপন্যাসিক। গাওঁ অঞ্চলৰ মানুহৰ
 জীৱনৰ গাঁৱী আৰু জীৱন ধাৰণৰ প্ৰণালী সুকলমেৰে বিশ্লেষণ কৰাত
 কবিৰ অক্ষি সিক্ত হস্ত। এই প্ৰসঙ্গত হীৰেণ গোহাঁইয়ে এনেদৰে মন্তব্য
 কৰিছে - "তেওঁ কেবল অসমৰ সমাজ জীৱনৰ বিভিন্ন দিশৰ নিৰ্মোহ
 আৰু স্পষ্ট দৰ্শকেই নাছিল, সেই সমাজ জীৱনৰ শুং সূত্ৰ বিচাৰি তাৰ
 গভীৰ আৰু গভীৰ ভাৱে বুজাত আগবঢ়ুৱা আছিল।"^১

কবিৰ অসমীয়া সমাজত অতি আনন্দ তথা আদৰৰ অনুষ্ঠান।
 'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসখনিত আৰম্ভণিতে বিবাহ অনুষ্ঠানৰ ভাওনা
 আৰু অৱশ্যে সকলৰ আচৰণত অসমীয়া গ্ৰাম্য জীৱনৰ চিৰাচৰিত ছবিখন
 অসমতৰে চিত্ৰিত হৈছে। গাঁৱলীয়া জীৱনী-বোৱাৰী সকলে এনে
 কবিৰ অনুষ্ঠানতে হাঁহি-ধেমালিৰ পূৰ্ণ সুযোগ লাভ কৰে। মৌজাদাৰ
 কবিৰ শইকীয়াৰ জীৱনীৰ বিবাহৰ চিত্ৰ অংকন কৰিবলৈ যাওঁতে
 উপন্যাসিত অসমীয়া গ্ৰাম্য জীৱনৰ লগত জড়িত সংস্কাৰ আৰু বিশ্বাসৰ
 সৰ্বত্ৰ লোকগীতৰ আভাসো দাঙি ধৰিছে এনেদৰে -

সংস্কাৰ আৰু বিশ্বাস :

দুৰীয়াৰ পাণত শলা মাৰিব নেপায় (পৃ.৬); মৃতকৰ বছেৰেকীয়া
 কবিৰে পৰ্যন্ত সেই ঘৰত বিয়া বাক পাতিব নেপায় (পৃ.৪৫);
 কবিৰ সংস্কাৰ, তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ (পৃ.১২০); ইত্যাদি।^২

লোকগীত :

কামৰোইৰ বঙা ঠোঁট
 জতে দিলে দীঘল ফেঁট
 পিতাদেউ, পিতাদেউ
 কুইক নিদিবি মোক।^৩

গাঁৱলীয়া সহজ-সৰল সমাজখনত পুথি-পাঠৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জড়িত
 বিশ্বাস প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ অন্তৰত বিদ্যা-শিক্ষাৰ প্ৰতি এক শ্ৰদ্ধাভাৱৰ
 উদ্ভৱ কৰে। উপন্যাস খনিত তাৰেই প্ৰতিফলন ঘটিছে এনেদৰে-
 "কিতাপখন ল'ৰালকৈ বটলি মুৰত লগাই সেৱা কৰি মেজত থলে।"
 এই শতাব্দীৰ ইতিহাস স্বৰূপে 'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসত সমকালীন
 সমাজ জীৱনেই যে চিত্ৰিত হৈছে তেনে নহয়, অসমীয়া সমাজৰ আচাৰ-
 কাৰ্য, ধাৰ্ম-ধাৰণা, বিশ্বাস আদিৰ মাজত অন্তৰ্নিহিত হৈ থকা
 জীৱনৰ সন্ধান সত্যও পোহৰলৈ আহিছে। তগৰৰ ওপৰত শাহ
 কবিৰ অত্যাচাৰ, নাতিনী কমলাৰ জন্মৰ পিচত আহিনীৰ মানসিক
 পৰিৱৰ্তনত চিৰন্তন নাৰীৰ মনঃস্তম্ভ প্ৰকাশ পাইছে।^৪

'সেউজী পাতৰ কাহিনী' উপন্যাসখনত তিনিখন সমাজৰ প্ৰতিচ্ছবি
 উল্লিখিত হৈছে। উৰলি ঘাৰ ধৰা ঐতিহ্যবাহু এখন গাঁৱৰ সমাজ, চাহ বাগিছাৰ
 কবিৰ দুৰীয়া আদিবাসী সমাজ আৰু বাগিছাৰ আশ্ৰয়ত অতিবাহিত কৰা
 কবিৰ ইংৰাজ সমাজ। লোক সংস্কৃতিবিদ বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাই

উপন্যাসখনিত লোকগীতৰ সুন্দৰ প্ৰয়োগ কৰিছে। চাহ বনুৱাৰ মাজত
 প্ৰচলিত গীত যেনে : কুমুৰ গীত, কৰমপুজাৰ গীত, চিকাৰৰ গীত সমূহ,
 বিভিন্ন উৎসৱ, আচাৰ-অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত। এনে গীতৰ প্ৰয়োগত
 চাহ-বনুৱাৰ জীৱন-দৰ্শন পৰিস্ফুট হৈছে। যেনে :-

নোৰো জোনোম ববসিডং নাংগিন
 লংদা জগৰ ত্ৰুতি-প্ৰীতি
 নে জীবোন গতিডং।^৫

আদিবাসী সমাজৰ প্ৰাত্যহিকতাৰ লগত যৌন-জীৱন অঙ্গাদী ভাৱে
 জড়িত। গাঁৱলীয়া তথা অৱক্ষয়ৰ সমাজ ব্যৱস্থাত যৌনতাৰ গোপন
 লীলা চলে আৰু সেইবোৰক গুপ্তভাৱে বাধি তথাকথিত সভ্যতাৰ মান
 ৰখা হয়। উপন্যাসখনিত নৱেশ্বৰে এনেদৰে উপলব্ধি কৰিছে- "গাঁৱৰ
 মানুহৰ দৰে সমাজৰ ভয়ত বাহিৰত স্বামী-স্ত্ৰীৰ সঙ্ঘ দেখুৱাই কুলি(?)
 তিবোতাই ভালপোৱাৰ ডাঙ নোজোৰে, সুখ সংগ আনন্দ-উৎসৱ
 লৈয়েতো জীৱন। এইবোৰৰ অঙ্গীকাৰ কেৱল মুৰ্খতা নহয় মৃত্যু।"^৬

১.৪ সামৰণি :

ইংৰাজ শাসনৰ কবলত পৰি পুৰণি থলুৱা প্ৰমুখ্য বাজিৰ অৱলুপ্তি,
 নতুন আভিজ্যতাৰ নামত কৃত্ৰিমতা আৰু কষ্ট আৰ্জিত সভ্যতাৰ ফোপোলা
 তথা অসুঃসাৰশূন্য ৰূপ 'জীৱনৰ বাটত' উপন্যাসত সাৰ্থক ৰূপত চিত্ৰিত
 কৰিছে। সেইদৰে চাহবাগিছাৰ মালিক বগা চাহাবৰ বনুৱাৰ ওপৰত
 অমানুসিক আচৰণ, দৈহিক আৰু অৰ্থনৈতিক শোষণ অন্যহাতে গাঁৱলীয়া
 জীৱনৰ সংকীৰ্ণতা, কদৰ্য্যতা 'সেউজী পাতৰ কাহিনী' উপন্যাসত
 প্ৰতিফলিত হৈছে।

(লেখিকা : প্ৰবন্ধ, অসমীয়া বিভাগ)

পাদটীকা :

- ১। বৰুৱা, প্ৰহ্লাদ কুমাৰ: চিন্তাৰ আভাস, ১৯৯২ পৃ.৮৪
- ২। উল্লিখিত গ্ৰন্থ, পৃ.৭৬
- ৩। উল্লিখিত গ্ৰন্থ পৃ.৭৬
- ৪। বৰুৱাৰ চৌধুৰী, বিনীতা : উপন্যাস পৰিক্ৰমা, ২০০২, পৃ.৬৮
- ৫। উল্লিখিত গ্ৰন্থ, পৃ.৯
- ৬। বৰুৱা, প্ৰহ্লাদ কুমাৰ: পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৭৭-৭৮
- ৭। পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৭৮
- ৮। পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৭৯
- ৯। পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৭৮
- ১০। মিশ্ৰ, কৃষ্ণকুমাৰ: বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা আৰু প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ উপন্যাস, ১৯৯১ পৃ. ৪৭
- ১১। গোহাঁই, হীৰেণ: সাহিত্যৰ সত্য, ১৯৭০ পৃ. ২০১
- ১২। উল্লিখিত গ্ৰন্থ পৃ.৫৩
- ১৩। উল্লিখিত গ্ৰন্থ পৃ.২৮
- ১৪। বৰুৱা, প্ৰহ্লাদ কুমাৰ: পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ.৮১
- ১৫। মিশ্ৰ, কৃষ্ণকুমাৰ: পূৰ্বোল্লিখিত পৃ.৭১
- ১৬। পূৰ্বোল্লিখিত পৃ.৭৫

সহায়ক গ্ৰন্থ :

- ১। অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত- ড° সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা
- ২। চিন্তাৰ আভাস- প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা
- ৩। উপন্যাস পৰিক্ৰমা- ড° বিনীতা বৰা দেৱচৌধুৰী
- ৪। অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা, ডিচেম্বৰ, ২০০৭ (সম্পাদক: ডেকা)
- ৫। বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা আৰু প্ৰফুল্ল দত্তগোস্বামীৰ উপন্যাস— কৃষ্ণ কুমাৰ মিশ্ৰ

উদাহৰণস্বৰূপে - বামচা, লোপামুদ্রা, ইত্যাদি। উপনিষদ যুগতো মৈত্ৰেয়ী আৰু বৈদিক দাৰ্শনিক আছিল। কিন্তু বৈদিক যুগৰ শেহতীয়া অৰ্ধশতাব্দীত মহিলা শিক্ষাৰ প্ৰাধান্যতা কমি গৈছিল আৰু প্ৰথাৰ প্ৰচলন আৰম্ভ হৈছিল। এই মহিলাসকলক শিশু উৎপাদনৰ মন্ত্ৰ কৰিবলৈ কৰিছিল। কালক্ৰমে মহিলাসকলৰ স্বাধীনতা অধিকাৰসমূহ লোপ পাইছিল আৰু শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত লোকসকলৰ হাতলৈ গৈছিল। এওঁলোকক শিক্ষাক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া নাছিল।

বুদ্ধ যুগতো মহিলা শিক্ষাক সম্পূৰ্ণৰূপে প্ৰচলিত কৰিছিল। গৌতম বুদ্ধই মহিলাসকলক সাক্ষাৎ হিচাপেহে সংঘত প্ৰবেশ কৰিবলৈ অনুমতি দিছিল। এই যুগত কেবল ধনী পৰিয়ালৰ ছোৱালীসকলে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। উদাহৰণস্বৰূপে -

সংঘমিত্ৰা, অনুপমা, বিজয়ংকা ইত্যাদি। এই সময়ত মহিলা

ভাৰতবৰ্ষত মহিলা শিক্ষাৰ অগ্ৰগতি

পূৰ্ববী তালুকদাৰ

স্বাধীন ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰথম প্ৰধানমন্ত্ৰী জৱাহৰলাল নেহৰুৱে কৈছিল “এজন ল’ৰাক শিক্ষা দিয়া মানে এজন ব্যক্তিক শিক্ষা দিয়া, কিন্তু এজনী ছোৱালীক শিক্ষা দিয়া মানে সমগ্ৰ পৰিয়ালটোক শিক্ষা দিয়া।” কিন্তু ভাৰতবৰ্ষ স্বাধীন হোৱাৰ ৬৩ বছৰ পিছতো মহিলা শিক্ষাই সম্পূৰ্ণৰূপে বিকশিত হোৱা নাই। ইয়াৰ প্ৰধান কাৰণ হৈছে ভাৰতীয় সমাজত মহিলা সকলক অৱহেলিত চকুৰে চোৱা হয়। এখন দেশৰ ভৱিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰে দেশখনৰ শিক্ষাৰ ওপৰত। গতিকে মহিলাসকলক শিক্ষিত কৰি তোলাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে। এজন শিশু জন্মৰ পৰা স্কুললৈ যোৱাৰ আগমুহূৰ্তলৈ তেওঁৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব বহন কৰে মাতৃ আৰু পৰিয়ালৰ আন আন সদস্যসকলে। অৰ্থাৎ শিশু এজনেৰ বিকাশত মাতৃয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। গতিকে আমাৰ দেশৰ প্ৰত্যেকজন মহিলাকে শিক্ষিত কৰি তোলাৰ দায়িত্ব সমাজ তথা চৰকাৰে বহন কৰিব লাগে।

ভাৰতবৰ্ষত মহিলাসকলৰ শৈক্ষিক দিশটো ভালদৰে চালি-জাবি চাবলৈ হ’লে ইয়াক স্তৰ বা যুগত বিভক্ত কৰিব পাৰি।

প্ৰাক-ব্ৰিটিছ যুগৰ মহিলা শিক্ষা :

প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষৰ লোকসকলে মহিলাসকলক সমাজত উচ্চস্থান দিছিল আৰু তেওঁলোকৰ শিক্ষাই শৈক্ষিক দিশত প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰিছিল। বৈদিক যুগত মহিলাসকলক শৈক্ষিক দিশত সমতা প্ৰদান কৰা হৈছিল। এই যুগত ল’ৰা-ছোৱালী উভয়ে আশ্ৰম আৰু গুৰুকুলত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাত বিশেষ সুবিধা আৰু স্বাধীনতা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। মহিলা সকলে স্ত্ৰী গান সজোৱাৰ ওপৰিও বৈদিক সাহিত্যত পাৰদৰ্শিতা দেখুৱাইছিল। ঋক বেদত কেবাগৰাকী বিদূষী মহিলাৰ নাম উল্লেখ আছে।

সমাজৰ অমংগলজনক উৎস হিচাপে অভিহিত কৰিছিল। সেই বুদ্ধই মহিলা সকলক মঠত প্ৰবেশ কৰাৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিছিল কিন্তু কিছুদিন যোৱাৰ পিছত তেওঁৰ শিষ্য আনন্দৰ অনুৰোধত তেওঁৰ মাতৃ আইৰ সৈতে পাঁচ জনী মহিলাক কঠোৰ নিষেধ আৰু অনশাসনৰ মাৰ্গেৰে মঠত প্ৰবেশ কৰিবলৈ অনুমতি নিষিদ্ধ কৰিছিল। মহিলাসকলক মঠৰ চাৰিসীমাৰ ভিতৰত স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ দিয়া হোৱা নাছিল। ফলস্বৰূপে বুদ্ধযুগত মহিলা শিক্ষাৰ অগ্ৰগতি

মধ্যযুগত মহিলাসকলক সমাজত পৰ্দাৰ আৰত বধা হৈছিল। এই সময়ত হোৱা কিছুমান ৰাজনৈতিক বিপ্লৱৰ ফলস্বৰূপে এই সংস্কৃতিবান পৰিয়ালৰ লোকসকল সম্পূৰ্ণৰূপে ধ্বংসপ্ৰাপ্ত হৈছিল। তেওঁলোকৰ ছোৱালীৰ শিক্ষাৰ বাবে কোনো বিশেষ ধৰণৰ আয়োজন কৰিব পৰা নাছিল। সেইসময়ত ছোৱালীসকলক শিক্ষাৰ বাবে কোনো স্কুল নাছিল। এইটো বিশ্বাস কৰা হৈছিল যে যদিও লিখা-পঢ়া শিকেবা হয় তেন্তে সেই ছোৱালীসকল বিয়াৰ শিৰোনৈ সোনকালে বিধৱা হয়। গতিকে দেখা যায় যে ১৮ শ শতিকাৰ পিনে মহিলা শিক্ষাৰ গতি যথেষ্ট হ্রাস পাইছিল আৰু ১৯শ শতিকাৰ প্ৰথম কালছোৱাত এশ জনৰ ভিতৰত মাত্ৰ এজনীহে শিক্ষিত মহিলা সুবিধা লাভ কৰিছিল। মধ্যযুগৰ বিদূষী মহিলা শিক্ষাবিদ সকলক নুৰজাহান, বেজিয়া চুলতানা, নুৰজুলাম ইত্যাদি।

ব্ৰিটিছ যুগৰ মহিলা শিক্ষা :

ব্ৰিটিছ ৰাজত্বকালত মহিলা শিক্ষাক অৱহেলিত কৰা হৈছিল। এই সময়ছোৱাৰ আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান হ’ল “বেংগলী ভাৰতবৰ্ষত এই স্কুল স্থাপন হোৱাত মহিলা শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মনত এটা নতুন ধাৰনাৰ সৃষ্টি হৈছিল। ব্ৰাহ্ম সমাজৰ মাধ্যমে

ভাৰতৰ বাবে মহিলাসকলক অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰিব বিচাৰিছিল। ১৯০৭ চনৰ উন্নত জেচপাছত মহিলা শিক্ষা সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে বিভিন্ন সঞ্চালক হাতত লৈছিল কিন্তু চৰকাৰে এই ব্যৱস্থাসমূহ সঠিকভাৱে পৰ্যবেক্ষণ কৰিব নোৱাৰিলে। ১৮৭৭ চনত প্ৰথম বাৰৰ বাবে কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে ছোৱালীসকলক মেট্ৰিক পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ কৰি অনুমতি প্ৰদান কৰিছিল। ১৮৮২ চনত গঠন হোৱা ভাৰতীয় শিক্ষাৰক্ষণেও মহিলা শিক্ষাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। ১৯১২-১৯১৭ চনৰ সময়ছোৱাত মহিলা শিক্ষাৰ উন্নতিৰ কাৰণে ভাৰতৰ বিভিন্ন ব্যৱস্থা হাতত লৈছিল। সেয়ে ১৯১৬ চনত শ্ৰীমতী কামলাদেৱী কামাৱৰদেৱী কেৰাচি মহিলা বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হয়।

১৯১৮ চনৰ প্ৰথম বিশ্বযুদ্ধৰ পিচত মহিলা শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণে প্ৰচেষ্টা চলোৱা হৈছিল। এই সম্প্ৰসাৰণত মহাত্মা গান্ধীয়ে নেতৃত্ব লৈছিল আৰু তেওঁ সকলো হৈছিল। ১৯৪৭ চনত ১৯৪৭-৬০জনী ছোৱালীয়ে স্কুলত শিক্ষা ল'বলৈ সক্ষম হৈছিল।

স্বাধীনতাৰ কালৰ মহিলা শিক্ষা :-

ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পিছ মুহূৰ্ততে চৰকাৰ আৰু সৰ্বস্বত্বী সংগঠন কিছুমানে মহিলা শিক্ষা সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে উঠি গৈছিল। এই সময়ছোৱাত মহিলাসকলৰ শিক্ষাগত মৰ্যাদাৰ বহুতো পৰিষ্কাৰ সাধন হয়। ভাৰতীয় সংবিধানত সন্নিবিষ্ট ৰাষ্ট্ৰ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশনাক নীতিৰ ৪৫ নং অনুচ্ছেদত উল্লেখ কৰা আছে যে ১৪ বছৰ বয়সলৈকে সকলো ল'ৰা-ছোৱালীকে মুক্ত আৰু বাধ্যতামূলক শিক্ষা প্ৰদান কৰা হ'ব। এই নীতিয়ে ভাৰতবৰ্ষত মহিলা শিক্ষাৰ হাৰ উন্নত কৰাত সহায় কৰিছে। আনকি পাঁচ বছৰীয়া পৰিকল্পনা সমূহতো মহিলা শিক্ষাৰ বাবে ধন আচুতীয়াকৈ ৰখা হৈছে।

১৯৬৭ চনৰ National Sample Survey Data-ৰ মতে কেবেলা আৰু মিজোৰামে মহিলা শিক্ষাৰ স্বাক্ষৰতাৰ হাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত উচ্চ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অধিক সংখ্যক বিদ্বান লোকৰ মতে মহিলা সকলৰ আৰ্থ সামাজিক উন্নতিৰ বাবে কাৰণ হৈছে কেবেলাত মহিলাৰ স্বাক্ষৰতাৰ হাৰ। বৰ্তমান মহিলাসকলৰ বাবে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত ৩০ শতাংশ আসন সংৰক্ষণ কৰা হৈছে। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগে মহিলা সকলৰ বাবে স্নাতকোত্তৰ স্তৰত অনুদান প্ৰদান কৰাৰ ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। অৱশ্যে কিসকল ছাত্ৰী পৰিমাণৰ একমাত্র কন্যা সন্তান কেৱল তেওঁলোকক উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ বাধ্য কৰিছে। দুহেজাৰ টকাকৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ বাধ্য কৰিছে। কিন্তু তথাপিও ভাৰতবৰ্ষত মহিলা শিক্ষাৰ হাৰ কৃষ্ণামূলকভাৱে কম। বিভিন্ন সঞ্চালকপত্ৰত তথ্যৰ পৰা পোৱা মহিলা আৰু পুৰুষৰ স্বাক্ষৰতা হাৰ তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।

বছৰ	মহিলা	পুৰুষ
১৯৫১	০৮.৮৬	২৭.১০
১৯৬১	১৫.১৬	৪০.৪০
১৯৭১	২১.৯৭	৪৫.৯৬
১৯৮১	২৯.৭৬	৫৬.৫৮
১৯৯১	৩৯.২৯	৬৮.১৩
২০০১	৫৪.১৬	৭৫.৮৬

ভাৰত চৰকাৰে শিক্ষা খণ্ডৰ উন্নতিৰ হকে বিভিন্ন ব্যৱস্থা লৈছে যদিও ভাৰতবৰ্ষৰ মহিলা স্বাক্ষৰতাৰ হাৰ এছিয়া মহাদেশৰ আন আন দেশৰ তুলনাত যথেষ্ট নিম্নমানৰ। মহিলা সকলৰ এই দুৰ্বল স্বাক্ষৰতাৰ হাৰে অকল মহিলাসকলৰ ব্যক্তিগত জীৱনতে প্ৰভাৱ নেপেলায় ই পৰিয়াল আৰু দেশৰ আৰ্থিক অৱস্থাৰ ওপৰতো বেয়া প্ৰভাৱ পেলায়। গতিকে মহিলা শিক্ষা বিকাশৰ বাবে নতুন নতুন কিছুমান আঁচনি আৰু ব্যৱস্থা হাতত ল'ব লাগে। মহিলা শিক্ষাৰ বিকাশত দূৰতৰ শিক্ষা যেনে মুক্ত বিদ্যালয়, মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়, যোগাযোগৰ শিক্ষা ইত্যাদি গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। আমি জানো যে দেশ এখনৰ উন্নতিত পুৰুষ আৰু মহিলা সমানে ভূমিকা ল'ব লাগে। যদি দেশৰ মহিলাসকল স্বাক্ষৰ আৰু শিক্ষিত নহয় তেন্তে দেশৰ ভৱিষ্যতে অন্ধকাৰৰ পিনে গতি কৰিব। কাৰণ শিক্ষা অবিহনে মহিলা সকলে দেশৰ উন্নতিত সহায় কৰিব নোৱাৰে। সেয়েহে মহিলা শিক্ষাৰ বিকাশ সাধন কৰিবলৈ চৰকাৰী আৰু বে-চৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠানসমূহে যথোপযুক্ত ব্যৱস্থা হাতত ল'ব লাগে।

(লেখিকা :- প্ৰবন্ধী, শিক্ষা বিভাগ)

ঠেঙাল কছাৰী আৰু মাৰ জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক জীৱন আৰু সংস্কৃতি

মৌচুমী কলিতা

ভাৰতবৰ্ষ সংস্কৃতিৰ মিলনভূমি। অতীজৰে পৰা ভাৰতবৰ্ষত নানা জাতি-উপজাতি জনগোষ্ঠীৰ লোকে জাতি ধৰ্ম নিৰ্বিশেষে মিলন-প্ৰীতিৰে বাস কৰি আহিছে। সভ্যতা-সংস্কৃতিত চহকী ভাৰতবৰ্ষৰ সংস্কৃতি আৰু চহকী কৰাত এই জাতি জনগোষ্ঠীসকলৰ অৱদান উল্লেখযোগ্য। প্ৰত্যেক জাতি জনগোষ্ঠীয়ে নিজ নিজ সংস্কৃতিৰে ভাৰতৰ সংস্কৃতি চহকী কৰাত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে। সমাজ আৰু সংস্কৃতিত চহকী তেনে দুটি উল্লেখযোগ্য জনগোষ্ঠী হ'ল — ঠেঙাল কছাৰী আৰু মাৰ জনগোষ্ঠী।

ঠেঙাল কছাৰী জনগোষ্ঠী হ'ল অসমীয়া জনগোষ্ঠীৰ অন্তৰ্গত বড়ো গোষ্ঠীৰ এটা ঠাল। এই জনগোষ্ঠীৰ আৰম্ভণিসকলে বৰ্তমান অসমৰ যোৰহাট, গোলাঘাট, শিৱসাগৰ, ডিব্ৰুগড়, লখিমপুৰ, দৰং, শোণিতপুৰ আদি জিলাত বসবাস কৰি আছে। ঠেঙাল শব্দৰ উৎপত্তি সম্পৰ্কে বিভিন্নজনে বিভিন্ন মত প্ৰকাশ কৰা দেখা যায়। এনে এটা মত অনুসৰি যুদ্ধ বিদ্যাত পটু কছাৰীসকলক বজাই সৈন্য হিচাপে নিযুক্তি দিছিল আৰু যুদ্ধতলৈ যাওঁতে 'ঠেংগা' পিদ্ধিবলৈ দিছিল। এইসকলেই পিচত ঠেঙাল নামেৰে জনাজাত হ'ল। অন্য কিছুমানৰ মতে, দৈয়াং নৈৰ পাৰৰ কাচমাৰীত স্থাপন কৰা কছাৰী ৰাজ্যখনৰ সৈন্যসকলে 'ঠেংগা' পিদ্ধিছিল বাবে ৰাজ্যৰ লোকসকল ঠেঙাল কছাৰী নামেৰে জনাজাত হৈছিল।

ঠেঙাল কছাৰীসকলৰ সামাজিক জীৱন পিতৃপ্ৰধান। পৰম্পৰাগতভাৱে তেওঁলোকে যৌথ পৰিয়ালত বাস কৰা দেখা যায়। সাধাৰণতে পুত্ৰই হয় পৈতৃক সম্পত্তিৰ অধিকাৰী। ঠেঙাল কছাৰীসকলৰ সামাজিক জীৱন সুশৃংখলিত আৰু ঐক্যবদ্ধ। ঠেঙাল কছাৰীসকল প্ৰধানত কৃষিজীৱি লোক। তেওঁলোকে পশু পালনো কৰে। বাঁহ-বেতেৰে

তেওঁলোকে দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ বিভিন্ন আহিলা-পাতি ঠেঙাল কছাৰীসকলে সুন্দৰ সুন্দৰ ফুল বাচি বিহা-গামোচা আদি বয়। বৰ্তমান ঠেঙাল কছাৰী জনগোষ্ঠীৰ চাকৰি, ব্যৱসায় আদি কৰ্মক্ষেত্ৰতো ব্যস্ত হৈ পৰা পুৰুষ ঠেঙাল কছাৰীসকলৰ ধৰ্মীয় বিশ্বাসো মনকবিবলগীয়া। ধৰ্মীয় বিশ্বাসেৰে তেওঁলোকৰ ধৰ্মীয় জীৱন পৰিচালনা পিচলৈ তেওঁলোক শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰচাৰিত এটা ধৰ্মৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হয়। নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ বীতি অনুসৰি বিভিন্ন ধৰ্মীয় উৎসৱ, অনুষ্ঠান উদ্‌যাপন কৰা দেখা যায়। পৰম্পৰাগত কিছুসংখ্যক পূজা-পাতলো তেওঁলোকে আগতে ঠেঙাল কছাৰীসকলে প্ৰধানকৈ খেৰ-বাঁহেৰে কৰিছিল। এই ঘৰৰ মূল অংশবিলাক আছিল বৰঘৰ, মাজঘৰ, এখাশাল আদি। সম্প্ৰতি তেওঁলোকৰ বাসগৃহ নিৰ্মাণ পৰিবৰ্তন আহিছে।

ঠেঙাল কছাৰীসকলে পৰম্পৰাগতভাৱে বিভিন্ন পালন কৰি আহিছে। তেওঁলোকে কেঁচুৱাৰ জন্মৰ পিছত নামকৰণ অনুষ্ঠান পালন কৰে। ছেৱালী পুষ্পিতা হ'লে আয়োজন কৰে। বৰবিয়া তেওঁলোকে তিনিধৰণে পাৰি বিয়া, বৈদিক প্ৰথা মতে হোম পুৰি পতা বিয়া আৰু পাতালৈ পতা জোৰণ বিয়া। তেওঁলোকৰ বিবাহত টেঙা তোলা, গাঁঠিয়ন খুন্দা, সুৰাওৰি তোলা, ষোলাং বুটী লোকাচাব পালন কৰা হয়। তেওঁলোকৰ বিবাহৰ আন আন নীতিৰ ভিতৰত আছে মানদান খোৰা, ডালিনিয়া প্ৰ

কোনো লোকৰ মৃত্যু হ'লে আন বহু জনগোষ্ঠীৰ লোক তেওঁলোকেও তিলনি, দহা, কাজ, মাহেকীয়া, বছেবেকীয়া আদি উৎসৱ পালন কৰে। তেওঁলোকৰ কৃষিকেন্দ্ৰিক উৎসৱসমূহৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ সৰাহ, লখিমী সৰাহ আদি অন্যতম। তেওঁলোকৰ উৎসৱ প্ৰদৰ্শন আন অনুষ্ঠানসমূহৰ ভিতৰত বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ পূজা, কৰ্মসমূহৰ সেৱা বস্তুৰ বাবে চাউলখোৱা অনুষ্ঠান, আই সৰাহ, অপেশ্বৰী সৰাহ আদি উল্লেখযোগ্য। ঠেঙাল কছাৰী সমাজত বিশেষ পৰম্পৰাগত উৎসৱসমূহৰ প্ৰচলন দেখা নাযায়। সাধাৰণতে পুৰুষে চেলা-চুৰিয়া কৰ্মসমূহৰে মোখেলা চাদৰ পৰিধান কৰা দেখিবলৈ পোৱা যায়। বৰ্তমান সমাজত এই জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে সময়ৰ লগত মিলাই আধুনিক পৰিধান পিন্ধা দেখা যায়। এই সমাজৰ নাৰীসকলে পিন্ধা সোণ-ৰূপৰ সজপাৰত বিভিন্ন গহনাৰ ভিতৰত আছে দুগদুগী, জোনবিবি, মাদলি, মালি, কেক, ধুবীয়া, গামখাক আদি।

পৰিষ্কৃত সময়ৰ লগে লগে ঠেঙাল কছাৰীসকলৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ উৎসৱ দিশত আধুনিকতাৰ পৰশ পৰা পৰিলক্ষিত হৈছে যদিও তেওঁলোকে পৰম্পৰাগত মাজতো স্বকীয় সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰা ধৰি ৰাখিবলৈ যত্নপৰ কৰিছে।

মাজ পাহাৰৰ উত্তৰ দিশত সু-সংহত গাওঁ সাজি বাস কৰা অন্যতম জনগোষ্ঠী মাৰসকল সম্প্ৰতি উত্তৰ কাছাৰ পাৰ্বত্য জিলাৰ 'মোলহৈ' জিলাৰ বসিন্দা হিচাপে পৰিচিত হৈ পৰিছে। 'মোলহৈ' শব্দৰ অৰ্থ হৈছে সুমিত্ৰ লিচুগছেৰে পৰিবেষ্টিত গাওঁ। গাঁৱৰ প্ৰৱেশ পথত থকা কছাৰী পুৰণি বৃহৎ আকাৰৰ লিচু গছকেইজোপায়ে 'মোলহৈ' ব'লি জন কৰিছে।

মাৰ শব্দৰ সংস্কৃতিগত অৰ্থ হৈছে উত্তৰ। উৎসৱত মাৰসকলক কুকি লুচাই সম্প্ৰদায়ৰ লোক বুলি বহুতেই ক'ব খোজে যদিও তেওঁলোকে স্বকীয় জনগোষ্ঠী হিচাপে প্ৰসিদ্ধি লাভ কৰিছে। তেওঁলোকৰ আচাৰ, ৰীতি-নীতি আৰু স্বাধীন কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ কথা সৰ্বজনবিদিত। সমৃদ্ধিশালী মাৰসকল পৰিয়ালকেন্দ্ৰিক। বিশেষকৈ তেওঁলোকে পুৰুষ পৰিয়ালত থাকি ভাল পায়। পিতৃ-মাতৃ পুত্ৰ-পুত্ৰী সকলোৰে একে পৰিয়ালত থাকি কৰ্ম-সংস্থান বিচাৰি নোপোৱালৈকে একেঘৰতে থকাটো তেওঁলোকৰ নিয়ম। পিতৃ-মাতৃৰ মৰণোত্তৰ সমাজখনত মাতৃগণকাকো পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত অৰাধন স্বাধীনতা প্ৰদৰ্শন হয়। তথাপি কিবা গুৰুত্বপূৰ্ণ সিদ্ধান্ত ল'বলগীয়া হ'লে পৰিয়ালৰ মুৰব্বী আৰু পিতৃৰ প্ৰথম দায়িত্ব আহি পৰে। মাৰসকল পৰিয়ালৰ যাৰতীয় কাম-

কাজতহে অধিক নিয়োজিত হয়। মাৰ জনজাতীয় ইতিহাসত প্ৰচলিত জনবিশ্বাস অনুসৰি তেওঁলোকৰ মাজত বিবাহৰ কোনো পৌৰাণিক ধৰা-বন্ধা নিয়ম নাই। স্ব-গোত্ৰৰ লোকৰ মাজতে বিয়া-বাক কৰাৰ নিয়ম সামাজিকভাবে স্বীকৃত। আন জাতিৰ স'তে হোৱা বিবাহে মাৰসকলৰ দাম্পত্য জীৱনক অধিক সফল কৰি তোলে বুলিও জনবিশ্বাস আছে। মাতৃহো দৰাৰ বয়স ২০ বছৰ আৰু কন্যাৰ বয়স ১৬ বছৰৰ ওপৰ হ'লেই হ'ল। বিবাহৰ ক্ষেত্ৰত যিদৰে নিয়মৰ শিথিলতা আছে সেইদৰে বিবাহ বিচ্ছেদৰ ক্ষেত্ৰতো মাৰ সমাজ জীৱনত যথেষ্ট শিথিল নিয়ম প্ৰচলিত আছে যুগ যুগ ধৰি। চুমিনচৌ এনে এক আইন, যাৰদ্বাৰা মহিলাসকলে বিবাহ বিচ্ছেদৰ জালনী দিব পাৰে। সেইদৰে 'মাকমান' শীৰ্ষক আইনৰ জৰিয়তে পুৰুষসকলেও নিৰ্ধাৰিত কৰি ৰখা মাননি ভৰি পত্নীক বিচ্ছেদ কৰিব পৰা প্ৰথা প্ৰচলিত হৈ আছে। বিধৱা বিবাহৰ ক্ষেত্ৰতো মাৰ সমাজ জীৱনত কোনো কঠোৰ প্ৰথা নাই। বৰ্তমান প্ৰায় পূৰ্ণ শতাংশ লোকেই খ্ৰীষ্ট ধৰ্মত দীক্ষিত হোৱাৰ বাবে বিবাহ কাৰ্য খ্ৰীষ্ট ধৰ্মীয় নিয়মানুসাবে সম্পন্ন যদিও কইনাগৰাকীয়ে সম্পূৰ্ণ পৰম্পৰাগত সাজপাৰ পৰিধান কৰাৰ নিয়ম আছে। দৰা আৰু কন্যাৰ বিবাহৰ সাক্ষী হিচাপে এজন পুৰুষ আৰু এগৰাকী মহিলা ৰখাৰ নিয়ম। পশ্চিমীয়া সভ্যতাক আকোৱালি ল'লেও মাৰ সংস্কৃতিত নানা ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান আদি পালন কৰা দেখা যায়। তেওঁলোকৰ প্ৰধান শীতকালীন উৎসৱ হৈছে 'চিক পুই বোই।' মাৰসকলে ক্ষুমাৰ্থে সামৰাৰ পিচতে অতি উলহ-মালহেৰে এই উৎসৱ পালন কৰা হয়। এই উৎসৱত দুদিনীয়াকৈ ডেকা-গাভৰুসকলে পৰম্পৰাগত সাজপাৰ পৰিধান কৰি নৃত্য-গীতৰ সন্ধান লয়। সেই সময়ত লাহ নৃত্য, থানকোং নৃত্য, চানমৃত্য আদি পৰিবেশন কৰা হয়। এই নৃত্যত যুৱকসকলে হাতত মূং (সৰু ঢোল) আৰু দাৰখোং বা জামলুং (বৰকাঁহ) লৈ গীতৰ ছন্দে ছন্দে উৰুাম নৃত্যত অংশ লয়।

আগতে ঠেঙাল
কছাৰীসকলে প্ৰধানকৈ খেৰ-
বাঁহেৰে সজা গৃহত বাস
কৰিছিল। এই ঘৰৰ মূল
অংশবিলাক আছিল বৰঘৰ,
মাৰলঘৰ, চ'ৰাঘৰ, এখাশাল
আদি। সম্প্ৰতি তেওঁলোকৰ
বাসগৃহ নিৰ্মাণ পদ্ধতিলৈ বিভিন্ন
পৰিবৰ্তন আহিছে

সংস্কৃতিবান মাৰসকলে অতীততে জু অৰ্থাৎ লাওপানী তৈয়াৰ কৰি লোৱাৰ নিয়ম আছিল যদিও খোৱাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো বাধাবাধকতা নাই। খবলৈ অতিথি আহিলে সামান্য পৰিমাণে জু-যচাৰ নিয়মো আজিকালি প্ৰায় নোহোৱা হৈছে। মাদক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকে গ্ৰহণ কৰা দ্ৰব্যবিধ হৈছে তৈয়াৰৰ আৰু দামবেল। পুৰুষসকলে ব্যৱহাৰ কৰা দামবেল তেওঁলোকে নিজে প্ৰস্তুত কৰি লয়। এনেদৰে ঠেঙাল কছাৰী আৰু মাৰ জনগোষ্ঠীয়ে স্বকীয় সভ্যতা, সংস্কৃতিৰে ভাৰতবৰ্ষৰ সংস্কৃতি অধিক চহকী কৰি তুলিছে।
(লেখিকা : মাতক দ্বিতীয় বৰ)

দেৱকান্ত বৰুৱা আৰু তেওঁৰ কবিতাত প্ৰেম

সৰলা দাস

কলংপৰীয়া কবি দেৱকান্ত বৰুৱা বোমাষ্টিক যুগৰ শেষ জ্ঞান কবি। আনহাতে তেওঁৰ হাততেই আৰম্ভ হয় আধুনিক কবিতাৰ জন্মযাত্ৰা। একেবাৰে মুষ্টিমেয় কেইটামান কবিতাবে অসমীয়া সাহিত্যাকাশত তোলপাৰ লগোৱা এই বিখ্যাত কবিগৰাকী হৈছে প্ৰেমৰ পূজাৰী। বমন্যাসিক অসমীয়া কবিতাৰ কীৰ্তিস্তম্ভ 'সাগৰ দেখিছা' তেওঁৰ একমাত্ৰ কবিতা পুথি। ১৯৪৫ চনত প্ৰথম প্ৰকাশিত পুথিখন বিংশ শতাব্দীৰ তৃতীয় দশকৰ ভিতৰত ৰচিত আৰু তাৰ বেছিভাগ কবিতাই 'আৱাহন' কাকতত প্ৰকাশিত। গতিকে 'আৱাহন'ৰ সুৰাগমণি তেওঁৰ প্ৰতিটো কবিতা। সেইবাবে কবিক আৱাহন যুগৰ শ্ৰেষ্ঠ কবি আখ্যা দিয়া হয়। আকৌ তেওঁৰ শেহতীয়া কবিতা 'আমি দুৱাৰ মুকলি কৰো'ক বহু আলোচকে নতুন কবিতাৰ বাটকটীয়া বুলি কব খোজে। সেই দৃষ্টিকোণৰ পৰা তেওঁক যুগসন্ধিৰ কবি বুলিও কব পাৰি।

তেওঁৰ একমাত্ৰ কবিতা পুথি 'সাগৰ দেখিছা'ত আমি দেখিবলৈ পাওঁ প্ৰেমৰ নানা অভিব্যক্তি। বাস্তৱধৰ্মী কবিতা সৃষ্টিৰ দ্বাৰা তেওঁ প্ৰেমক প্ৰাধান্য দি পৃথিৱীত প্ৰেমক তুলনা স্থান দিবলৈ সক্ষম হৈছে। প্ৰেমতেই যেন তেওঁৰ আৰম্ভণি আৰু প্ৰেমতেই শেন তেওঁৰ পৰিসমাপ্তি। অসমীয়া কাব্যত অধিকাগিৰী ৰায় চৌধাৰী, যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰা, ৰত্নকান্ত বৰকাকতী, গণেশ গগৈ আদিকে ধৰি কেবাজনো বিখ্যাত প্ৰেমৰ কবি আছে। কিন্তু তেওঁলোকৰ শাৰীত বৰুৱাক ধলে ভুল কৰা হ'ব। কিয়নো তেওঁৰ প্ৰেমৰ কবিতা ব্যতিক্ৰমধৰ্মী। অধিকাগিৰিৰ প্ৰেমৰ অতীন্দ্ৰিয়তা, দুৱৰা প্ৰেমৰ নৈবশ্যবাদিতা, বৰকাকতীৰ প্ৰেমৰ ভাৱজনিত অপূৰ্ণতা আৰু গণেশ গগৈৰ গভীৰ হতাশাৰ লগত তেওঁক তুলনা কৰিব নোৱাৰি। বাকীসকলে বেছিভাগ সময় ভাৱজনিত বিচৰণ কৰিছে কিন্তু বৰুৱাই তাৰ সলনি বিচৰণ কৰিছে বাস্তৱ জগতত। তেওঁৰ প্ৰেম অশ্ৰুসিক্ত প্ৰেম। ধূলিময় ধৰণীৰ আৱৰ্তত তেওঁৰ প্ৰেম চলি থাকে। তেওঁৰ কবিতাত প্ৰাণ পাই উঠিছে তেওঁৰ প্ৰিয়াজনী সখী, লাহৰী, বালী, মনোৰমা আদিৰ ৰূপত। যদিও প্ৰিয়াই নিষ্ঠুৰ ভাবে গচকি গ'ল বৰুৱাদেৱৰ প্ৰেমিক মনক, তথাপি তেওঁক ইয়াত কোনো আক্ষেপ কৰা নাই। জীৱনত কৰুণতাকে আঁকোৱালি লৈ জীয়াই থকাৰ পক্ষপাতীও তেওঁ নহয়। কবিয়ে নিজৰ অনুভৱ ব্যক্ত কৰি কৈছে :

তোমাৰ বিয়ালে আৰু কেইদিন বাকী? দহদিন? মাথো দহদিন আছে?
এনে দহ নিশা, তুমি যাবা তোমাৰ বাটেদি, মই যাম মোৰ বাটে বাটে।
(কলংপাৰত মাজনিশা)

'কলংপাৰত মাজনিশা' কবিতাত কবিয়ে এনেদৰেই বিৰহ-গাঁথা গাইছে। কলঙৰ দুৱৰিত গঢ় লৈ উঠা কবিৰ প্ৰেমে মাজনিশা লুকাই লুকাই অহা প্ৰেয়সীক কাবৰত বহুৱাই লৈ কৈছে — 'তুমি গোলাপৰ আজি লভিছো পবন প্ৰিয়া। কাঁইটৰ শঙ্কা নাই মোৰ।' কবিয়ে প্ৰেয়সীৰ সু-শ্ৰী মুখলৈ চাই অপলক ভাবে প্ৰকাশ কৰিছে বিষাদময় বাস্তৱানুভূতি। প্ৰেয়সী এদিন যেতিয়া আনৰ হৈ যাব, এখন নতুন ঘৰত মৰমৰ নতুন শলিতা জ্বলাব, তেতিয়া ছোৱালী কালৰ সকলো আশা মচ খাই যাব। কবিৰ সমস্ত ভালপোৱা এদিন পাহৰি যাব আৰু ধূসৰিত

এই কবি এদিন কলংপাৰৰ মাজনিশাৰ মিলনাভূতিও। কিন্তু তাক লৈ
কোনো আক্ষেপ নাই। তেওঁৰ মতে এদিন সকলোৱে
কলংপাৰৰ বস্ত্ৰৰ সঙ্গ দিব লাগিবই।

প্ৰেম কবিত্তে সম্পূৰ্ণৰূপে অগ্ৰাধিকাৰ দিছিল দৈহিক সান্নিধ্যক।
ইয়াৰে মনুষ্যৰ জীৱনৰ এটা মুৰে আছে প্ৰেম, আৰু আনটো মুৰত
সুন্দৰ গভীৰ উপলব্ধিৰ মাজতো ভালপোৱাৰ ভাৱাবেগে কবিৰ
কল্পিত চিত্ৰই আঁতৰি আছে। তেওঁৰ মতে প্ৰেম চিৰন্তন, বাকী
সকলোৱে মিছ। নশ্বৰতাময় মানৱ জীৱনত প্ৰেমৰ বাদে আছেই বা
কি প্ৰেম কেতিয়াও পাপ হ'ব নোৱাৰে। গতিকে এই হেন জীৱনত
কি অসমৰ কাৰোবাৰ মৰম, সহানুভূতিও পোৱা যায়, তাতে তৃপ্ত হৈ
কবিৰ মন। প্ৰেমৰ বাবে দৈহিক সান্নিধ্য কেতিয়াও অকৰ্ত্তিপূৰ্ণ হ'ব
নোৱাৰে। প্ৰেম আৰু জীৱন দুয়োটাই দুয়োটাৰ পৰিপূৰক। দুদিনীয়া
জীৱন সমাপ্তি এদিন কবিৰো হ'ব। গতিকে ক্ষত্ৰকীয়া জীৱন
প্ৰেমৰ কাৰোবাক অকৃত্ৰিম ভালপোৱাটো কেতিয়াও পাপ হ'ব
নোৱাৰে। কাৰণ পাপ-পুণ্যৰ উৰ্দ্ধত এই অনুভূতি। এনে এক পৰম
প্ৰেম উপলব্ধি তেওঁৰ কবিতাত পৰিলক্ষিত হয় :

অমিঃ লেবেলি যাম? অসার্থক প্ৰেম মোৰ? পাপ মাথো

এই চুমা চুমি?

কি কৰিম। হক পাপ, ক্ষতি নাই, মই পাম স্বৰ্গ তাতে

চুমি ৰ'বা তুমি।

(অসার্থক)

প্ৰেমীৰ ৰূপৰ প্ৰশংসাত পক্ষমুখ হৈ পৰিছে বৰুৱাদেৱ। তেজ
প্ৰেমীক লৈ তেওঁ যৌৱনৰ মাদকতা পান কৰিছে। প্ৰেমৰ
কল্পিত চিত্ৰই পাইছে প্ৰেমীৰ প্ৰতিটো অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গত। শ্ৰষ্টাই যেন কবিৰ
কল্পিত প্ৰেমীক তিল তিলকৈ গঢ়ি তুলিছিল। তেওঁ সৌন্দৰ্যৰ বৰ্ণনা
কৰিছে —

নিপাতল বুকু লাটুমণি ওঁঠ

দুয়োপাৰি দাঁত ডালিম গুটি,

সম্মত মোৰ জীৱনৰ সখি

চুমি কবিতাৰ একোটি সূতি।

(মনোৰমা)

প্ৰেমীৰ নিশাৰ পূৰ্বী, ওলগ, প্ৰথমা, দৃষ্টিসৃষ্টি, কিংবা পেঁপা আদি
কল্পিত চিত্ৰই কবিতাত কবিৰ মনোৰমাজনীৰ স্বৰূপ আৰু প্ৰথম প্ৰেমৰ
কল্পিত চিত্ৰই পোৱা যায়।

কিন্তু মনুষ্যীনা প্ৰিয়াৰ কোনো সদুত্তৰ নাই কবিৰ আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ
প্ৰতি কবিৰ কথাভাৰা হৃদয়ক জাই নিৰীক্ষণ কবিৰ যত্ন কৰা নাই।
কিন্তু মনুষ্য মনুষ্য নানা ৰূপে বিভূষিত হৈ তাই সুশোভিত হৈ

পৰে। কবিয়ে ভাবে যেন প্ৰিয়াই অবিৰত কঠেৰে আকুলতাৰে মাতি
আছে। কবিৰ মনত প্ৰিয়াজনীয়েই শ্ৰেষ্ঠ। যেনেদৰে কালিদাসৰ শকুন্তলা,
ওৰ্ডছৱৰ্থৰ লুচিৰ সুন্দৰতা তেনেদৰে কবিজনৰ বাবে প্ৰিয়াবো মাধুৰতা।
তেওঁ 'প্ৰথমা'ত আত্মিক ভক্তিয়ে প্ৰেমৰ বেদীত বন্দনা কৰিছে। কাৰণ
কবিৰ বাবে প্ৰেৰণাৰ একমাত্ৰ উৎস হৈছে প্ৰিয়াজনী। কবি মনৰ
অধিকাৰিনী পূজাৰ পুষ্পৰ দৰেই পবিত্ৰ। 'পৃথিৱী' কবিতাত তেওঁক
বসন্তৰ আগমনৰ লগে লগে স্বপ্নমন্দিৰত উদ্বাউল কৰি থৈ গ'ল। কবিয়ে
জীৱনত প্ৰতিটো ক্ষণত বিচাৰি যুবা পদুম পাহিটি কেৱল কবিৰ প্ৰিয়তমা।
কিন্তু পৃথিৱীত সকলো বস্তুৰে স্থান ক্ষত্ৰকৰ বাবেহে, সেইবাবে কবি,
প্ৰিয়ায়ো এদিন বাস্তৱৰ এই চিৰন্তন ৰীতি তথা সত্যক মানি লব লাগিব।
কবিয়ে বুজাই দিছে যে প্ৰেমৰ, সুন্দৰৰ পৃথিৱীখনিত মৃত্যুই কেতিয়াবাই
এডাল সীমাৰেখা টানি থৈ দিছে। প্ৰেম হ'ল অন্তৰৰ অনুভূতি। ইয়াক
দুৰ্বল মানুহে অনুভৱ কৰিব নোৱাৰে। কবি কেতিয়াও দুৰ্বল নহয়।
সেইবাবে প্ৰেমৰ সকলো সঁচাক স্বীকাৰ কৰি গৈছে। কবিজনাই ভাবিছিল
প্ৰেমৰ দীপ্তিৰে জীৱন উজ্বলি উঠিব। কিন্তু সেই আশা, আশা হৈ ন'ল।
অপূৰ্ণ আশাৰ সুন্দৰ প্ৰতিফলন ঘটিছে 'বিষকন্যা' নামৰ কবিতাটোৰ
মাজত। কবিৰ প্ৰেমসী যদিও ৰহস্যময়ী, ছলনাময়ী কিন্তু তেওঁৰ প্ৰেমৰ
গাঢ়তা বেছি। উৰ্বশী, বিদায় কবিতাতো যৌৱনৰ মধুৰতাই দেহৰ মধুৰতাৰ
কাৰণ বুলি ঘোষণা কৰিছে।

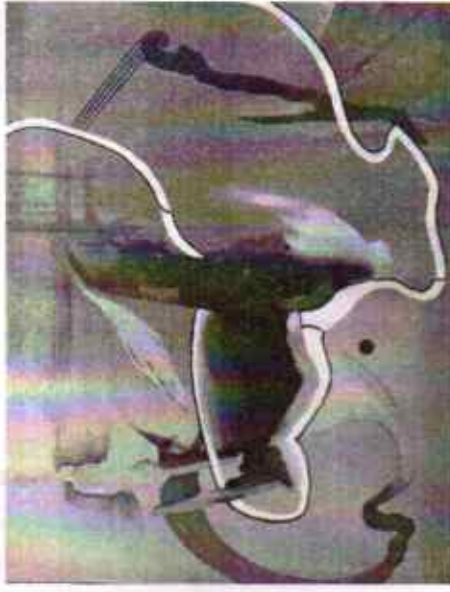
দেৱকান্ত বৰুৱাৰ 'সাগৰ দেখিছা' ৰ বেছিভাগ কবিতাতে গভীৰ
প্ৰেমে ভাস্বৰ হৈ উঠিছে। প্ৰতিটো কবিতাতে তেওঁ প্ৰাণখুলি কৈছে
অন্তৰৰ গোপন কথা। গতিকে দেখা যায়, প্ৰধানত তেওঁ ৰোমাণ্টিক
তথা ভাববাদী কবি হিচাপেই অগ্ৰগণী। কিয়নো, বাস্তৱ ভাৱানুভূতিৰ
দ্বাৰা ব্যঞ্জিত এজন ইন্দ্ৰিয়গ্ৰাহ কবি হিচাপে তেওঁৰ স্থান সদায় থাকি
যাব। প্ৰেমৰ কবিতাসমূহৰ অন্তৰ্নিহিত ভাৱধাৰাই প্ৰাচীন ছন্দবীতি ভাঙি
যি নাটকীয় একোক্তিৰ মাজেৰে ধাৰমণা হৈছে, তেওঁৰ সেই সং প্ৰচেষ্টা
সঁচাকৈয়ে প্ৰশংসনীয়। যাৰ বাবে পিচৰ কবিসকলে এক নতুন পথত
অগ্ৰসৰ হ'বলৈ সুবিধা পাইছে। পৰিশেষত ক'ব পাৰি যে দেৱকান্ত বৰুৱা
এজন 'ব্যতিক্ৰমধৰ্মী প্ৰেম কবি' আৰু ইন্দ্ৰিয়জ প্ৰেমৰ সৰ্বোত্তম প্ৰকাশ
তেওঁৰ কবিতাৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। সেই হেতু তেওঁ আৰু তেওঁৰ সৃষ্টিৰাজি
অসমীয়া সাহিত্যৰ কাব্যচৰ্চাকাৰীসকলৰ বাবে চিৰ পাথেয় হৈ ৰ'ব।

(লেখক : প্ৰবক্তা, অসমীয়া বিভাগ)

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

- (১) আধুনিক অসমীয়া সাহিত্য : ড° মহেশ্বৰ নেওগ
- (২) ৰমন্যাসবাদ : ড° মহেন্দ্ৰ বৰা
- (৩) ৰমন্যাসবাদ : অসমীয়া কবিতা আৰু জনদিয়েক প্ৰধান কবি : ড° হেম বৰা
- (৪) অসমীয়া কবিতাৰ বিচাৰ : ড° বিমল মজুমদাৰ।

বেদত দেবতা

অমলেন্দু গোস্বামী

পৃথিবীর প্রাচীনতম গ্রন্থ বেদ। বৈদিক সাহিত্য অদ্যপি প্রাচ্য-পাশ্চাত্য উভয়তে শ্রদ্ধা লাভ কৰি আছে। বেদ শব্দৰ স্থলার্থ জ্ঞান ভাণ্ডাৰ। জ্ঞানার্থক 'বিদ' ধাতুৰ পৰা বেদ শব্দ নিস্পন্ন হৈছে। আমাৰ দেহৰ পঞ্চ জ্ঞানেন্দ্রিয় আৰু পঞ্চ কৰ্মেন্দ্রিয়ৰ দ্বাৰা জ্ঞানৰ যি সীমালৈকে অতিক্রম কৰিব পাৰে সেয়ে ইন্দ্রিয়জ পার্থিব জ্ঞান। সেই জ্ঞানৰ উৰ্দ্ধতো মানৱৰ ইহলোক আৰু পৰলোকৰ হিতার্থে নিত্য শাস্তত যি জ্ঞানৰ প্ৰাপ্তি হয় তাক অতিক্রিয় জ্ঞান বোলে, সেই জ্ঞানৰ অফুৰন্ত ভঁৰাল বেদ। সেয়ে যাজ্ঞবল্ক্যই এনেদৰে বেদৰ লক্ষণ নিৰ্ণয় কৰিছে-

'প্রত্যক্ষেশানুমি ত্যা বা যজ্ঞপায়ো ন বিদ্যাতে।

এনং বিদন্তি বেদেন তস্মাদ বেদস্য বেদতা।।'

অর্থাৎ প্রত্যক্ষ অনুমানবদ্বাৰা যি জ্ঞান লাভ কৰাৰ কোনো উপায় নাই, সেই অতিক্রিয় জ্ঞান 'বেদ'ৰ পৰা লাভ কৰা যায়। সেইবাবে এই ধৰ্মগ্রন্থক বেদ বোলে।

আমাৰ প্ৰবন্ধৰ আলোচ্য বিষয় বৈদিক সাহিত্যত দেবতা বিচাৰ-এতেকে বেদৰ বিশালতা লৈ প্ৰবেশ কৰিব যথাসম্ভৱ বেদোক্ত কেইগৰাকীমান প্ৰমুখ দেৱতাৰ সংক্ষিপ্ত পৰিচয় দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হৈছে। যথার্থতে বেদে এটা পৰম সত্য উদ্ঘাটন কৰিছে, সেইটো হ'ল - ব্ৰহ্মাণ্ডৰ স্থলবিশেষে পুৰুষ বুলি উল্লেখ কৰিছে। সেই পৰম ব্ৰহ্মৰেই মহান বিদ্বিত্ব্যক্তি প্ৰতিফলন ঘটাবলৈ দেৱতাসকলৰ আৱিষ্কাৰ হ'ল যেন লাগে। ঋক্ বেদৰ নিম্নোক্ত মন্ত্ৰ ফাঁকিয়ে এই কথা কেই সূচাইছে—

"একং সদ্বিপ্রা বহুধা বদন্তি অগ্নিঃ যমং মাতৰি
শ্বনমাৎ"

বেদত অনেক দেৱতাৰ কথা উল্লেখ আছে। বেদৰ সূক্ত সমূহ প্ৰায়েই কোনো এগৰাকী দেৱতাৰ উদ্দেশ্যে বচনা কৰা স্ততিমূলক মন্ত্ৰৰ সমষ্টি। বৈদিক সাহিত্যত শৌণাকাচাৰ্য্যৰ বৃহৎ দেৱতা আৰু নিৰুক্তকাৰ যাজ্ঞ বিৰচিত নিৰুক্ত গ্ৰন্থৰ দৈৱত কাণ্ডত দেৱতাৰ কথা বিশেষভাবে উল্লেখ কৰিছে —

'ত্ৰিঃ এব দেৱতা ইতি নৈকতা : অগ্নি পৃথিবীস্থানো বায়ুকেদ্রো বা
অন্তৰিক্ষস্থান : সূৰ্য দ্যস্থানঃ । তাসাং মহাভাগ একৈকস্যা অপি বহুনি

নামধেয়ানি ভৱন্তি।'

ভূঃ ভুবঃস্বঃ এই তিনিলোক দেৱতাসকলৰ নিবাস-ব্ৰাহ্মণত তেত্রিছ গৰাকী দেৱতাৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে। এঘাৰগৰাকী ভূ-লোকৰ, এঘাৰ গৰাকী অগ্নীলোকৰ আৰু এঘাৰগৰাকী স্বৰ্গলোকৰ বুলি উল্লেখ কৰিছে। কিন্তু ঋক্ বেদে অধিক দেৱতাৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে। ঋক্ সংহিতাত ৩৩০০ হাজাৰ তিনিশ উপচল্লিশ (৩৩৩৯) গৰাকী দেৱতাৰ উল্লেখ পূৰণ শাস্ত্ৰসমূহত এই দেৱতা সংখ্যা তেত্রিছ (৩৩) কেটি দেৱতা পুৰুষৰ ভিতৰত অগ্নি পৃথিবীৰ আটাইতকৈ নিম্নত কৈছে—

'অগ্নিবে দেৱানামবমঃ' তেনেদৰে সূৰ্য আটাইতকৈ নিম্নত সূক্ত সমূহৰ আধাৰত নিম্নোক্ত দেৱতাসমূহক মুখ্য বুলি পাৰি- ইন্দ্ৰ, অগ্নি, কশ্ব, বৰুণ, মৰুত, পুশা, সৱিতা, উষা, বায়ু, হিৰণ্যগৰ্ভ, অশ্বিনয় ইত্যাদি। এই প্ৰবন্ধত কেইগৰাকীমান প্ৰমুখ দেৱতাৰ চমু পৰিচয় দাঙি ধৰিছে হৈছে।

ইন্দ্ৰ : ঋক্ বেদত ইন্দ্ৰক মুখ্য দেৱতা বুলি অতিৰিক্ত বেদত প্ৰায় এক চতুৰ্থাংশ সূক্তত ইন্দ্ৰৰ স্ততি পোৱা যায়। ইন্দ্ৰৰ শাৰীৰিক সৌন্দৰ্য, শক্তি-সামৰ্থ আৰু কৰ্মবাজিৰ কথা কৰিছে। এওঁৰ আন এটি নাম 'মধবন্' বুলি কৈছে, যাৰ অৰ্থ—

অগ্নি : ঋক্বেদত ইন্দ্ৰৰ পিছতেই অগ্নি দেৱতাক স্ততি প্ৰায় দুশ (২০০) টা সূক্তত অগ্নিৰ মাহাত্ম্য পোৱা যায়। সূক্ততেই অগ্নিক এনেদৰে স্ততি কৰিছে—

"অগ্নিমীড়ে পুৰোহিতং বজ্ৰস্য দেৱমুদ্বিজম্ হেতুৰ
বপ্ত্ৰাধাতমম্।'

অগ্নিয়েই দেৱতাসকলৰ প্ৰতিনিধিকপে যজ্ঞৰ অৰ্থ বাবে তেওঁক পুৰোহিত বোলা হয় আৰু জাগতিক বজ্ৰৰ সহায় ঘটায়। এই কথা যাজ্ঞাকাৰ্য্যই নিৰুক্তত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—
'বহনং চ হবিষাম্, আৱাহনং চ দেৱতানাম্ যচ্চ কিলি

অশ্বিনী স্তব।

অশ্বিনী : অশ্বিনীগণক যমজকপে স্তুতি কৰা দেখা যায়। কিন্তু এই বিশেষ এই দেৱতা দুৰ্গবাকীক বহুকপে কল্পনা কৰে। সূৰ্যৰ এওঁলোক দুজনৰ পত্নী। অশ্বিনীগণে সোমবসা আৰু মৌপান কৰা এওঁলোক স্বৰ্গৰ বৈদ্য বুলি সকলোৰে মাজত পৰিচিত।

অশ্ব : ঋক্ বেদত তিনিটা সূক্তত অশ্বিনী স্তুতি কৰিছে। অন্য দেৱতাৰ সূক্তত অশ্বিনী কৰা ঋক্ বেদত উপলব্ধ। কল্পদেৱতা অতি শক্তিশালী, অশ্বিনী, যুদ্ধত অপৰাজেয় আৰু অপ্রতিদ্বন্দ্বী হিচাপে কীৰ্তিত হৈছে। এই সূক্ততই অশ্বিনীক ভীষক ৰূপেও (চিকিৎসক) বৰ্ণনা কৰিছে। তেওঁ অতি শক্তিশালী আৰু ভীষণকপী বুলি কৈছে। কিন্তু এই কল্প দেৱতাকেই অশ্বিনীক 'শিব' শিবতৰ' বুলিও কোৱা হৈছে।

অশ্ব : বৰ্ণনা ঋক্ বেদৰ বাৰটা সূক্তত পোৱা যায়। বেদৰ সূক্তত অশ্বিনীৰ ভিতৰত বৰ্ণনা বিশেষ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। ত্ৰি সূক্তত দেৱতাৰ সহচৰ বাবে বৰ্ণনা মিত্ৰ-বৰ্ণনা বুলিও কয়। যাক্কৰ সূক্তত বৰ্ণনা শব্দৰ বৃৎপত্তি এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—

অশ্বিনী স্তব : পদার্থান ইতি বৰ্ণনা : - অর্থাৎ যিগৰাকী দেৱতাই অশ্বিনী পদার্থকেই আবৃত কৰে সেইগৰাকী বৰ্ণনা। বেদত বৰ্ণনাক বিশেষকৈ নৈতিক জগতৰ নিয়ম আৰু শৃঙ্খলাৰ বন্ধকৰূপে স্বীকৃতি দিয়া এওঁ জলদাতাকাপেও খ্যাতি লাভ কৰে।

অশ্বিনী : মৰুত এজন দেৱতা নহয়, সেয়ে সদায় বহু বচনত প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। এটা ঋক্ মন্ত্ৰত মৰুত দেৱতা সাতজন, আন এটাত ঊনষট্ৰিশ জন, আন এটাত তেৰষ্টিজন বুলি কৈছে। ঋক্ বেদৰ প্ৰায় অষ্টাধিক সূক্তত মৰুত গণৰ স্তুতি কৰিছে। বিজুলী, ব্ৰজপাত, মেঘ আৰু কুইৰে সৈতে মৰুতৰ অবিচ্ছেদ্য সম্বন্ধ। সেয়ে পৰবৰ্তী সময়ত এওঁলোক বায়ু নামে পৰিচিত হয়।

অশ্বিনী : ঋক্ বেদৰ আঠেটা সূক্তত পুষা দেৱতাৰ বৰ্ণনা আছে। সোমবে সূক্তত পুষাৰ স্তুতি পোৱা যায়। শাৰ্বীক বৰ্ণনাত পুষাক দস্তহীন বুলি কৈছে। তেওঁ দেৱ সমাজত পথৰ দেৱতা বুলি খ্যাত। পশু ধনৰ বন্ধা কৰা পুষাৰ অতি তেজস্বী, পথ-প্ৰদৰ্শক, বিপদৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰ্ত্তাকপে পুষাক সূক্তসমূহত বৰ্ণাইছে।

অশ্বিনী : ঋক্ বেদত এঘাৰটা সূক্তৰ মাজেৰে সবিতাৰ বৰ্ণনা দাঙি ধৰিছে। এই বৰ্ণনাসাৰে এওঁৰ নেত্ৰযুগল, হাত, ভৰি আদি সোমবে স্তুতি বুলি পোৱা যায়। সবিতা এক স্বতন্ত্ৰ দেৱতা আৰু এওঁৰ সূক্তসমূহে সকলো দেৱতাই চলে বুলি কৈছে। বৈদিক আৰু পৰবৰ্তী কালত সবিতা উপাস্য দেৱতা ৰূপে বিশিষ্ট স্থান অধিকাৰ কৰিছে। অশ্বিনীক সবিতাক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান দিছে। উদাহৰণ স্বৰূপে - ওঁম ইয়ে অশ্বিনীক বান্ধিবলৈ দেৱতাৰ স্তুতি প্ৰাৰ্থনাত শ্ৰেষ্ঠতমায় কৰ্ম্মণে আৰু ওঁম ইয়ে অশ্বিনীক সবিতাক স্তুতিৰবৰেণাং ভৰ্গোদেবস্য ধীমহি ধিয়োন ৷

প্ৰসোদয়াৎ ওঁ ইত্যাদি মন্ত্ৰত সবিতাৰ উল্লেখ পোৱা যায়।

উষা : দেৱী সূক্তৰ ভিতৰত উষা উল্লেখনীয়। প্ৰায় বিংশতিসংখ্যক সূক্তত উষা দেৱীৰ অতি মনোৰম কাব্যিক বৰ্ণনা পোৱা যায়। বেছি ভাগ সূক্ততেই উষা দেৱী এগৰাকী সুন্দৰী যুৱতীকপে কীৰ্তিত হৈছে। এইগৰাকী অন্ধকাৰ বিনাশিনী দেৱী উষাৰ আগমনৰ লগে লগে সকলো জাগ্ৰত হয়। উষা দেৱী ঋতুসমূহৰ নিৰীক্ষণকাৰিণী।

সোম : ঋক্ বেদৰ নৱম মণ্ডলত এশ চৌচল্লিশটা সূক্তত সোমৰ স্তুতি পোৱা যায়। তদুপৰি অগ্নি, পুষা, কল্প, ইন্দ্ৰ আদিৰে সৈতে এওঁৰ বৰ্ণনাও আছে। এই বেদত সোম লতাৰ বস নিষ্কাষণৰ বিশেষ প্ৰক্ৰিয়াৰ কথা আৰু এই সোমবস বিভিন্ন দেৱতাৰ উদ্দেশ্যে নিবেদনৰ কথা উল্লেখ আছে। ত্ৰৈতীয়াৰ সংহিতাতো সোম বসৰ বিস্তৃত বৰ্ণনা পোৱা যায়। সোম বস ইন্দ্ৰৰ বৰ প্ৰিয় আছিল। বেদৰ পিচৰ কালত বিশেষকৈ পুৰাণৰ যুগত সোম ইন্দ্ৰৰ আন এটা নাম কাপেও অভিহিত হৈছে।

বিষ্ণু : যদিও ঋক্ বেদৰ প্ৰধান দেৱতা সমূহৰ ভিতৰত বিষ্ণু মুখ্য ৰূপে পৰিগণিত নহয় তথাপি প্ৰায় পাঁচটা সূক্তত বিষ্ণু দেৱৰ বিস্তৃত বৰ্ণনা কৰিছে। ইয়াত বিষ্ণু আৰু ইন্দ্ৰ দেৱতাক বন্ধুৰূপে দেখুওৱা হৈছে আৰু কাৰ্যক্ষমত এওঁলোক দুজনে পৰস্পৰ শক্তি বিনিময়ৰ উদাহৰণ পোৱা যায়। মৰুতগণৰ সৈতে বিষ্ণুৰ সম্বন্ধৰ কথা পৰবৰ্তী কালত এই বিষ্ণুয়েই সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ দেৱতা ৰূপেও পৰিগণিত হৈছে।

বৈদিক বাহুঁময়ত দেৱতাসকল দেহধাৰী চেতন সত্তা ৰূপে উল্লেখ কৰা হৈছে। ঋক্ বেদত যম যমীসংবাদ, সৰমাপণি সংবাদ, উৰ্বশী-পুৰুবোবা সংবাদ ইত্যাদি সূক্তত দেৱতাই পৰস্পৰে বাৰ্তালাপ কৰিছে। এনেদৰে আন বহু সূক্তত দেৱতাসকলৰ দৈহিক সৌন্দৰ্যৰ আৰু কৰ্ম্মৰাজিৰ বৰ্ণনাও দাঙি ধৰিছে। ইয়াৰ দ্বাৰা এইটো বুজা যায় যে দেৱতাসকল আকৃতিসম্পন্ন। কিন্তু এই মতটো সৰ্বসন্মত নহয়। জৈমিনীয়ে দেৱতাৰ আকাৰ অস্বীকাৰ কৰি 'মাতৃময়ী দেৱতা' এই বুলি কৈছে। নিষ্কলকাৰ যাক্কই আকৌ দেৱতাসকলক সাক্ষৰ নিৰাকাৰ দুয়োটাকে স্বীকাৰ কৰিছে।

সাগৰ সদৃশ বৈদিক সাহিত্যৰ বিভিন্ন দিশৰ আলোচনা কৰোতে দেৱতাসমূহৰ ওপৰত যি বিস্তৃত বিৱৰণ সন্নিবিষ্ট কৰিছে তাক এটি ক্ষুদ্ৰ প্ৰবন্ধত প্ৰকাশ কৰা সম্ভৱ নহয়, এনেকি হিবথ্য গৰ্ভ, বায়ু, মিত্ৰ ইত্যাদি আলোকেইজন দেৱতাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিব পৰা নগ'ল। অন্যথা প্ৰবন্ধৰ আকাৰ বিশাল হৈ পৰে, এতেকে বাহুল্যৰ ভয়ত ইমানতেই প্ৰবন্ধটি সমাপ্ত কৰা হ'ল।

সহায়ক গ্ৰন্থ :

- (১) নিষ্কল — যাক্কচাৰ্য
- (২) বেদৰ পৰিচয় — স্বৰ্গীয় যোগীৰাজ বসু।
- (৩) The New vedic selection part 2- Telang & Chaubey.

সাহসী হোৱা

ভূপালী চৌধুৰী

“মৰম ভিক্ষাৰী মই বিশ্ব ভাণ্ডাৰত
যুজিছিলো অস্তবৰ দান,
গৰল উদ্ভৱ হ’ল সিহু মছনত
অমৃতৰ নাপালো সন্ধান।”

— বধুনাথ চৌধুৰী

কোনো মনুষ্যই জন্মিয়ৈ বা জন্মতে বেয়া হৈ নজন্মে। মানৱ জাতিৰ চৌপাশে থকা বিভিন্ন পৰিবেশেই ইয়াৰ বাবে দায়ী। কৰণ মানুহৰ ব্যক্তিত্ব জন্মত পৰিবেশৰ বিভিন্ন কাৰকে সহায় কৰে। পৃথিৱীৰ সকলো মানুহৰ উদ্দেশ্য হৈছে এই পৃথিৱীলৈ আহি ‘পৰম প্ৰাপ্তি’ লাভ কৰা। কিন্তু আজিলৈকে কোনে প্ৰাপ্তি লাভ কৰা কাৰো পক্ষে সম্ভৱ হোৱা নাই। কিন্তু এনেকুৱা হয় কিয়?

এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰি গ’লে আমি পাওঁ যে, মানুহৰ প্ৰাপ্তিৰ পথত জন্মত নহয় কিবা এটা বাধা থাকে। সাম্প্ৰতিক সময়ত মানুহৰ জীৱন ধাৰাৰ প্ৰত্যেক ইমান উজু হৈ থকা নাই। গম্ভীৰ স্থান পাবলৈ হ’লে নতুনো অশুভ শক্তিয়ে দেখা দিয়ে। এই অশুভ শক্তিক বশীভূত কৰি মানৱীয় শক্তিক প্ৰতিষ্ঠিত কৰিব পাৰিলেহে আমি গম্ভীৰ স্থান পাম।

উদাহৰণস্বৰূপে ক’ব পাৰি যে এক সুদীৰ্ঘ ঘটনাবলীৰ পৰিষ্কাৰৰ অন্তত জন্মত আৰু চৰকাৰৰ মাজত আলোচনাৰ প্ৰায় এক ইতিবাচক সম্ভাৱনা গঢ় লৈ উঠিছিল আজিৰ পৰা প্ৰায় দুই বছৰ আগতে। কিন্তু আলোচনা প্ৰক্ৰিয়াৰ জৰিয়তে, অলফাৰ দাবীসমূহৰ যুক্তিযুক্ততা, তেওঁলোকৰ কাৰ্যকলাপৰ চৰিত্ৰৰ বিশেষত্ব, ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অৱস্থান, স্থিতি ইত্যাদিৰ প্ৰত্যেকটো নতুন বিষয়টোলৈ নগ্নে ওপৰতে পানী ঘোলা কৰাৰ বাবেই আমি একো কৰা নছিল। ইয়াৰ লগতে আৰু এয়াৰ কথা ক’ব লাগিব যে, যেতিয়াৰ পৰা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু ইয়াৰ লগত মিত্ৰবালি পতা আন আন্তৰাষ্ট্ৰীয় জৰাজীৱিত প্ৰতিষ্ঠানৰে বৰ্ত্তমান অসমক নিৰ্মনভাৱে শোষণ কৰাই নহয়, বৰ্ত্তমান অসমীয়াক শ্ৰেণীক প্ৰাপ্য পৰাও বঞ্চিত কৰিছে। গতিকে এই

সমস্যাৰ গভীৰভাৱে বিশ্লেষণ কৰি নতুন ধৰণৰ এক বণ কৌশল নিৰ্মাণ কৰাৰ লক্ষ্যে সম্প্ৰীতি বাহাল থকা বন্ধা স্থিতাবস্থাৰ পৰিৱৰ্তন সাধি সমাজৰ সৰ্বিক বিশাল হোৱাকৈ কোনো সৃষ্টিশীল আন্দোলন বা বিপ্লৱ গঢ়া কৰি উঠিব নোৱাৰে। ক্ষমতাৰ লোভত অন্ধ হৈ নিজৰ নীতি, আদৰ্শক বিসৰ্জন দি ৰাজস্ব সম্পত্তি, টকা আয়সাং কৰি অসমৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশক ত্বৰাগিত কৰিব নোৱাৰা শাসনৰ গান্ধী দখল কৰা প্ৰতিটো কাৰ্যকালত অসমৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নক পিছুবাই নি আছে। গতিকে এনে শাসন ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি সৰহ সংখ্যক ৰাইজৰ আস্থা হেৰুৱাই যোৱাটো স্বাভাৱিক।

প্ৰকৃততে অসমৰ বিৰুদ্ধে চলি থকা ষড়যন্ত্ৰৰ পৰিনামতেই জন্ম হৈছে বিচ্ছিন্নতাবাদ। ভাৰতীয় দখলকাৰী সেনা অৰ্ধ সামৰিকবাহিনীয়ে অসমৰ নিৰীহ জনগণৰ ওপৰত যি হিটলাৰী অত্যাচাৰ চলাই বিৰ্ভীমিকা নমাই আনিছে সেই কথাই পুনৰ এই প্ৰশ্নৰ উত্থাপিত কৰিলে যে, অসমীয়া জনগণৰ আশা আকাংক্ষাক নিৰ্ভুৰ হাতেৰে দমন কৰি পৰাধীন জাতি হিচাপে পদ-দলিত কৰি ৰখাই ভাৰতীয় শাসকগোষ্ঠীৰ প্ৰধান লক্ষ্য নেকি? এই বিশাল প্ৰশ্নটোৰ উদয় হয় তেতিয়া যেতিয়া মনত পৰে দুবছৰ মান আগতে ঘটা তিনিচুকীয়া জিলাৰ কাকপথাৰ হত্যা কাণ্ডলৈ। এই অন্যায়ৰ ন্যায় বিচাৰি কাকপথাৰ বাসীয়ে প্ৰতিবাদী সমদল গঠন কৰি শ্ল’গান দিবলৈ আৰম্ভ কৰে “ইণ্ডিয়ান আৰ্মি গ’ বেক”... ইত্যাদি ইত্যাদি। এই কাৰ্যতো প্ৰায় ১১ জন নিৰীহলোক শহীদ হৈছিল। গতিকে এইবোৰ সমস্যাই হৈছে বৰ্ত্তমান অসমৰ প্ৰধান সমস্যা। অৰ্থাৎ উত্তৰপ্ৰদেশীৰ সমস্যা। ১৯৭৯ চনত ৰং ধৰৰ বাকবিত গড় লৈ উঠিছিল “সংযুক্ত মুক্তি বাহিনী অসম” (United Liberation front of Assam) চমুকৈ (U.L.F.A)। অহিংসৰ ওপৰত তেওঁলোকৰ কোনো আস্থা নাছিল। “ৰক্তপাত নোহোৱাকৈ কোনো শিশুৰ জন্ম হোৱা নাই।”— এই নীতিত বিশ্বাসী তেওঁলোক। আলফাই স্বাধীন অসমৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰৰ বিৰুদ্ধে হাতত তুলি লৈছিল ‘অস্ত্ৰ’। কিন্তু গান্ধীৰ মতে আমি অস্ত্ৰৰে দেশ জিনিব নোৱাৰো, দেশ জিনিবলৈ হ’লে আমি অহিংস নীতি অবলম্বন কৰিব লাগিব। গতিকে এই “সংযুক্ত মুক্তি বাহিনী অসম” এ জানো কেতিয়াবা অসমত শান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰিব?...

কোনো মনুষ্যই জন্মিয়ৈ বা জন্মতে বেয়া হৈ নজন্মে। মানৱ জাতিৰ চৌপাশে থকা বিভিন্ন পৰিবেশেই ইয়াৰ বাবে দায়ী। কৰণ মানুহৰ ব্যক্তিত্ব জন্মত পৰিবেশৰ বিভিন্ন কাৰকে সহায় কৰে। পৃথিৱীৰ সকলো মানুহৰ উদ্দেশ্য হৈছে এই পৃথিৱীলৈ আহি ‘পৰম প্ৰাপ্তি’ লাভ কৰা

গতিকে আজিৰ সমাজখনে যাতে বিশৃংখলতাৰ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে, তাৰ বাবে নতুন পুৰুষক সাহসী কৰি তোলাটো বাৰু নীয়া। ‘শিখৰ ওটখা’ আদি পান মছলাৰ পেকেট লোৱাৰ বাবে দহখন পেকেট থকা পেন্ট পিন্‌ডাজনক সাহসী বুলিব পৰাতো নাযায়ই - সিহঁতক ‘আধুনিক’ আখ্যা দিবলৈ হ’লেও এই শব্দটোৰ আগত তথাকথিত শব্দটোৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। ভাল কাম কৰাৰ আগতে মানুহে যেনেদৰে ভয়াতুৰ হ’ব লাগে বেয়া কাম কৰাৰ বাবে তেনেদৰে ভয়াতুৰ হ’ব লাগে। তেতিয়াহে এয়াৰ কথা সকলোৰে হৃদয়গংগা কৰিলে লাভবান হ’ম। কথাষাৰ হ’ল - “তুমি সাহসী হোৱা আনক হত্যা কৰিবলৈ নহয়, তুমি ঘৃণা কৰাজনক প্ৰেমৰে আকোৱালি ল’বলৈ, প্ৰেমে কাৰো মাজত বিভাজন নানে, বৰং ই ভগৱানৰ সৈতে আমাক সাঙোৰেহে।”

(লেখিকা : মাতক দ্বিতীয় বৰ্ষৰ ছাত্ৰী)

বি এইছ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী 29

কেৱল ডিগ্ৰী ডিপ্লমাই শিক্ষা নহয় এয়া শিশুৰ ভৱিষ্যৎ পৰিকল্পনা

জেউতি কলিতা

“শিশুৰ অন্তৰ্নিহিত আৰু সুস্থ শাৰীৰিক মানসিক আৰু প্ৰজ্ঞাত্মক শক্তি সমূহৰ বিকাশেই শিক্ষা।”

—মহাত্মা গান্ধী

শিক্ষা হ'ল এক জীৱন দৰ্শন। শিক্ষাই মানুহৰ জীৱনত দুই ধৰণে প্ৰভাৱ পেলায়, ভাল আৰু বেয়া। প্ৰকৃত শিক্ষাইহে মানুহক ভৱিষ্যতৰ পথ দেখুৱায়। এজন প্ৰকৃত শিক্ষিত নাগৰিক এখন দেশৰ প্ৰাণস্বৰূপ। কেইজনমান প্ৰকৃত শিক্ষিত নাগৰিকৰ দ্বাৰা দেশৰ শাসন কাৰ্য্য পৰিচালনা কৰিলে দেশৰ তথা নিজৰ জীৱনটো সাৰ্থক কৰি তুলিব পাৰিব।

শিক্ষা এটি শিশুৰ জন্মৰ মুহূৰ্তৰ পৰা আৰম্ভ হৈ প্ৰায় মৃত্যুৰ আগ মুহূৰ্তলৈ বিয়পি থাকে। স্কুলৰ শিক্ষা ক্ষেত্ৰখনতে সীমাবদ্ধ নাথাকি বাহিৰৰ বহল সামাজিক পৰিবেশৰ পৰা নানা ধৰণৰ প্ৰয়োজনীয় শিক্ষা অভিজ্ঞতা আহৰণ কৰাটো প্ৰত্যেকজন ব্যক্তিকে কৰ্তব্য। স্কুলৰ আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰে বিভিন্ন জ্ঞান আহৰণ কৰিলেও বহুতো লোকে জীৱনৰ লক্ষ্য স্থিৰ কৰি লব নোৱাৰে। ফলত ব্যক্তিয়ে নিজকে নিজে এন্ধাৰৰ মাজেৰে কু-পথলৈ ঠেলি নিয়ে।

বৰ্তমানৰ যুগটো হৈছে বিজ্ঞানৰ যুগ। যান্ত্ৰিকতাৰ মাজত সোমাই

|| 30 বি এইছ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী

পৰি মানুহবোৰ যেন একো একোটা যন্ত্ৰৰ দৰে হৈ পৰি জীৱনৰ মূল্যও যেন হেৰাই পেলাইছে। ইয়াৰ মূলতে শিক্ষা। বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয় আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এ চাৰ্টিফিকেট আৰু অন্যান্য ডিগ্ৰী ডিপ্লমাৰে সন্মানিত হৈ বুলি ভাবিছে আৰু চৰকাৰী চাকৰিৰ নামত অফিচৰ মৰি দৌৰি ফুৰিছে। দেশৰ কাৰণে বা সমাজৰ মংগলৰ কাৰণে দিবলৈ আজি নোহোৱা হৈছে।

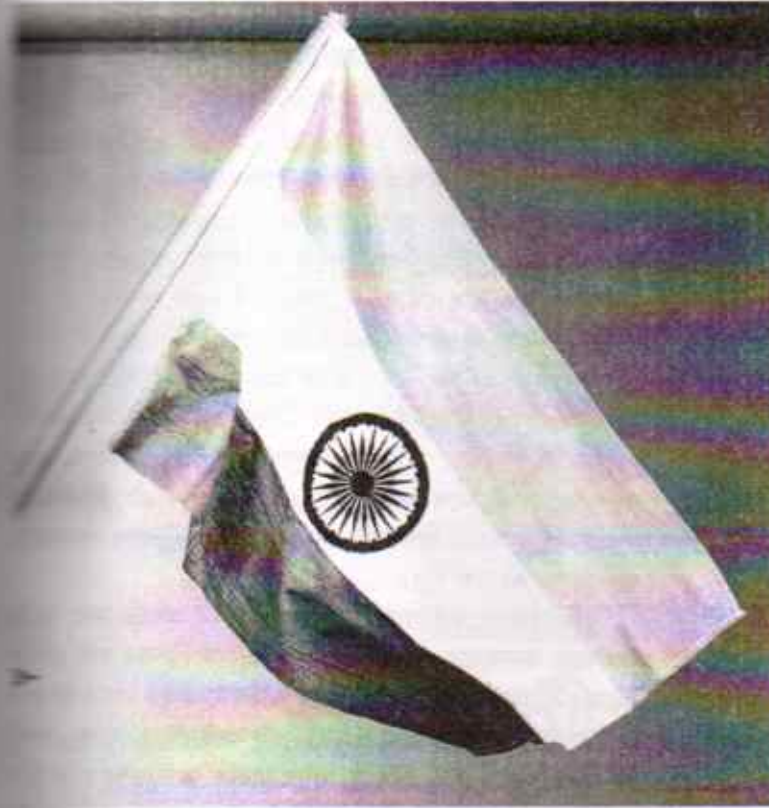
প্ৰকৃত অৰ্থত শিক্ষাৰ দ্বাৰা এটি শিশুৱে এখন চাৰ্টিফিকেট কৰাটো প্ৰথম দায়িত্ব নহয়। আজিৰ এটি শিশু কাইলৈকে পঢ়া সেয়েহে দেশৰ ভৱিষ্যৎ গঢ়িব পৰা এটি শিশুৱে শৰীৰ আধ্যাত্মিক, নৈতিক সকলো দিশৰ দক্ষতা অৰ্জন কৰিব লাগিব। এই ক্ষেত্ৰত বেঞ্জামিন ফ্ৰেঙ্কলিনৰ আৰ্হি অনুসৰণযোগ্য। শৰীৰ নীৰৱতা, পৰিপাটিতা, সংকল্প, মিতব্যয়িতা, অধ্যবসায়, অস্বপ্ন পৰায়ণতা, আত্ম সংযম, পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নতা, মানসিক নমনতা। এই নীতি কেইটা অনুসৰণৰ যোগেদি এটি শিশু নৈতিক দিশৰ পৰা আত্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰে। স্কুলৰ পৰা যোগেদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লুপ্ত অৱস্থাত থাকি যোৱা মানসিক শিক্ষাইহে সুপ্ত অৱস্থালৈ বিকশিত কৰিব পাৰে।

বৰ্তমান জনসংখ্যাৰ সমস্যাটো শিক্ষাৰ এক জলন্ত সমস্যা পাৰি। কিয়নো জনসংখ্যা বেছি হোৱা মানে শিক্ষাৰ মান কম বুলগায়। কাৰণ স্কুল কলেজত অধিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰী হোৱাৰ শিক্ষাৰ্থীৰ প্ৰতি যিখিনি গুৰুত্ব দিব লাগে সেইখিনি পৰি পৰিলক্ষিত হয়। শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ স্মৃতি, মনোযোগ, প্ৰবৃত্তি আদি ভালমান মানসিক গুণ সুস্থভাৱে উপভোগ্য নোৱাৰিলে শিক্ষাদান কাৰ্যত ফলবৰ্তী হ'ব নোৱাৰে। পঠ্যক্রমত এইটো কৰা সম্ভৱ নহয়। গতিকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিক্ষাৰ পৰা স্বৰ্গীক হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে।

শিক্ষণ ঘাই শিপাডাল তিতা, কিন্তু ইয়াৰ ফলবোৰ সৰোগত কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে কেৱল নিজৰ জীৱনত লাগে “অধ্যয়ন আৰু সংগ্ৰাম”। জীৱনত সংগ্ৰাম আবশ্যিক। গতিকে জীয়াই থকাৰ মাজেৰে অধ্যয়নত ব্ৰতী হ'ব লাগিব। বৰ্তমানৰ কেৱল সীমিত পাঠ্যক্রমৰ মাজতে সীমাবদ্ধ হৈ সৰোগত কৰি আমি পৰীক্ষাত বহি দুটামান কৰি নিজকে ধন্য মানিছো। ফলত জ্ঞানৰ আমাৰ সকলো দিশতে বাট ভেটি ধৰি উচ্চাকাঙ্ক্ষা সমূহ নিম্নাকাঙ্ক্ষালৈ পৰিণত হৈ আমি কিশোৰ-কিশোৰী, যুবক-যুবতী সকল সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব লাগিব যে “আমি সকলো দিগন্ত বহল কৰি বিশালতাক স্পৰ্শ কৰিব লাগিব।” আৰু এটা জাতিৰ মেৰুদণ্ডস্বৰূপ শিক্ষাপত উপস্থাপন কৰাৰ কাৰণে আমি অগ্ৰী লাগিব। নহ'লে আমাৰ মানৱতাৰ জাতিত উপক্রম হ'ব।

(লেখিকা : দ্বিতীয় বৰ্ষ, বাৰ্জনীতি)

ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰ আৰু ইয়াৰ ভবিষ্যত

ৰাজু দাস

ভাৰতবৰ্ষ, পৃথিৱীৰ ভিতৰত আটাইতকৈ বৃহত্তম গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ। ১৯৫০ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীত আমাৰ সংবিধান প্ৰণয়নৰ জৰিয়তে ভাৰতবৰ্ষক এখন গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰৰূপে নিজকে চিনাকি দিবলৈ সক্ষম হৈছে।

কিন্তু আটাইতকৈ চিন্তনীয় বিষয়টো হ'ল যে যোৱা প্ৰায় ৬০ বছৰ আগত ভাৰতবৰ্ষ এখন গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰৰূপে নিজকে সম্পূৰ্ণৰূপে চিনাকি দিবলৈ সক্ষম হৈছেনে? ভাৰতবৰ্ষৰ জনসাধাৰণে ভোগ কৰিব পাৰিছেনে প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ এখনৰ সুযোগ-সুবিধা আৰু প্ৰকৃত গুণাগুণৰ ফল? বিগত প্ৰায় ৬০ বছৰে ভাৰতবৰ্ষৰ জনসাধাৰণে অনুভৱ কৰিব পাৰিছেনে এইটো এতিয়া এটা লাখটকীয়া প্ৰশ্ন।

এখন গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰৰ সাফল্যৰ মূল আধাৰ হ'ল সেই ৰাষ্ট্ৰৰ জনসাধাৰণৰ ওপৰত শিক্ষাৰ প্ৰভাৱ সম্পূৰ্ণৰূপে পৰিষ্কাৰ কৰা হৈছে অশিক্ষিত জনসাধাৰণে গণতন্ত্ৰৰ অৰ্থ বুজিব পৰাটো সম্ভৱ নহয়। ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি ভাৰতবৰ্ষৰ ৬৫ শতাংশ লোকে শিক্ষিত বুলি তথ্য প্ৰদান কৰিছে অৰ্থাৎ ভাৰতবৰ্ষৰ জনসাধাৰণে লোক এতিয়াও নিৰক্ষৰ। এই লোকবিনিৰ ওপৰত শিক্ষাৰ অভাৱ হোৱাৰ পৰা নাই আৰু এই লোকসকলে বুজি নাপায় প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰৰ মূল অৰ্থ। জনসাধাৰণ অশিক্ষিতৰ ফলত নিৰ্বাচনৰ সময়ত ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাৰ্থীৰ গুণাগুণবোৰ ভালদৰে চালি-জাৰি চাব নোৱাৰে আৰু এজন অযোগ্য ব্যক্তিক নিজৰ জননেতা হিচাপে নিৰ্বাচন কৰি পেলাই দিয়ে যাৰ ফলত জননেতাজনে জনসাধাৰণৰ উন্নয়নৰ হকে এতিয়া কৰিব নোৱাৰে। উদাহৰণস্বৰূপে ৰাজস্থানৰ এজন মন্ত্ৰীয়ে নিজৰ কামটো লিখিব নাজানে তেনে এজন জননেতাৰ পৰা জনসাধাৰণে এতিয়া ভাল আশা কৰিব নোৱাৰে। এনে জননেতায়ো বুজি নাপায়

গণতন্ত্ৰৰ অৰ্থ। যাৰ ফলত ই হৈ পৰে গণতন্ত্ৰৰ কাৰণে এটা জটিল সমস্যা।

এখন গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰৰ মূল কৰ্তব্য হোৱা উচিত তাৰ জনসাধাৰণৰ মাজত সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠা কৰা। ভাৰতবৰ্ষৰ সংবিধানে ৰাষ্ট্ৰক নিৰ্দেশ দিছে যে তাৰ জনসাধাৰণৰ মাজত সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠা কৰা হওক। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষত বৰ্তমানলৈকে সেয়া সম্পূৰ্ণৰূপে হৈ উঠা নাই। বৰ্তমানো ভাৰতবৰ্ষৰ সামাজিক জীৱনত উচ্চ-নীচ আদিৰ নিচিনা বিভিন্ন ধৰণৰ অৰাজকতাই আৱৰি ধৰি আছে আৰু যিয়ে আমাৰ ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰৰ বাবে একে বৃহৎ প্ৰত্যাহ্বান ৰূপে থিয় দিছে যাৰ ফলত ভাৰতবৰ্ষত প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা সম্ভৱপৰ হৈ উঠা নাই।

ভাৰতবৰ্ষ এখন ধৰ্ম নিৰপেক্ষ ৰাষ্ট্ৰ। সংবিধানতো ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো ৰাষ্ট্ৰীয় ধৰ্ম নাই বুলি কোৱা আছে অৰ্থাৎ ৰাষ্ট্ৰই কোনো ধৰ্মকে সমৰ্থন নকৰে। ১৯৭৬ চনৰ ৪২ তম সংশোধনী যোগে ধৰ্মনিৰপেক্ষতাৰ ভেটিক সবল কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে যদিও ভাৰতবৰ্ষত এতিয়াও ধৰ্মৰ নামত চলি আহিছে সংঘৰ্ষ যাৰ ফলত ভিন্ন ধৰ্মবালস্বী লোকৰ মাজত বাঢ়ি গৈছে সংঘাত আৰু সংঘাতৰ ফলত বাঢ়ি আছে দুৰত্ব আৰু এই দুৰত্বৰ ফলত এটা ধৰ্মবালস্বী লোকৰ মনত আন ধৰ্মবালস্বী লোকৰ প্ৰতি ঘৃণা বাঢ়ি গৈছে। যিটো গণতন্ত্ৰৰ কাৰণে এটা চিন্তনীয় বিষয়। তদুপৰি কেতবোৰ অসংলোকে সেই ধৰ্মীয় সংঘাতৰ মাজেৰে ৰাজনৈতিক মূনাফা আদায় কৰি আছে আৰু সেই মূনাফা আদায় কৰা লোকেই জনৰ হাতত আছে শাসন ক্ষমতা যাৰ ফলত প্ৰশাসনে এই সংঘাতৰ প্ৰতি গুৰুত্ব দিয়াটো চকুত নপৰে। উদাহৰণস্বৰূপে— ভাৰতবৰ্ষৰ এখন প্ৰদেশত কেইদিনমান আগেয়ে খ্ৰীষ্টান ধৰ্মবালস্বী লোকৰ ওপৰত আক্ৰমণ কৰা হৈছিল।

এই ধৰ্মীয় সংঘাতৰ ফলত ভাৰতবৰ্ষৰ গণতন্ত্ৰৰ ওপৰত এক গভীৰ সংকট দেখা দিছে।

ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰৰ প্ৰতি আন এক প্ৰত্যাহবানকাপে ঠিয় দিছে সাম্প্ৰদায়িকতাবাদ। এটা সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰতি আন এটা সাম্প্ৰদায়িক বিষয় বীজ ইংৰাজ শাসন কালৰ পৰা ভাৰতবৰ্ষত চলি আছে আৰু বৰ্তমান ই এক জটিল সমস্যাকপে থিয় দি আছে। উদাহৰণস্বৰূপে অসমৰ ওদালগুৰি আৰু দৰং জিলাত সৃষ্টি হোৱা সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষ; গোৱালপাৰা জিলাৰ গাৰো-ভাভাৰ সংঘৰ্ষত শতাধিক লোক আহত আৰু নিহত হয়। এই সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষবোৰ দেশৰ গণতন্ত্ৰৰ প্ৰতি এক ভাবুকিৰ সৃষ্টি হৈ উঠিছে। সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষই জনসাধাৰণৰ মাজত ঐক্য আৰু ভাতৃত্ববোধ বিনষ্ট কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে।

এখন বাস্তৱ তেতিয়াহে এটা সুস্থ গণতান্ত্ৰিক পৰিবেশ গঢ়ি উঠিব যেতিয়া দেশৰ জনসাধাৰণৰ মাজত অৰ্থনৈতিক সমতা স্থাপন হ'ব। কিন্তু ভাৰতবৰ্ষৰ ক্ষেত্ৰত এইতো এতিয়ালৈকে সম্ভৱ হোৱা নাই। ভাৰতবৰ্ষত ধনী আৰু দুখীয়াৰ মাজত প্ৰভেদ বহুত বেছি। ভাৰতবৰ্ষৰ ২০ শতাংশ লোক দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰে, আনহাতে বিশ্বৰ সকলোতকৈ ধনী ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত ভাৰতবৰ্ষৰ লোক বেছি। এখন দেশত ইমান অৰ্থনৈতিক অসমতা থাকিলে সেই দেশত গণতন্ত্ৰৰ সফল কপায়ণৰ কেতিয়াও সম্ভৱ হ'ব নোৱাৰে। অৰ্থনৈতিক অসমতা ভাৰতবৰ্ষৰ গণতন্ত্ৰৰ বাবে এক গভীৰ ভাবুকিস্বৰূপে দেখা দিছে।

ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰচলিত চৰকাৰী ব্যৱস্থাটো ভাৰতবৰ্ষত গণতন্ত্ৰৰ বাবে বৰ সুফলদায়ক হোৱা নাই। শক্তিশালী বিৰোধীদলৰ অভাৱ আমাৰ শাসন ব্যৱস্থাৰ প্ৰধান অন্তৰায়। শক্তিশালী বিৰোধী দলৰ অভাৱত শাসন পক্ষই নিজৰ ইচ্ছামতে যিকোনো কাম কৰিব পাৰে। যদি কোনো এটা শক্তিশালী বিৰোধী দল থাকিলেহেঁতেন তেতিয়াহে শাসক পক্ষৰ ভাল-বেয়া দিশ সমূহ আঙুলিয়াই দিয়াৰ লগতে জনসাধাৰণক সজাগ কৰি তোলাত সহায়ক হ'লহেঁতেন।

ভাৰতবৰ্ষৰ গণতন্ত্ৰ বহু তিতা-কেঁহা পৰিস্থিতিৰ মাজেৰে আহি বৰ্তমান সময়ত এই ৰূপ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বৰ্তমান সময়চোৱা ভাৰতবৰ্ষৰ গণতন্ত্ৰৰ বাবে বিশেষ ভাল নহ'লেও কিন্তু ইয়াৰ অৱস্থা একেবাৰে বেয়া বুলি ক'ব নোৱাৰি। চৰকাৰে আমাৰ বাজেটত শিক্ষা খণ্ডৰ উন্নয়নৰ বাবে পুৰ্জি বৃদ্ধি কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে যাৰ ফলত শিক্ষাখণ্ডৰ উন্নতিৰ লগতে জনসাধাৰণৰ মাজত শিক্ষাৰ প্ৰসাৰৰ সুবিধা হ'ব আৰু ইয়াৰ ফলত ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰৰ বাবে এটা আশাৰ বেঙণিয়ে দেখা দিছে আৰু এই বেঙণিয়ে গণতন্ত্ৰৰ ভৱিষ্যৎ উজ্জ্বলকৰণত বিশেষ অৰিহণা যোগাব।

ভাৰতবৰ্ষৰ সংবিধানে ইয়াৰ জনসাধাৰণৰ বা অধিকাৰ দিছে। গণতন্ত্ৰ মানে যিহেতু সংখ্যাগৰ সেই কাৰণে সংখ্যালঘুগণৰ যাতে ব্যক্তিগত স্বা নোৱাৰে তাৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। এই এখন সুস্থ-সবল আৰু প্ৰকৃত গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা আনহাতে সংবিধানৰ আৰম্ভণিতে থকা প্ৰতী নীতিবোৰে ভাৰতবৰ্ষক এখন প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক কৰাত সহায়ক হ'ব। ভাৰতীয় সংবিধানৰ চা অনুচ্ছেদৰ পৰা ৫১নং অনুচ্ছেদলৈকে থকা কিছুমান মৌলিক নীতি বিবোৰ ৰাষ্ট্ৰই আইন প্ৰণ কৰিব লাগিব। এই নীতিসমূহৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হ'ব কিছুমান ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক সুযোগ সুবি কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰকপে ভাৰতবৰ্ষক প্ৰতিষ্ঠা ক নীতিবোৰৰ জৰিয়তে ভাৰতবৰ্ষ এখন গণতান্ত্ৰিক গঢ়ি উঠাত সহায়ক হ'ব।

ভাৰতবৰ্ষত কেতবোৰ নতুন নতুন আইন যাৰ দ্বাৰা জনসাধাৰণক শাসন পৰিচালনাৰ অ হৈছে। উদাহৰণস্বৰূপে তথ্য জনাৰ অধিকাৰ ত দ্বিতীয় স্বাধীনতা বুলি কোৱা হয়। এই আইন কি চলি আছে তাৰ বিষয়ে জনসাধাৰণে স পাৰিব আৰু কোনোবাই যদি তথ্য দিবলৈ ইচ্ছা সেই ব্যক্তি বা বিক্ৰমাৰ ওপৰত আইনী ব্য যাৰ ফলত জনসাধাৰণ সজাগ হৈছে আৰু হ'লে গণতন্ত্ৰ সাৰ্থক হ'ব আৰু ইয়াৰ ভবি বৰ্তমান সময়কো ভাৰতবৰ্ষৰ গণতন্ত্ৰৰ বাবে বুলি ক'ব নোৱাৰি যদিও ভাৰতবৰ্ষৰ জনসাধাৰণ বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিছে। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত জনসাধা । আনহাতে বৰ্তমান শিক্ষিত যুবশক্তি আমাৰ ফালে আকৰ্ষিত হৈছে যিটো আমাৰ গণতন্ত্ৰ খবৰ। যুৱ শক্তিয়ে আগ-ভাগ লোৱাৰ ফলত ৰাজনৈতিক আৰু সমাজিক ক্ষেত্ৰত আমূল প বুলি আশা কৰিব পাৰি। ইয়াৰ ফলত ভাৰতবৰ্ষ বৃহত্তম আৰু সফল গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ ৰূপে নিজ সক্ষম হ'ব।

(লেখক : স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ, ৰাজ)

অসমীয়া কোন ?

আজাহাৰ উদ্দিন

সেই দেশে দেখাৰ দৰে আমাৰ দেশবোৰো এখন পতাকা আছে। সেই পতাকখনে আমাক মনত পেলাই দিয়ে আমাৰ দেশত যি শতাব্দী ধৰি চলিছে মনুষ্যত্বৰ সাধনাৰ কথা। লগতে সি আমাৰ মনলৈ সপায়িত কৰি দিয়ে বহুতৰ ঐক্যৰ অনুভূতি আৰু ভাৰতীয়ত্বৰ ধাৰণা।

অসম সাহিত্য সভাবোৰো এখন নিজস্ব পতাকা আছে। এই পতাকা অসমীয়া জাতিৰ বৌদ্ধিক আৰু সাংস্কৃতিক আশা-আকাংক্ষাৰ প্ৰতীক। লগতে ই সাংস্কৃতিক অৰ্থত অসমীয়া জাতিৰ স্বতন্ত্ৰ অস্তিত্বৰ প্ৰতীক। যেতিয়াই আমি কোনো বিশেষ উপলক্ষত এই পতাকখন উত্তোলন কৰো তেতিয়া আমি সকলোকেই নিজৰ হৃদয়ত এক বিশেষ ধৰণৰ আবেগ অনুভৱ কৰো। এই আবেগৰ উৎস হ'ল এক উদাৰ, বিশাল আৰু গৰ্বিমামণ্ডিত অসমীয়াত্বৰ ধৰ্ম। জাতি-বৰ্ণ-ধৰ্ম আৰু দলমত নিৰ্বিকলভে আমি সকলো লোক অসম সাহিত্য সভাৰ এই পতাকাৰ তলত সমবেত হওঁ, সেই সকলো লোকেই এক মহৎ আবেগৰ দ্বাৰা সম্পন্দিত হৈ অনুভৱ কৰো যে জাতি-ধৰ্ম-বৰ্ণ আৰু

কলমতৰ উপৰিও আমাৰ আন এটা মহৎ পৰিচয় আছে : সেইটো হ'ল এই যে আমি সকলোকেই অসমীয়া। এই উদাৰ অসমীয়াত্বৰ অনুভূতিয়ে আমাৰ সকলোকে মনলৈ এক নতুন তেজ আৰু উদীপনা সঞ্চারিত কৰে। অসমীয়া কোন ? অসমত বাস কৰা যিসকল লোকে যুগ যুগ ধৰি অসমীয়া ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিছে তেওঁলোকে অসমীয়া। যিসকল লোকে অসমীয়া ভাষাক নতুনকৈ গ্ৰহণ কৰি অসমীয়া ভাষী হৈছে, তেওঁলোকে অসমীয়া। যিসকল লোকে অসমীয়া ভাষাক দ্বিতীয় ভাষাকৰূপে গ্ৰহণ কৰি অসমীয়া

ভাষাৰ লগত আন্তৰিকতা, আত্মীয়তা অনুভৱ কৰিছে, তেওঁলোকে অসমীয়া। কেইবা হাজাৰ বছৰ ধৰি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ সন্মিলিত সাধনাই সৃষ্টি কৰা অসমৰ সাংস্কৃতিক উত্তৰাধিকাৰক লৈ যিসকল লোকে গৰ্ব অনুভৱ কৰে, তেওঁলোক অসমীয়া। যিসকল লোকে সেই সংস্কৃতিৰ লগত নিজৰখিনি নতুনকৈ যোগ দি তাক অসমীয়া সাহিত্য প্ৰকাশ খোজে, তেওঁলোকে অসমীয়া। একে ভাষাৰে ক'বলৈ গ'লে অসমৰ সেই আটাইসকল লোকেই অসমীয়া; যিসকল লোকে অসমীয়াত্বৰ এক বহল আৰু উদাৰ ধাৰণাৰে গৰ্বিত আৰু বেছা প্ৰশোদিত অংশিদাৰ। অসম সাহিত্য সভাৰ পতাকাৰে ই নতুনকৈ অনুভৱ কৰো আৰু প্ৰতিবাবেই অসমীয়াত্বৰ সংকল্প লওঁ। এইটোৱেই হ'ল অসমীয়া বুৰঞ্জীৰো শিক্ষা : যুগ যুগ ধৰি সকলোকে আপোন কৰি লৈ গঢ়ি তোলা হৈছে আজিৰ এই অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া সংস্কৃতি।

আহক অসম সাহিত্য সভাৰ পতাকাৰ তলত সমবেত হৈ আজিও আমি এই বুলি নতুনকৈ সংকল্প লওঁ যে অসমৰ বুৰঞ্জীৰ শিক্ষা সৰ্বোত্তম কৰি আমি এক উদাৰ মানবতাবাদী আদৰ্শৰ ভিত্তিত বৃহত্তম অসমীয়া জাতি গঠনৰ প্ৰক্ৰিয়া অব্যাহত ৰাখিম, সকলোকে আপোন কৰি লৈ নিজকে ডাঙৰ কৰিম,

অসমৰ ক্ষুদ্ৰ বৃহৎ প্ৰতিটো জনগোষ্ঠী ভাষা, সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ প্ৰতি যথাযোগ্য সন্মান প্ৰদৰ্শন কৰিম আৰু অসমীয়া ভাষাত এক মহৎ সাহিত্য আৰু জ্ঞানভাণ্ডাৰ সৃষ্টি কৰি অসমৰ সকলো জনগোষ্ঠীৰ মানুহকে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি অনুৰক্ত আৰু শ্ৰদ্ধাবান কৰি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰিম। অসম সাহিত্য সভাৰ পতাকাই আমাক সকলোকে এনে এক মহৎ আদৰ্শৰে উত্তুদ্ধ কৰক এয়ে মোৰ কামনা।

(লেখক : মাতক তৃতীয় বৰ)

শিক্ষা, ৰাজনীতি আৰু ভাৰতবৰ্ষ

বিকাশ নাথ

এশ কোটিৰো অধিক জনসংখ্যাবে পৰিপূৰ্ণ আমাৰ দেশ ভাৰতবৰ্ষত সম্প্ৰতি বিভিন্ন প্ৰদূষণে আৰম্ভি ধৰিছে। এই প্ৰদূষণবোৰে শিক্ষা কৰি থাকে বাবে আমি আভি অন্য উন্নত ৰাষ্ট্ৰৰ লগত সমানে প্ৰতিযোগিতাত ফেৰ মাৰিব পৰা নাই।

শিক্ষাত হোৱা প্ৰদূষণ ইয়াৰ অন্য এক প্ৰদূষণ। শিক্ষাই বিশ্ববাসীক সভ্যতা আৰু উন্নতিৰ উচ্চতম শীৰ্ষ বিন্দুলৈ ধাবিত হোৱাৰ ব্যৱস্থাত ধৰা ঘূৰ্ণে আমাক কৰকৈ নৰক যন্ত্ৰণা দেখুৱাইছে। যদি এতিয়াই ইয়াক প্ৰতিৰোধ অথবা নিয়ন্ত্ৰণ কৰা নহয় তেন্তে ইয়াৰ ভয়লগা ধৰণৰ হ'ব।

শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণে শিক্ষাক পংগু কৰিবলৈ ওলোৱাৰ নিচিনা হৈছে। যদিও ব্যক্তিগত মাধ্যমৰ শিক্ষানুষ্ঠানৰ মূল উদ্দেশ্য বৰ্তমান এই শিক্ষানুষ্ঠানৰ ধন ঘটোৱাৰে মূল লক্ষ্য হৈ পৰিছে। এই শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ নাই কোনো পৰ্যাপ্ত সুবিধা শিক্ষকৰ সন্মত ইয়াৰোপৰি যিহেতু ইয়াৰ শিক্ষানুষ্ঠানত ফলাফলৰ ওপৰত বেছি জোৰ দিয়ে সেয়েহে 'Notes'-ৰ ওপৰত বেছি জোৰ দিয়া শিক্ষকে নামত কোনো শিক্ষানুষ্ঠানত সোমাই শিক্ষকৰ ভাৰ্ষ দি টিউচন কেইটামান যোগাব কৰি 'Model Notes' কেইটামান ছোৱালীক ভাটো সজাই পৰীক্ষাত বেছি নম্বৰ পোৱাকৈ দি দিছে। ইয়াৰ ফলত সমগ্ৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাই পংগু হ'ব ধৰিছে।

দ্বিতীয়তে, পৰ্যালোচনা কৰিলে দেখা যায় যে যথেষ্টমতে পতা পৰীক্ষা কেন্দ্ৰবোৰত চলা অবাধ দুৰ্নীতি, নকলৰ অবাধ প্ৰচলন কাৰ্যত কৰা গাফিলতি ইত্যাদি ঘটনাসমূহে পৰীক্ষাৰ সময়ত প্ৰতি বছৰে ব্যতৰি কাকতৰ শিবোনামা দখল কৰে; এইবোৰে শিক্ষকক অবশ্যে এটা কথা ঠিক যে বৰ্তমান সময়তো আমাৰ ইয়াত মেধাৱী লোকৰ সংখ্যা নাইকীয়া হোৱা নাই; কিন্তু ৰাজনৈতিক নেতৃত্ব লোকসকলৰ বাবে এই মেধাৱীবোৰ হতাশাগ্ৰস্ত হোৱা দেখা যায়। ইয়াৰ বাবে প্ৰশাসনীয় পৰীক্ষাকে ধৰি বিভিন্ন চাকৰিৰ ইন্টাৰ পৰীক্ষাৰ উদাহৰণেই যথেষ্ট। এইবোৰত ইমান দুৰ্নীতি হয় যে, আমাৰ দৰে উঠি অহা নব চামে ইয়াত পৰীক্ষা দিবলৈ মন নকৰা

তাগিদাত অজ্ঞিৰ যুগত দুৰ্নীতিৰ হৈ থাকিলে শিক্ষা কৰাৰ ধাৰ কৰি হৈলৈও আমিও দুৰ্নীতিত লিপ্ত হওঁ। ইয়াৰ বাবে ৰাজনৈতিক নেতাকে ধৰি ইয়াৰ নিত্য-সহচৰ ব্যক্তিসকল ক্ৰমায়ে তললৈ খোজ মেলিছে।

অন্যহাতে ৰাজনৈতিক প্ৰদূষণে বৰ্তমান এনেকুৱা এক ইয়াক ধুই নিকা কৰিবলৈ কিমান সময়ৰ প্ৰয়োজন তল দেশৰ আইন প্ৰণেতাৰসকলকে ধৰি ৰাজনীতিৰ লগত নিজকে দোষমুক্ত সজাবৰ বাবে C.B.I.-ক উৎকোচ লোটে ধৰা পৰি তিহাৰ জেলৰ ভাত খাব লগা হয়। দেশত অনুষ্ঠিত হোৱা কমনবেলথ গেমছৰ বাবে আৱশ্যিক জেপত সোমোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰে সেইখন দেশৰ শাসন সেয়া আপোনালোকৰ বিচাৰ্য। সম্প্ৰতি ভাৰতবৰ্ষত কেলেকোৰী, ১০০০ কোটি টকাৰ কেলেকোৰী আদিতে পাইছে যে সদনত কোনো বিষয়ৰ ওপৰত আলোচনা চিঞৰ-বাখৰ কৰিয়েই সময়খিনি কটায়; ফলত ৭০% এনেকুৱা জনপ্ৰতিনিধিৰ পৰা বাইজে কি আশা কৰিব পাৰে বাবে আটাইতকৈ কুফল ভোগ কৰিব লগা হৈছে দৰিদ্ৰ ব্যক্তিসকল যিয়ে এওঁলোকৰ শিক্ষাত বহুধৰণে ব্যাঘাট সময়ৰ আহানৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সকলোৰে সোনকালে দেশ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি অহা উচিত।

(লেখক ১ শ্ৰীতক প্ৰথম)

কবিতা

কবিতাৰ ছন্দ

মুকুন্দ বৈশ্য

মৃত্যুৰ প্ৰথম বৰ্ষ

এই কবিতাৰ কবি

সেই কবিতাৰ তুমি ছন্দ

তুমি শব্দ, অৰ্থ, তুমি এটি বৰ্ণ

সেইমতে অবিহনে লিখিব নোৱাৰো

সেইনে এটি কবিতাৰ অংশ।

সেইমতে প্ৰতিটো শব্দ অৰ্থ বৰ্ণমালাৰে লিখা

সেই কবিতাৰ ছন্দ।

তুমি মোৰ কবিতা

সেই কবিতাৰ ভাষাৰে সজোৱা

সেই মনৰ মন মন্দিৰ।

তুমি মোৰ মনৰ পুৰুষ

তুমি মোৰ মোৰ দেহৰ

তুমি মোৰ মোৰ প্ৰেমৰ

সেই কবিতাৰ ভাষাৰে

সেই স্পন্দিত কলিঙ্গাৰ প্ৰেম

সেইমতে প্ৰতিটো ভাষাই কৰে

সেই সৰ্ব্বদেহক আলিঙ্গন।

এই কবিতাৰ কবি

সেই কবিতাৰ ছন্দ তুমি।

প্ৰবঞ্চনা

অকপ দাস

মৃত্যুৰ প্ৰথম বৰ্ষ

তুমি কবিলা মোক প্ৰবঞ্চনা

তুমিয়ে মোৰ প্ৰথম প্ৰেমৰ অগনি বুলিকৈ

মোৰ অন্তৰত প্ৰেমৰ অগনি জ্বলাই

শেষত কিয় ছলনাৰে আঘাত হানিলা

মিঠা মিছা কথা ফুলজৰীৰ

কোৱা নাছিলো অন্তৰৰ কথা,

হৃদয়ৰ আহ্বানবোৰ যুক্তিৰে কৈছিলো

সেয়ে ছাগে তুমি নুবুজিলা

শান্ত শিষ্ট আছিলো বাবে, সীতাবুলি ভাবিলো

চঞ্চলা নোহোৱা বাবে বিশ্বাস কৰিছিলো

পিছে তুমিটো নোহোৱা বনৰীয়া ফুল

এটি মাত্ৰ ভোমোৰাই কৰিব বেণু পান

বৈজ্ঞানিক যুগৰ আধুনিক তুমি

অনেকক কৰিছা দেহ মন পান

ভাৰিছিলো ঘটি প্ৰতিঘটিৰে ভবা জীৱনটোত

তুমিয়ে হ'ব মোৰ একমাত্ৰ প্ৰেৰণা

সবলা মনৰ আশা নহ'ল পূৰণ

কবিলা তুমি মোক প্ৰবঞ্চনা

হ'ব জানো এই মৰম চিৰযুগমীয়া

সচাকৈয়ে এই ভাষা তোমাৰ

তেনেহ'লে আছা কিয় নীৰবে বৈ

সচাকৈ দিবানে তোমাৰেই প্ৰতিচ্ছবি

মোকেই দুখ দিবলৈ আছা কিয় বৈ

আছা কিয় বৈ, আছা কিয় বৈ।

অপেক্ষা

চিমি তালুকদাৰ

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

শবতৰ নিবিবিলি এটি সন্ধিয়া
পদূলি মূৰৰ শেৰালি জোপাৰ তলত
খিৰিকীখনৰ ওচৰত বৈ
আছো কাৰোবাৰ অপেক্ষাত।
শেৰালি জোপাৰ ফাঁকেৰে
চাইছো জোনাক ভবা আকাশলৈ,
জোনৰ ওচৰতে এটি-দুটি তৰাই
আছে দেখোন তিববিবাই
অবুজ ভাষাৰে শেৰালি জোপাক
অকৃতিম হাতৰ পৰশ বুলাই
চাইছো সেই ফুলবোৰলৈ
য'ত নিয়বৰ টোপালবোৰ
উঠিছে জিল মিলাই।
বাৰে বাৰে চাইছো পদূলিৰ মূৰলৈ
তেওঁবা আহিছেনে নাই?

তুমি দীপ্তি শিখা

জিন্তিমনি নাথ

উচ্চতৰ মাধ্যমিক প্ৰথম বৰ্ষ

তুমি দীপ্তি শিখা
যেন এক জ্বলন্ত তৃষা।
য'ত জ্বলি থাকে এক অপূৰ্ব কল্পনাময় আশা
কল্পনা বৰ মধুৰ
কিন্তু বাস্তৱ বৰ গধুৰ যেন এটা শিলক মোমা
তাৰ বাবে তুমি কটাব লাগিব এক তৃবালগ্ন কষ্টময় কাল

তেতিয়াহে পাবা তুমি জীৱনত সুখ-শান্তি আৰু ভাল পোৱাৰ মন্ত্ৰণা
তুমি পাৰিবা দীপ্তিশিখা
কল্পন তুমিয়েই এওঁ যিয়ে
জোনাকবিহীন নিশা
জ্যোতিহীন মুহূৰ্তত আশাৰ বেঙণি
তোমাক কাষত লৈ বাট চাই আছে মাথোঁ পুৱাৰ
সূৰ্য্যৰ হেজুলী পোহৰলৈ
কাৰণ এই পোহৰেৰেই ফৰকাল হৈ উঠে
আশাৰে ভবি থকা এখন আকাশৰ বুকু।।

|| 36 বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় আন্দোলনী

বিষাদ

ৰুমী কলিতা

স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

তুমি আহিছিলো এদিন
মোৰ কাষলৈ
এবুকু মৰম লৈ।
মোৰ শূন্যতাৰে ভবা জীৱনত
সিঁচি দিছিলো প্ৰেমৰ কঠিয়া।
কিন্তু কিয়? কিয় আঁতৰি গ'লা?
তুমি এনেদৰে,
কি অধিকাৰ আছিল তোমাৰ
এনেদৰে ফুলৰ দৰে
কোমল হৃদয় এখন থান-বান কৰি
সেয়ে হয়তো আৰু জীয়াই নাথকা
এই বিষাদেৰে ভবা জীৱনটো লৈ
মৃত্যু নামৰ শব্দটোৱে
যেন মোৰ মাতিছে।
দূৰ-দূৰণিৰ পৰা,
যি দূৰতৰ কোৱা সীমা নাই।

সংগ্ৰাম

নৱনীতা কলিতা

উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

তুমি সংগ্ৰামী, তুমি বিপ্লৱী,
তুমি মুক্তি যুঁজৰ সৈনিক।
যুগে যুগে সংগ্ৰাম,
যুগে যুগে আৰ্তনাদ।
জীৱন মানে সংগ্ৰাম,
শব্দবিহীন চকুৰ ভাষা।
'চকু' গোপন মনৰ বাতৰি প্ৰেৰক,
তোমাৰ চকুত অনন্ত আকাশ।
য'ত আছে সাগৰৰ নীলা,
হৃদয়ৰ কোৱা নোকোৱা বহুত ভাষা।

সু

সুকু বায়ন

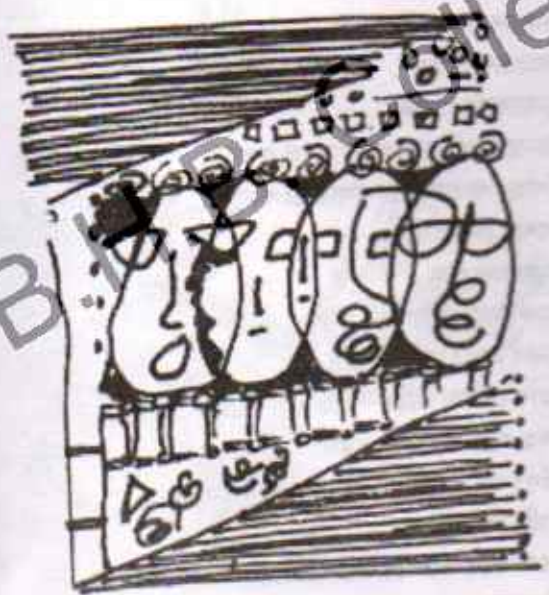
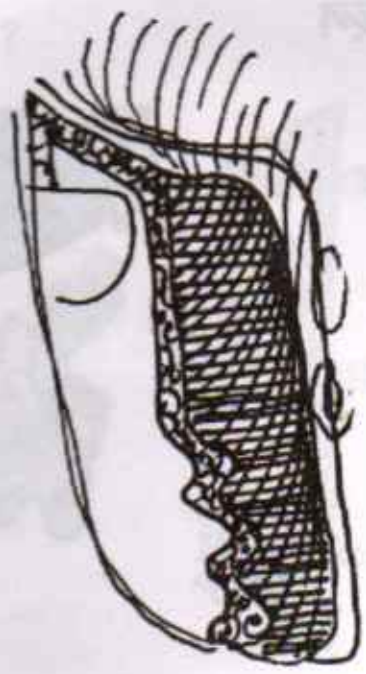
স্বতন্ত্ৰ প্ৰথম বৰ্ষ

সুৰ মোক বুজি পায়
মই জেং সলাওঁ
সেয়ে সি খামুচি ধৰে
প্ৰতিটো হাতোৰাকে

সুৰ মোক জানে
মই বীত ভালপাওঁ সেয়ে
সি জ্বাৰ বেদনাৰ
মিহৰ গান

সুৰ মোক দেখে
মই ৰং ভালপাওঁ সেয়ে
সি সানি দিয়ে তাৰ
শ্ৰিৰ কণহীন আৰিৰ

সুৰ মোৰ মৰম বিচাবে
সি ক'বলৈ মোক বাধ্য
"অ মোৰ সহগামী দুখ
জয়ো মোক সাবটি থাক
আক ময়ো তোক
সবটি থাকো।।"

অচিন প্ৰেমৰ অবুজ সুৰ

বনিতা দাস

উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

নিশ্চক্ৰতা ভেদি অহা তোমাৰ বিগিকি বিগিকি বাঁহীৰ শব্দ শুনি
দোকমোকালিতে মই নদীখনৰ কাষলৈ আহোঁ,
তোমাৰ আৰু মোৰ মাজৰ দূৰত্ব আছিল
সেই চঞ্চলা গাভৰু নদীখনি।

নদীৰ ইটো পাৰত মই
আৰু সিটো পাৰত আছিলো তুমি।

তোমাৰ বাঁহীৰ কৰণ সুৰত
মোৰ হৃদয়ৰ পৰা নিগৰা অশ্ৰুবৃষ্টিৰ দৰে
নৈখনেও উচুপি উঠে তুমি জানো কেতিয়াবা উপলব্ধি কৰিছা?

নাজানো তুমি কাৰ হৃদয় ঋংকাৰিত কৰিবলৈ
তোমাৰ বাঁহীত, জয়াল নিশাৰ দৰে কৰণ সুৰ তোলা,
তথাপি মই বৈ থাকোঁ নদীৰ ইটো পাৰত
তোমাৰ বাঁহীৰ অচিন প্ৰেমৰ সুৰ শুনিবৰ বাবে।

কাৰণ মই যে, তোমাৰ বাঁহীৰ অবুজ সুৰৰ মাজত
নিজকে বিচাৰিবলৈ বৃথা চেষ্টা কৰোঁ।

তেনে কোনো কথা নাছিল

তৃষ্ণা তালুকদাৰ

মাতক প্ৰথম বৰ্ষ

তেনে কোনো কথা নাছিল, যাৰ বাবে
তুমি ফালি পেলাইছিলি মোৰ আকাশখন
ঠিক পূৰণি ডায়েবীখনৰ
অস্পষ্ট পাতকেইখিলাৰ দৰে।
তেনে কোনো কথা নাছিল, যাৰ বাবে
তুমি চকুলো টুকিছিলি
আৰু হেঁচি-ঠেলি চন্দুক এটাত ভৰাই থৈছিলি
মোৰ প্ৰিয় বাতিবোৰ।
যি কথাৰ বাবে তুমি মেলি নাচলা
বৰযুগৰ পাণ্ডুলিপি
যি কথাৰ বাবে তুমি মচি দিছিলি শৰতৰ সপোন।

তেনে কোনো কথা নাছিল যাৰ বাবে
তুমি সহবাস কৰিছ, কপোৱালী নৈখনৰ সতে
যাৰ বাবে নীলাচলত মোৰ কোঁচত মূৰ থৈ গুইছিলি
সেই নীলাচলত মোক কবৰ দি আহিছ
বগৰীজোপাৰ পৰা আনাৰস বৰণীয়া বেলিটো
চিঙি আনি বুঢ়ালুইতত দলিয়াই দিছ...
তেনে কোনো কথা নাছিল যাৰ বাবে
এই মৃত্যুদণ্ড মোৰ প্ৰাপ্য
যাৰ বাবে তুমি ফালি পেলাইছ মোৰ আকাশ
লুকুৱাই থৈছ মোৰ প্ৰিয় বাতিবোৰ
যাৰ বাবে তুমি হাঁহিছ
তেনে কোনো কথা নাছিল
তেনে কোনো কথাই নাছিল
যাৰ বাবে তুমি কান্দিবা....

কুলি চৰাইৰ বাহ

মনালিছা বৰ্মন

উচ্চতৰ মাধ্যমিক প্ৰথম বৰ্ষ

মোৰ খবৰ ল'বলৈ তোমাৰ আহৰি নাই
মোৰ বাস্তৱতা নিজকে লৈ
দুৰ্বিত বতাহ আৰু ভেজাল খাদ্য খাই
এতিয়া আমি নিৰ্বাক ভাই।
বাতৰি কাকতৰ শিবোনাম—
“মমতাৰ গৰাখহনীয়া”,
“সভ্যতাৰ আত্মজ”,
“মূল্যবোধৰ আকাল”।

আচলতে এতিয়া সকলো ফালে অবতৰ
হেঁপাহৰ শাওণমহীয়া পথাৰতো খৰাং
নিবাশাৰ চিৰাল ফাট
বৰ আকাল হ'ল
মৰমৰ এঘাৰি মাত,
ভোকৰ এমুঠি ভাত।
আকাশ দেখিছ আজি—
সন্দেহ আৰু প্ৰবঞ্চনাৰ মেঘ
স্বার্থপৰতাৰ জোৱাৰ উঠিছে
হৃদয়হীন সমাজ
বুকুৰ মাজলৈ সন্তৰ্পণে বাঢ়ি আহিছে
কুলি চৰাইৰ বাহ।

কেতিয়া আহিব সেই দিনটো ?

সঞ্জিতা তালুকদাৰ

উচ্চতৰ মাধ্যমিক প্ৰথম বৰ্ষ

কেতিয়া আহিব সেই দিনটো ?

কেতিয়া এই পৃথিৱীত

আমাৰ জীৱনটোৱে নিৰাপত্তা পাব,

কোনো এমুঠি আহাৰৰ বাবে

স্বত্বকাৰ কৰিব নালাগিব,

হ'ত মাতৃয়ে বুকুৰ পৰা কাঢ়ি নিয়া

সন্তানৰ বাবে চকুলো টুকিব নালাগিব।

কেতিয়া সেই দিনটো আহিব ?

কেতিয়া পৃথিৱীখনত শান্তিৰ পাবজনীয়ে

ভেটকা মেলি উৰিব পাবিব।

হ'ত নাথাকিব দুখৰ চকুলো,

হুকিব কেবল হাঁহিৰ সঁফুৰা।

এনে এখন পৃথিৱীয়ে আমাৰ কামা,

কৰ্ত্তমানৰ তেজেৰে চেকুৰা বন্ধা পৃথিৱীখন

আমি কেতিয়াও নিৰিচাৰোঁ।

হ'ত এতিয়া মানুহে নিষ্পাপ শিশুকো

হত্যা কৰিবলৈ কুষ্ঠাবোধ নকৰে।

আমাক লাগে মহামিলনৰ সেই দিনটো,

সিটো দিনত প্ৰত্যেক মানুহেই হাঁহিব পাবিব।

আমি এতিয়া সেই সুখৰ দিনটোলৈ

অপেক্ষাবত...

নাৰী পৰিত্ৰতা

পুনম মেধি

উচ্চতৰ মাধ্যমিক দ্বিতীয় বৰ্ষ

কিয় নাই এই পৃথিৱীত

নাৰী স্বাধীনতা ?

কিয় সকলো সময়ত কৰিব লাগে

নাৰীয়ে আদেশলৈ অপেক্ষা ?

প্ৰথমতে পিতৃ, পাছত পতি

আৰু তাৰ পাছত কিয় হ'ব লাগে

পুত্ৰৰ তলতীয়া।

কিয় আজিৰ সমাজৰ এচাম মানুহে

নাৰাখে মাতৃৰ প্ৰতি আস্থা

নুবুজি পত্নীৰ প্ৰেম

না জানে সন্তানৰ ভালপোৱা

এই পৃথিৱীত জীয়াই থাকিবলৈ

নাৰীয়ে কিয় স্বীকাৰ কৰিব লাগে পৰাধীনতা ?

কিয় সমাজত প্ৰত্যেকবাৰ নাৰী

হ'ব লাগে কলংকিতা

কিয় সমাজৰ প্ৰশ্নই বাবে বাবে

প্ৰশ্ন কৰে

ক'ত হেৰাল নাৰীৰ পৰিত্ৰতা ?

আড্ডা

সত্যজিৎ উজিৰ

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

আড্ডাৰ ফাঁকে ফাঁকে
প্ৰতিটো দুপৰীয়া
নষ্টালজিক হৃদয়ৰ আড্ডা
মাথোঁ মানকতা।

কোনোজনৰ মুখত আকাশ বগোৱা কথা
কোনোজনে চিঞৰে প্ৰেমিকাৰ প্ৰবঞ্চনা
কোনোজনে আকৌ কৰে ৰাজনীতিৰ বন্দনা
অবশেষত সকলোবোৰ 'চুঙা চাই সোপা'
আড্ডাৰ ফাঁকে ফাঁকে...

পাব হৈ যায় প্ৰতিটো দুপৰীয়া।

ৰাজনীতি কৰি জনসাধাৰণক সপোন দেখিবলৈ শিকাম

সুন্দৰ, শাস্তিময় অসম এখনৰ...

কিমানজনে ভাৱে তেনেকৈ?

ৰাজনীতি নহয় এয়া

প্ৰবঞ্চনা নীতি

লোকৰ টকাৰে অট্টালিকা সাজি

বিলাসিতা কৰাৰ সপোন দেখে

আজিৰ নেতাসকলে...

আড্ডাত আজি প্ৰতিজনৰ মুখে মুখে...।

আড্ডাৰ ফাঁকে ফাঁকে প্ৰতিটো দুপৰীয়া

কোনোবাই চিঞৰিছে প্ৰেমিকাৰ প্ৰবঞ্চনা

প্ৰেমতো ৰাজনীতি চলিছে,

লঠঙা গছত চূণপানী ঘঁহাৰ দৰে...।

হাঁহি হাঁহি আমি আদৰি লৈছে

প্ৰবঞ্চনাবোৰ...

বহু আগৰ পৰাই

চৰকাৰী বিলৰ দৰে

বেটিং লিষ্ট হৈ বনাই থৈছোঁ।

আড্ডা আজি নিৰর্থক।

আমি গল্প গাইছোঁ

দুখীয়াৰ বাবে...

প্ৰাণ দিব পৰা নাই

আড্ডাৰ ফাঁকে ফাঁকে

পাব হৈছে প্ৰতিটো দুপৰীয়া...।

কল্পনা

কামাল হুচেইন

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

মানুহ হওক মানব
পৃথিৱী হওক বৰ্ণ
চাকি হওক চন্দ্ৰ
নোৱাৰা কথাটো হওক জুই।
মহৎ লোকৰ বাণী
সকলোৰে হৃদয়ত হৈ বওক নৈ
নহ'লে নাপাব শাস্তা
মহাশ্মা গান্ধীৰ দৰে আশ্মা
তাৰে স্মৃতিৰে জিলিকি আছে
ভাৰতবৰ্ষ দেশৰ স্বাধীনতা
সকলোৰে জীয়াই থাকক
এই একো একোটা আদৰ্শ লৈ
এয়ে মোৰ 'কল্পনা'।

কবিতা

ময়ী দাস

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

'কবিতা' তোমাক অলপ
মোৰতো আৰু একো নাই
কাগজ এখিলা বিচাৰে
কলমত যে চিয়াই নাই
অভিধান দুখীয়া মোৰ
তথাপি কি জানা 'কবিতা'
তুমি নাহিলে মোৰ...
গোসাঁইঘৰত চাকি নাই
ফুলনিত ফুলে পাই
কপৌয়ে গীত নাগায়
আৰু জানা 'কবিতা'
অনুভূতিৰ টোৰে...
মনৰ পাব ভাঙি আহিলে
মই মানুহৰ বাবে লিখোঁ
সংস্কাৰকামী পতাকা হ'ল
একোটি নতুন কবিতা
তুমি 'মই' আৰু মই 'তুমি'
সেইবাবে তোমাক বিচাৰোঁ
গভীৰৰ পৰা গভীৰৰ

গতি

দিপ্তী মণি ডেকা

উচ্চতৰ মাধ্যমিক প্ৰথম বৰ্ষ

নজনাকৈ হৈ যোৱা ভুলবোৰ
নভবাকৈ হৈ যোৱা ঘটনাবোৰ
নোচোৱাকৈ কৰি যোৱা গতিবোৰ
ফেন নিশাহত হেৰাই যোৱা উষ্ণতা
শুধৰনি নাই যদিহে বুজি নোপোৱা
ভ্ৰষ্ট জীৱনক গতি দিবলৈ
ভূব যোৱা বেলিক সাৱটিবলৈ
লুপ্ত পোহৰক উজ্জ্বলাবলৈ
দুহাত মেলি খেপিয়াই মহাশূন্যত
আছে জানো পোৱাৰ নিৰ্বিঘ্ন আশা।
আঙুলিৰে দুটোপাল লোটক মচি
গংগাৰ পানীৰে পুৱা স্নান কৰি
শুভ্ৰ সাজেৰে সমাধিত ফুল ছটিয়াই
ক'ব পাবিবা জানো অস্তৰৰ পৰা
মই তোমাক সঁচাকৈয়ে ভাল পাওঁ বুলি...

সিহঁত

অল্লনা আহমেদ

স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

সিহঁতৰ অস্তৰ শিলতকৈও টান
অথবা বজ্জতকৈও কঠিন।
তুমি চাপে নোৱাৰিবা! সিহঁতৰ মাজত
সিহঁতৰ বীজ ৰোপণ কৰিব।
কবিতাৰ ছন্দৰে উৎসাহ যোগাব।
বীজৰ বাগেৰে হৃদয় কঁপাই তুলিব।
অজসত প্ৰকাশ পায় সিহঁতৰ
কবিতাৰ, হৃদয়ৰ কঠিনতা...
কবিতা হোৱাৰ পৰিবৰ্তে
স্বপ্ন দেখে সিহঁতে গৰাকী হোৱাৰ
টকাৰ প্ৰতি সিহঁত আগ্ৰহী।
টকাৰ অধিকাৰী হোৱাজনক
স্বপ্ন আৰু সন্মান যাচে...
অনুহৰ প্ৰকৃত বস আৰু
সেইবোৰ সিহঁতৰ নাই...

পাহৰি যোৱা নাই

বন্দু তালুকদাৰ

স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

যিয়ে মোক ভাল পাবলৈ শিকাইছিল,
মাথোঁ শবতৰ ৰাতি।
তোমাৰ বাবে চুব বিচাৰিছিলোঁ,
এখন নীলা আকাশ।
এদিন তুমিয়ে আছিল মোৰ,
এটি স্বপ্নময় ঠিকনা।
হঠাতে তুমি পাহৰি গ'লা,
চিনাকি এটি সুৰক।
সকলো নষ্ট স্বপ্নৰ কাহিনী,
এতিয়াও পাহৰা নাই।
কেতিয়াও বিলীন হ'ব নিদিওঁ
আমাৰ দুয়োৰে অতীতক।
শেষ নিশ্বাস তোমাৰে আশাত
মাথোঁ বিচাৰোঁ তোমাক।

আজি নেহেৰু পাৰ্কত বহিম

বাহুল অধিকাৰী

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

পলম নকৰিবা—

এন্ধাৰ নমাৰ লগে লগে
তোমাক পাহৰি পেলাম
ধামৰ ফটিকা পান কৰি উদ্গাদ হ'ম

আজি নেহেৰু পাৰ্কত বহিম

এটা সন্ধিয়া দিবা—

তোমাৰ দুচকুত আঁকি থ'ম
হেঙুলীয়া পানীৰ গোলাপ
পাহৰি যাম মোৰ চেতনা
দুখ যত্নগা বিঘাদ

তোমাৰ জ্ঞানাকসনা

পিঠিত লাগি থকা তেজৰ ঢেঁকুৰা মচিম
আমাৰ চকুপানীৰ উন্মুক্ততাবে।

এথুকু নীলা হৈ আহিবা

(চকুৰ নীলাত বয় গণিকা বতাহ)

নীলাৰ সাগৰত সঁতুৰিম

তোমাৰ চুলিবোৰ উৰব নোহোৱাকৈ

দুচকুত আঁকিবা সেউজীয়া বৰষুণ
কাণত, ডিঙিত আঁকিবা নিয়ৰৰ ফুল
মই কি পিন্ধিছোঁ

তুমি পিন্ধিছা কি সাজ

কাৰো নাথাকিব কোনো অভিযোগ

চুক্তি কিম্বা চৰ্ত

দুয়ো হেঁপাহ পলুৱাই কাদিম

হেঁপাহ পলুৱাই হাঁহিম

চিঞৰিম, গাম, খেলিম...

একেলগে উচুপিম

অকলশৰীয়া উমানন্দেচাই

একো চকল দুখ সেলেকিম

(দুখৰ প্ৰকাৰাদ নিমখাৰা...)

কোহো ওঠো না জানে—!

এন্ধাৰ কাঢ়া ইন্দি মৰা ছাৰ্ট-পেণ্টৰ মাজত

মই লুকাই ফুৰিছোঁ

জেহাদ ঘোষণা কৰিছো মোৰ

সমস্ত সন্তান বিৰুদ্ধে

তোমাৰ সন্মুখত আজি ভাঙি ভাঙি দেখুৱাম

হৃদয়ৰ থেতেলা খোৱা অংশ

নেহেৰু পাৰ্ক ফেডেড ঘাঁহনিত সজাম

শুকান কলিজাৰ উৰলা টুকুৰা

পলম নকৰিবা—

আজি নেহেৰু পাৰ্কত বহিম।।

মোৰ দুচকুত

মিচ্ ৰুমী দাস

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

ওবে নিশা উজাগৰে থাকোঁ

মুক্ত আকাশখন চাওঁ

অন্ধকাৰখিনি সাৱটি

অনেক নোকোৱা কথাৰে

হৃদয়খন পৰিপূৰ্ণ কৰোঁ,

পুৱাৰ লগে লগে

বতাহ বলিব

ফুল ফুলিব

পোহৰত জকমকাই উঠিব

ৰাতিৰ সোণালী সপোন,

তুমি উভতি অহাৰ বাটৰ দাঁতিত,

মই বৈ থাকিম,

পৃথিৱী সেউজীয়া হ'ব

মোৰ দুচকুত...

হে উগ্ৰবাদী

বিকাশ নাথ

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ, অৰ্থবিজ্ঞান বিভাগ

হে বন্ধু, তুমি আজি ধৰিব পাৰিছানে নাই

মই ক'ব নোৱাৰোঁ।

তথাপি এক মাতৃৰ সন্তান হিচাপে মই কওঁ

তুমি ক'বতে এৰি আহিলা

জীৱনৰ পোন বাট।

ঠিক মাজসাগৰত ককবকাই থকা

নাওখনৰ দৰেই হ'ল তোমাৰ জীৱন।

দেশ স্বাধীন কৰাৰ আশাবোৰ তোমাৰ আজি

ধূলিৰ সতে মিলি গ'ল।

যাৰ বাবে তুমি হেৰুৱালা

শৃংখলিত জীৱনৰ শিকলি

সেয়ে হে ভাই, তুমি উভতি আহা

আমাৰ সমাজলৈ,

নহ'লে তোমাৰ চাৰিওফালে হ'ব

ধূলি কুঁৱলিৰে ভৰা অন্ধকাৰ জীৱন।

লগত যাত্ৰাপথৰ সঙ্গী হ'ব

মাথোঁ অস্তহীন বেদনাৰে ভৰা এটি

দীঘলীয়া নিশ্বাস।

মোৰ কলমৰ দুআষাৰ

মিতালী নাথ

শিলা কলিছে। সেইদৰে সভ্যতাও আগুৱাই গৈছে। চাৰিওফালে মানৱৰ উন্নতিৰ জয়গান। চন্দ্ৰত পানী ওলাইছে, মানুহক অদূৰ ভৱিষ্যতে তাত জন্ম দিব পাৰিব বুলি দেখুওৱা হৈছে। প্ৰশ্ন হয় এই তথাকথিত সভ্যতাই কিমান দূৰ আগুৱাইছে? সাধাৰণ বাটি খোৱা মানুহৰ অৱস্থাৰ উন্নতি ঘটিছেনে? চাৰিওফালে অনাহাৰে, অৰ্ধাহাৰে থকা মানুহৰ অৱস্থা কি? চিকিৎসাৰ অভাৱত নিতৌ ঘটি থকা মনুহৰ মৃত্যুৰ হাৰ উৎপাদিত শস্যৰ উপযুক্ত মূল্য নোপোৱা কোনোবা অগণস্থ কৃষকৰ অৱস্থাৰ বাতৰি উগ্ৰপন্থীৰ বোমাঘাতিত থলবান হৈ যোৱা একোখন জন হনয় বিদাৰৰ সংবাদে মোকেই নহয়, আপোনাকো নিশ্চয় বিভ্রান্ত কৰিব। তৰে মাজতে যেতিয়া এইখন দেশৰে কিছু ব্যক্তিয়ে বিশ্বৰ ধনী ব্যক্তিৰ তালিকাত ঠাই পায়, সংসদত বছৰে বছৰে বৃদ্ধি পায় কোটিপতি জনপ্ৰতিনিধিৰ সংখ্যা, তেতিয়া সঁচাই ভাব হয় আমাক সপোনকে দেখুৱাই দিয়া হৈছে। দৈনন্দিন সমস্যাবোৰে পাহৰি থাকিবলৈ বহুতো বৰ্ত্তমান সপোন জটাই দিয়া হৈছে চিনেমা, টি ভি চেনেল, সাহিত্যৰ পৰা সংবাদ মাধ্যম সৰ্বত্ৰ। কাৰণ নীতি-নিৰ্দ্ধাৰক শ্ৰেণীটোৱে জানে, সাধাৰণ মানুহবিনি কাম কৰিবলৈ নাই। সপোন দেখুৱাব পাৰিলে তেওঁলোকে একো নিকিচাবে।

হাজাৰ সমস্যাবে ভৰা আজিৰ কঠিন পৃথিবীখনত দিনবোৰ ক্ৰমাগত উজলি হৈ গৈ আছে। বছৰটোৰ শেষ ভাগত অস্তত এইই কলমৰ আপোনালৈ - আহক আমি নিজেই নিজৰ ভাগ্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিবলৈ। আমাৰ জীৱনৰ অধিক উজলি হৈ পৰিব তেতিয়াহে, যেতিয়াই আমি নিজ সপোন দেখিবলৈ এৰি হাতে কামে নিজেই লাগি পৰিম।

এটা সকলকৈ কথা :

এটা লোক কথা সকলোৰে জানে। কাউৰী এটাই এদিন ভালকৈ ম'ৰা সৰু কপটো প্ৰত্যক্ষ কৰিলে। ম'ৰাৰ ধুনীয়া কপ দেখি তাৰ নিজৰ কপ প্ৰতি বৰ বিৰাগ জন্মিল। সিও ম'ৰা হোৱাৰ সপোন দেখিলে। কাউৰী গাত ম'ৰাৰ পাখি এসোপামান গুজি সি জাতি ভাইবোৰৰ ওচৰলৈ কুৰি আহিল। ভাইসকলে তাক ম'ৰা চৰাই বুলি বজা পাতিলে পিছে কিমান দিনলৈ? যেতিয়া তাৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰে চিঞৰ-বাখৰে আচল কপটো ফুটি উঠিল সকলোৱে তাক নানান তিৰস্কাৰ কৰি কাউৰী সমাজৰ পৰা খেদি পঠিয়ালে।

এই উদাহৰণটো এই কাৰণেই লিখিছো-সিদিনা অসমৰ এটা ব্যক্তিগত নিউজ চেনেলৰ পূৰ্বাৰ অতিথি এজনৰ সাক্ষাৎকাৰটো চাই থাকিলো।

অসমৰ পৰা গৈ মুম্বাইত অভিনয়ৰ ক্ষেত্ৰখনত প্ৰতিষ্ঠাৰ সংগ্ৰাম কৰি থকা খনচোৰেকা ধাৰাবাহিক বিজ্ঞাপন আদিত অভিনয় কৰা 'বৰা' উপাধি ধাৰী অভিনেত্ৰী এগৰাকীয়ে সেইদিনা তেওঁক লোৱা সাক্ষাৎকাৰত যি কপত ধৰা দিলে, সেয়া চাই প্ৰতিগৰাকী সচেতন অসমীয়াৰে মনবোৰ হাহাকাৰ কৰি উঠিল। অসমীয়া ভাষা যেন তেওঁ পাহৰিয়েই গ'ল, অসমীয়া শব্দবোৰৰ তেওঁ কৰা বিকৃত উচ্চাৰণত তেনে ভাবেই ফুটি উঠিল। শিল্পীগৰাকীয়ে নিজৰ ওপজা মাটিৰ বায়ু-পানী, ভাষা-সংস্কৃতিৰ কথা পাহৰি যোৱাৰ অভিনয় (?) কৰা যেন দেখি সেইদিনা সকলোৰে তেওঁক লৈ কৰা গৌৰৱৰ সলনি প্ৰত্যক্ষভাবে ফোন যোগে তিৰস্কাৰ কৰাটোৱে প্ৰমাণ কৰে নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতিক বিকৃত কৰাজনক কোনেও কমা নকৰে।

এইটো এটা উদাহৰণহে। আমাৰ মাজত এনে বহু শিল্পী আছে, যি অসমীয়া ভাষাটো শুদ্ধকৈ ক'বলৈ টান পায় বা টান পোৱাৰ অভিনয় কৰে। ব্যক্তিগতভাৱে মাজে লেও ধৰি ধৰি এটা বিশেষ সুবত ইংৰাজী শব্দৰ সমাহাৰ (তাকে 'ভুল উচ্চাৰণ') ঘটাই কথা ক'লে 'গ্লেমাৰ' বাঢ়ে বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। আচলতে যিকোনো এটা ভাষা কণ্ঠতে সঠিক নিটোল আৰু স্পষ্ট কপত ক'ব লাগে। অপ্ৰয়োজনীয়ভাবে তাত অন্য ভাষাৰ শব্দ সংযোজন কৰি থাকিলে মূল ভাষাটোকো অবজ্ঞা কৰা হয়। কিন্তু দুভাগ্যজনক ভাবে আমাৰ নতুন প্ৰজন্মৰ বহুসংখ্যক শিল্পীয়ে এই খেও ধৰি কথা কোৱাৰ বিশেষ 'ষ্টাইলটো' এৰাব নোৱাৰা অ ভ্যাসত পৰিণত কৰি লৈছে।

সামাজিক-সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰখনত সুনাম অৰ্জন কৰা সকলক অসমবাসীয়ে সদায়ে প্ৰাণ্য মৰম, সন্মান দি আহিছে। নিজ ভাষা জাতিটোৰ উন্নতিৰ বাবে এই সকলৰ পৰা বহু কিবা কিবিয়েই তেওঁলোকে আশা কৰে।

পিছে কৃষ্টি-সংস্কৃতি, ভাষাক বিসৰ্জন দিব খোজা বা বিকৃত কৰিব খোজা এই তথাকথিত শিল্পীসকলক কোনে বুজাব সেই কথা? কোনে ক'ব যে তেনে মানসিকতা সদায়েই নিৰ্দ্দীনীয়। কাউৰী হৈ ম'ৰাৰ পেখম ধৰাজনৰ যথার্থ সন্ধান যেন ক'তোৱেই নাই।

সেয়েহে আমি আমাৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতি পাহৰি যেন কেতিয়াও নাযোওঁ।

(লেখিকাঃ স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ)

বিশ্বৰ সৰ্ববৃহৎ অভিশপ্ত জাহাজ টাইটানিক

স্মিতা তালুকদাৰ

ইতিহাসৰ পাতত সিঁচৰতি হৈ থকা বিভিন্ন চমকপ্ৰসূ আৰু দুৰ্ভাগ্যজনক ঘটনাৱলীৰ ভিতৰত বিশ্বৰ সৰ্ববৃহৎ জাহাজ টাইটানিকৰ দ্ৰিঃশব্দগীৰ আৰু অবাঞ্ছিত ধ্বংসলীলাই মানুহৰ প্ৰাণত শিহ্নৰূপ জগাই তোলে।

প্ৰায় ৯০ লাখ ডলাৰ খৰচ কৰি ইংলেণ্ডৰ বিখ্যাত অভিযন্তা সকলৰ দ্বাৰা নিৰ্মিত ৬৫,০০০ মেট্ৰিকটন ওজনৰ বিশ্বৰ সৰ্ববৃহৎ জাহাজখনত ১৬ টা বায়ুপ্ৰোপেল্ট বা এঞ্জিন চেম্বাৰ সংযোজন কৰা হৈছিল। সকলোবোৰ টিকট ঠিক হৈ যোৱাৰ পিচত সগৌৰবেৰে যোগা কৰা হৈছিল যে কোনো কাৰণত টাইটানিকৰ ১৪ টা এয়াৰ চেম্বাৰত পানী সোমালেও ইয়াৰ প্ৰভাৱিতা নষ্ট নহয়। এক অদ্ভুতপূৰ্ব প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰে নিৰ্মাণ কৰি উলিওৱা বহু চৰ্চিত জাহাজ টাইটানিকৰ যাত্ৰাৰ কথা দেশজুৰি প্ৰচাৰ কৰা হ'ল।

অত্যন্ত বিলাসবহুল আৰু অভিজাত লোকৰ বাবে নিৰ্মিত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ যাত্ৰীসকলৰ পৰা ৩১০০ আৰু ২য় আৰু ৩য় শ্ৰেণীৰ যাত্ৰীসকলৰ পৰা ক্ৰমে ২০০০ আৰু ১১০০ ডলাৰ মূল্যৰ বিনিময়ত ভ্ৰমণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত আছিল আধুনিক প্ৰজন্মৰ বহুতো আকৰ্ষণীয় বস্তু। টাইটানিকৰ যাত্ৰাৰ বাবে ছপোৱা সকলোবোৰ টিকট শেষ হোৱাৰ পিচত টাইটানিকৰ লগতে যাত্ৰী যাবলৈ সাজু হ'ল।

১৯২২ চনৰ ১০ এপ্ৰিলৰ এটি সুন্দৰ ৰাতিপুৱা প্ৰায় ৫,২০০ জন যাত্ৰী বুকুত লৈ ইংলেণ্ডৰ লিভাৰপুল চাউদাম্পচন নৌ বন্দৰৰ পৰা

আমেৰিকালৈ
অভিমুখে
টাইটানিক
গতিবেগ অতি
(১ নট = ১.৮৫
দুই দিন পিচত
সাগৰৰ মাজত
পৰা অহা
জাহাজখন
খুন্দাত অহা
কোনো
জাহাজখন
অনুভৱ হ
সাগৰৰ পানী
টাইটানিক
পাব হোৱা
ৰাতি অৰ্থাৎ
অভিশপ্ত

১৫ মিনিটত বৰফৰ পাহাৰ আইচবাৰ্গত টাইটানিক
মাৰে। ফলত টাইটানিকৰ তলৰ অংশৰ জাহাজখন
ৰখা কিছুমান লোৰ পাত ভাঙি গ'ল আৰু অতি
প্ৰচণ্ড গতিৰে টাইটানিকৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰিবলৈ
পিচত জাহাজৰ কেণ্ডুইনৰোৰিৰ ছৰাদুৱা লাগিল।
কৰি গম পালে যে এনেকৈ পানী সোমালে
টাইটানিক বিশাল সাগৰত ডুব যাব। ইতিমধ্যে
সাগৰৰ পানী জাহাজৰ ভিতৰলৈ সোমাই থাকিল।

তেতিয়া জাহাজৰ ভিতৰত ওপৰৰ হোটেল
খোৱা খাদ্য, ৰং-ৰহইচ চলিয়েই আছিল। কোনো
মাত্ৰ ৩ ঘণ্টাৰ পিচত টাইটানিক অটলাণ্টিক মহাসাগৰ
জাহাজখন ডুবিলে মাত্ৰ দুইঘণ্টামান বাকী থাকিলে
শোকবাৰ্তা সকলোৰে মাজত প্ৰেৰণ কৰে। ফলত সৰু
ছৰাদুৱা লাগে। ইতিমধ্যে জাহাজখনৰ আধা অংশ
সময়ৰ পিচত অৰ্থাৎ ১২ বাজি ১০ মিনিটত টাইটানিক
যায় আৰু ১২ বাজি ৩০ মিনিটত টাইটানিক অটলাণ্টিক
প্ৰায় ১৫,০০০ ফুট গভীৰ তলত ৩৫১৩ জন যাত্ৰী
নিমজ্জিত হ'ল। ইয়াৰে ১৬৮৭ জন লাইফবোট
ইতিহাসৰ পাতত টাইটানিকৰ কথা আজিও সোণালী
হৈ আছে। ১৯৮৯ চনত বিশ্ববিখ্যাত কথাছবি
কেমেৰপনে নিৰ্মাণ কৰি উলিওৱা বিশ্ববিখ্যাত আৰু
'টাইটানিকত' এটি বিখ্যাত আৰু দুৰ্ভাগ্যজনক প্ৰেম
হৈ আছে।

বৰ্তমানেও বহুতো ডুৱাৰুৱে অটলাণ্টিকৰ বুকুত
অব্যাহত ৰাখিছে আৰু কোনো কোনোৱে এই কাম
কৰিছে।

(লেখক : স্নাতক ২য় বৰ্ষ, ৰাজশিক্ষা)

এগৰাকী শিক্ষকলৈ এটি মন্তব্য

ধঞ্জিতা তালুকদাৰ

“মই ভাবো, সকলো মানুহেই যে সাধু নহয়, আৰু সকলো মানুহেই যে সত্যবাদী নহয় এই কথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিকিব লাগিব। কিন্তু তেওঁক এইটো শিক্ষাও দিব লাগিব যে, প্রতিজন দুৰ্জন ব্যক্তিৰ বিপৰীতে একোজন বীৰ থাকে, প্রতিজন স্বার্থপৰ বাজনীতিৰ বিপৰীতে নিষ্ঠাবান সৈন্য থাকে। ছাত্ৰক শিকাওক যে প্রতিজন শত্ৰুৰ বিপৰীতে একোজন বন্ধু থাকে। এনে শিক্ষাই যে সময় লয় মই জানো, কিন্তু আপুনি যদি পাবে তেওঁক শিকাওক যে এনেয়ে পোষা পাঁচ ডলাৰতকৈ অৰ্জিত এক ডলাৰৰ মূল্য বহু বেছি। পৰাজয়কো মানি ল'বলৈ তেওঁক শিকক। আৰু লগতে বিজয়ত আনন্দ কৰিবলৈও শিকাবদেই। যদি আপুনি পাবে ছাত্ৰক স্বৰ্গৰ পৰা আঁতৰাই ৰাখিব আৰু নিতাল হাঁহিৰ গূঢ়াৰ্থ শিকাব। তেওঁ সোনকালে শিকক যে কলহপ্ৰিয় মানুহক জোকাবলৈ আটাইতকৈ সহজ। আপুনি পাবিলে তেওঁক কিতাপৰ মহিমা শিকাওক লগতে তেওঁক আকাশৰ চৰাই, মিঠা ব'দত বিচৰণ কৰা মৌ-মাথি আৰু সেউজীয়া পাহাৰৰ গাভেৰা লাগি থকা ফুলবৰ্ণৰ বহুসৰ আঁত বিচাৰিবলৈ নীৰৱ সময় দিয়ক।”

“তুহানক এইটো শিক্ষা দিব যে, ফাঁকি দিয়াতকৈ অকৃতকাৰ্য হোৱা বহুত বেছি সুখজনক। আৰু সকলোৰে ভুল বুজি ক'লেও তেওঁক ধান-ধাৰণাত আস্থা ৰাখিবলৈ শিকাওক। তেওঁক নশ্ৰজনৰ লগত নশ হ'বলৈ আৰু কঠোৰৰ লগত কঠোৰ হ'বলৈ শিকাওক। সেয়ে তোলৰ পিছে পিছে যোৱা জনতাক অনুসৰণ নকৰিবলৈ মোৰ ল'ৰাক শক্তি দিবলৈ চেষ্টা কৰক। তেওঁক সকলোৰে বক্তব্য শুনিবলৈ শিকাওক। কিন্তু শুনা সকলো কথা সত্যৰ চালনিৰে চালি জাৰি চাবলৈ শিক্ষা দিয়ক, আৰু তাৰ পিচতহে শুদ্ধবিনি গ্ৰহণ কৰিবলৈ শিকাওক। আপুনি যদি পাবে, তেওঁক দুখতো হাঁহিবলৈ শিকাওক। চকুপানীত যে কোনো লাজ নাই তাকো শিকাওক। তেওঁক বিশ্বনিন্দুকক নিন্দা কৰিবলৈ আৰু অতি ভক্তি দেখুওৱা লোকৰ পৰা সাৱধানে থাকিবলৈ শিক্ষা দিয়ক। নিজৰ বল বুদ্ধিক সৰ্বাতোকৈ বেছি মূল্য দিবলৈ কিন্তু কেতিয়াও আন্তৰিকতাৰে দৰ দাম নকৰিবলৈ তেওঁক শিকাওক। জুম বান্ধি ফুৰা জনতাৰ কোলাহললৈ কাণ নিদিবলৈ তেওঁক শিকাব। আৰু যদি নিজকে শুদ্ধ বুলি ভাবে, দুচুতাৰে বুজ দিবলৈ শিকাব। তেওঁক মৰম কৰিব কিন্তু আলসুৱা কৰি নুতুলিব। কাৰণ জুইয়ে পোষা সোণহে উজ্জল হয়। অধৈৰ্য নহ'বলৈ তেওঁ সাহস গোটাওক... আৰু সাহসী হ'বলৈ তেওঁ ধৈৰ্য আহৰণ কৰক। সদায় নিজৰ ওপৰত মহৎ বিশ্বাস ৰাখিবলৈ তেওঁক শিক্ষা দিয়ক, কাৰণ তেতিয়াহে সমগ্ৰ মানব জাতিৰ ওপৰত তেওঁৰ সদায় মহৎ আস্থা থাকিব...।”

পৰাজয়কো মানি
ল'বলৈ তেওঁক
শিকাব... আৰু
লগতে বিজয়ত
আনন্দ কৰিবলৈও
শিকাবদেই। যদি
আপুনি পাবে ছাত্ৰক
স্বৰ্গৰ পৰা আঁতৰাই
ৰাখিব আৰু নিতাল
হাঁহিৰ গূঢ়াৰ্থ শিকাব

(লেখিকা ১ টা মাহ প্ৰথম বৰ)

নিতুস্মিতা চৌধুৰী

২০০৮
চনৰ
সেই
ভয়াবহ
দিনটো,
৩০
অক্টোবৰ

৩০ অক্টোবৰ... আজিও এই দিনটোৰ কথা মনত পৰিলে মেৰী, বিস্তি বৰ্মন আদি
বহুতো লোকৰ অন্তৰখন আৰ্তনাদ কৰি উঠে।

পূৰ্বাৰ কোমল বাঙলী কিৰণ পৃথিৱীত পৰাৰ লগে লগে সেইদিনা হয়তো প্ৰচলিত
সিদ্ধ দিনৰ আৰম্ভণি কৰিম বুলি ভাবিছিল। কিন্তু সেইদিনা সকলোৰে আশা ধূলিসা
পৰিছিল কিছুমান নিৰীহ লোকৰ তেজৰে বাঙলী পৃথিৱী, পৃথিৱীৰ কঁপি উঠিছিল
চাৰিওফালে গুমা গৈছিল হিয়া ঢাকুবা কৰণ বিননি। এনেকথা লাগিছিল পৃথিৱীৰ
নামি আহিল। সকলোৰে হৃদয় স্তব্ধ হৈ পৰিছিল।

বিস্তি বৰ্মন, ২৭ বছৰীয়া বিস্তি বৰ্মনে এই কালিকা লগা দিনটোতে নিজৰ
সাজঘোৰ পিন্ধি ল'বলৈ বাধ্য হৈছিল। তেওঁ হয়তো সেইদিনা পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ
মানুহগৰাকী লৈ পৰিণত হৈছিল কিয়নো সেইদিনা তেওঁ অকল স্বামীকে হেৰুওৱা
জীৱনৰ ডালপোতা আৰু মৰম। তেওঁ যেন সেইদিনা প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে অনুভৱ
যন্ত্ৰণা। থানবান হৈ গৈছিল তেওঁৰ সকলো সপোন, আশা-আকাংক্ষা। গাত পিন্ধি
যেন তেওঁৰ জীৱনলৈ মমাই আনিলে ঘোৰ অন্ধকাৰ। কিয় এই যন্ত্ৰণা ভোগ কৰিবলৈ
দেৱ আছিল তেওঁৰ স্বামীৰ? জীৱনৰ বৰ্ত্তন সময়ছোৱা মানুহৰ জীৱনৰ পৰা কৰি
ইমান অধিকাৰ দিলে? এই কালিকালগা দিনটোত বিস্তি বৰ্মনহঁতৰ দৰে আৰু
লোকৰ সংসাৰ ভাঙি-ছিঙি চুবমৰ হৈ গৈছিল। কিন্তু এইবোৰৰ বিপক্ষে জানো কো
নামাতে। কাৰণ আজি আমাৰ প্ৰত্যেকজন ব্যক্তি একো একোটা যন্ত্ৰৰ নিচিনা
নিজৰ স্বার্থ পূৰণৰ বাবে ইমান ব্যস্ত হৈ পৰিছে যে কাবো পিনে চকু ঘুৰাই চাবলৈকে
স্বার্থপৰতাৰ বাবেই হয়তো আজি আমাৰ পৃথিৱীত নিতৌ সংঘটিত হ'ব ধৰিছে
হৃদয়স্পৰ্শী ঘটনা। কিন্তু কাবো কোনো লক্ষ্যেপেই নাই। সকলোৱেই নিজ নিজ কামত
নিজৰ আত্মীয় ভাই-ভনী, পিতৃ-মাতৃ, স্বামীক হেৰুৱালে তেওঁলোকে জানো সেই
কথা ২০০৮ চনৰ ৩০ অক্টোবৰৰ কথা পাহৰিব পাৰিব? হয়তো নোৱাৰে। জ্বলি
তেওঁলোকৰ আত্মীয়ৰ মৃতদেহবোৰৰ ছবি আজিও হয়তো তেওঁলোকৰ মনত সজ
তেওঁলোকে জানো কেতিয়াবা ন্যায় পাব...?

হে বাইজ একাঞ্চ হৈ সকলোৱে ওলাই আহক। এবাৰ গভীৰকৈ ভাবি
ঘটনা বিস্তি বৰ্মন আদিৰ দৰে কিছুমান নিৰীহ লোকৰ লগত সংঘটিত হৈছে কা
আমাৰ লগতো সংঘটিত হ'ব পাৰে। সেয়ে হত্যা, হিংসা, সন্তানসৰ বিক্ৰমে মাতৃ
মাতৃৰ কোলাত জন্ম লৈ প্ৰথম খোজ কাঢ়িবলৈ শিকিছে সেই মাতৃ জ্বলি পুৰি
হ'বলৈ আৰু বেছিদিন নালাগে।

(লেখিকা)

ভাৰত তোমাক বিদায়

(এক হৃদয় বিদায়ক কাহিনী)

আব্দুলা আহমেদ

(১)

ঠুং ঠাট্টে হাতুৰীৰ কোব চলিছে। শ্ৰমিকবোৰে দিনে নিশাই কাম কৰি গৈছে। ভাৰতত তেতিয়া বৃষ্টিৰ ৰাজত্ব। প্ৰথম বে'ল লাইন বহুওৱাৰ কাম চলি আছে। চীফ ইঞ্জিনিয়াৰ জন হেনৰীৰ ব্যস্ততাৰ সীমা নাই। চৰকাৰে ভাৰতত বে'ল লাইন বহুৱাৰ দায়িত্ব তেওঁৰ ওপৰত অৰ্পণ কৰিছে। চলন্ত ৰেলগাড়ীৰ দৰেই দূৰন্ত গতিত চলিছে এই নিৰ্মাণ কাৰ্য।

হেনৰীৰ চকুত অসীম স্বপ্ন, বুকুত অদম্য সাহস আৰু হাতত ভীমৰ বল। বিভিন্ন ঠাই ঘূৰ্তে কৰা, মানচিত্ৰ অঁকা, লাইন বহুওৱাৰ কাম পৰিদৰ্শন কৰা আদি কামবোৰ তেওঁৰ দক্ষতাৰে কৰি গৈছে।

(২)

এক হাবিতলীয়া ঠাইত নিৰ্মাণ কাম চলি আছে। কাষত ছাউনীবোৰত শ শ শ্ৰমিকে বাতি বাপন কৰে। ওচৰতে ডাক বঙলাত মিঃ হেনৰীৰ থকাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়া হৈছে এবাৰ বাৰিষা কাম বহু থকাৰ সুযোগত তেওঁ ইংলেণ্ডলৈ গ'ল। শৰৎ কালৰ এটা দিনত শ্ৰীমতী হেনৰী আৰু তিনি বছৰীয়া কনমানি ছোৱালীজনীক লৈ তেওঁ ভাৰতবৰ্ষলৈ উভতিল।

এইবাৰ তেওঁ দুগুন উৎসাহেৰে কাম কৰি গ'ল দিনৰ দিনটো শ্ৰমিকসকলৰ মাজত ঘূৰি ফুৰে, বঙলাত বহু বাতিলৈকে ফাইল প্ৰস্তুত কৰে। কামৰ ফাকে ফাকে শ্ৰীমতীক লগ ধৰি সুখ দুখৰ দুই এটি কথা পাতে। বেবীক দুটামান চুমা খাই ঘৈণীয়েকৰ কোলাত ধৰি আকৌ ওলাই আহে। হেনৰীক লাগে কেবল কাম আৰু কাম। দিন যোৱাৰ লগে লগে কামো আগবাঢ়ে।

(৩)

শ্রীমতী হেনবীয়ে ভাৰতবৰ্ষ ভাল পোৱা নাছিল। ভাৰতক তেওঁ হাবি জংঘল আৰু নিৰ্বোধ লোকৰ ঠাই বুলি ভাবিছিল। অৱশ্যে তেতিয়াৰ দিনত কথাষাৰ সঁচা আছিল যথেষ্ট। শ্রীমতী হেনবীৰ মনৰ এটি কোণত এক দুশ্চিন্তা আৰু অজান ভয়ে বাহ লৈছিল। তেওঁ কেতিয়াবা স্বামীৰ ওচৰত মনৰ এই ভাব ব্যক্ত কৰিছিল। 'একো নহয় দিৱা বেবীক চোৱাগৈ'— এইবুলি তেওঁ হাঁহি মাৰি কৈছিল।

(৪)

কেতিয়াবা কেতিয়াবা মহাশয় হেনবী বঙলাৰ আশে পাশে সন্ধিয়া ঘূৰি ফুৰিছিল। 'শ্যেৰ নিকলেগা চাহাব আপ মেমচাবকে পাস চলা যায়ে' শ্ৰমিকবোৰে মৰমৰ সুবত সিহঁতৰ চাহাবক কৈছিল। 'কুছ নেহী হোগা you are here'— চাহাবে জবাব দিছিল। এক গভীৰ আত্মবিশ্বাসেৰে জন হেনবীয়ে নিজৰ কৰ্তব্য পালন কৰি গৈছিল।

(৫)

কিন্তু এদিন সঁচাকৈয়ে তেওঁক বাঘে টানি নিলে, তেওঁ শ্ৰমিকবোৰে যাঠি-জোং লৈ দৌবিলে। চিপাহী বন্দুক লৈ ওলাই আহিল। কিন্তু ইতিমধ্যে বাঘটোয়ে গভীৰ অৱণ্যত প্ৰবেশ কৰিলে। নিশাৰ আন্ধাৰ নামি আহিল। এক কৰল নাবীকণ্ঠৰ অসহায় চিঞৰ ভাহি আহিল ডাক বঙলাৰ পৰা। শ্ৰমিকবোৰে ভাত পানী নেৰাঙ্কিলে। পিতৃহাৰা সন্তানৰ দৰে সিহঁতে ওবে বাতি কন্দিলে সিহঁতৰ চাহাবৰ বাবে।

(৬)

শ্রীমতী হেনবী দুৰত ভাগি পৰিল। স্বামীৰ স্বপ্ন ভাৰতবৰ্ষত পৰি থাকিল। কেঁচুৱাটোক বুকুত সাৰটি তেওঁ ইংলেণ্ডলৈ যাবলৈ ওলাল। তেওঁ ৰোম্বে পালেগৈ। তেতিয়া উৰাজাহাজ নাছিল। পানীজাহাজেৰে যাব লাগিব। স্বামীৰ

সুখ-দুখৰ লগৰী সকলো প্ৰেৰণাৰ উৎস শ্রীমতী হেনবী গ'ল। ভাৰতবৰ্ষৰ কেঁচা মাটিত শুই থাকিল তেওঁৰ জন্ম ৰোম্বে বন্দৰৰ পৰা জাহাজৰ লক্ষৰ তুলিলে। শ্রীমতী হেনবীৰ বুকুত হেঁচা মাৰি ধৰিলে— গিব কি বৈ আহিল। সমুদ্ৰৰ বুকুত জাহাজখনে পানী কৰা শেফাৰৰ বাবে ভাৰতবৰ্ষৰ ফালে চালে। ইঠাং হেঁচা উঠিল, 'A farewell to India, ভাৰত কেঁচুৱাটিক বুকুত সাৰটি ধৰিল।

(লেখক)

'মানুহৰ শান্তিৰ মাপকাঠী সমাজতহে হ'ব পাৰে হিন্দু'

B.H.B. College, Sarupeta

‘অবুজ’

(এক কৰুণ প্ৰেম কাহিনী)

সত্যজিৎ উজিৰ

(১)

প্ৰেম চিন্তাশ্বত, চিৰ সুন্দৰ। প্ৰেমৰ বাবেই অনুভব হয়, জীৱনৰ প্ৰয়োজন কাম অকৃত মায়াজাল এই প্ৰেমৰ। কেতিয়াবা কাৰোবৰ বাবে প্ৰেম হৈ পৰে একো জোনাক, আকৌ কেতিয়াবা আন কাৰোবৰ বাবে প্ৰেম হৈ পৰে একোজন এন্ধাৰ, যি এন্ধাৰত নিজক বিচাৰি পোৱাটোও সম্ভৱ হৈ নুঠে।

সমীৰণ, স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষৰ এজন মেধাৱী ছাত্ৰ। অকল মেধাৱী বুলি কাকোই নহয়, নেদেখাজনৰ পৰা সি বহু প্ৰতিভা লাভ কৰিছে। সি লিখা

কবিতা, গান আৰু উপন্যাসসমূহে সমাজত তাক এটি সুখীয়া পৰিচয় দিছিল। ‘প্ৰেম’ শব্দটো সি আচৰ্ষা যেন অনুভৱ কৰিছিল। বহুতো তাৰ কবিতানুৰাগী কৰ ছোৱালীয়ে তাৰ ভালপোৱা পাব খুন্দি ও বিফল হৈছিল। লাহে লাহে সমীৰণ প্ৰতিষ্ঠিত হ’ব পৰিছিল এজন কবি আৰু গীতিকাৰ হিচাপে। সমানে জনপ্ৰিয় হৈছিল পঢ়া-শুনাও। বিবাদ আৰু আবেগে তাৰ সৃষ্টিসমূহক এক গতিশীল ৰূপ দিছিল। সেয়ে সি লিখিছিল—

“জীৱনে মোৰ দুখক বিচাৰে/ দুখে মোৰ আবেগক বিচাৰে/ আবেগে মোৰ সৃষ্টিক বিচাৰে/ মোৰ সৃষ্টিয়ে আকৌ বিশ্বক চুমিব খোজে।”

অবশ্যে পৰিয়ালকেন্দ্ৰিক অবস্থা একেবাৰেই ভাল নাছিল সমীৰণহঁতৰ। নিজৰ আপোন মানুহবিনিয়ে তাক আৰু তাৰ দুখনী মাকক প্ৰতৰণা কৰিছিল। সি আৰু তাৰ মাকজনী নিঠকৰা হৈ পৰিছিল দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পাচত। জাহ্নৱী মাক আৰু ডাঙৰ মাকৰ পাশত ল’ৰা তিনিজনে বৰকৈ অত্যাচাৰ কৰিছিল সিহঁতক। আনকি, সমীৰণক পাবলগীয়া পৈত্ৰিক সম্পত্তিৰ পৰাও

বঞ্চিত কৰিছিল সেই নিৰ্মম হৃদয়েৰ মানুহকেইটাই। সমীৰণৰ বহু এজনৰ পৰিয়ালটোৱে সহায় নকৰাৰেই তেনে আজি এইদৰে পঢ়া-শুনা কৰি থাকিব নোৱাৰিলেহেঁতেন সমীৰণে। এই সময় পৰিয়ালটোৰ উপৰি সমীৰণৰ ওচৰত সদায় প্ৰেৰণা হৈ আছিল কেইজনমান তাৰ একান্ত শুভাকাংক্ষী। মাকজনীয়ে তাৰ নামত বহুখট কষ্ট স্বীকাৰ কৰিছে। তিনিৰ অলংকাৰ বিক্রী কৰি হ’লেও সমীৰণক পঢ়ুৱাইছে। আজিও সিহঁতৰ সেই একেই অৱস্থা। অথচ সমীৰণৰ মাক সুখী তাক লৈ। তাৰ সফলতাবোধক লৈ গৌৰৱ অনুভৱ কৰে মাকে।

(২)

“সমীৰণ”, কলেজখনৰ এটি চিনাকি নাম হৈ পৰিছিল। বহুতো নতুন বন্ধু-বান্ধৱীৰ লগত তাৰ আত্মীয়তা গঢ়ি উঠিছিল। কিন্তু “প্ৰাপ্তি”— তাইৰ প্ৰতি যেন অলপ বেছি সহজ হৈ পৰিছিল সমীৰণ। প্ৰেম, আচৰ্ষা বুলি ভৱা ল’ৰাটোৰ বুকুত যেন এজাক বতাহ বলিব খৰিছিল। তাৰ বুকুখনে যেন কাৰোবাৰ বাবে হাহাকাৰ কৰি উঠিছিল। প্ৰাপ্তিৰ প্ৰেমত পৰিছিল সমীৰণ। লহপহকৈ গজালি মেলিছিল তাৰ প্ৰেমৰ বীজে। প্ৰাপ্তিৰ সমগ্ৰ যৌবনজুৰি যেন মেহেন্দী পাতৰ ৰং। পদুমপাহিৰ দৰে চকুজুৰি, গোলাপৰঙী গাল, জলিমগুটীয়া দাঁত আৰু টোৰ দৰে বৈ যোৱা চুলিটাবিৰে যেন তাই বিধাতাৰ অপকৰণ সৃষ্টি, সৌন্দৰ্যৰ ৰাণী। সমীৰণে বিচাৰি পাইছিল প্ৰাপ্তিৰ কণ্ঠত তাৰ জীৱনৰ গান। তাইৰ দুচকুত বিচাৰি পাইছিল তাৰ কবিতাৰ ভাষা। সমীৰণে

চাগৈ এইবোৰ কাৰণতেই প্ৰাপ্তিৰ প্ৰেমত পৰিছিল। বহু কথাই পাতিছিল সিহঁতে। কিন্তু সমীৰণে কোনোদিনে প্ৰাপ্তিক মনৰ কথাখাৰ কাব পৰা নাছিল।

ঃ ‘সমীৰণ, তুমি প্ৰেমত পৰিছা নেকি কাৰোবাৰ?’ প্ৰাপ্তিয়ে মাৰিছিল তাক।

ঃ ‘কিয়া? পৰিছা যেন কয়গৈ মোৰো। তুমি কোনোকে জানিলা?’

ঃ ‘তোমাৰ চকুৱে কয়’।

ঃ ‘হয়নে? চকু জপাই আহিম দিয়া আজিৰ পৰা।’

ঃ প্ৰাপ্তিৰ পৰা তুমি কোনো কথাই লুকাব নোৱাৰিবা সমীৰণ। তোমাক এইজনীয়ে খুব ভালকৈ বুজে।

ঃ বাক, কোৱাচোন, মই কাৰ প্ৰেমত পৰিছো

ঃ এদিন নহয় এদিন তুমি ধৰা পৰি যাবা। বাক বাদ দিয়া সেইবোৰ। মোৰ বাবে তুমি এটি কবিতা লিখিবা?

ঃ তোমাৰ বাবে.....? কি লিখিম মই?

ঃ তোমাক আৰু মই শিকাব লাগেনে? বপুৱাই লিখিবা নে নিলিখা সেইটো কোৱা এতিয়া।

ঃ লিখিম দিয়া।

কিদৰে কয় সমীৰণে, “কিমান যে কবিতা লিখিছে তোমাৰ বাবে!” কিমান সপোন ৰচিছে সি প্ৰাপ্তিক লৈ। এদিন সি তাইৰ হাতত ধৰিয়েই যেন সফলতাৰ আকাশখন চুব। কবিতা লিখিছিল সি পুনৰ, মাৰ্ঘো প্ৰাপ্তিৰ বাবে। লিখি দেখুৱাইছিল প্ৰাপ্তিক। চিএৰি উঠিছিল কবিতাটো পঢ়ি প্ৰাপ্তিয়ে,—

ঃ কিমান যে ভাল লাগে তোমাৰ কবিতাবোৰ। কিয় ইমান ধুনীয়াকৈ লিখা কবিতাবোৰ? তুমি কেতিয়াবা কবিতাবে মোক পাগল কৰি পেলাবা। সমীৰণে মুক হৈ বৈছিল প্ৰাপ্তিৰ অভিমানে। কণ্ঠত। সি মাত্ৰ ফাঁগ হাঁহি এটি মাৰিছিল।

ঃ সমীৰণ, তুমি প্ৰেমত পৰা ছোৱালীজনী কোনজনী? কিমান যে সৌভাগ্য তাইৰ। প্ৰাপ্তিয়ে শুধিছিল সমীৰণক।...

ঃ মই সময় আহিলে সকলো কথাই ক'ম প্ৰাপ্তি। অন্ততঃ তোমাক...।

ঃ সমীৰণ, সময়লৈ বৈ নাথাকিবা। চাবা, প্ৰাণৰ প্ৰেয়সী গৈ আনৰ হ'ব সময় পাৰ হ'লে।

বুকুখন চিৰিংকৈ গৈছিল সমীৰণৰ। সঠা কথাই কৈছে চাইগৈ প্ৰাপ্তিয়ে। কিমান দিন সি এনেদৰে বৈ থাকিব। সি কৈ নিব মনৰ মাজত খু-দুবনি লগাই থকা সমস্ত কথা।

(৩)

২২ অক্টোবৰ। ৰাতিপুৱা সোনকালে শুই উঠি সমীৰণে কিছুসময় পঢ়া-শুনা কৰি গা-পা ধুই কলেজলৈ ওলাল। আজি সি প্ৰাপ্তিক ক'ব তাৰ মনৰ মাজত ইমানদিনে সাঁচি ৰখা কথাখোৰ।

ঃ হয় সমীৰণ। আজি খুব ধুনীয়া লাগিছে তোমাক। প্ৰাপ্তিয়ে তাৰ ওচৰ চাপি ক'লে।

ঃ তোমাকো। আচলতে প্ৰাপ্তি, তোমাক খুব জৰুৰী কথা এটা কবলৈ আছে মোৰ। মোৰ দুটামান ক্লাছ আছে। কবি ল'ৰ্ড। অফ টাইমত তোমাক লগ কৰিম হা — সমীৰণে সাহস গোটেই কৈছিল কথাখিনি।

ঃ ঠিক আছে — প্ৰাপ্তিয়ে সমৰ্থন জনাইছিল তাক। অফ টাইমত সিহঁত দুয়ো বহিছিল কলেজ পাৰ্কত।

ঃ প্ৰাপ্তি, তুমি কাৰোবাৰ প্ৰেমত পৰিছানে? সমীৰণে সোধিছিল।

ঃ কিয়? হঠাৎ যে সুখিলা। প্ৰাপ্তি অলপ আচৰিত হৈছিল।

ঃ কোৱাচোন, তুমি কাৰোবাৰ প্ৰেমত পৰিছানে?

ঃ তুমিচোন সিদিনা তোমাৰ কথাবোৰ মোক নক'লা। বোলে সময়ত ক'ম। ময়ো নক'ওঁ তোমাক। ময়ো সময়ত ক'ম তোমাক।

প্ৰাপ্তিৰ অভিমান স্পষ্ট হৈ পৰিছিল।

ঃ সময় হৈছে প্ৰাপ্তি। এতিয়া মই তোমাক সকলো ক'ম।

ঃ তেনেহ'লে কোৱা আকৌ। তুমি কৈ যাবা, মই শুনি যাম। তাৰ পাচত মই ক'ম মোৰ কথা। দিয়া, কোৱা এতিয়া।

ঃ তুমি জানো বুজি পোৱা নাই প্ৰাপ্তি? মই কি ক'ব খুজিছোঁ...

ঃ মই কেনেকৈ বুজিম? তুমিচোন একোকে কোৱা নাই।

ঃ মই তোমাক ভাল পাওঁ প্ৰাপ্তি। ইমানদিনে মই এইখিনি কথা ক'বলৈ সাহস গোটাৰ পৰা নাছিলো। মোৰ বুকুখনে তোমাৰ বাবে হতভম্ব কৰি ফুৰিছে, তুমি মোৰ উকা হিয়াৰ শূণ্যতাতিনি পূৰণ কৰিবানে? প্ৰাপ্তি, কোৱা তুমি। মই যে তোমাক বহু ভাল পাই পেলুইছোঁ। তোমাৰ হাতত ধৰি মই আকাশৰ নীলিমা চুব মোকো প্ৰাপ্তি। প্ৰাপ্তিয়ে চকুপানী টুকিছিল। তাইক কিছু অভিমानी যেন লাগিছিল।

ঃ আকৌ এবাৰ কোৱাচোন সমীৰণ মোক ভাল পাওঁ বুলি। প্ৰাপ্তিয়ে উচুপি উঠিছিল।

সমীৰণে বুজি উঠিছিল যে প্ৰাপ্তিয়েও তাক হৃদয়ৰ পৰাই বিচাবে। তাই আনন্দৰ চকুপানী টুকিছে বুলি ভাবিছিল সি। সফলতাৰ আকাশখনে যেন হাত বাউলি মাতিছিল। সি এবাৰ আকাশখনলৈ এবাৰ প্ৰাপ্তিৰ চকুলৈ চাইছিল।

ঃ প্ৰাপ্তি, তোমাক বহু ভাল পাওঁ মই। সমীৰণে মচি দিছিল প্ৰাপ্তিৰ চকুপানী। প্ৰাপ্তি ফেঁকুৰি ফেঁকুৰি সমীৰণৰ বুকুৰ মাজত সোমাই পৰিছিল। তাই উচুপি উচুপি কৈ গৈছিল, "সমীৰণ বহু পলম হৈ গ'ল তোমাৰ, কিয় এবছৰ আগেয়ে তুমি ইয়ালৈ অহা নাছিল। কিয় এনেকুৱা কৰিলে ভগবানে আমাৰ লগত? মই যে এতিয়া আনৰ হৈ গ'লো। কি বুলি কওঁ তোমাক সমীৰণ। বহু ভাল পাওঁ তোমাক। কিন্তু মই যে তোমাৰ হ'ব নোৱাৰো।"

হঠাৎ তাৰ বুকুৰ মাজৰ পৰা ওলাই উচুপি উচুপি বহুবাৰ সমীৰণে তাইক মাতিছিল। তাই মাথোঁ উচুপি উচুপি সমীৰণে কোনো কথাই বুজি পোৱা নাছিল। কি যেন "তাক বহু ভাল পায় অথচ তাৰ হ'ব নোৱাৰে, অহা যেন অবুজ সাথৰ এৰি থৈ গ'ল সমীৰণৰ বাবে প্ৰাপ্তিৰ হ'ল সমীৰণ। বাবে বাবে সি যেন প্ৰাপ্তিৰ উচুপি উচুপি পালে। কি ক'লে তাক তাইৰ অভিমानी চকুজুৰিহে হৈছে হৈ গ'ল নেকি তাৰ?

(৪)

ৰাতি টোপনি ভালকৈ অহা নাছিল তাৰ। পুৱৈ উঠি গৈছিল। সেইবাবেই অলপ পলম হৈছিল কলেজ যোৱাৰ বাবে অপেক্ষা কৰি আছিল। তাই এখন কিতাপ আনলৈ সি লৈছিল কিতাপখন।

ঃ কিতাপখন ঘৰলৈ গৈ পঢ়িবা। ইয়াত পঢ়িব নলগে গভীৰ হৈ কৈছিল কথাখোৰ।

ঃ কিন্তু মই যে তোমাৰ উত্তৰৰ বাবে বাট চাই আগ্ৰহৰে কৈছিল।

ঃ সেইবোৰ সকলো কিতাপখনতেই পাবা। মই ক্লাছ কৰা যোৱা — প্ৰাপ্তিয়ে শাসনৰ সুৰত কৈছিল।

সমীৰণৰ মনটো উচুপিচাই আছিল। কি আছে কিতাবে গ্ৰহণ কৰিছে তাক?

ঘৰলৈ গৈয়েই সি কিতাপখন মেলি লৈছিল। লিখিছে তালৈ। সি মেলি ধৰিলে চিঠিখন —

মৰমৰ,

সমীৰণ,

বহু ভাল হৈ গ'ল মোৰ এটা বছৰ আগেয়ে।

কোৱা নাছিলো। জানিছিলো তুমি যে যথেষ্ট দুখ পলম কৰিলা। প্ৰথম দেখাৰ দিনটোৰ পৰাই মই

পৰিছিলো। কিন্তু মই যে এটা বছৰ আগেয়ে আন

স্বীকৃতি প্ৰদান কৰিলো। বহু ডাঙৰ ভুল হৈ গ'ল ভাল পাওঁ, অথচ তোমাৰ সম্বন্ধত মই এই কথা ক'ম

যে আন এজনক বিশ্বাসঘাতকতা কৰিব নোৱাৰো। ভাল পাওঁ অথচ নিজৰ কৰি পাব নোৱাৰো। সানন্দ

গোটেই জীৱন দুৰ্ভাগীয়া হৈ ৰ'ম জানা, সমীৰণ। তুমি

দেখিবলৈ পাবা যথেষ্ট মৰম ভালপোৱা, মাথোঁ

সফলতাৰ আকাশখন মোৰো চুবৰ মন আছিল, অহা

সদায় প্ৰাৰ্থনা কৰিম তোমাৰ মঙ্গলৰ বাবে, তুমি যাত্ৰা

সৃষ্টিয়ে যাতে বিশ্বক চুমিব পাৰে। চিৰজীৱন তুমি

একাজলি প্ৰেমৰ সঁফুৰা লৈ, ময়ো ছায়া হৈ ৰ'ম

প্ৰতিপলে...

পৰিছিল সিহঁত, অথচ কোনো দিনে কোবা নাছিল তাই নিজৰ প্ৰেমৰ
কাৰে কোবাহেঁতেন সমীৰণে ইমান সপোন নেদেখিলেহেঁতেন প্ৰাপ্তিক লৈ।
প্ৰাপ্তি নহ'লহেঁতেন ইমান বেয়াকৈ। যাৰ হাতত ধৰি সি এদিন সফলভাবে
অজস্ৰখন চুব বিচাৰিছিল, আজি তেওঁই নাই তাৰ কাষত। অথচ, প্ৰাপ্তিয়েও
জানি নাই পায় প্ৰাণতৰি...

(৫)

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষত ভাল ফলাফল এটিৰে উত্তীৰ্ণ হ'ল সমীৰণ আৰু
প্ৰাপ্তি উভয়ে। সি পঢ়া শুনাৰ উপৰি সকলোবোৰ কামেই কৰি গৈছিল
ক্ৰিয়াকৰ্মে, কাষত সদায় মাক প্ৰেৰণা হিচাপে আছিল। তথাপি সকলোবোৰ
পঢ়ায়ে যেন কিবা এটা হেৰুৱাইছে সি। বাৰে বাৰে অনুভূত হয় সেই শূন্যতা।
ইতিমধ্যে সমীৰণৰ গানবোৰ মুক্তি পাইছিল অসমৰ চুকে-কোণে। গানবোৰৰ
প্ৰতিটো শব্দ আৰু সুৰে চুই গৈছিল শ্ৰোতাৰ হিয়া মন। এজন সফল
গীতিকাৰৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল সি। প্ৰতিখন বাতৰি কাকত, প্ৰতিটো নিউজ
চেনেল আৰু শ্ৰোতা ৰাইজ তাৰ প্ৰশংসাত পঞ্চমুখ হৈ পৰিছিল। বহু মৰমেৰে
কটকট আদৰি লৈছিল তাক। সমালোচকসকলে তাক প্ৰশংসা কৰি কৈছিল,
"ইমান কম বয়সত ইমান উচ্চস্তৰৰ চিন্তাধাৰা আন কাৰো বাবে সম্ভৱ নহয়,
স্নাতক মাৰ্গে সমীৰণৰ বাবে...। সমীৰণ, এজাক বতাহ সংঘীৰ্ণৰ..."

মাক খুবেই সুখী হৈছিল। তাৰ মাজতো কিন্তু সমীৰণৰ বুকুত বৈ গৈছিল
প্ৰাপ্তিক নোপোৱাৰ বেদনা। বাৰে বাৰে সি প্ৰাপ্তিক প্ৰশ্ন কৰিছিল, "প্ৰাপ্তি,
তুমি মোৰ হ'ব নোৱাৰানে? তেওঁক পাহৰি যোৱা তুমি।"— স্বাৰ্থপৰ দৰে
কৈছিল সি।

ঃ সমীৰণ, মই কৈছোৱেইচোন তোমাক। তথাপি কিয় বুজিও নুবুজা
তুমি! মই তোমাক বহু ভাল পাওঁ। তুমি এনেদৰে বন্ধুৰ আগবাঢ়ি যোৱা।
ক্ৰমেচোন, সফলতাৰ আকাশখনে তোমাক হাতবাউলি মাতিছে। তুমি বন্ধুৰ
আগবাঢ়ি যোৱা সমীৰণ। মই সদায় তোমাৰ সফলতাৰে চাবলৈ বৈ থাকিম।
— উচুপি উঠিছিল প্ৰাপ্তিয়ে।

লাহে লাহে সমীৰণে বুজি পাইছিল যে কোনোদিনে প্ৰাপ্তি আৰু তাৰ
নহয়। তাৰ বুকুত তাই বোকনী হৈ কঠিয়া সিঁচিছিল। ঠিকেই, কিন্তু দাবনি
হ'বলৈ যে নাহে তাই। সমীৰণ আকৌ এবাৰ ৰাইজৰ মাজলৈ আহিছিল।
এইবাৰ কবিতাৰে...। সফল গীতিকাৰ সমীৰণে এইবাৰ শ্ৰোতাৰাইজৰ মাজত
আত্মপ্ৰকাশ কৰিলে এজন কবি হিচাপে। অসমবাসীৰ এটি চিনাকী নাম হৈ
পৰিল সমীৰণ। সকলোৰে মন প্ৰাণ চুই গ'ল সমীৰণৰ কবিতা আৰু গান।
ইতিমধ্যে স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিলে সমীৰণে। এম.এ.বি.স্কলৈ এজন
ভাল অধিবক্তা হোৱাৰ মন তাৰ সৰুৰেপৰাই আছিল। সেই বাবেই সি প্ৰাপ্তিৰ
পৰা বন্ধুৰলৈ যাব লগা হ'ল অধ্যয়নসূত্ৰে। যোৱাৰ দিনা সি খুব দুখ পাইছিল।
অকলশৰীয়া মাকক এৰি ইমান দূৰলৈ যাব তিনিটা বছৰৰ কাৰণে, আকৌ
প্ৰাপ্তিৰ ছবিখনেও তেওঁ তাক আনুৰ্ণিক কৰি থাকিব অহা তিনিটা বছৰ। মাকৰ
অশাৰীয়া পুৰণ কৰিবলৈ সি দুঢ়প্ৰতিজ্ঞ আছিল। সেই বাবেই সি গুছি গৈছিল
এল.এল.বি কৰাৰ বাবে। প্ৰাপ্তিৰ দুচকুত চকুপানী বিৰিঙিছিল।

(৬)

ইউনিভাৰ্চিটিত সি গুৰুত্ব লাভ কৰিছিল। ইতিমধ্যে তাৰ নামটোৰেই
যে সি চিনাকি হৈ পৰিছিল বহুতৰ মাজত। বহু ছোৱালীয়ে প্ৰেম নিবেদন
কৰিছিল তাক। প্ৰতিজনীয়েই বিফল হৈছিল। প্ৰাপ্তিৰ স্মৃতিবোৰ সি মতি
শেল্যৰ পৰা নাছিল। কিন্তু হঠাৎ এজাক ধুমহাৰ দৰে আহিছিল তাৰ জীৱনলৈ

কুঁৱলী। কুঁৱলীক সকলো কথাই কৈছিল সমীৰণে। তাই বুজি পাইছিল সমীৰণৰ
বুকুত প্ৰাপ্তিৰ বাবে কিমান হাহাকাৰ।

ঃ তোমাৰ বুকুত প্ৰাপ্তিৰ বাবে সঁচি কথা শূন্য ঠাইখিনি মই পূৰাব পাৰিম
সমীৰণ। মইও তোমাক শিকাব পাৰিম প্ৰাপ্তিৰ দৰে জীৱনৰ প্ৰয়োজন ক'ত?...
কুঁৱলীয়ে সমীৰণক অশ্বাস দিছিল।

সমীৰণ নিশ্চুপ হৈ বৈছিল। বহু ভাল গান গাইছিল কুঁৱলীয়ে। সমীৰণৰ
দ্বিতীয় গীতৰ এলবামটোত সুবন্দী কণ্ঠ নিগৰাইছিল কুঁৱলীয়ে। কুঁৱলিৰ কণ্ঠত
সমীৰণৰ গানবোৰ অধিক প্ৰাণবন্ত হৈ উঠিছিল। লাহে লাহে সমীৰণ আৰু
কুঁৱলী পৰস্পৰে ওচৰ চাপি আহিছিল। দুয়োৰে মাজত গঢ়ি উঠিছিল 'প্ৰেম'
নামৰ এটি মধুৰ সম্পৰ্ক। প্ৰাপ্তিক নোপোৱাৰ বেদনা সমীৰণৰ বুকুত বৈ
গৈছিল যদিও সেই বেদনাবোৰ মটি দিছিল কুঁৱলীয়ে। সমীৰণ আৰু কুঁৱলী—
ৰাইজৰ মাজত দুটি চিনাকি নাম হৈ পৰিছিল। কুঁৱলীৰ কণ্ঠত সমীৰণৰ
গানবোৰে শ্ৰোতা ৰাইজক মোহিত কৰিছিল, চুই গৈছিল প্ৰত্যেকৰে হিয়া-
মন। সমীৰণ-কুঁৱলিৰ প্ৰেমৰ বাতৰি প্ৰকাশ হৈ ওলাইছিল অসমৰ প্ৰতিখন
দৈনিক কাকততে, প্ৰতিটো নিউজ চেনেলত। সমীৰণৰ মাক সুখী হৈছিল
সমীৰণ কুঁৱলীৰ সম্পৰ্কক লৈ। সমীৰণ ঘৰলৈ আহিছিল তিনিটা বছৰ পাচত।
লগত কুঁৱলীও আহিছিল। কুঁৱলীৰ মন আছিল প্ৰাপ্তিক এবাৰ চোৱাৰ বাবে।
সমীৰণে প্ৰাপ্তি আৰু কুঁৱলীক চিনাকি কৰাই দিছিল।

ঃ সমীৰণ, এবেই কুঁৱলি?— প্ৰাপ্তিয়ে সুখিছিল সমীৰণক।

ঃ হয়, মিছ কুঁৱলী দেৱী এবেই। এবেই মোৰ এলবামত কণ্ঠ নিগৰাইছে।
বৰ্তমান এওঁ মোৰ বাগদত্তা। কুঁৱলী, এওঁ মিছ প্ৰাপ্তি চৌধুৰী। তুমিতো
জানাই সকলো।

প্ৰাপ্তি আৰু কুঁৱলী পৰস্পৰক নমস্কাৰ জনালে।

ঃ প্ৰাপ্তি, তুমি সুখীনে?— সমীৰণে প্ৰশ্ন কৰিছিল প্ৰাপ্তিক।

ঃ মই সুখী সমীৰণ। তোমাৰ প্ৰতিটো সফলতাই মোক সুখী কৰে।
আৰু বেছি সুখী হ'ম সিদিনা, যদিবা মই কলিকতা এইফাকি গান তোমাৰ পিছৰ
এলবামটোত কুঁৱলীৰ কণ্ঠত ওলিবলৈ পাম।— এখন সৰু কাগজ সমীৰণৰ
ফালে আগবাঢ়াই দিলে প্ৰাপ্তিয়ে।

ঃ মই যাওঁ সমীৰণ। কুঁৱলী মই যাওঁ দেই। বহু কামেই আছে ঘৰত।—
প্ৰাপ্তিয়ে যাঁৱ ওলাইছিল।

ঃ ঠিক আছে বাক।— কুঁৱলীয়ে সমৰ্থন কৰিছিল প্ৰাপ্তিক। প্ৰাপ্তি ঘৰলৈ
গুছি গৈছিল।

সমীৰণে মাৰ্গে চাই বৈছিল, প্ৰাপ্তিয়ে লিখা সেই গীত ফাকিলৈ।

কুঁৱলীয়েও পঢ়ি গৈছিল—

"মচিৰ বুজিও

মচিৰ নোৱাৰো,

স্মৃতি তোমাৰ মোৰ।"

তুমি আনৰ হ'লেও,

এতিয়াও ভাবো,

তুমিতো সদায় মোৰ।"

অৱশেষত কুঁৱলীৰ মুখৰ পৰা এটি শাৰী ওলাইছিল,

"প্ৰাপ্তি, তুমি সঁচাই অবুজ। ময়ো তোমাক বুজিবলৈ অসমৰ্থ।"

(লেখক : স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ, বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয়, সৰুপেটা)

বাৰে বাৰে মোবাইলত কাৰোবাৰ নম্বৰ ৰিং কৰিছে। সুস্থ মাকক চকু দিয়া ছোৱালীজনীৰ
বেমাৰী মাকক চাবলৈ শুশ্ৰূষা কৰিবলৈ আজিবি নোপোৱা হৈছে।
কোনো এজনে সাগৰৰ মুখখন, চকুজুৰি চালে বুজিব পাৰিব সপোন ভগাৰ যত্নণা কিমান
যিজন মানুহে তাইক মানৱতাৰ সংজ্ঞা লিখিবলৈ শিকাইছিল, তেওঁৰে এতিয়া হৈ পৰিল কান
মই লাহে লাহে হোটেলৰ পিনে ওলাই আহিলো

দূৰত্ব

পুলকেশ তালুকদাৰ

বোকাতে লেটি পেটি হোৱা কঠীয়াবোৰৰ দৰে মইও খিচ
চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়ৰ মজিয়াত। চাৰিওফালৰ পৰা মানুহ
মহাভাৰতৰ কুৰুক্ষেত্ৰ ৰণৰ চক্ৰবেৰ্ত্তী মন্ত পৰিল। আচলত
যোৱা কৰিছে আছে কোনেও মোক আক্ৰমণ কৰা নাই।
দিনটোৰ ভাগবেহে মোক আক্ৰমণ কৰিব খুজিছে পলে পলে

“দাদা, আপুনি ক’বলৈ হ’ল?”

“হয় নহয়, আপুনি গায়নৰ...”

“গায়ন-চায়ন বাদ দিয়ক আপোনাৰ ৰোগী ক’ত? আজিৰ
মইলৈ বুলিয়ে ধৰক। মত নহয় মোৰ সৈতে মৰম বিনিময় কৰা

“কিন্তু আপোনাৰ নামটো?”... “চক্ৰ”

সময় নিশা আঠ বাজিল। খুবীক ইতিমধ্যে দ্বিতীয় মহলাত
চক্ৰক লগ পাই মোৰ জিভাৰ আগত পানী অহা যেন পালে
অপৰিচিত জি.এম.চিৰ ক’ত আও ভাও পাওঁ। ডাক্তাৰ
প্ৰেছক্ৰিপ্শ্যনখন মোৰ হাতত গুজি দিলে। দুটা তেজ পৰীক্ষা
পৰীক্ষা। এটি অবোধ ল’ৰাৰ দৰে মই চক্ৰৰ পিছে পিছে খোজ
মোক এৰি দি কিছুসময়লৈ চক্ৰ অন্তৰ্বন হ’ল। তিনিওটা
খুবীৰ কোঠালৈ আগবাঢ়িলো। মোবাইলটো বাজি উঠিল। খুবী
ফোন।

“অ’ সাগৰ, ক...”

“দাদা গায়নক লগ পালিনে?”

“তই চিন্তা কৰিব নালাগে সাগৰ, গায়নক নাপালেও
পাইছো। তেওঁ থাকিলে মোৰ আৰু চিন্তা নাই। চক্ৰৰ কামলৈ
পাবিলো। পিছত ফোন কৰিম দে সাগৰ।”

ইতিমধ্যে মোৰ আপোনজন অৰ্থাৎ চক্ৰ আহি ওচৰ
সাগৰিকা। বৰ অমায়িক ছোৱালী। এতিয়া ডিগ্ৰী ফাইনেল
কোনো ধৰিব নোৱাৰে মই তাইৰ বৰদেউতাকৰ ল’ৰা

বুলিছে জানে। বছৰ বাৰ্ষিকখন অহালৈকে যে তাই কিমান আশাবে
হ'ল। প্রতিবছৰে মোৰ বাবে বিশেষভাৱে কাপোৰ বয় আৰু ময়ো
হাটত বিশেষ এসাজ কাপোৰ দিবলৈ নাপাহৰো।

“সৰা নিশা ৯বজাত গেট বন্ধ হ'ব। ভাতৰ বাৰছা...।”

এৰ, হয়তো। গোটেই দিনটোৱে পেটত অকণো নপৰিল। খুৰীৰ
লগত মাহীক থৈ মই চক্ৰৰ লগত বাহিৰ হ'লো। ঠাণ্ডাৰ লিষ্টখন
অনিলোনে বুলি পকেটত হাত-ফুৰাই চালো। ফাৰ্মাচীৰ শাৰীবোৰৰ
ক্ৰমৰ মাজত এখন বেনাৰত দেখা পালো ‘গায়ন মেডিকেলজ।’

“চক্ৰ এইখনে নেকি গায়নৰ.....?”

“সৰা আগতে হোটেল... তাৰ পিছত ফাৰ্মাচী।

হোটেল সোমোৱে চক্ৰই মোৰ আসনখন দেখুৱাই ভিতৰৰ ফালে
উল্লেখ হ'ল। অলপ পাচতে মোৰ সম্মুখৰ ডাইনিখন নানা ব্যস্তনেৰে
ভৰি পৰিল। চক্ৰৰ বসিক মুখখন দেখি বিলৰ কথা নাজানি হাঁহিবলৈ
শুকু কৰিলো। তিনিসাঁজ ভাতত দুশ আশী টকা পৰিশোধ কৰি গায়ন
মেডিকেলজৰ ফালে আগবাঢ়িলো, নতুন চিনাকি হিচাপে সন্মুখ বুলি
মুখত এটা হাঁহি লৈ আগবাঢ়িলো যদিও মোক দেখি তেওঁ ফাৰ্মাচী বন্ধ
কৰাৰহে যো-জা চলালে। “বন্ধ কৰে নেকি...?”

“হয় দাদাৰ ঘৰত অলপ প্ৰব্ৰেম আছে নহয়, আজি সেনাকালে বাৰ’,
বন্ধৰ মুখ মেল নাখাওতেই চক্ৰই উত্তৰ দিলে।

“ঠাণ্ডাখিনি দিয়াৰ পিছতো বন্ধ কৰিব পাৰিব।” গায়নৰ চকু মুখত
কুটি উঠিল বিৰক্তিক চিন। সাগৰিকাৰ টেবুলত আৰি থোৱা সীমান্ত
গায়নৰ ফটোখনৰ লগত এওঁৰ মিল নোহোৱা যেন লাগিল। এওঁ
জাভৰজনো হ'ব পাৰে। নাই সাগৰিকাহিতো কৈছিল ককায়েক ইয়াত
নাথাকে। ঠাণ্ডাৰ টোপোলাটো হাতত লৈ খুৰীৰ কোঠালৈ আগবাঢ়িলো।
ফোনটো অলপ গধুৰ লাগিল। ফোনটো আকৌ বাজি উঠিল, সাগৰেই
কৰিছে। ‘হেল্লো’—

“দাদা, মাৰ কেনে?”

“ঠিকে আছে সাগৰ, চিন্তাৰ কাৰণ নাই।”

“গায়নে খবৰ লব আহিছিলনে?”

“ব্যস্ত আছে চাগৈ, কালিলৈ আহিব পাৰে। হ'ব দিয়া মইতো সৰু
ল'ৰা নহয়।”

গায়ন মেডিকেলজৰ আগেৰে পাৰহৈ যাবলৈ মই টান পাব হ'লো।
বিজন গায়নক ফোন কৰাৰ ফলত যিখন দীঘল হাত পালে তেতিয়া চাহ
ভাতৰ কথা বাদ তামোল-চিগাৰেটোপো খাবচ কৰিব লগা হ'ল। মেডিকেলত
ইমান খবচ বহন কৰাটো বেমাৰিনেৰে আজি খুৰীহঁতৰ মামা আহিছিল
বন্ধু এজনৰ লগত। তেওঁৰ পৰাও চক্ৰই দিন নিবলৈ নাপাহৰিলে। তেজ
পৰীক্ষাৰ বাদে আৰু হেলগেকামত তেওঁ মোক সহায় কৰা নাই।
সাগৰেও প্ৰেমত পৰিবলৈ ল'ৰা নাপালে পালে অন্তহীন সীমাৰ সাগৰ,
বয়াৰ সাগৰ সীমান্তক। মই ভাতৰ অৰ্ডাৰ দি বহি থাকোতেই সীমান্তই
মুখ মচি মচি হোটেলৰ পৰা বাহিৰ হ'ল। হাতত তেওঁৰ কোনোবা এখনি
কোমাল হিয়াৰ সূতাৰে বোৱা সপোনৰ কমাল। কমালখন সাগৰিকাই
বহিছিল যোৱা বছৰ বাৰ্ষিকখনত মোকো এখন দিছিল। চক্ৰই মোৰ ফালে
দুই-এবাৰ কেবাহিকৈ চাই গোটেই হোটেলখনতে পায়চাৰি কৰি আছে
যদিও মোৰ মাতিবৰ মন নগ'ল।

গায়নে মোক মাতিব নুখুজিলেও মই সদায়ে তাৰ ফাৰ্মাচীৰ পৰা
ঠাণ্ডা ল'লো। কেতিয়াবা দুই এটা কথা সোধো। তেওঁ উত্তৰবোৰ এটা
শব্দত প্ৰকাশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।

খুৰীৰ টাইফয়েড হৈছে, সেয়ে সুস্থ হৈ উঠিলেও আমি যাব পৰা
নাই, মাজে মাজে ছৰ উঠিয়ে আছে। আজি চাৰিদিনে মাহী ভাগৰি
পৰিছে, গতিকে সাগৰিকাকে আহিবলৈ মাতি পঠালো। সাগৰ আহিয়ে
বাৰে বাৰে মোক “ফাৰ্মাচী কোনফালে” সুবিলে যদিও মই আছে সিটো
ফালে অলপ যাব লাগে ইত্যাদি কৈ ফালৰি কাটি থাকিলো। সাগৰৰ
মুখখন গভীৰ যন্ত্ৰণাৰে ভৰি পৰিছে। বাৰে বাৰে মোবাইলত কাবোবাৰ
নম্বৰ বিং কৰিছে। সুস্থ মাকক চকু দিয়া ছোৱালীজনীৰ বেমাৰী মাকক
চাবলৈ শুশ্ৰূষা কৰিবলৈ আজৰি নোপোৱা হৈছে। কোনো এজনে সাগৰৰ
মুখখন, চকুজুৰি চালে বুজিব পাৰিব সপোন ভগাৰ যন্ত্ৰণা কিমান? যিজন
মানুহে তাইক মানবতাৰ সংজ্ঞা লিখিবলৈ শিকাইছিল, তেওঁৰে এতিয়া
হৈ পৰিল কামাতুৰ। মই লাহে লাহে হোটেলৰ পিনে ওলাই আহিলো।
চাহ-পানী খাই তামোলখন চোৰাওঁতে এটি চিনাকি কণ্ঠস্বৰ কাণত পৰিল,
মই মুখৰ ভিতৰত তামোলৰ টুকুৰা ব'তে আছে ত'তে বাৰি অনুকৰণ
কৰিলো মাতটো। হয় সাগৰে গায়ন মেডিকেলজৰ ল'ৰাটোক সীমান্তৰ
কথা সুধিছে। ভাগ্য ভাল সীমান্ত ফাৰ্মাচীত নাছিল।

মাহী আৰু সাগৰৰ শুশ্ৰূষাত খুৰী লাহে লাহে সুস্থ হ'ল। ডাক্তৰে আমাক
যাবলৈ অনুমতি দিলে। মাহীক কনি-কাপোৰবোৰ বান্ধিবলৈ দি মই বিলিজ
লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলো। মাকতী এখনো ঠিক কৰিলো। জি.এম.চিত লগ
পোৱা প্ৰতিজন ব্যক্তি ইমানে আপোন হৈ পৰিছিল যে আমাৰুনি পালে বেয়া
লাগিব কেতিয়াবা লগ পাম, মোৰ নম্বৰটো লৈ যাকৈ ইত্যাদি আৰু বিদায়
সন্মুখ জনালে। আমি গৈবো সন্মুখত কালি-টোপোলাবোৰ বৰাই মাকতী
অহালৈ অপেক্ষা কৰিলো। পানু দোকানীজনৰ লগতো এটি মধুৰ সম্পৰ্ক
গঢ়ি উঠিছিল, তাক মাত লগাও বুলি মই দোকানখনৰ ওচৰলৈ গ'লো।
তামোলখন মুখত ভৰাই মাহীহঁতে খাবনে সোধো বুলি চাওঁতে দেখিলো
সাগৰ মাহীহঁতৰ প্ৰসন্ন নাই। মই গায়ন মেডিকেলজলৈ খোজ ল'লো। সাগৰ
বৈ আছে সীমান্তৰ চকুত চকু থৈ। হয়তো সঁহাৰি পোৱাৰ আশাত, হয়তো
সপোন ভগা যন্ত্ৰণাত নতুবা তাৰ প্ৰতি জন্মা বিশ্বাসঘাতকতাৰ ঘৃণাত। তাইৰ
চকুলা পৰি আইনাখন জিলিকিল। আইনাৰ তলৰ ফালে আঠাৰে লগোৱা
কাগজটুকুৰাত সাগৰৰ হাতৰ আখৰ “বিমানে বিলাই দিবা সিমানে মহান হ'বা
তাৰ নাম সঁচা মানবতা।” দেখা পালো। মোৰ মোবাইলটো বাজি উঠিল।
মোবাইলৰ স্ক্ৰীনত দেখা গ'ল ‘Aaji Rakshaabandhan’। সাগৰ
এডোখৰ ঠাইতে বৈ আছিল বিজয়া দশমীৰ দুৰ্গাদেবীৰ দৰে। মই ফাৰ্মাচীৰ
ল'ৰাটোক ভূপন দাৰ বাণীটো মোৰ হাতত দিব ক'লো। সিও মোৰ কথা
আখৰে আখৰে পালন কৰিছিল। মই বাণীটো সাগৰৰ হাতত দি ক'লো —
“হেই... বাণী নাবান্ধা আজি?”

সাগৰে ইমান সময়ে অনুভৱ কৰিছিল একে সপোন দেখা দুখন
হিয়াৰ দুবন্ধ। মোৰ কথাত উচপ খাই বাণীটো মোৰ হাতত বান্ধিব
লওঁতে দুয়োৰে দেখিলো হাইভাৰজনে আমাক মাতিছে। মুখত একামোৰ
হাঁহি লৈ প্ৰচণ্ড জোৰেৰে চিঞৰিলো — ক'ত বাবা.....? গাড়ী
ৰে.....ভী!!!

(লেখক : উম্মা দ্বিতীয় বৰ)

অপ্রাপ্তিৰ সন্ধিক্ষণত

নীলাক্ষী দাস

জোনাকৰ পোহৰে আলোকিত নিশাৰ আকাশ। বিৰিকীৰে একান্ত মনে বাহিৰত ফুলি থকা কুম্ভূড়া ফুলবোৰলৈ চাই আছিল বিপাক্ষী চৌধুৰী। কৰ্কশভাৱে বাজি উঠা কলিংবেলৰ শব্দত ঘূৰি আহিল তাই বাস্তৱলৈ। আয়াজনীয়ে গৈ দুবাৰখন খুলি দি বাহিৰেটেকি কুম্ভূড়া কাবোবাৰ লগত কথা পাতি ভিতৰলৈ আহি বিপাক্ষীক ক'লে, তাইক বিচাৰি এজনী ছোৱালী বাহিৰত বৈ আছে।

ঃ তুমিয়েই চোৱাচোন কি লাগে। আচলতে এইখিনি সময়ত কাকো লগ পাব বিচৰা নাই।— ক'লে বিপাক্ষীয়ে

ঃ ব'হুদৈউ, তেওঁ অফিচিয়েল কামত অহা নাই, আপোনাৰ লগত হেনো ব্যক্তিগত কাম আছে।

ঃ ঠিক আছে, আহিবলৈ দিয়া।

নিজৰ কোঠাৰ হেলনীয়া চকীত আবামকৈ বহি ভাবিব ধৰিলে বহুদিন তাইক লগ পাবলৈ ব্যক্তিগতভাৱে কোনো অহা নাই ? কোন আহিছে বাক।

ঃ মে আহি কাম ইন ?

মূৰ দাঙি সম্মুখৰ দুবাৰখনৰ ফালে চালে বিপাক্ষীয়ে। ফেডেড ব্ৰাউন কালাবৰ জীন্স পেণ্টৰ ওপৰত তেজ বগা শ্ৰীভলেছ টি-চাৰ্ট পিন্ধা শিশুসুলভ ছোৱালী এজনী থিয় হৈ আছে দুবাৰমুখত। ছোৱালীজনীৰ চকু আৰু ওঠত লাগি আছে মৃদু হাঁহি।

ঃ 'ইয়েছ, প্লীজ কাম ইন'— বিপাক্ষীয়ে ক'লে।

ছোৱালীজনী সোমাই অহাত তাইক বহিবলৈ ক'লে।

আজি তোমাৰ
একমাত্ৰ অনুভৱ
ছোৱালী বীজি
ওচৰলৈ
জীৱনত বিচাৰি
কৰিছো সেই
হয়তো চলিব
তোমাৰ জীৱন
সময় বীজি

ঃ আশুৰী মোক চিনি পোৱা নাই নহয়, মোৰ নাম বিপাক্ষী পক্ষী আহিছে। বিপাক্ষীৰ দৃষ্টিত আশ্চৰ্য্য — ডেৰালু

চিনাকি মানুহ নাই। মনত প্ৰশ্ন— মোৰ লগত কি কাম

ঃ মই অনুলেখ চলিহাৰ ছোৱালী।— ছোৱালীজনী

ঃ 'অ-নু-লে-খ!'— নামটো অস্পষ্টকৈ উচ্চাৰণ কৰি
মুহূৰ্ততে মানস-পটত ভূমুকি মাৰিছে ধূসৰ হৈ পৰা
চিনাকি মুখে।

ঃ হয় আণ্টী, আপোনালোকৰ অনুলেখৰেই ছোৱালী
বিপাক্ষীয়ে স্বাভাৱিক হ'বলৈ চেষ্টা কৰি তাইক

পূৰ্বা কথা পাতিম বুলি ক'লে। নিশাৰ সাজ খোৱা
এটা কোঠাত শুবলৈ কৈ তাই নিজৰ কোঠালৈ আহি

শীতৰ উমলগা এটা নিশা। কুঁৱলীবিধৌত নিশা
নাছিল। সকলো শুই নিঃপালি দিছে। কিন্তু সাৰে

বীচিতাৰ ৰূপত অহা অতীতৰ সুৰে তাইৰ চকুৰ ঘূৰ্ণ
মন উৰি গৈছিল অতীতৰ সেই দিনবোৰলৈ—

শ্বিলঙৰ মাউণ্ট কলেজলৈ পঢ়িবলৈ গৈছিল
একেদিনাই একেই ক্লাছৰে ল'ৰা এটাও আহিছিল —

এদিন চিনাকি সূত্ৰৰ পাচত ক্ৰমাৎ সিহঁতৰ মাজত আৰম্ভ
স্বৰূপ, সমীপ, সাহিন, আৰ্য, পান্নিতা, উত্থা, নীতি

বিপাক্ষী আটাইবোৰে লগ হৈ কলেজীয়া দিনবোৰ উপ
কিন্তু... অনুলেখ আৰু বিপাক্ষীৰ অভিমানী আৰু

দুয়োটাৰে সম্পৰ্কত ঘূৰে
কিৰিলে আৰম্ভ কৰিছিল। হাঁহি,
কৌতুক, আনন্দতকৈ সিহঁত
কুটন মজত ঠাট্টা-বিদ্রুপ, নিন্দা,
অভিযোগহে বেছি আছিল। যাৰ
অস্বাভাৱ হ'য়তো দুয়োজনে
জীৱনত ভোগ কৰিছিল।

কলেজ শেষ হোৱাৰ
অপদিনা আবেলি কৃষ্ণচূড়াৰ
তলে তলে ফুৰিবলৈ সিহঁত
ভলাই গৈছিল। সিহঁতৰ লগত
বিপাক্ষীয়ে যাবলৈ ওলোৱাত
তাইক অলপ ঠাট্টা কৰিবলৈ
অনুলেখে ক'লে, 'তুমি যে
ছেৱালী মানুহ, এনেকৈ ল'ৰাৰ
লগত আহিলে কোনে বা কি
কৰা!'

ঃ চূপ ৰে। ই আহিল
অলিবান হৈ ছেৱালীৰ ওপৰত
নিবেদ্যজ্ঞা জাৰি কৰি কথা
শুনাবলৈ।— অনুলেখৰ কথা বন্ধ কৰি মুখ চলালে বিপাক্ষীয়ে।

ঃ আচলতে ল'ৰা নহ'লে ছেৱালীৰ কোনো অস্তিত্বই নাথাকে।
ছেৱালীবোৰ কোনো কামৰ মানুহ নহয়— অনুলেখে বিপাক্ষীক
জ্ঞাবলৈ ক'লে।

ঃ হয়নে? বাক কচোন, ছেৱালী নহ'লে তহঁতবোৰৰ অস্তিত্ব ক'ত?
অচলতে তহঁত ল'ৰাবোৰেহে বেছি দুৰ্ভগীয়া। আমাৰ দয়াল ওপৰত
চলিব লাগে তহঁত।

ঃ হাঁ হাঁ, লৰা-ছেৱালীৰ দয়াল ওপৰত চলে— আটাইবোৰে সিৰগিৰাই
হাঁহি দিলে।

ঃ নহয় কি? আজি তুহিনক চান। ছেৱালীয়ে প্ৰতাপনা কৰাৰ পাছত
পাগলৰ নিচিনা হৈছিল। কমনে চুইচাইড কৰিলে। অথচ কিম্বা ছেৱালী
আছে! তহঁতে নজনাকৈয়ে ছেৱালীয়ে কিমান ডাঙৰ আত্মতঃসম্বন্ধীয়া
ল'ৰাতকৈ কিমান সহজে স্বীকাৰ কৰি ল'ব পাৰে। নিৰাপত্তা বিধিৰ বাহিৰে
এগৰাকী নাৰী পুৰুষ নহ'লেও চলি যাব পাৰে। কিন্তু তহঁতবোৰ? নাৰীৰ
হৃদয়ৰ গভীৰতাক নোচোৱাকৈ জীৱনৰি থাকিব পাৰনে? কিয়!

বিপাক্ষীৰ কথাত মনে মনে ৰ'ল সকলো। লগৰবোৰে বুজি নাপায়
সিহঁতৰ আত্মতঃস্বৰ্গ অন্তৰ্দৰোৰৰ ঝংকাৰ, বাহ্যিক ৰূপত ইমান কঠোৰ
হৈ পৰে কিয়? এনেকুৱা সৰু সৰু কথাৰ কাজিয়াৰ বাবেই দুয়োজনে
বেছি জেদী আৰু অভিমানী হৈ পৰি মনৰ অন্তৰ্ভৰণত থকা তীব্ৰ
ভালপোৱাকো ব্যক্ত কৰিব নোৱাৰে। নিজৰ নিজৰ জেদৰ বাবেই
কেতিয়াও দুয়ো ইটোৱে- সিটোৰ আপোন হ'ব নোৱাৰিলে। শেষৰ
কেতিয়া লগ পাইছিলো অনুলেখক? প্ৰশ্নটোৱে আঘাত কৰিছে বিপাক্ষীৰ
হৃদয়ত।

কলেজ শেষ হোৱাৰ দহবছৰ মান পাচত কলিকতাত হোৱা এখন
আলোচনা-চক্ৰত হঠাৎ এদিন বিপাক্ষীয়ে অনুলেখক লগ পালে। এক

মুহূৰ্তৰ বাবে তাই আচৰিত হ'ল, পাচত
আনন্দতে মিচিকিয়াই হাঁহিলে। কিন্তু
তাইৰ হাঁহি নিমিষতে মাৰ গ'ল যেতিয়া
তাই দেখিলে এজনী বিবাহিতা
তিবোতাই অনুলেখৰ হাতত হাত ধৰি
আছে। উত্তেজিত মনক শান্ত কৰি
বিপাক্ষীয়ে সজল চকুৰে অনুলেখৰ
চকুলৈ চালে। সি অশ্ৰুজত হ'ল আৰু
কেইমাহমান আগেয়ে হৈ যোৱা তাৰ
বিয়াৰ কথা ক'লে। তাইক নিমন্ত্ৰণ
কৰিলে নোৱাৰা বাবে খেদ প্ৰকাশ
কৰিলে যদিও বিপাক্ষীয়ে অনুলেখৰ
চকুত প্ৰতিফলিত হোৱা বেদনা ধ্বনি
অনুভৱ কৰিছিল। সিহঁতক শুভেচ্ছা
জনাই তাই গুচি আহিল। ঘৰলৈ আহি
তাই বহুসময় কান্দিছিল আৰু শেষত
সিদ্ধান্ত লৈছিল — চিৰদিনৰ বাবে
অনুলেখ চলিহাক বিদায় জনাবলৈ...
কিন্তু পাৰি জানো কাৰোবাক বিদায়
জনাব? — বুকুত খোদিত আছে

সঠিক ঠিকনা, অতবছৰ এবাবো এক মুহূৰ্তৰ বাবেও পাহৰিব নোৱাৰা
অনুলেখ যেন আজি তাৰ ৰূপত সোঁ-শৰীৰে উপস্থিত হৈছে বীচিতা
বিপাক্ষীৰ সন্মুখত।

ঃ আন্টী, আন্ধাৰ কোঠাটোত মনে মনে ৰহি মোৰ পাপাৰ কথা
ভাবিছে নহয়? — বিপাক্ষীক বীচিতাই সুধিলে।

বীচিতাৰ মাতত বিপাক্ষী বাস্তৱলৈ ঘূৰি আহিল। তাই পুৰা হোৱাৰ
উমান পোৱা নাছিল। বীচিতাই এখন চিঠি বিপাক্ষীৰ হাতত দি ক'লে—
'এই চিঠিখন পাপাই আপোনাক দিব দিছে। মই এইখন দিবলৈয়ে আপোনাৰ
তালৈ আহিছিলো।'

বিপাক্ষীয়ে এবাৰ তাইলৈ চাই চিঠিখন পঢ়িবলৈ ল'লে — "বিপাক্ষী,
মোৰ মনত থকা মতে, আজিলৈকে তোমাক অনুৰোধ কৰা নাই, দাবী
কৰিছোঁ আৰু সেয়া মোৰ অধিকাৰ বুলিয়ে ভাবি আহিছোঁ। আজি তোমাৰ
ওচৰত মোৰ একমাত্ৰ অনুৰোধ — মোৰ ছেৱালী বীচিতাক তোমাৰ
ওচৰলৈ পঠিয়াইছোঁ। জীৱনত যিখিনি উপাৰ্জন কৰিছোঁ সেইখিনিৰে
তাই হয়তো চলিব পাৰিব, তুমি, তোমাৰ জীৱনৰ বাকীচোৱা সময় বীচিতাৰ
লগত কটাবানে?"—

বিপাক্ষীয়ে আচৰিত হৈ বীচিতাক সুধিলে, কি হ'ল, কিয় তোমাৰ
পাপাই তেনেকৈ কৈছে।

ঃ কিয়নো মোৰ পাপাই অস্বহীন টোপনিৰ প্ৰস্ৰুতি চলাইছে। কিছুদিন
আগতে হোৱা এটা কাৰ এন্ড্ৰিডেণ্টত তেওঁ মূৰত বহুত আঘাত পাইছিল।
ডাক্তৰে তেওঁক সুস্থ কৰিব পৰা নাযাব বুলি জনাই দিছে। চিকিৎসালয়ত
থকা দিনকেইটাৰ পাপাই মোক আপোনাৰ কথা কৈছিল। তেওঁ জীৱনত
অকল আপোনাকে ভাল পাইছিল আৰু তেওঁ জানিছিল আপুনিও তেওঁক
ভালপোৱাতো। কিন্তু আপোনালোক দুয়োজনৰ জেদ আৰু অভিমানে
স্বাৰ্থপৰ কৰি তুলিছিল। মোৰ সাত বছৰ বয়সতে মই পাপাক এৰি গুচি

গৈছিল। মা-পাপাৰ মাজত অনবৰতে আছিল আপোনাৰ অস্তিত্ব। মৰ ভাষাত — অনুলেখ চলিহা ইমোছনেল ফুল ৰ বাহিৰে আন একো নহয়। পাপাই জানিছিল তেওঁৰ অবিহনে মই অকলে থাকিব নোৱাৰিম। সেয়ে তেওঁ মোক আপোনাৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিছে।

ঃ স্বাৰ্থপৰ, ভীষণ স্বাৰ্থপৰ আছিল অনুলেখ। কিয় নুবুজিলে অনুলেখে অধিকাৰৰো যে এটা সীমা থাকে।— বিপাক্ষীৰ চকু পানীৰে উপচি পৰিল।

তাইৰ চকুপানী দেখি বীচিতাৰ চকুও সেমেকি উঠিল। আশাভবা চাবনিৰে বিপাক্ষীক সুধিলে,

ঃ কওঁক আশ্ৰী, মোৰ পাপাৰ একমাত্ৰ অনুবোধটো আপুনি ৰাখিবনে? বিপাক্ষীয়ে নীৰৱে বহি ৰ'ল।

ঃ মই আবেলি যামগৈ। আপুনি কথাটো ভাবি চাব। বীচিতাই কোঠাটোৰ পৰা ওলাই আহিল। সপোন সপোন দুচকুৰে বহু সময় অকলশৰে বহি ৰ'ল বিপাক্ষীয়ে।

মানুহৰ মনবোৰৰ বৈচিত্ৰ্যৰ বাবেই মানুহে সহজে সুখী হ'ব নোৱাৰে। অনেক প্ৰাপ্তিৰ পিছতো বৈ যোৱা অপ্ৰাপ্তিৰ হাহাকাৰেই চাগে মানুহৰ জীৱন। কোনো মানুহেই বুকুৰ সঁচা অনুভৱবোৰ দলিয়াই দি জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। অনুলেখ সুখী নাছিল, বিপাক্ষীও সুখী নহয়। আক বীচিতা? হয়তো মৰমৰ অভাৱে তাইকো অসুখী কৰি পেলাইছে। জীৱনত কেতিয়াও কোনো সঠিক সিদ্ধান্ত ল'ব নোৱাৰা বিপাক্ষীয়ে বুকুৰ মাজত এক শীতল শ্ৰোত অনুভৱ কৰিলে। তাইৰ শৰীৰলৈ জড়তা নামি আহিল।

কিন্তু... আজি তাই আক ভুল নকৰে। হেৰাই পৰিপূৰ্ণ জীৱনত পোৱা একাজলি জোনাক। মনটোৰ পৰা ওলাই আহিল।

দিনটোৰ সকলো কাৰ্য সমাধা কৰোতে বেলি হৈ পৰা দুচকুৰ আকুলতাবে বীচিতা যাবলৈ ওলাই হাতত ধৰি বেলকনিলৈ লৈ গ'ল। বাহিৰত তেজি অস্তগামী সূৰ্যৰ কিৰণত নীড়মুখী চৰাইবোৰে তাইক মৰমেৰে আকোঁৱালি লৈ সুধিলে, বীচ বাকীচোৱা সময় তুমি মোৰ সতে কটাৱানে? অমেলি বীচিতাই বিপাক্ষীলৈ চাই, তাইক জেনেৰে

সম্ভাষ্টিৰ লহৰ এটিয়ে বিপাক্ষীৰ বিস্ত জীৱন কৰি পেলালে। তাই সশ্বুখলৈ চাই পঠিয়ালে — চৌপাশে পৰি সুবাস বিলোৱাৰ দৰে, আজি তাই প্ৰাপ্তিৰ সুগন্ধি শিপাৰে পৰিপূৰ্ণ।

কিবা হেৰুওৱাতো
এটা আমেজ আছে,
বিনিময়ত পাওঁ যদি।
এজাক জোনাকৰ টো অথবা
এবুকু মিঠা সপোন।

B.H.B. College, Sarupeta

অভাৱ

মানসী শৰ্মা

মহাবিশ্ব মানুহৰ পৃথিৱীখনত বহু সৰু সৰু ঘটনা-পৰিঘটনাই প্ৰভুত আৰু
জ্ঞান বিস্তাৰ কৰে। ধন-ঐশ্বৰ্য, বিলাসিতা এইবোৰকটকৈ আৰোগ-অনুভূতি,
আত্মসন্মান আদিয়ে বেছি গুৰুত আৰোপ কৰে।

বমেন আৰু মীনাৰ দুজনীয়া সংসাৰখনো তেনেদৰেই চলিছে। সীমিত
জ্ঞানৰ বিপৰীতে ব্যাপক খৰচ। তাৰ মাজেদি প্ৰয়োজনীয় নিশা চালি-কাৰি
মহাটোৰ ফল হিচাপ বমেনে উলিয়ায়। সেইমতে বমেনে জমা দিয়া
পুথিবীখনৰ সংসাৰখন সুকলমে চলাই নিবলৈ মীনাই ব্যৱস্থাকল্পিত চেষ্টা
কৰে।

অজিকলি মীনা পইচা-পাতিৰ ক্ষেত্ৰত খুব সাৱধান। অৰবত এপইচাও
কৰা নকৰে। কাৰণ বমেনৰ কষ্টৰ পইচা। বমেনৰ কষ্টৰ মৰ্যাদা ৰখিবলৈ
জখনি চখ মীনাই বাদ দিছে। মাহেকত দুবাৰকৈ বিউটী পাৰ্চিবলৈ যোৱা,
সুৰাইক চুলি হেনা কৰা, লেটেষ্ট মডেলৰ
কাপেৰ কিনা, লগাবোৰৰ লগত চিনেমা
জোৱা, বেস্তোৰাত সোচা-চান্দাৰ খোৰা
ইত্যদি বিভিন্ন চখ বিদৰে বাদ দিব পাৰিছে
— তাৰিলে মীনাৰ আচৰিত লাগে।
হয়তো ইয়াৰ প্ৰথম আৰু প্ৰধান কাৰণ
বমেনৰ প্ৰতি থকা অকুঠ শ্ৰদ্ধা আৰু
অগাধ ভালপোৱা। ঘৰৰ মানুহখিনিৰ
অপত্তি আৰু অসম্পত্তিৰ মাজেৰে মীনাৰ
বমেনৰ লগত বিয়া হৈ গ'ল। তেনেদৰে
আৰম্ভ হ'ল বমেন আৰু মীনাৰ সংসাৰ।
প্ৰাইভেট স্কুলৰ চাকৰিটোৰ লগতে সি
কেইবাটাও টিউচন গোটাই লৈছে।
কিন্তো হাড়ভগা কষ্ট কৰি ল'বোজান হৈ
পৰা বমেনক সংসাৰৰ সৰু-সুৰা
সমস্যাৰে অৰাগত নকৰায় মীনাই।
পৰাখিনি তাই নিজেই সমাধান কৰিবলৈ
চেষ্টা কৰে। যেনে — গেছ চিলিণ্ডাৰ
শেষ হোৱা, মিঠামেল-হালধিৰ বটল উদং
হোৱা ইত্যাদি কথাবোৰ পৰাপক্ষত
বমেনক নজনায়ে। ওচৰৰে বাকীৰ
সোকানখনৰ পৰা যি লাগে লৈ আহে।
কিন্তু তেনেদৰে শেষ হোৱা চিলিণ্ডাৰটোও

ওচৰৰে প্ৰশান্ত হ'বুৱাই অনাই লয়। নহ'লে নিজেই এজেপীলৈ গৈ বিজ্ঞাৰে
লৈ আহে। মুঠতে বমেনক এইবোৰ কথা ক'ব নোৱাৰি। তাৰ এইবোৰ চিন্তা
কৰিবলৈ আহৰিও নাই, পৈৰ্যোও নাই। তাৰ মন মেজাজ এনেয়ো অলপ
গৰমবিধৰ। কেতিয়া চিঞল-খাঞ্চৰ আৰম্ভ কৰি দিয়ে ধৰিবই নোৱাৰি।
বেচেৰালৈ বেয়াও লাগে। বহু সপোন বুকুত বাহিৰি পঢ়া-শুনা কৰিছিল। ভাল
বিজ্ঞাপ্তো কৰিছিল। কিন্তু মাক-দেউতাক নোহোৱা ল'ৰাটোৰ সংস্থাপনত
ককায়েক-বৌৱেকে মূৰ পোলোক দিলে। চাকৰি এটাৰ সন্ধানত চাৰিওফালে
ইন্টাৰভিউ দি দি পাগলৰ দৰে হ'ল সি। সেই সময়ত তাৰ আশে পাশে ছাঁৰ
দৰে মীনা আছিল বাবেই হতাশাৰ মাজতো, ব্যৰ্থতাৰ মাজতো সি আশাবাদী
আছিল। বুকুত আশ্বাস কঢ়িয়াইছিল — এৰা! আহিব। ভাল দিন আহিব।
অবস্থা পন্ন ককায়েক-বৌৱেকৰ সংসাৰত মীনা গৈ সোমোৱাৰে পৰা ফুট-
খাট আৰম্ভ হ'ল। অনবৰত বৌৱেকৰ ঘটা মাতে বমেনৰ উপাৰ্জনক কেন্দ্ৰ
কৰি শুনোৱা কথাবোৰে মীনাক ভাৰক্ৰান্ত কৰি তুলিলে। মাক-দেউতাকৰ
আলাসৰ লাড়ু মীনাৰ মূৰৰ ওপৰত ঘৰখনৰ সমস্ত কাম-কাজৰ বোজা পৰিল।
বাইজনীয়েও কামৰ পৰা অব্যাহতি পালে। কথাবোৰ মীনাই বমেনৰ পৰা
লুকুৱাইছিল, কিন্তু বমেনে ধৰা পেলালে। এদিন ধুই থকা এদ'ম কাপোৰৰ
মাজৰ পৰা মীনাক চোঁচৰাই লৈ আহিল আৰু একেকোৰে তিনিটা কোঠাৰ
ভাড়াঘৰটোত সুমুৱালেহি। ঘৰখনৰ অজ্ঞাত সম্পত্তিৰ ওপৰত বমেনৰ
অধিকাৰো সমান যদিও সম্পত্তি বিচাৰি সি আজিলৈ এবাৰো ককায়েকৰ
ওচৰত হাত পতা নাই।

চলিবলৈ যথেষ্ট অসুবিধাৰ সম্মুখীন হ'লেও মুক্ত হৃদয়েৰে স্বাধীনতা
উপভোগ কৰি মীনাই উশাহ ল'ব পৰা হৈছে। বমেনৰ ভালপোৱাৰ বড়োৰে
সংসাৰখন ভৰাই তুলিবলৈ যত্ন কৰিছে।

পূৰাৰ পৰা বহিৰলৈ বমেনৰ আহৰি
নাই। টিউচন কেৱল টিউচন। কষ্ট হৈছে
কিন্তু উপায় নাই। টিউচনৰ টককেইটাই
যথেষ্ট সকাহ দিছে। বহুখিনি ইচ্ছা আৰু
প্ৰয়োজন লাহে লাহে পূৰণ হ'বলৈ ধৰিছে।
বমেনক অত্যধিক কষ্টৰ পৰা ৰেহাই দিবলৈ
মীনায়ে চাকৰি কৰিব খুজিছিল। বিজলি
পাতি ভাল। অইন নহ'লেও প্ৰাইভেট স্কুল
আদিতো চাকৰি এটা পোৱা যাব। লগতে
চৰকাৰী চাকৰিৰ বাবেও এপ্লাই কৰিব,
ইন্টাৰভিউ দিব। কিজানিবা ভাগ্যৰ দুৱাৰ
খোল খাই য়ায়েই! কিন্তু বমেন সন্মত
নহয়। মীনাৰ দুখো লাগে। ৰাজো উঠে।
কেৱল সংসাৰ চম্ভালিবলৈ তাই ইমান কষ্ট
কৰি পঢ়িলেনে? টোপনি ক্ষতি কৰি কৰি
'হু য়ে ডব ধিয়ৰি' এনেয়ে মুখস্থ
কৰিলেনে? কিন্তু বমেনৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে
যাবলৈ মন নাযায়। বমেনক মীনাই বৰ
ভাল পায়। তাৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে গৈ দুখ
দিবলৈ বাঞ্ছা নকৰে তাই। বেচেৰাই বহু
কষ্ট পালে জীৱনত। বহু দুখ পালে। সৰুতে
মাক ঢুকাল। ডিগ্ৰী কমপ্লিট হোৱাৰ পিছত
দেউতাক ঢুকাল। যিজনী ছোৱালীক সি

নিজতকৈ বেছি ভাল পাইছিল তাই এ.চি.এছ., অফিচাৰ এজনলৈ বিয়া হৈ
গুচি গ'ল। মীনা বমেনৰ জীৱনলৈ বন্ধু হৈ আহিছিল। প্রতিটো কথাই সি
তাইৰ ওচৰত উজাৰি দিছিল। ভাল-বেয়া, দেশ-ভাৰতী একো মূলুকুৱাই কনফেচ্
কৰিছিল তাইৰ ওচৰত। মীনা মুগ্ধ হৈছিল। নিজৰ বিষয়ে কোনো ইমান লুক-
চাক নকৰাকৈ প্ৰকাশ কৰি দিব পাৰে। প্ৰায়ভাগ মানুহে কেৱল ভাল ইম্প্ৰেছন
গঢ়িবলৈ চেষ্টা কৰে। আত্মপ্ৰদৰ্শনৰ প্ৰচেষ্টাত অহৰহ ব্যস্ত থাকে। হাজাৰটা
মিছ কথাৰে আনৰ মন জয় কৰাৰ চেষ্টা কৰে। সঁচা ক'বলৈ মানুহক সাহস
আৰু সততা লাগে। সেইখিনি বমেনৰ মাজত আছে। প্ৰতিগৰাকী নাৰীয়ে
বোধহয় নিজৰ মানুহজনৰ মাজত সেইখিনি সাহস আৰু সততা বিচাৰে।
সেয়ে মীনা সুখী। অভাব-অভিযোগৰ মাজতো মানসিকভাৱে মীনা খুব
সুখী।

কিন্তু সকলোতকৈ ডাঙৰ কথাটো হ'ল মধ্যবিত্ত মানুহবিলাকৰ সুখৰ
সংসাৰত সৰু-সুৰা সমস্যা একোটাই টেনেছাৰ বিৰাট পাহাৰ একোখন বগবাই
দিয়ে। মীনাৰ সংসাৰত আজিও তেনে এক সমস্যাই দেখা দিছে। সচৰাচৰ
স্কুলৰ বন্ধুৰ দিনত মীনা বমেন দুয়ো এপাক বজাৰলৈ ওলাই যায়। প্ৰাইভেট
স্কুলৰ বন্ধুবোৰ এনেয়েও কম। সেয়ে ৰবিবাৰৰ বাহিৰে অন্য বন্ধুৰ পালে
দুয়ো পুৰামাত্ৰাই উপভোগ কৰে দিনটো। আজিও স্কুল বন্ধুৰ বজাৰলৈ
যোৱাৰ প্ৰ'গ্ৰাম বনাই আবেলিৰ টিউছনটো দুপৰীয়াতে কৰি ল'লে বমেনে।
মীনাৰ হাততো বজাৰৰ পৰা আনিবলগীয়া বস্তুৰ লিষ্ট এখন ইতিমধ্যে জমা
হৈছে। তাতে কালি বমেনে স্কুলৰ দৰমহাকেইটাও পাইছে। গতিকে সাত-
পাঁচ মিলি দুয়ো আনন্দমনেৰে বজাৰলৈ গ'ল। বজাৰত ঘূৰি পাকি ইটো
সিটো কিনি থাকোঁতে সময় কেনেকৈ পাৰ হ'ল গমেই নাপালে। মীনাৰ
শাড়ী এখনৰ লগত বং মিলা ব্লাউজ এটা বিচাৰোঁতেও বহু সময় হ'ল।
দৰকাৰী বস্তুবোৰ কিনা হোৱাৰ পাচত বমেনে ৰেস্তোৰাৰ সোমাব খোজোঁতে
মীনাই বাধা দিলে। তাতকৈ কিবা-কিবি খোৱাৰলৈ গৈ চেন চাহকাপ কৰি
ঘৰতে আৰামত খাব পাৰি। বমেনে আপত্তি নকৰিলে আচল কথাটো বমেন
সিও বুজি পালে। 'আচল কথাটো হ'ল 'বিল'। ফাষ্টফুড ৰেস্তোৰাবোৰত মন
পছন্দৰ বস্তু দুবিধমান অৰ্ডাৰ কৰিলেই বিলে যি কপ লয় সেই কপ মীনাই তৰ
নিচিনা মানুহৰ বাবে চিন্তাৰ বিষয়। তাতে আজি বন্ধুবোৰে সবহ হ'ল। বমেনৰ
হাত চাপৈ খালি হওঁ হওঁ।

গৰম গৰম আলু চপ আৰু মিঠাই কিনি বমেনে বিয়া এখন মাতি ক'লে,
'চাহকাপ ভালদৰে কৰা। কেনী-চাহপাত নি থোৱা আছে নহয় ?

ঃ আছে।— মীনাই মূৰ দুপিয়ালে। পাউদাৰ গাখীৰৰ পেকেট এটা নি
থোৱা আছে। মিঠাই আৰু আলুৰ চপৰ সৈতে গৰম চাহকাপত শোহ দিয়াৰ
ইচ্ছা মীনাবো প্ৰবল হৈ উঠিল।

ঃ 'বৰ ভাগৰ লাগিছে। চাহকাপ খালেহে যদি ভাগৰটো কমে।'— বমেনৰ
কথাৰ শুনি মীনাৰ ঘৰটোলৈ উৰি যাওঁ উৰি যাওঁ লাগিল।

ঘৰ পাই মীনাই লাইটকেইটা জ্বলাই হাত-ভৰি ধুলে। শাড়ীখন নসলোৱাকৈ
পাকঘৰলৈ গৈ চাহ কৰাৰ দিহা কৰিলে। চচুপেনটোত চেনি আৰু পানী দি
গেছৰ ওপৰত তুলি দিবলৈ গৈ অভ্যাসবশতঃ জুইশলাটো খেপিয়ালে।
লাইটাবটো বহু দিনৰ পৰা বেয়া। সেয়ে জুইশলাৰে কাম চলায়। কিন্তু মীনা
নিৰাশ হ'ল। জুইশলাটোত দেখোন কাঠী এডালো নাই। এইবাৰহে মীনাৰ
মুৰত আকাশখন ভাঙি পৰিল। এডাল মাত্ৰ জুইশলাৰ কাঠী আছিল
সেইডালেৰে তাই দুপৰীয়া ভাত ৰান্ধিলে। জুইশলা যে আনিব লাগিব সেয়াতো
বজাৰলৈ যাবৰ সময়লৈকে মনত আছিল। কিন্তু পিছত পাহৰি গ'ল। তাই
বাক লিষ্টখনত লিখা নাছিল নেকি ? বে'ডৰুমলৈ গৈ বেগটোৰ চেইনডাল

খুলি লিষ্টখন উলিয়াই চকু ফুৰালে মীনাই।
কি হ'ব ? এতিয়া কি হ'ব ? ওচৰে-পাঁজৰে ক
য'ৰ পৰা জুইশলা এটা কিনি আনিব পাৰি।

অভাব

য'ৰ পৰা সিহঁতে বাকীকৈ মাহটোৰ বন্ধ
মীনাই আহোঁতে দেখি আহিছে। ড্ৰেচিং টেবুল
মীনাই লক্ষ্য কৰিলে। কিজানি ক'বাত কাঠী
কামত লাগিব পাৰে বুলি আগে পিছে কেইট
থৈ দিয়ে। আজি শেষ ভৰসায়ো মীনাক বিশ
ফেন অনুমান কৰিলে কিবা এটা হৈছে।

ঃ কি হ'ল ?— বমেনে মীনাক সুধিলে।
নামাতিলে। তাই অনুমান কৰিলে, কৌতুহলী
বৈ আছে। মীনাৰ ক'বলৈ ভয় লাগিল বমেন
গালি পাবিব। পাহৰা অভাৱটোৰ বাবে কাম
পৰা।

ঃ কি হৈছে নোকোৱা কিয় ? চাহ কৰা
আকৌ প্ৰশ্ন কৰিছে বমেনে।

মীনাই লাহেকৈ ক'লে, জুইশলা কাঠী।

বিবক্তি আৰু খঙত বমেন ফেন ৰঙা প
কোমল মাতেৰে ক'লে, 'বিচৰাচোন কিজানি

মীনা আকৌ পাকঘৰলৈ গ'ল। ক'ত বিচাৰি

খুলি চৌধুৰীহঁতৰ ফল পালে তাই। ঘৰত অকল

জীয়েক সকলো বিয়া কৰিলে গৈছে। মনুহজনে

বৰসেউজ বুলি মাতে। চৌধুৰীয়ে মীনাক ভিত

সংকোচে জুইশলা কাঠী দুডাল খুজিলে। চমুকৈ

সাহিত্যবসিক। তেওঁ হাঁহি হাঁহি ক'লে, বেছই

জীৱনতো এনে অভিজ্ঞতা হৈছিল হেনো। জুই

বৰ সুন্দৰ ৰচনা এখন তেওঁ লিখি থৈছে। জিলা

দিনত জুইশলা কাঠী এডাল নথকাৰ বাবে

হেপাঁহৰ ভাতসাঁজ খাব নাপালে।— চৌধুৰীয়ে

জুইশলা কাঠী তাইৰ হাতত দিলে। মীনাই কাঠী

লোৱাদি লৈ একেবাৰে পাকঘৰ পালেগৈ। 'ফুৰি

ঃ ক'ত পলা ?
বমেনেও পাকঘৰ পালেহি।
ঃ পালো আৰু ক'বাত।— ইচ্ছা কৰিয়ে

কথা বেয়া পায়। আনৰ ওচৰত সৰু হৈ যোৱা
ডাইনিং টেবুলৰ চকী এখন চোঁচৰাই
অপেক্ষাত। মাটিত পৰি থোৱা জুইশলা কাঠী
হালোতে মীনাৰ চকুত পৰিল, পাকঘৰৰ পানী
চৰিয়াটোত জুইশলাৰ বাকচটো ওপঙি আছে
হৈ গৈছে সেইটো। মীনাৰ চকু ফাটি পানী
আকাংক্ষাই আজি বাককৈয়ে বিস্ৰপ কৰি
শালিছে।
মীনাই অসহায় দুষ্টিৰে চাই ব'ল বমেনে

(লেখক : ...)

আশাৰ সপোন যেতিয়া

ভাগে

জেউতী কলিতা

পূজাৰ বিয়ালৈ আৰু মাত্ৰ এসপ্তাহ বাকী। ঘৰখনত এটা উখল-মাখল পৰিবেশৰ সৃষ্টি হৈ আছে। সৰুতে পিতৃহাৰা পূজাৰ মাক আৰু একমাত্ৰ ককায়েকজনৰ ওপৰত সকলোবোৰ দায়িত্ব পৰিছিল। সৰুৰেপৰা সহজ-সৰল পূজা কৰবতী তথা গুণবতীও আছিল। এখন সন্ত্ৰাস্ত পৰিয়ালৰ একমাত্ৰ ল'ৰা মুণালৰ লগত পূজাৰ বিয়াৰ ঠিক হৈছিল। মুণালে পূজাৰ ঘৰখনলৈ চাই কোনো ধৰণৰ দাবী জনোৱা নাছিল। গাঁওখনৰ সকলো মানুহৰ সহযোগত পূজাৰ বিয়াখন ভালদৰে পাৰ হৈ গ'ল। কপালত সেন্দূৰৰ ফোঁট লৈ আশাৰ সপোন বচি পূজাই নতুন ঘৰখনক আপোন কৰি ল'বলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তাইৰ একমাত্ৰ স্বামী আৰু শাৰুয়েকৰ সৈতে সৰু আৰু সুখী পৰিয়াল এখন পাইছিল। কিন্তু তাই সুখী হ'ব নোৱাৰিলে।

ন-কইনা চাব অহা আত্মীয় তিবোতা কিছুমানে তাইক ঘৰৰ পৰা কি দিছে সোধাত তাই কৈছিল “মই ঘৰৰ পৰা সামৰ্থ্য অনুসৰিহে আনিছো আৰু মোৰ স্বামীয়ে বেছি অলংকাৰ ভাল নাপায়।” কিন্তু এই কথাবোৰ যেন পিছলৈ তাইৰ সংসাৰৰ জুই হ'ল। লাহে লাহে আনে কোৱা কথাবোৰ তাইৰ শাৰুয়েকে কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আনকি মাকৰ প্ৰৰোচনাত পৰি মুণালেও আনৰ পত্নীৰ লগত বিজাই চাই তাইক অৱহেলাৰ দৃষ্টিৰে চাব ধৰিলে। তাই প্ৰথমতে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল যদিও তাইক কোনোও বুজিবলৈ চেষ্টা নকৰিলে। পূজাই মানসিক অন্তৰ্গত ভুগিছিল। অৱশেষত মুণালে পূজাক বিচ্ছেদৰ ডাবুকি দিছিল। পূজাৰ মূৰত আকাশী সৰগ ভাঙি পৰিছিল।

ইতিমধ্যে পূজাই জানিব পাৰিছিল যে তাই মাক হ'বলৈ ওলাইছে। কথাবাৰ ক'লে মুগালৰ কিজানি পৰিৱৰ্তন হ'ব। কিন্তু পিতৃ হ'বলৈ ওলোৱা মুগালে তেতিয়াও কোনো গুৰুত্ব দিয়া নাছিল।

অৱশেষত সেয়ে হ'ল। পূজাই যেতিয়া লাহে লাহে মানসিক শাস্তিৰ উপৰি শাৰীৰিক শাস্তি ভুগিব লগা হৈছিল তেতিয়া তাই সন্তানটিৰ কষ্ট হোৱাটো সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। আৰু মাকৰ ঘৰলৈ গৈ জীয়া জুই হিচাপে থকাৰ হেঁপাহো তাইৰ নাছিল।

এদিনাখন পূজাই টোপনিত মৰমলগা স্বামীক অকলশৰে এৰি আহুহতাৰ বাট উলিয়াই লৈছিল। মুগালৰ বাবে এৰি থৈ গৈছিল মাথোঁ তাইৰ হাতৰ আঙুলিৰ কেইটামান বহু বহু শব্দ এখন কাগজত। “মৰমৰ মুগাল, মই আহিলো। অতদিনে মোক কৰা শাস্তিৰ বাবে মই তোমাক ক্ষমা কৰি দিছো। কিন্তু মই আমাৰ হ'ব লগা সন্তানটিৰ বাবে কোনোদিনেই তোমাক ক্ষমা নকৰিম। আৰু মই ঘৰলৈ উভতি গ'লে তোমালোকৰ দৰে কোনো কাপুকুৰেই মোক বিয়া কৰোৱাৰ বাবে আগবাঢ়ি নহিব। কিন্তু মই আতৰি গ'লেও তোমাৰ কাৰণে কোনো ছোৱালীৰ অভাৱ নহ'ব। মোৰ এটা মাত্ৰ অনুৰোধ তুমি দ্বিতীয় বিবাহ কৰাৰা, কিন্তু তুমি যৌতুকৰ কাৰণে কোনো দ্বিতীয় ‘পূজা’ক শাস্তি নিদিবা। মোৰ কথাখিনি পঢ়ি তুমি যদিও অন্ততপু হোৱা মই নাজানিম। কাৰণ মই তোমাৰ পৰা বহুদূৰলৈ আতৰি আহিছো।”

পিছদিনা বাতিপুৱা মুগালে পূজাক বিছনাত পোৱা নাছিল। পাইছিল এটুকুৰা কাগজ য'ত আছিল পূজাৰ সমস্ত হৃদয়ৰ ব্যাকুল বেদনা। পূজাৰ মৃত্যুৰে যেন মুগালৰ চকু মেলা খোৱালে। মুগালে কাগজখন হাতত লৈ নীৰৱে উচুপি উঠিছিল আৰু সেই চকুপানীয়ে ধোৱাই নিছিল মুগালৰ হৃদয়ত থকা সকলোবোৰ ঘৃণা। কিন্তু পিছমুহূৰ্ততে সি ভাগি পৰিছিল ইমানদিনে কৰি অহা ভুলৰ বাবে। নিকা, স্বচ্ছ হৃদয়খন দেখুৱাবলৈ সি আৰু তাইক কোনো দিনেই নাপাব। বাধকমৰ বেলিঙত গুলমি থকা পূজাৰ দেহৰ সংস্কাৰ কৰিবলৈ মুগালে সাহস কৰা নাছিল। মুগালে চোতালত গোটেই বাইজে আঙুৰি থকা পূজাৰ জীৱহীন শৰীৰৰ ফালে আঙুৰাই গৈছিল। মুগালে পূজাৰ কপালত এটি চুম্বা আঁকি দিছিল। পূজাৰ কপালৰ সেন্দূৰৰ ফেটিটো আঁকি আৰু বেছি উজ্জল দেখিছিল মুগালে। মুগালে নিজকে বিশ্বাস কৰিব পৰা নাছিল যে পূজা জীয়াই থকা অৱস্থাত কোনোদিনেই এনেকৈ তইক মৰম কৰা নাছিল। মুগালে পূজাৰ হৃদয়ৰ কথা বুজিবলৈ কোনোদিনেই চেষ্টা কৰা নাছিল।

পূজাৰ মৃত্যুৰ পাছত মুগালৰ জীৱনত আৰু একো নাছিল। যি আছিল তাক সি নিজেই ধ্বংস কৰিছে। কি নাছিল তাৰ টকা পইচা, ধুনীয়া ঘৰ আৰু এগৰাকী সুন্দৰী পত্নী। কিন্তু তাৰ ভাগ্যচক্ৰৰ বাবে কোন দায়ী, সি নিজেই নে আন কোনোবা। পূজাৰতো একো দোষ নাছিল। নিজৰ পছন্দত সি পূজাক পত্নীৰূপে গ্ৰহণ কৰিছিল। পূজাৰ মৃত্যুৰ প্ৰকৃত কাৰণটো কি? তাইক কৰা নিৰ্যাতন, সমাজত মুখা পিন্ধা ভদ্ৰলোকৰ তিবোতাই পিন্ধা অলংকাৰ দেখি পূজাক হাত, কাণ, ডিঙি ভৰাই দিব নোৱাৰা যৌতুক। কিহৰ অভাৱত সি যৌতুকৰ লোভ কৰিছিল। সি নিজকেই চম্ভালিব পৰা নাছিল।

দিন বাগৰি গ'ল। মুগালে সন্ধ্যা ঘৰলৈ উভতি আহি শূন্য ঘৰখনত একো পোৱা নাছিল। কোনে তাক অহাৰ লগে লগে একাপ গৰম চাহ আনি দিব। অৱশেষত মুগালে বন্ধুবৰ্গৰ দাবীত দ্বিতীয় বিবাহৰ কথা ভাবিবলৈ বাধ্য হৈছিল। আনহাতে বৃদ্ধ কালত মাকক চোৱা-চিতা কৰাৰ

কাৰণে এগৰাকী পত্নীৰ অভাৱ মুগালেও কৰিছিল। মুগালৰ হৃদয়ত স্থান দিছিল জয়াক। প্ৰথমতে মুগালে পূজাক মিনতৰ কৰি জয়াকো ঠিক তেনেদৰে লৈছিল। পুৱা উঠাৰ পৰা জয়াই মুগালৰ সকলো পৰিচৰ্যা কৰিছিল। কিন্তু জয়াক স্থান দিব পৰা নাছিল।

আজিকালি মুগাল যেন আগৰ দৰে নহয়। সকলো কামৰে পৰা থকা মুগালৰ মুখৰ হাঁহি স্নান পৰি গৈছিল। প্ৰতিদিনে পূজাৰ ছবিৰে মুগালক পাগল কৰি তুলিছিল। পূজাৰ ছবি আছিল কিন্তু মুগালে জয়াক আপোন কৰি ল'ব পৰা নাছিল। মনৰ অৱস্থা বুজিব খুজি জয়া ভাগৰি পৰিছিল। জয়া কাহিনী জানিও কিয় বিয়াত মত দিছিল সেই কথা সি জানি নাছিল। তাৰ কেতিয়াবা ভয় লাগে পূজাৰ দৰে জয়াকো এৰি থৈ যাব নেকি? নাই কেতিয়াও নাযায়। কিন্তু জয়া ভুল কৰিছিল, জয়াৰ ওপৰত সি সেই ভুল কৰা নাছিল। সেই ভুল নকৰে। দিন বাগৰি গৈ দুবছৰ পাৰ হ'ল। জয়া কোনো পৰিৱৰ্তন হোৱা নাছিল। জয়াই মাজে মাজে কথাকৈছিল “আমাক সন্তান লাগে, এনেকৈয়ে নিশাৰে আমি সুখী হ'ব নোৱাৰিম।” মুগালে কোনো উত্তৰ দিয়া নাছিল। জয়াৰ জীৱনত বহুতো সুখ পাইছে, আৰু সুখ নালাগে। মুগালেও সন্মতি জনাইছিল। কিন্তু জয়াৰ মাক জয়াই নাই তাৰ সন্দেহ আছিল। কাৰণ বিয়া হোৱাৰ আগতে মনক সন্তান দিব নোৱাৰি জয়াক মুগালক কৰাৰে জয়াই এনেদৰে কৈছিল যে “তোমাৰ অৱহেলন কৰি জয়াই নাপালে।” মুগাল নিমাত হৈ বোঁছিল। সি কেনেদৰে সময়ত পূজা গৰ্ভৱতী আছিল। কাৰণ সি সেই সময়ত পূজাক বিয়া কৰিছিল।

মুগালৰ মৰহি যোৱা জীৱন আৰু কেতিয়াও সন্তানক লৈ জয়া আৰু মুগালৰ মাজত যি মনোভাৱ মুগালৰ জীৱন আকৌ অন্ধকাৰ কৰিলে। অন্ধকাৰ তাৰ জীৱন কাহিনী ক'বলৈ বাধ্য হৈছিল। বৈতনিক কৰা অত্যাচাৰে তাইৰ মৃত্যুৰ ঘাই কাৰণ আছিল। সি নিমিলিলে সেই কথাৰ প্ৰমাণ দিবলৈ মুগালে পূজাৰ পূজাৰ গৰ্ভত তাৰ সন্তান আছিল। যি সন্তানক কোনোদিনে ক্ষমা নকৰিলে। কথাবোৰ গুনি জয়া কাৰণ পূজাৰ দৰে সহজ-সৰল পত্নীৰ লগত মুগালক কৰিব নোৱাৰিলে। পূজাৰ সন্তানক হত্যা কৰাৰ চাব নাপায়। সেয়েহে জয়াই মুগালক কোনোদিনেই

আনহাতে পূজাৰ কাৰণে কৰা ভুলৰ বাবে জয়া কৰি দিব নোৱাৰিব। জয়াই মুগালক কৈছিল, সন্তান নিজৰ পত্নীক যৌতুকৰ নামত মৃত্যুৰ পথলৈ লৈ যোৱা কাপুকুৰৰ লগত মোৰ সংসাৰ কৰাটো মহাপাপ। পূজাৰ পূজাক বিবাহ বিচ্ছেদৰ ভাবুকি দেখুৱাইছিল। জয়া বাস্তৱিকতে বিবাহ বিচ্ছেদৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছিল। সেই হৈ বৈছে পূজাৰ বাবে অপৰাধী আৰু জয়াৰ বাবে মাথোঁ জীয়াই আছে, মৰহি গৈছে আশা।

সেউজী ধৰা

ফণীধৰ তালুকদাৰ

(কনফুলৰ কবি যতীন্দ্ৰ নাথ দুৱৰাৰ 'কেতেকী' কথা কবিতাৰ ছাঁ লৈ লিখা)

বনৰীয়া আমি বনৰ চৰাই
বনে বনে ফুবো অনাই বনাই
অনাই বনাই আমি
অনাই বনাই আমি
অনাই বনাই অ' অনাই বনাই।
ঔ-ঔ-ঔ-ঔ-ঔ-ঔ-ঔ।
ভৈয়ামৰ মইনা তই পোহনীয়া পখী
বনৰীয়া মইনা পতালিহি সখী
ঘৰৰ কথা আমি বনত পাতি
বনৰ কতা আমি ঘৰত পাতি
পৰ্বতৰে বননি ফুৰিম বগাই,
অনাই বনাই অ'
অনাই বনাই।' (জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা)
(শিশুসকলে সমবেত ভাবে গীতৰ সুৰৰ তালে তালে নৃত্য কৰিব,
নৃত্যৰতা ছোৱালীহঁতে অন্য ফালেৰে গানৰ অস্তত নেপথ্যলৈ যাব,
দুগৰাকীয়ে বৈ থাকি কথা পাতিব।)

কেতেকী : অ' আই ফুলকুঁৱৰী কি ভাবিছা ? আমন জিমনখন কৰিছা
কেলেই ?

ফুলকুঁৱৰী : মৰমৰ সখী কেতেকীজনী! বৰ চিন্তা লাগিছে মোৰ
সোনজনী, এই পৃথিৱীৰ মানুহ নামৰ প্ৰাণীবিধৰ বাবেই
আমাৰ সুখ শান্তি নোহোৱা হৈছে, আমি পৃথিৱীত সৌন্দৰ্যৰ
পোহাৰ মেলিব খোজো। কিন্তু কৃত্ৰিম মানুহে ফুলৰ আদৰ
নুবুজে, তেওঁলোকে আমাতকৈও প্লাষ্টিকৰ ফুলকে বেছি
আদৰ কৰে।

কেতেকী : দুখ নকৰিবা সখী ফুলকুঁৱৰী, তুমি অপাত্ৰত কন্যা দান কৰিব
খুজিছা, মানুহে কি জানে আদৰ, তথাপিও ফুলৰ কৰ্তব্য
নিজে ফুলি তাৰ গোক্ৰ সুবভিৰ দ্বাৰাই লোকক মোহিত
কৰা, তুমি তোমাৰ কৰ্তব্য কৰা.....সখী আমাৰ.....।

ফুলকুঁৱৰী : সখী তোমালোকৰ কি হ'ল? কোৱা, মোৰ গুনিবলৈ বৰ
মন গৈছে।

কেতেকী : সখী মোৰ! আমাৰ চৰাই কুলৰো মানুহৰ লোভ আৰু হিংসাৰ
কাৰণে শান্তি নোহোৱা হৈছে। -

(কুব্জিনীৰ প্ৰবেশ)

কুব্জিনী : অ অ সৰ্বহঁত বুজিলো বুজিলো
আমাৰ সকলোৰে দুৰ্দশাৰ মূল
এই মানুহ জাতিটো, আমাৰ
মাংসৰ গোন্ধত সিহঁতৰ
লোভৰ লেলাউতি বয়
.....তদুপৰি-

ফুলকুঁৱৰী : তদুপৰি কি কুব্জিনী.....।

কুব্জিনী : তদুপৰি মানুহৰ তথাকথিত ধৰ্ম
আৰু পুণ্যৰ কাৰণে আমি
জীৱ-জন্তুবোৰ দেৱীৰ সন্মুখত
বলি যাব লাগে।

(ফুলকুঁৱৰী, কেতেকী আটায়ে
কয়) : ইমান অন্যায়ে এয়া
মানুহৰ নিষ্ঠুৰ চূড়ান্ত অমানৱীয়
হিংসাতা !!

(শকুন্তলাৰ প্ৰবেশ বেজাৰ
মনেৰে)

আটায়ে কয় : শকুন্তলা বহিটি তুমি ইমান

বিষাদ বদন লৈ কিয় আহিছা?

শকুন্তলা : মৰমৰ ভনীটিহঁত, কি কম মোৰ দুখৰ কথা, পিতা কন্থ
মুনিৰ সেই চিৰ সেউজীয়া মালিনী আশ্ৰমৰ আজি জৰাজীৰ্ণ
ৰূপ, এই পৃথিৱীত নাই আজি ক'তো নাই সেই শক্তিৰ
আশ্ৰম.....তদুপৰি.....তদুপৰি আটায়ে — আৰু
কি শকুন্তলা বাইদেউ?

শকুন্তলা : তদুপৰি ভনীটিহঁত জন্মৰ মুহূৰ্তত যিয়ে আশ্ৰয় দি জীৱন
দান কৰিছিল- পক্ষীৰাজ শগুণ, সেইফালৰ আজি বংশ
বিলুপ্ত হৈছে, পৃথিৱীত কতো নাই, ওখ গছ বিৰিখ, ক'ত
আশ্ৰয় ল'ব শগুন, ধনেশ আদিয়ে.....ইয়াৰ উপৰিও মানুহে
মিহলাই দিয়া বিষ অজ্ঞান জন্তুৰ মঙহ খাই আজি শগুন
কুল ভয়াবহ বিপদত পৰিছে। সেই বেদনাই মোৰ অন্তৰ
জৰাজীৰ্ণ কৰিছে ভনীটিসকল।
(চেনীপুঠিৰ প্ৰবেশ)

আটায়ে : অ' আই চেনীমাই আজি সভালৈ তোমাবো আগমন চোন।

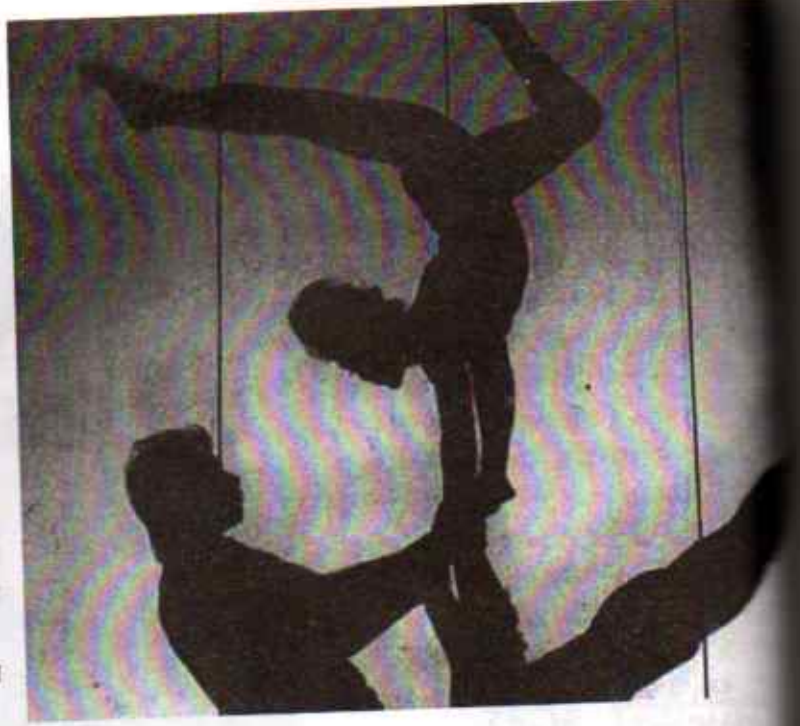
চেনীমাই : সৰ্বীসকল তোমালোকৰ আগত মোৰো মনৰ বেদনা, দুখৰ
কাহিনী শুনাবলৈকে আহিছে।

আটায়ে : তোমাৰ আকৌ কি দুখৰ কথা চেনামাই।

চেনীমাই : সৰ্বীসকল মোৰ দুখৰ কথা কাক কম কোনে পতিয়াব,
যাকে কম সিয়ে লঠিয়াব, তথাপিও তোমালোকে নহবা
জানো মোৰ দুখৰ সমভাগী?

আটায়ে : কোৱা সৰ্বী, কোৱা, আমি শুনিম তোমাৰ দুখৰ কাহিনী

চেনীপুঠি : সোণালী, কপালী ৰঙেৰে কপালী নদীত সাতুৰি নাদুৰি
আমি মৎস্য কুলে জীৱন নিৰ্বাহ কৰিছিলো, বংশ বিস্তাৰ
কৰিছিলো সুখ আৰু আনন্দৰ জীৱন অতিবাহিত হৈছিল।
কিন্তু মানুহৰ লোভৰ বাবেই আজি মোৰ বংশকে

হেৰুৱালো। জাল, পল, জুলুকী কল
ফন্দী আমাক হত্যা কৰিব পাৰিলে
সিহঁতৰ আহাৰৰ আমি জুতি হওঁ।

আটায়ে : আমি কাকো হিংসামুকবো, সকলোকে
অথচ মানুহে আমাক বিনা কাৰণত
হিংসা আৰু সোভত বশবৰ্তী হৈ

চেনীপুঠি : সৰ্বীসকল পৃথিৱীৰ নদ-নদী, খাল-খাল
আমাৰ বংশৰ বিলুপ্ত হ'বলৈ বেছি
কেতেকী-ফুলকুঁৱৰী : সৰ্বীসকল দুখৰ কথা

আহা আহা আমি এটি আনন্দৰ গীত

"জিলিকা পাৰিবে

অ' সোন ম'ৰা চৰাই।

ৰঙা সেউজীয়া তৰা ফুটুকীয়া

তোৰ মোত গাৰতে

অ' সোন ম'ৰা চৰাই।

জুৰিটিৰ পাৰতে নাচ ঠেও ধৰি

তোৰ মৰমতে মৰো

অ' সোন ম'ৰা চৰাই।" (জ্যোতিৰস

(গীত আৰু নৃত্য অন্ত হোৱাৰ মুহূৰ্তত

(এনেতে এগৰাকী নাৰীয়ে বেজাৰ মনেৰে
বহি পৰে।)

কেতেকী, চেনীপুঠি, ফুলকুঁৱৰী : সৰ্বীহঁত
কোন.....এনেকুৱাকৈ বেজাৰ কৰাৰ কাৰণেই

(সকলোৰে মানুহ গৰাকীৰ ওচৰলৈ যায়)

কেতেকী : আইদেউ কাৰ ছোৱালী তুমি, ক'ৰ পৰা

আইজনী কিবা জানো বেজাৰৰ কাৰণ

ৰাজকুঁৱৰী : ৰাজকুঁৱৰী মই, আজি বনে বনে ফুৰিছো, তহঁত কনৰ চৰাই,
মোৰ দুখৰ কথা তহতে কি বুজিবি?

আটাইবোৰে বেঢ়ি সোধে : কোৱাচোন ৰাজকুঁৱৰী আইদেউ, আমি হ'ব
পাবো কনৰ চৰাই, কিন্তু আমাৰো এখন হৃদয় আছে—
আমাৰ বেদনা মানুহে নুবুজিলেও আমি কিন্তু সকলোৰে
বেদনা বুজো।

ৰাজকুঁৱৰী : (ভেকাহি মাৰি) যা যা মোক বেছিকৈ আমনি নকৰিব
কনৰ চৰাই বনে বনে উৰি যা.....ৰাজকুঁৱৰী উচুপি উঠে।
(কেতেকী, ফুলকুঁৱৰী, শকুন্তলা..... আটায়ে ৰাজকুঁৱৰীৰ
বেদনাত বেদনাসিক্ত, সকলোৰে বেঢ়ি সোধে-)

কওঁক : ৰাজকুঁৱৰী সৃষ্টিকৰ্তাৰ সৃষ্টিত আমি নগন্য জীৱ হ'লেও,
সৃষ্টি কৰ্তাই আমাকো শক্তি দিছে, কিজানি আপোনাৰ সমস্যাব
কিবা এটি সমাধানৰ পথ দিব পাৰোৱেবা।

ৰাজকুঁৱৰী : (ভাবেৰে-) শুন তেনেহ'লৈ তহঁতে, ৰাজকোঁৱৰৰ টান নৰিয়া...
পৃথিৱীৰ বেজ স্তানীয়ে হাত দাঙি দিছে, তেওঁৰ এই পৃথিৱীৰ
চাউল উকলিল প্ৰায়।
(কেতেকীকে আদি কৰি সকলোৰে দুখ কৰে) ইসৰাম হয়
নেকি, আইদেউ ৰাজকোঁৱৰৰ চিকিৎসাৰ আৰু কোনো পথ
নাইনে?

ৰাজকুঁৱৰী : আছে এটি পথ, কিন্তু সেই পথ দুস্তৰ, এটি কৰিবাঞ্চে
চিকিৎসাৰ এটি বিধান দিছে, তেতিয়া ৰাজকোঁৱৰৰ আৰোগ্য
হ'ব আৰু তেওঁৰ জীৱন ৰক্ষা হ'ব। কিন্তু লাগে মোক এপাহ
কেতেকী ফুল।.....এই ঠেৰেঙা লগা শীতত কোনে দিব
মোক .....ক'ত পাম? ক'ত?

কেতেকী : ৰাজকুঁৱৰী আইদেউ, বেজাৰ নকৰিবা, মই দিম কেতেকী
ফুল।

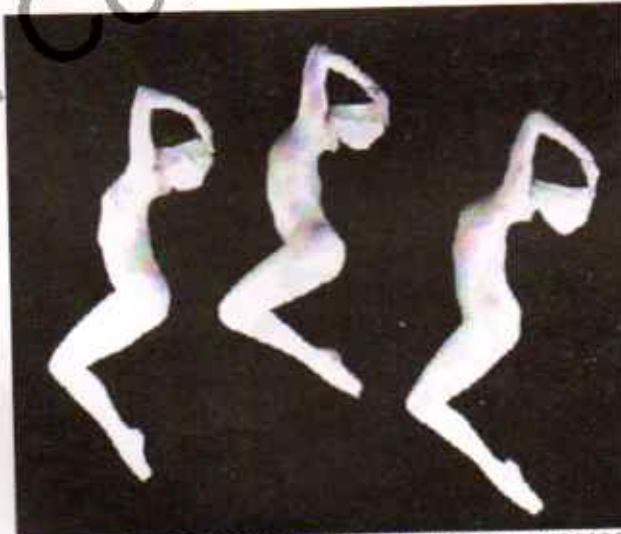
ৰাজকুঁৱৰী : (তাচিল্যৰ ভাৱত) তই দিবি কেনেকৈ, তই এটি সামান্য
চৰাই, কি সাধ্য আছে তোৰ?

কেতেকী : বিশ্বাস কৰা আইদেউ.....মইয়ে সম্ভৱ কৰিম তোমাৰ
কেতেকী ফুলৰ কাইটেৰে মোৰো বুকু বিদিৰ্ঘ কৰি শীত
গাই গাই অকাল বসন্ত নমাম ধৰালৈ। নিশাটোৰ ভিতৰতে
ফুলিব কেতেকী ফুল।

(সকলোৰে কেতেকীৰ
কথাত আশ্চৰ্য প্ৰকাশ
কৰে)

ৰাজকুঁৱৰী : সঁচাই জানো পাবিবি
(অবিশ্বাসৰ ভাৱত)

কেতেকী : অ' আইদেউ সঁচা, এয়াই
সত্য, মানুহৰ মৰম
আকলুৱা গীত গাই গীত
গাই মোৰ শৰীৰ ৰক্তান্ত
হৈ অৱশ্য হৈ পৰিব, পুৱতি
নিশা কেতেকী
ফুলিব.....তেতিয়াই,
তেতিয়াই মই অৱশ

হোৱাৰ মুহূৰ্তত তোমাৰ বুকুত অলপ সাবটি মৰম কাৰণ,
তোমাৰ বুকুৰ উম দিলে মই সজীৱ হৈ পৰিম।

ৰাজকুঁৱৰী : হ'ব হ'ব সেইটোনো কি কথা- তোৰ কাম আৰম্ভ কৰ।

শকুন্তলা : নহয় সখী কেতেকী, তুমি এই বিপদজনক কামত ভৰি
নিদিবা-ইহঁত মানুহৰ জাত, ইহঁতক বিশ্বাস নকৰিবা, ইহঁতে
নিজকে প্ৰবঞ্চনা কৰে, মইও তাৰেই স্বাক্ষৰ, ৰজা দুয়ান্তই
মোৰ প্ৰেমৰ প্ৰবঞ্চনা কৰিলে। তুমি ৰাজকুঁৱৰীৰ কথাত
বিশ্বাস নকৰিবা- ইহঁত স্বাৰ্থপৰ...।

কেতেকী : নহয় সখী, সেই কথা নকবা, নিজৰ মৃত্যুৰ বিনিময়তো অনন
সেৱা কৰিব লাগে। এয়ে সংসাৰৰ ৰম্ম মুখ্যতম।
তোমালোকে মোক বাধা নিদিবা-এয়া মই মোৰ কাম আৰম্ভ
কৰিলো।

(কেতেকীয়ে কেতেকী ফুলৰ কাইটিয়া জোপোহাত বুকু বিছাই গীত
গাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে— ভিতৰৰ মিউজিকত 'মই কেতেকী' 'মই
কেতেকী' 'বৌ কাকা ক'ত', 'বৌ কাকা ক'ত'? স্বৰ ক্ৰমে তীব্ৰৰ পৰা
তীব্ৰতৰ হৈ বাজিব -ৰাজকুঁৱৰীয়ে একাঘত উদ্বিগ্ন হৈ ঘূৰি থাকিব
বাৰীসকলে সমন্বৰে গীত গাই নৃত্য কৰিব)

"বিলতে হালিছে ধুনীয়া পদুমী

ফুলনীত ফুলিছে ফুল।

সেই ফুলে ফুলে পৰিলা উৰিছে

সাজিছে বেণুৰে বোল।।

গছৰে ডালতে গাইচে কুলিয়ে

কুউ কুউ কৈ

দূৰ দূৰণিতে জুৰিটি নাচিছে

ঝিৰ ঝিৰ ঝিৰ ঝিৰকৈ

নিজান ৰুনিতে কেতেকী চৰায়ে

সুখৰি মাৰিছে মৈ।" (বিষ্ণু প্ৰসাদ ৰাভা)

লাহে লাহে এপাহ কেতেকী ফুলি উঠিল। ৰাজকুঁৱৰী দৌৰি গৈ

ফুল পাহ খাপ মাৰি লৈ দৌৰি গুচি গ'ল - কেতেকী চলি পৰিল)

সখীহঁতে দৌৰি গৈ কেতেকীক সাৱটি ধৰিলে। আটায়ে সমন্বৰে ক'লে

— সখী কেতেকী কি হ'ল তোমাৰ? (কান্দি কান্দি) সখী উঠা, উঠা

সখী। তুমি মৰিব নোৱাৰা তুমি উঠা...

(আৰ্ত হৈ) কোন ক'ত আছা,
বচোৱা... বচোৱা আহি সখী কেতেকীৰ
প্ৰাণ বচোৱা... সকলোৰে আৰ্তনাদ কৰে,
তেনেতে এগৰাকী মানৱী সোমাই
আহে।)

সকলোৰে কয় : এওঁ বা কোন মানৱী?
কি চাতুৰী লৈ আহিল বা?

ফুলকুঁৱৰী : কোন তুমি
চলনাময়ী মানৱী? এই বেলি আমাৰ
কোনগৰাকীৰ কলিজা খাবলৈ আহিছ?

মানৱী : মৰমৰ ভনীহঁত, কি হৈছে
তোমালোকৰ। মই তোমালোকৰে বন্ধু।

শকুন্তলা : বন্ধু! তোমালোকৰ হলনা

- এওলোকে ভালকৈ বুজিছে।
- মানবী : বিশ্বাস কৰা ভনীটি, মই কোনো ছলনাময়ী নহওঁ। কোৱা তোমালোকে - তোমালোকৰ সখীয়েবাৰ কি হ'ল?
- কুৰঙ্গিনী : স্বাৰ্থপৰ মানুহৰ কাৰণেই আজি আমাৰ সখী কেতেকীয়ে প্ৰাণ দিবলৈ ওলাইছে। কেতেকীৰ কাঁইটেৰে বুকুবিছাই অকাল বসন্ত নমাই কেতেকী ফুলালে। স্বাৰ্থপৰ ৰাজকুঁৱৰী ফুল লৈ গুচি গ'ল) আমাৰ সখীক ফিৰিকে নাচালে।
- মানবী : সখীহঁত দুখ নকৰিবা, মই মানৱ সমাজৰ নৱ-প্ৰজন্মৰ প্ৰতিনিধি, মই বচাম তোমালোকৰ সখীয়েবাক। মোক লৈ ব'লা, কেতেকীৰ ওচৰলৈ (আটায়ে যক্ষ্মাত চটফটাই থকা কেতেকীৰ ওচৰ চাপি য়া)
- মানবী : উঠা উঠা কেতেকী-তুমি মৰিব নোৱাৰা - তুমি নহ'লে যে আমিও নাথাকিম। মানবীয়ে কেতেকীক তুলি ধৰে, আলফুলে বুকুৰ মাজলৈ টানি নিয়ে বুকুৰ উম দিবলৈ ধৰে।)
- উঠা উঠা কেতেকী ভাল হৈ উঠা, ভাল হৈ উঠা, জাগা, জাগি উঠা-জাগি উঠা কেতেকী। মানুহৰ বন্ধনাৰ বিৰুদ্ধে তোমালোক, আমি আটায়ে প্ৰতিবাদ কৰিম। গছ নহ'লে প্ৰকৃতিৰ মাছ-কাছ, পশু-পক্ষী নহ'লে মানুহো নোহোৱা হ'ব - পৃথিৱী মৰুময় হ'ব-মুৰ্খ মানৱে কিয় বুজি নাপায় বাক?
- উঠা কেতেকী, জাগি উঠা, তোমাৰ অমৃত কণ্ঠেৰে পৃথিৱী চিৰ সেউজীয়া কৰা, জাগি উঠা, জাগি উঠা — ক্ৰমাত স্বৰ উচ্চতৰ হৈ

যায়..... মৃতপ্ৰায় কেতেকী ক্ৰমাৎ সন্নিও ঘূৰাই পৰা-
উঠে- সকলোৰে মুখত হাঁহি বিৰিঙে — সকলোৰে সখী
মাত্ৰে, লগতে কয় ধন্য ধন্য আজি মানৱ নৱ-প্ৰজন্ম
সকলোৰে লগ হৈ সকলোৰে বাবে এখনি সুখ-শান্তি
প্ৰদূষণ মুক্ত সেউজীয়া ধৰণী সৃষ্টি কৰো।

মানবী : আহা সখীহঁত আমি সমন্বৰে গাওঁ
(গীত আৰু নৃত্য)

"সেউজী সেউজী সেউজী অ'

সেউজী ধৰণী ধুনীয়া

সোণোৱালী শইচৰ

পথাৰ কোলাত শোভে

ৰ'দালিৰ ফুল ফুল

সেদুৰীয়া !

আমাৰ চকুলোৰে

পানী দি জীয়ালো

মানিকী মাধুৰী ধান

তোমালৈ আনিছে

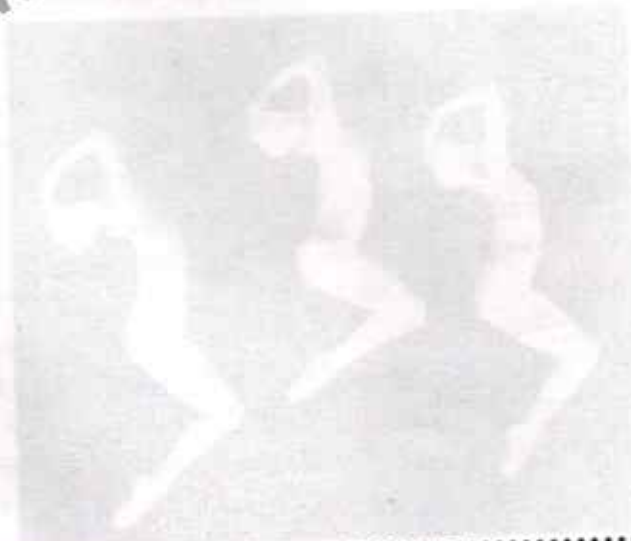
জগতৰে শইচ

এৰা নিমাতী মাত।"

(জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা)

গীত-নাচৰ শেকত লাহে লাহে পট পৰে।

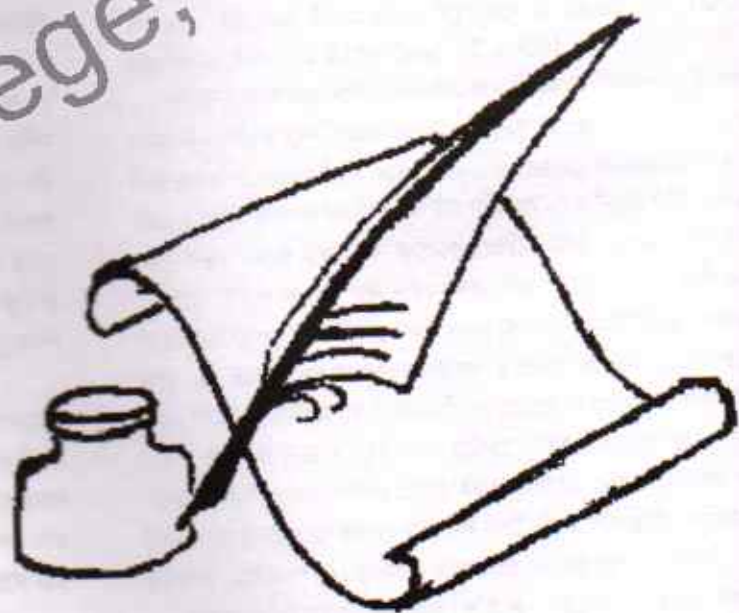
B.H.B. College, Sarupeta

অতিথি কলম

B.H.B. College, Sarupeta

ধনবানসকলৰ বাবেহে উচ্চ শিক্ষা

অনন্ত কলিতা

ভাৰতবৰ্ষত বিশ্বৰ জনসংখ্যাৰ ছয় ভাগৰ এভাগ বসে আছে। বিশ্বৰ জনসংখ্যা ৬.৫৩৮ নিযুত আৰু ভাৰতৰ ১.১১০ নিযুত। ভাৰতৰ বৰ্তমান অৰ্থনীতি বিকাশশীল। বিশ্বৰ বৰ্তমানৰ পটভূমিত জ্ঞান অৰ্থনীতি (Knowledge Economy) অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। এই জ্ঞান অৰ্থনীতিৰ মূল ভিত্তি হ'ল উচ্চ শিক্ষা। ১১১ কোটি লোকৰ দেশ এখনত উচ্চ শিক্ষাৰ আন্তৰ্গতীৰ্ণ কৃষি, মেদুফেক্চাৰিং, অসংগঠিত খণ্ড আদিত অধিশিক্ষিত শ্ৰমিকৰ বাবে যথেষ্ট সুবিধা আছিল যদিও বৰ্তমানৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ প্ৰক্ৰমতই অৱস্থা পৰিৱৰ্তন ঘটা হৈছে। আগত দিনত অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ ভৱিষ্যৎ নিৰ্দেশ কৰি সুশিক্ষিত নিপুণ শ্ৰমশক্তিৰ ওপৰত। ভাৰতৰ বৰ্তমানৰ অৰ্থনীতিৰ এই শক্তিশালী মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ সৃষ্টি কৰিছে। মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ সৃষ্টিৰ বাবে যুৱক-যুৱতীসকলৰ উন্নত হেঁপাহ আছে উচ্চ শিক্ষা হোৱাৰ আৰু ইয়াৰ বাবে তেওঁলোকে যথেষ্ট যত্ন লয়, পৰিশ্ৰম কৰে। এই পটভূমিত ভাৰতবৰ্ষৰ জনগণে ঢুকি পোৱা পৰ্যাপ্ত পৰিমাণ উচ্চ শিক্ষাৰ সুযোগ সৃষ্টি কৰা অতি জৰুৰী।

ভাৰতবৰ্ষৰ দৰে জনবহুল দেশ এখনত বৰ্তমানৰ নব্য-উদাৰবাদী গোলকীয় অৰ্থনীতিৰ প্ৰেক্ষাপটত দেশখনৰ তথা জনগণৰ উন্নয়নৰ ভিত্তি হ'ল উচ্চ শিক্ষা। এই উপলব্ধি আমাৰ দেশৰ চৰকাৰৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ কাম-কাজত প্ৰতিফলন ঘটা নাই। বৰ্তমানৰ তথ্য মতে উচ্চ শিক্ষা ল'ব পৰা দেশৰ যুৱক-যুৱতীৰ ১০ শতাংশইহে উচ্চ শিক্ষা লোৱাৰ বাবে নাম ভৰ্তি কৰে (General enrolment Ratio-GER)।

ইয়াৰ বিপৰীতে চীন দেশ, যিখন দেশ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰততকৈ বহু

পিচপৰা আছিল, সেইখনৰ বৰ্তমান ২২ শতাংশ যুৱক-যুৱতীয়ে উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে। চীন দেশত উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ সংখ্যা ২৭ নিযুত, ভাৰতত ১৩ নিযুত। ১৯৯০ চনত চীন দেশৰ উচ্চমাধ্যমিকোত্তৰ শ্ৰেণীৰ নামভৰ্তিৰ পৰিমাণ আছিল ৫ নিযুত, ভাৰততো আছিল ৫ নিযুত। ২০০৯ চনত ইয়াৰ পৰিমাণ চীনত হ'লগৈ ২৭ নিযুত, ভাৰতত ১৩ নিযুত। (The Gaint Awake -Higher Education System in China and India-Philip G. Altbach-EPW-June-12, 2009)

বৰ্তমানৰ নব্য-উদাৰবাদী গোলকীয় অৰ্থনীতিৰ আশীৰ্বাদত সৃষ্টি হোৱা মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীটোৰ সংখ্যা ৬০ নিযুতৰ পৰা ৭০ নিযুত হ'ব। National Council of applied-economic Researchৰ মতে ২০১৫ চনত ভাৰতৰ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ পৰিমাণ ২১০ নিযুত আৰু ২০২৫ চনত ৪২০ নিযুত হ'ব। এই মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ প্ৰচণ্ড হেঁপাহ, পৰিৱৰ্তিত সমাজত জীৱন ধাৰণৰ মান বৰ্দ্ধা আৰু উচ্চ স্তৰলৈ নিয়াৰ হাবিয়াসৰ বাবে নিজৰ ল'ৰা-ছেৱালীক গোলকীয় নব্য উদাৰবাদী অৰ্থনীতিত অংশগ্ৰহণ আৰু এই অৰ্থনীতিৰ সা-সুবিধা আহৰণৰ প্ৰতিযোগিতাৰ বাবে উপযুক্ত কৰা। মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীয়ে তেওঁলোকৰ ল'ৰা-ছেৱালীক গোলকীয় অৰ্থনীতিৰ চাহিদা অনুযায়ী উচ্চ শিক্ষিত কৰাৰ হাবিয়াস কৰে। জনগণৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ আৰু জাতীয় চৰকাৰ এখনৰ সেয়ে কৰ্তব্য সকলো অংশৰ জনগণৰ বাবে উচ্চ শিক্ষা সহজলভ্য কৰাৰ। বৰ্তমানৰ অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতিৰ পৰিবেশত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ ল'ৰা-ছেৱালীৰ বাবে উচ্চ শিক্ষাৰ হেঁপাহ যথার্থ।

ভাৰত স্বাধীন হোৱাৰ ৬৩ বছৰ পূৰ্ণ হ'ল - আজিও দেশৰ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে উপযুক্ত যুৱক-যুৱতীৰ ৩০ শতাংশৰো উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ পটভূমি

বি এইছ বি মহাবিদ্যালয় আলোচনী 67

সৃষ্টি হোৱা নাই। শিক্ষাখণ্ডৰ এই অৱস্থাৰ বাবে চৰকাৰৰ অপৰ্যায়মূলক অৱহেলা দায়ী। বিভিন্ন সুচিন্তিত নাগৰিক, গণতান্ত্ৰিক লোক, বাওঁদলসমূহে দীৰ্ঘদিন ধৰি দাবী কৰি আহিছে শিক্ষাখণ্ডত দেশৰ মুঠ ঘৰুৱা উৎপাদনৰ ৬ শতাংশ (GDP) খৰচ কৰক। বৰ্তমান দেশৰ শিক্ষাখণ্ডত সকলোধৰণৰ খৰচ মিলি জি, ডি পিৰ মাত্ৰ ৩.৫ শতাংশহে খৰচ হয়। উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে জি, ডি পিৰ অতি ক্ষুদ্ৰাংশ অৰ্থাৎ মাত্ৰ ০.৪ শতাংশ খৰচ কৰে। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত পশ্চিমীয়া দেশৰ পৰ্যায়ৰ সমকক্ষ হ'বলৈ হ'লে কোঠাৰী কমিছন আৰু কেব (Committee on public Expenditure on Education-CABE) পৰামৰ্শৱলী কপায়ণ কৰাৰ দৰকাৰ আছিল। উক্ত পৰামৰ্শৱলী কপায়ণ কৰিবলৈ হ'লে অতি কমেও জি, ডি,পিৰ ৬ শতাংশ খৰচ কৰিব লাগিব শিক্ষাখণ্ডত আৰু এই ধৰণে ২৫ শতাংশ খৰচ কৰিব লাগিব উচ্চ শিক্ষাৰ বিকাশত।

২০০৬ চনৰ তথ্য মতে ভাৰতত ১৭,০০০ মহাবিদ্যালয় আৰু ৩১৭ খন বিশ্ববিদ্যালয় আছে। মহাবিদ্যালয়সমূহৰ ৩০ শতাংশ আৰু বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ ৫০শতাংশ সঠিক মানসম্পন্ন। বাকী মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয়সমূহ নিম্নমানৰ (Poor quality)। ৯৭ খন মহাবিদ্যালয় আৰু নখন বিশ্ববিদ্যালয়হে অতি উৎকৃষ্ট পৰ্যায়ৰ (having potential for excellence) ভাৰতৰ মহাবিদ্যালয়-বিশ্ববিদ্যালয়ত ছাত্ৰ-শিক্ষকৰ অনুপাত ২৬:১ ৰ বিপৰীতে চীনদেশ আৰু ব্ৰাজিলত ১৩:১ (Challenge of higher Education-Leena Srivastav-Financial Chronical-May-5, 2010) ৬ কোটি জনসংখ্যাৰ দেশ ব্ৰিটেইনত (পশ্চিমবংগৰ জনসংখ্যা ৮ কোটি ১০লাখতকৈও কম) বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সংখ্যা ১২৫ খন, ৩০.৪কোটি জনসংখ্যাৰ আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰত প্রতি কোটি মানুহৰ মাজত ৮০ খন বিশ্ববিদ্যালয় আছে। ভাৰতৰ ১১০ কোটি মানুহৰ মাজত খুব বেছি ৩৬০ খন বিশ্ববিদ্যালয় আছে, অৰ্থাৎ প্ৰতিকোটি মানুহৰ মাজত ৪ খনতকৈও কম বিশ্ববিদ্যালয়হে আছে। অসমৰ দৰে পঞ্চাৎপদ ৰাজ্যত ১ কোটি মানুহৰ মাজত দুখন বিশ্ববিদ্যালয়হে আছে, অতি সম্প্ৰতি মুকলি কৰা মেডিকেল বিশ্ববিদ্যালয়ক লৈ মুঠ ৬ খন হ'ব। চীনদেশত ৰাজস্বাধনেৰে পৰিচালিত ১৭০০ বিশ্ববিদ্যালয় আছে আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ধনেৰে প্ৰত্যক্ষভাৱে পৰিচালিত ১৫০ খন উচ্চ মানৰ পৰ্যবেক্ষণ বিশ্ববিদ্যালয় আছে। অৰ্থাৎ চীনদেশৰ প্ৰতি কোটি লোকৰ মাজত ১.১৬ খনতকৈও অধিক বিশ্ববিদ্যালয় আছে। ভাৰতত ৩০০০ আই.আই.টিৰ আসনৰ বাবে ৬/৭ লাখ উপযুক্ত প্ৰাৰ্থীয়ে প্ৰতিযোগিতাত বহিব লাগে। মানৱ সম্পদ উন্নয়ন মন্ত্ৰী কপিল শিবাৰ ডাঙৰীয়াই কৈছে যে দেশত উচ্চ শিক্ষিত নামভৰ্তিৰ হাৰ ৩০ শতাংশলৈ বৃদ্ধি কৰিবলৈ হ'লে আমি প্ৰায় ৮০০ নতুন বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ৩৫,০০০ৰ পৰা ৪০,০০০ নতুন কলেজ বুলিব লাগিব।

ভাৰতৰ স্বাধীনোত্তৰ শিক্ষাব্যৱস্থা (Academic System) উত্তৰাধিকাৰীসূত্ৰে ব্ৰিটিছৰ পৰা পোৱা। ভাৰতৰ উচ্চ শিক্ষাৰ আন্তঃগাঁথনি ব্ৰিটিছে আৰম্ভ কৰিছিল ১৮৫৭ চনত কলকাতা, মুম্বাই আৰু মাদ্ৰাজ বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন আৰু কিছুমান কলেজ স্থাপনৰ দ্বাৰা। ভাৰতত উচ্চ শিক্ষাৰ সূচনা কৰিছিল ব্ৰিটিছে তেওঁলোকৰ প্ৰশাসন আৰু প্ৰতিষ্ঠানসমূহ চলোৱাৰ বাবে সীমিত উচ্চ শিক্ষিত লোকৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ। ভাৰত স্বাধীন হোৱাৰ সময়ত কলেজ, বিশ্ববিদ্যালয়সমূহত গৱেষণাৰ কোনো সুবিধা নাছিল বুলিয়েই ক'ব পাৰি। ব্ৰিটিছ চৰকাৰে ভাৰতৰ গৱেষণাত খৰচ কৰাত আগ্ৰহী নাছিল। ভাৰতৰ ৯০ শতাংশ লোক উচ্চ শিক্ষাৰ পোহৰৰ বাহিৰত আছিল। স্বাধীন ভাৰততো ১৯৬১ চনলৈ উচ্চ শিক্ষাৰ নামভৰ্তিৰ হাৰ অৰ্থাৎ উচ্চ

মাধ্যমিকৰ পৰ্যন্ত শিক্ষিত নামভৰ্তিৰ হাৰ মাত্ৰ ১.৫ শতাংশ আছিল। বিগত বছৰসমূহত ভাৰতৰ প্ৰায়ভাগ শিক্ষা অনুষ্ঠানতে শিক্ষিত আছিল।

উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰায়ভাগ চৰকাৰী অনুষ্ঠান নিম্ন মানসম্পন্ন চৰকাৰী শিক্ষানুষ্ঠান প্ৰয়োজন অনুসাবে নথকাত ব্যক্তিগত সমগ্ৰ দেশতে চুকে-কোণে প্ৰচুৰ পৰিমাণে যোৱা বছৰেই কৰিলে। ভাৰতবৰ্ষত উচ্চ শিক্ষাৰ ৪০ শতাংশ ব্যক্তিগত ৬০ শতাংশ ছাত্ৰই পঢ়া-শুনা কৰে (Agarwala, Higher Education and Trade Liberalisation-2009) এই শিক্ষিত খোলা হৈছে ব্যৱসায়ৰ বাবে, লাভৰ বাবে। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে The University Grant's Commission সৃষ্টি কৰিছিল। ইয়াৰ চনত UGC-ক Statutory form প্ৰদান কৰিছিল। ইয়াৰ আছিল দেশৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ শিক্ষাৰ মান উচ্চ কৰাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰদান কৰা। প্ৰযুক্তি আৰু চিকিৎসা বিজ্ঞানৰ শিক্ষাৰ নিমিত্ত ইয়াৰ বাবে ক্ৰমে AICTE আৰু MCI ৰ সৃষ্টি কৰিছিল। ইয়াৰ দেশৰ শিক্ষাব্যৱস্থা সংস্কাৰৰ প্ৰস্তাবে National Knowledge Commission আৰু Yashpal Committee গঠন কৰিছিল। National Knowledge Commission এ ২০০৬ চনত আৰু Yashpal Committee-এ ২০০৯ৰ জুনত প্ৰতিবেদন দাখিল কৰে।

গোলকীয় মুক্তবজাৰ অৰ্থনীতিৰ পটভূমিত শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যই পৰিৱৰ্তন হৈ গ'ল। ছাত্ৰসকলৰ এনেকুৱা মনোভাৱ হ'ল যি ডিগ্ৰীয়ে বা শিক্ষাই বিশ্বৰ কাৰ্য উদাৰবাৰী কৰিব পাৰে। বিশ্ববজাৰত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ বিশেষ দক্ষতাৰ (Knowledge and Skill) প্ৰয়োজন। উচ্চ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে যটল বিশ্ববজাৰৰ উপযোগী পাঠ্যক্ৰমৰ জৰুৰী অনুমোদন। বিশ্ববজাৰৰ অৰ্থনীতিৰ অংশ লব পৰাৰ বাবে (Lucrative) যি কাৰণে মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ লোকসকলে চাপ বেছি হ'ল, বজাৰ অৰ্থনীতিৰ চাহিদা পূৰাব পৰাৰ বাবে আৰু ডিগ্ৰীৰ বাবে। মধ্যবিত্ত ছাত্ৰসকলৰ উচ্চ শিক্ষাৰ হ'ল মুক্তবজাৰ অৰ্থনীতিৰ প্ৰতিদণ্ডিতাসমূহৰ চাহিদা পূৰাবৰ বাবে শিক্ষক, আমোলা হ'বৰ বাবে নহয়। আজিৰ দিনত ভাৰতীয় প্ৰশাসনিক সেৱাৰ (IAS) চাকৰিতকৈ অধিক লৈ মাহে দুই/তিনি লাখ টকাৰ দৰমহাৰ চাকৰি আছে। প্ৰতি বেছি আকৰ্ষিত হয়। সেয়ে আজি উচ্চ শিক্ষাৰ নৈতিক শিক্ষা, বাস্তি নিৰ্মাণৰ সচেতনতাৰ শিক্ষাৰ প্ৰয়ো নোহোৱা হৈছে, উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰবণতা (Trend) সম্পৰ্কিত চাহিদা পূৰণৰ বাবে আৰু এই প্ৰবণতাই উচ্চ শিক্ষাৰ জৱাহৰলাল নেহৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক নিমিত্ত প্ৰভাত পট্টনাৱকৰ "Challenge Before Higher Education in Developing Societies" নামৰ প্ৰবন্ধৰ পৰা অতি প্ৰাসঙ্গিক কথাখিনি উদ্ধৃত কৰা হ'ল।

Developing societies like India may be caught in a serious contradiction in their education, namely, their avowed objective of 'nation building', appears unsustainable in the current globalization. If they remain

the higher education system inherited from the anti-colonial struggle, and adhere to emphasizing the nation building task of higher education, then they get overtaken by the parallel development of a private education system that has scant regard for nation building on the other hand if they abandon the paradigm and deliberately make the higher education system market-oriented, then the nation building task is given the go-by anyway.

One way or the other their avowed objective of 'nation-building' appears unsustainable in the current milieu. This would not matter much if they could afford to ignore the nation building task, if they could simply swim with the globalization tied and move towards the commoditization and commercialization of higher education. But precisely because the nation building task retains its primary relevance, indeed becomes even more urgent because of the social strains that globalization brings in its wake, they can ignore this task only at their own peril. How to preserve the primacy of the nation-building role of higher education in the context of the current globalization is the biggest challenge before the higher education system in developing societies like India.

On closer examination however it is clear that this contradiction facing the higher education system is not internal to it, but a consequence of developments extraneous to it. There is no reason for abandoning the nation-building role of higher education in societies like ours even in this era of globalization provided a whole range of supportive policies are undertaken, and since these supportive policies are desirable in themselves there should be no qualms about undertaking them. For a start, the perception that, unless the higher education system adjusts its structure to the demand of the global market, its products will forfeit job opportunities, is more likely to be a reflection of the insecurity of middle class parents than a reality. Indian's recent success in exporting a range of Knowledge-based services is the outcome not of any change in the higher education system that was erected in the Nehruvian period. True, there has been a mushrooming of private self-financing institutions (which are surreptitiously engaged in profit making despite a Supreme Court directive proscribing profit-making in higher educational institutions), but the cream of Knowledge-practitioners in India today, engaged in this entire range of activities, still consists of students drawn from institutions set up in the period when India was pursuing not a neo-liberal strategy but a dirigiste one. In fact the mushrooming of self-financing institutions arises not because of the structure or the quality of public institutions of higher education but

because of the shortage of such institutions. what is needed therefore is not a change in the nature or orientation of public institutions of higher education but an enormous expansion in their numbers.

This expansion need not be confined only to those disciplines and areas where there is a large palpable market demand, for that would discriminate against basic sciences, social sciences and humanities, it has to encompass a whole range of disciplines and areas, especially basic science, social sciences and humanities, for which even through no significant market demand may exist a social demand needs to be promoted. Promoting these less marketable areas is necessary both for preserving the broad-based nature of the higher education system and for developing the intensity of intellectual engagement in society.

আজি বাজহুৱা উচ্চ শিক্ষা ব্যবস্থা (Public Higher Education system) অনিশ্চয়তাৰ সন্নিহিত। বাজহুৱা (চৰকাৰী) খৰচত পৰিচালিত হোৱা উচ্চ শিক্ষাৰ অনুষ্ঠানৰ শিক্ষাৰ পাঠ্যক্রমৰ যি সমূহ মৌলিক বিষয়ৰ বৰ্তমানৰ নবা উদাৰ অৰ্থনীতিৰ চাকৰিৰ বজাৰত চাহিদা নাই সেইসমূহ বিষয়ত বাজহুৱা শিক্ষা বহু প্ৰকাৰে আবদ্ধ হৈ আছে। সেই কাৰণে প্ৰায়সংখ্যক বাজহুৱা উচ্চ শিক্ষানুষ্ঠানে কম মেধাৰ ছাত্ৰসকলকহে আকৰ্ষণ কৰে। তেওঁলোকৰ বাবে বৰ্তমানৰ অৰ্থনীতিৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ চাকৰিৰ সুযোগ কম। সেয়ে অনেক বাজহুৱা শিক্ষানুষ্ঠান এলাগী হৈ পৰে।

এই পটভূমিত কংগ্ৰেছ দলৰ নেতৃত্বাধীন ইউ পি এ-১ চৰকাৰে ২০০৭ চনৰ মে' মাহত 'Foreign Educational Institutions (Regulation of Entry and operation, Maintenance of quality and prevention of commercialisation) Bill-2007 নামৰ বিলখন ৰাজ্যসভাত উপস্থাপন কৰিছিল কিন্তু বাওঁদলসমূহৰ প্ৰতিবাদক্ৰমে এই বিলখন উঠাইলৈ বন্ধ হৈছে। ইউ পি এ-২ চৰকাৰৰ সন্মুখত বৰ্তমান সেই বিলখন নাই। গতিকে শিক্ষামন্ত্ৰী কপিল শিৰালে বিলখনত লোকসভাৰ অনুমোদনৰ প্ৰচেষ্টা অব্যাহত ৰাখিছে।

বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানক মুক্তভাৱে শিক্ষানুষ্ঠান খুলি ব্যৱসায় কৰিব নিদিয়াৰ বাবে ভাৰতবৰ্ষত উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ হাৰ দহ শতাংশৰ ওপৰত যাব পৰা নাই, আৰু উচ্চ শিক্ষাৰ মান উন্নত হোৱা নাই, এনেকুৱা এটি ধাৰণাৰ সৃষ্টি কৰাৰ চেষ্টা চলিছে। যেনিবা বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানসমূহক মুক্তভাৱে শিক্ষানুষ্ঠান খুলিব দিলেই দেশত উচ্চ শিক্ষাৰ সকলো সমস্যা সমাধান হৈ যাব। ভাৰতবৰ্ষৰ ১১০ কোটি জনসংখ্যাৰ ভিতৰত চৰকাৰী হিচাপ মতেই আজিলৈ ১০ কোটি লোকো মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীলৈ উন্নীত হব পৰা নাই। চৰকাৰী হিচাপ মতেই ভাৰতবৰ্ষৰ ৭৭ শতাংশ লোক দিনে ২০ টকা আয়ৰ তলৰ, দেশৰ বৰ্তমান অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ সুফলসমূহৰ পৰা বঞ্চিত। মধ্যবিত্তসকলৰো প্ৰায় অংশৰে এজন ল'ৰা বা ছোৱালীৰ বাবে মাহে ২০ বা ৩০ হাজাৰ টকা খৰচ কৰিব পৰা অবস্থা নাই। উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ হাৰ বৃদ্ধি নিৰ্ভৰ কৰিব জনসাধাৰণৰ আৰ্থিক অৱস্থাৰ উন্নতি আৰু বিনামূলীয়া বা অতি অলপ খৰচী বাজহুৱা শিক্ষানুষ্ঠান স্থাপন তথা দেশৰ সকলো উপযুক্ত উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰাৰ্থীৰ বাবে শিক্ষাক সহজলভ্য কৰাৰ ওপৰত। উচ্চ শিক্ষাৰ খৰচ মিলাব

নোৱাৰাবৰ বাবে দেশৰ ব্যাপক সংখ্যক যুৱক-যুৱতী উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে। উচ্চ শিক্ষাৰ অতিপাত খৰচ তথা পৰিয়ালৰ অভাৱ অনাটনৰ বাবে অনেক দুখীয়া লোকৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়েই নিম্ন বা মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰিয়েই যিকোনো উপায়েৰে ধন আয় কৰাৰ বাস্তৱ ল'ব লগা হৈছে। চীন দেশে উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ হাৰ ২২ শতাংশলৈ বৃদ্ধি কৰিব পৰাৰ অন্তৰালত আছে চীন দেশৰ জনগণৰ অৰ্থনৈতিক অবস্থাৰ উন্নতি। বিদেশী উচ্চ শিক্ষানুষ্ঠানে দেশৰ উচ্চ শিক্ষাত নাম ভৰ্তিৰ হাৰ বৃদ্ধি কৰিব নোৱাৰে।

২০০০ চনৰ পৰাই ভাৰতত বিদেশী শিক্ষা অনুষ্ঠান স্থাপন হৈ আছে প্ৰত্যক্ষ বিদেশী লগ্নীৰ (FDI) মাধ্যমেৰে। প্ৰস্তাবিত বিলখনৰ লগত ইয়াৰ এটাই পাৰ্থক্য যে এই অনুষ্ঠানসমূহে নিজাকৈ ডিগ্ৰী প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে। এই বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ শিক্ষাদানৰ নামত বিভিন্ন জাল, জৰাজুৰি, ফাঁকি, প্ৰবঞ্চনা ইত্যাদি ইত্যাদি পোহৰলৈ ইতিমধ্যে আহিছে। ২০০৮ চনত চলোৱা এটি অধ্যয়নৰ সমীক্ষা মতে ভাৰতত মুকলি কৰা ১৪৪ টা বিদেশী শিক্ষা অনুষ্ঠানৰ ভিতৰত ৪৪ টা কোনো দেশৰ শিক্ষা অনুষ্ঠানৰ দ্বাৰা স্বীকৃত নহয় আৰু এই অনুষ্ঠান কেইখন কোনো দেশৰ নহয়, জাল কৰি কোনোবা এখন বিদেশী ৰাষ্ট্ৰৰ পৰা অহা বুলি ঘোষণা কৰিছে। ১১০ খন বিদেশী উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠানে আমাৰ দেশৰ কোনো ধৰণৰ অনুমতি বা অনুজ্ঞা নোহোৱাকৈ সকলো নিয়ম নীতি ভংগ কৰি বা অমান্য কৰি ব্যৱসায় চলাই আছে। AICTE বা আন আন নিয়ন্ত্ৰক অনুষ্ঠানসমূহে এই বে-আইনী অনুষ্ঠানসমূহৰ বিৰুদ্ধে কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নাই। নিশ্চয় ভাৰত চৰকাৰ আৰু নিয়ন্ত্ৰক কেন্দ্ৰসমূহ আৰু এই শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ ব্যৱসায়ীসকলৰ মাজত বুজাবুজি আছে যি কাৰণে কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। All India Council for Technical Education আৰু বহু নিয়ন্ত্ৰকৰ দুৰ্নীতিৰ ঘটনা বৰ্তমান পোহৰলৈ আহি ছলছুল হৈ আছে। প্ৰস্তাবিত বিলখন সংসদত গৃহীত হ'লেই বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানসমূহক জালিয়াতি কৰাৰ পৰা বিৰত কৰিব পৰাৰ কোনো নিশ্চয়তা নাই। ভাৰতবৰ্ষৰ পৰম্পৰাগত দুৰ্নীতিৰ সংস্কৃতি, ন্যস্তস্বার্থৰ সুবিধা ল'ব এই অনুষ্ঠানসমূহে। প্ৰস্তাবিত বিধেয়কখনত আছে যে ভাৰত চৰকাৰে Foreign Education provider হিচাপে স্বীকৃত নকৰিলেও বিদেশী যিকোনো অনুষ্ঠানে তেওঁলোকৰ কাম-কাজ সন্দেহে সকলো খা-খবৰ চৰকাৰক অকথাত কৰাই চাৰ্টিফিকেট কোৰ্চৰ বাবে শিক্ষানুষ্ঠান বুলিব পাৰিব। ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল যিকোনো বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানে চৰকাৰৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ ভাৰতত শিক্ষাৰ ব্যৱসায় কৰিব পাৰিব। 'Reputation' আৰু 'International Standing' পৰ্যায়ৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহক লাভ কৰিবলৈ দিয়াৰ বাহিৰে চৰকাৰে তেওঁলোকক সকলো ধৰণৰ নিয়ন্ত্ৰণ নিয়ম নীতিৰ পৰা বেহাই দিব বিচাৰিছে।

বিদেশলৈ পঢ়িবলৈ যোৱা ছাত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত পৃথিৱীৰ ভিতৰত দ্বিতীয় -২০০৮ চনত প্ৰায় ২,০০,০০০ ছাত্ৰ বিদেশলৈ পঢ়িবলৈ গৈছে, সেই বছৰ চীন দেশৰ পৰা গৈছে ৮,৯২,০০০ গৰাকী ছাত্ৰ। ASSOCHAM-ৰ তথ্য অনুযায়ী ভাৰতৰ বছৰি ৭.৫ বিলিয়ন ডলাৰ বিদেশী মুদ্ৰা খৰচ হয় উক্ত ছাত্ৰৰ বাবে। চৰকাৰে কেছে বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠান ভাৰতলৈ আহিলে এই ছাত্ৰসকল বিদেশলৈ নাযায়। বিদেশলৈ পঢ়িবলৈ যাব খোজা ছাত্ৰক ভাৰতলৈ অহা বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানে ধৰি ৰাখিব নোৱাৰিব। এই ছাত্ৰসকলে বিদেশলৈ যায় বিদেশৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ

কেম্পাচৰ সুবিধা, গবেষণাৰ সুবিধা, অন্যান্য আন্তঃ-দেশীয় অধ্যাপকৰ মান (Standard of Faculty) আৰু সৰ্বোচ্চ সুবিধা আদিৰ বাবে। বিদেশলৈ পঢ়িবলৈ যোৱা ছাত্ৰ দেশীয়া সংখ্যা তেনেই নগণ্য। ৯০ শতাংশ ভাৰতীয় ডক্টৰেট হিচাপে নাহে। অধ্যাপক এছ. বৈদসুৰমণিয়ামে তেখেতৰ "Caliber of Universities" নামৰ প্ৰবন্ধত (Hindu Business 03-2010) লিখিছে যে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ অৰ্থনৈতিক চৰকাৰে বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ অনুদান উচ্চ হাৰত কৰ্তন কৰি অহা বহু বছৰলৈ থাকিব। চিকাগোৰ বিখ্যাত ইলিনইছ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুদানৰ পৰা ৪৮৭ নিযুত ডলাৰ (২১৯০) এই বছৰত কৰ্তন কৰিছে। আৰিজোনা (Arizona) ৰাজ্যৰ অনুদান বাজেট ৬০০ নিযুত ডলাৰ (২৭০০ কোটি টকা) আমেৰিকান বিশ্ববিদ্যালয়সমূহ এতিয়া বাধ্য হৈছে বিদেশলৈ যাব। সেয়েহে এই বিশ্ববিদ্যালয়সমূহে উন্নয়নশীল graduate degree বজাৰখনৰ বাবে মন মেলিছে। Post graduate course-ৰ ব্যৱসায়ৰ বাবে এই শিক্ষা বিদেশলৈ নাহে। ভাৰতীয় ছাত্ৰসকলৰ প্ৰায় শতাংশই post graduate ডিগ্ৰী, গবেষণা, Ph.D ইত্যাদিৰ বাবে দেশৰ বিশ্ববিদ্যালয়খনে কেম্পাচৰ যি মান সেই মান বিদেশত মুকলি কৰা কেম্পাচৰ বিষয়ে ৰসায়নত নহয়। ডঃ ভেংকটৰমন ৰাজকৃষ্ণণে যোৱা বছৰ কৈছিল,

"Whenever these outstation Universities compuses be it in Singapore or other places not been able to reproduce the culture of the place" (the Hindu March 10, 2010)। কেম্ব্ৰিজ প্ৰিন্সিপেল (Cambridge) নিচিনা বিশ্ববিদ্যালয়লৈ গৈছে বিদেশলৈ নোযোৱাৰ "Not to go" ভাৰতৰ বহুল প্ৰচাৰিত অৰ্থনীতিৰ বাতৰিকাকত "The time" যিখন কাকতে নব্য-উদাৰ অৰ্থনীতিৰ প্ৰায়সকল কৰে, সেই কাকতখনত যোৱা ১ জুনত প্ৰকাশ of Higher education- (by Kiran Kamik) is a radical move, of permitting foreign Institutions to come in on their own, and the Harvard, Oxford or Cambridge setting in India will be just that a dream," ভাৰতৰ উচ্চ মানৰ বিদেশী বিশ্ববিদ্যালয়লৈ যায়, গতিকে যোৱা ছাত্ৰৰ সংখ্যা অকণো নকমে। ভাৰতৰ বিদেশৰ অনুষ্ঠানৰ চাকৰিৰ সুবিধা বেছি। তদুপৰি ডিগ্ৰীৰ বাহিৰেও বেছি অভিজ্ঞতা, বেছি exposure ইজৰাইল আমেৰিকাকে ধৰি উন্নত দেশসমূহৰ অহা বছৰ আগতে ইজৰাইলে উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে নিম্ন আৰু বহুত বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠান আহি স্থাপন কৰিবলৈ চৰকাৰে পৰীক্ষা কৰি দেখিলে সকলো অনুষ্ঠান Low-grade teacher-ৰ আৰু অনুভৱ কৰিবলৈ সেইটো নহ'ল। সৰ্বশেষত সকলো বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠান

কৰিবলৈ আদেশ দিলে। বিদেশী বিশ্ববিদ্যালয়সমূহে বিদেশত যি সমূহ কেম্পাছ মুকলি কৰিছে বিশ্ববিদ্যালয় কেম্পাছৰ দৰে নহয়, কৰণৰ বাবে অফিচৰ নিচিনা হৈ।

ভাৰত চৰকাৰৰ প্ৰস্তাৱিত বিধেয়কখনত শিক্ষাৰ মান-গুণৰ ক্ষেত্ৰত উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰা হৈছে আৰু শিক্ষাৰ গুণগত মানৰ বাবে চৰকাৰে হাত দাঙি দি ব্যক্তিগত শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে। চীন দেশৰ ক্ষেত্ৰত Philip Altbach এ লিখিছে, 'China's state planning apparatus has developed higher education impressively, especially at the top of the system, but may lack flexibility. তেখেতে আৰু কৈছে The past shows that China is capable of dramatic and sometimes unpredictable policy shift. India, constantly debating new directions, changes gradually and often without clear planning (E&PW-June-12-2009)'

ভাৰতত আজিৰ মুহূৰ্তত জৰুৰী হ'ল উচ্চ শিক্ষাৰ সাৰ্বিক উন্নতি (inclusive development) সাধন তথা উচ্চ শিক্ষাৰ সুযোগ বৃদ্ধি আৰু আধুনিকীকৰণ কৰা। দেশৰ বিলঞ্জীয়া জ্ঞান পদ্ধতিৰ লগত পশ্চিমীয়া জ্ঞান পদ্ধতিৰ সংমিশ্ৰণ ঘটাই উচ্চ শিক্ষাক উচ্চগুণসম্পন্ন কৰা উচিত। ব্যক্তিগত খণ্ড বা বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানৰ আসন প্ৰচুৰ পৰিমাণে বৃদ্ধি কৰিলেও ভাৰতৰ জনগণৰ অধিকাংশই এই বৰ্ধিত আসনৰ সুবিধা ল'ব নোৱাৰে আৰ্থিক কাৰণত। বৰ্তমানো ব্যক্তিগত মেডিকেল, ইঞ্জিনিয়াৰিং কলেজসমূহত বহু আসন খালী আছে। যোৱা বছৰ কলিকতাৰ ব্যক্তিগত ইঞ্জিনিয়াৰিং কলেজসমূহৰ এক কুঠীয়াশ অসন খালী হৈ পৰিছিল। ভাৰতত বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানৰ অধিষ্টিত হ'লকৈ হ'ব লাগিব। লক্ষ হ'বলৈ ক'ব লাগিব। তেওঁলোকে ভাৰতৰে জনগণক কৃপা কৰিবলৈ নাই। নৈতিকতা, জ্ঞান, নীতিজ্ঞান, দেশ গঠন আদৰ্শৰ প্ৰত্যক্ষৰ চাহিদা নাই বজাৰত। বজাৰৰ চাহিদা থকা যি সমূহ গ্ৰেজুৱেচন প্ৰক্ৰম বিপদনবোৰা সেইসমূহৰ শ্ৰেণী বুলিব তেওঁলোকে। June-11, 2009ত প্ৰকাশিত Wall Street Journalত কৈছে "Some for profit schools are already bypassing the bureaucratic roadblocks given the US economy and shrinking endowments, (US) colleges may need incentives from the Government of India to be able to afford to open."

ভাৰতৰ সংসদে এতিয়াও সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা নাই যে দেশৰ শিক্ষা ব্যৱস্থা সামাজিক খণ্ডৰ বাহিৰত। National Knowledge Commission আৰু Yashpal committee-এ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে ১৬০০ খন নতুন বিশ্ববিদ্যালয় মুকলি কৰাৰ বাবে। তদুপৰি, বিশ্ববিদ্যালয়কে ধৰি শিক্ষানুষ্ঠান সমূহক স্বায়ত্বশাসন দি আমোলাত্মক পৰা মুকলি কৰিব লাগে আৰু বৰ্তমানৰ বিভিন্ন অধিনিয়মৰ UGC, AICTE, MCI, NCTE ইত্যাদি ১৩ খন কাউন্সিল লগ লগাই The National Commission for higher Education and Research- 'NCHER' নামৰ এখন কাউন্সিল সৃষ্টি কৰিব লাগে বুলিও পৰামৰ্শ দিছে।

ভাৰতবৰ্ষৰ সম্মুখত বৰ্তমানৰ জৰুৰী প্ৰত্যাহ্বান হ'ল সকলো অংশৰ জনগণক উচ্চ শিক্ষাৰ সুযোগ আগবঢ়াব পৰা শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰা।

উচ্চ শিক্ষাত নামভৰ্তিৰ হাৰ উন্নত দেশৰ পৰ্যায় ৭০ শতাংশ সাধন কৰিব নোৱাৰিলেও ৩০ শতাংশ সাধন কৰা উচিত। ব্যক্তিগত শিক্ষানুষ্ঠান বা বিদেশী অনুষ্ঠানে ধন লয়ী কিয় কৰে, লাভৰ বাবে নহয়নে? এই অনুষ্ঠানসমূহৰ লক্ষ্য দেশৰ উচ্চ শিক্ষা বৃদ্ধি নহয়, লাভহে। লাভ বৃদ্ধি কৰিবলৈ যেতিয়া ধন লয়ী কৰে তেতিয়া নিশ্চয় ব্যৱসায়ৰ প্ৰতিযোগিতাত ছাত্ৰ আকৰ্ষণ কৰিবলৈ শিক্ষাৰ মান উচ্চ কৰাৰ লগতে আন আন আধুনিক সুবিধাসমূহ আগবঢ়ায়। লাভ নহ'লে তেওঁলোকৰ শিক্ষানুষ্ঠান বন্ধ কৰি দিব। তেওঁলোকৰ কাৰণে এই কাম বদনাত্য নহয়। ভাৰতত ইতিমধ্যে ব্যক্তিগত অনুষ্ঠানসমূহে - কেপিটেল ফি লয় ইঞ্জিনিয়াৰিংৰ বাবে একক পৰা দহ লাখ টকা, মেডিকেলৰ বাবে ২০ৰ পৰা ৪০ লাখ টকা, ডেষ্টেল কোৰ্ছৰ বাবে ৫-২০ লাখলৈ, কলা-বিজ্ঞানৰ আসনৰ বাবে ৫০,০০০ ৰ পৰা এক লাখ টকা। তদুপৰি মাহেকীয়া ফী অতি উচ্চ পৰ্যায়ৰ। চৰকাৰে কেপিটেল ফী বে আইনী কৰিলেও শিক্ষানুষ্ঠানেই National Building নৈতিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰিব পাৰে ছাত্ৰসকলক যিটো সম্ভৱ নহয় লাভৰ বাবে বোলা ব্যক্তিগত বা বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানত

ভাৰতত নাগন্দা, তক্ষশীলা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৃষ্টি হৈছিল। এই পৰম্পৰাৰে নৈতিকতা, দেশ নিৰ্মাণ, মানৱীয়তাৰ লক্ষ্যৰে পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ সংমিশ্ৰণ ঘটাই দেশৰ সৰ্বজনে চুকি পোৱা উচ্চ মানৰ ৰাজহুৱা শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ প্ৰবৰ্তন জৰুৰী। Yashpal committee-য়েও বজাৰৰ ধাৰণাক প্ৰত্যাহ্বান কৰি মানৱীয় ধাৰণাৰ (Humanist conception of knowledge)-ৰ ওপৰত তিষ্ঠি কৰি উচ্চ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সৃষ্টিৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে। Knowledge belongs to humankind and therefore can be shared by all. It is also the responsibility of the state to support the generation of knowledge. University Supported by public fund is then a suited structure to produce the knowledge for societal reproduction. (Sudhanshu Bhusan- Yashpal Committee on Renovation and Rejuvenation of higher education-2009.)

দেশৰ ইন্ডাষ্ট্ৰি এ চৰকাৰৰ যোষিত লক্ষ্য হ'ল সাৰ্বিক উন্নয়ন (Inclusive development)। উচ্চ শিক্ষাৰ সাৰ্বিক উন্নয়নৰ বৰ্ধিত কৰি জনগণৰ সাৰ্বিক উন্নয়ন হ'ব নোৱাৰে। দেশৰ সমস্ত পৰিয়ালৰ স'ৰা-ছোৱালীৰ ব্যক্তিগত বা বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানত পঢ়া-শুনা কৰি উদ্ভৱে, ছফ্টৱেৰ ইঞ্জিনিয়াৰ, ডাক্তৰ বা বিভিন্ন প্ৰফেচনেল হোৱাৰ পৰিস্থিতি ভাৰতবৰ্ষত নাই। ১১০ কোটি জনসংখ্যাৰ দেশ এখনত উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে ব্যক্তিগত আৰু বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰি ৰাজহুৱা খৰচত উচ্চ শিক্ষা সৰ্বস্তৰৰ জনগণৰ সহজলভ্য কৰাহে কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ এখনৰ কৰ্তব্য। উচ্চ শিক্ষা আধুনিকীকৰণৰ বাবে নিশ্চয় অধিক ধন লাগিব। একাদশ বিত্তীয় আয়োগে উচ্চ শিক্ষাত ২,২৬,৪১০ কোটি আবণ্টনৰ কথা কৈছিল। চৰকাৰে ইয়াৰে এক চতুৰ্থাংশ- ৭৭৯৩৩ কোটি টকা আবণ্টনৰহে সিদ্ধান্ত লৈছে। চৰকাৰৰ বৰ্তমান উচ্চ শিক্ষা নীতি আৰু প্ৰস্তাৱিত বিদেশী শিক্ষানুষ্ঠান বিধেয়কে ভাৰতৰ গৰিষ্ঠসংখ্যক জনগণক উচ্চ শিক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত কৰিব। এই উচ্চ শিক্ষা নীতিয়ে এক অভিজাত শ্ৰেণীৰ সৃষ্টি কৰিব যি শ্ৰেণীটোৰ ৰাষ্ট্ৰ নিৰ্মাণৰ প্ৰতি কোনো উদ্বেগ নাথাকিব। এই শ্ৰেণীটো অতি স্বাৰ্থপৰায়ণ, অৰ্থৰ লালসাত তৎপৰ। সৰ্বোপৰি এই শ্ৰেণীটো আত্মকেন্দ্ৰিক, উচ্চাকাঙ্ক্ষী আৰু চূড়ান্ত ভোগবাদী।

মাছ মুৰৰ পৰা গেলিবলৈ ধৰে, কিন্তু অম
 গেলিবলৈ ধৰিছে তলৰ পৰা। এই
 ইমানেই বিভৎস ৰূপ ধাৰণ কৰিছে
 কেৱল আমাৰ নাকতেই লগা নই
 আঘাত হানিছে। আমি চিন্তাশীল
 দেশক মনে প্ৰাণে ভালপোৱা নাগৰিক
 দুৰ্গন্ধ সহিব নোৱাৰি

আমাৰ সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধি কোন

ইছমাইল হুছেইন

বিভিন্ন সময়ত সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধি সম্পৰ্কে প্ৰশ্ন উত্থাপন হ'লে বেছিভাগ লোকেই ৰাজনৈতিক ব্যক্তিকেই সমাজৰ প্ৰতিনিধি বুলি কয়। ইয়াৰ কাৰণ হিচাপে কোৱা হয় যে, আমাৰ সমাজৰ মূল চালিকা শক্তি যিহেতু চৰকাৰ সেয়ে চৰকাৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা লোকেই সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধি। বহুতে আমাৰ সমাজ পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত থকা দক্ষতাৰ কথা ক'বলৈ গৈ প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী গোপীনাথ বৰদলৈ, বিমলা প্ৰসাদ চলিহা, বিষ্ণুৰাম মেধি, মহেন্দ্ৰ মোহন চৌধুৰী, শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহ আদিৰ নাম উল্লেখ কৰে। কিন্তু আশীৰ দশকৰ পিচত যিসকলে চৰকাৰ নেতৃত্ব লৈ সমাজৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে তেওঁলোকৰ নাম এই ক্ষেত্ৰত বৰ বেছি উল্লেখ হোৱা দেখা নাযায়। ইয়াৰ কাৰণ হয়তো এয়ে যে কুৰি শতিকাৰ আশীৰ দশকৰ পিচ ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিসকলে আমাৰ সমাজক সুপ্ৰতিনিধিত্ব আগবঢ়াব পৰা নাই। অৱশ্যে ৰাজনৈতিক ক্ষমতাৰ উচ্চ শিখৰত নাথাকিলেও মহম্মদ তৈয়বুল্লাহ, তৰুণৰাম ফুকন, কৃষ্ণ শৰ্মা, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা, আদিয়েও আমাৰ সমাজক যথোপযুক্ত নেতৃত্ব দি গৈছে। তেনেদৰে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, অম্বিকাগিৰি বায় চৌধুৰী আদিয়েও সাহিত্যৰ মাজেৰে আমাৰ চকু মেল খুৱাই থৈ গৈছে। মুঠতে ভুলে গুৱাই আমি বিভিন্ন সময়ত আমাৰ সমাজৰ ৰাজনীতি, সাহিত্য, সংস্কৃতি আদিৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান প্ৰতিনিধি লাভ কৰিছো যি সকলৰ নাম ইতিহাসৰ পাতত জিলিকি আছে।

এইখিনিতে আমাৰ সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধিসকলৰ আন এটি দিশ এক্সৰত ৰৈ গৈছে। এই প্ৰতিনিধিসকল হ'ল কৃষক সমাজ। যি কৃষক সমাজে পিঠিৰ ঘাম মাটিত পেলাই আমাৰ দেশৰ ভূমি উৰ্বৰা কৰিছে, যিসকলৰ হাতৰ স্পৰ্শত সেউজীয়া হৈ উঠিছে আমাৰ পথাৰ তেওঁলোকৰ

কথা ভাবিবলৈ আমাৰ আহৰি নাই। সেইবাবেই ৰাজনৈতিক কৃষক সমাজক সঠিক পথ দেখুৱাব পৰা নাই। অৱশ্যে যিসকল নেতৃত্বধাৰী লোক তেওঁলোকৰ বেছিভাগেই সন্তান।

যি সমাজত কৃষকৰ গুৰুত্ব নাই সেই সমাজত মূলতঃ কাৰণ কৃষকৰ হাততেই থাকে আমাৰ সমাজৰ উন্নয়ন। কৃষকৰ ঘৰৰ পৰাই জন্ম লয় প্ৰকৃত অৰ্থত দেশৰ ভৱিষ্যত কৰা শিল্পী, সাহিত্যিক আৰু সমাজ সেৱক। এইখিনিতে ভিগবোৱে কোৱা এয়াৰ কথা গুৰুত্বপূৰ্ণ। ভিগবোৱে কৃষক সোণসেৰীয়া কৰিব লাগিব আগবঢ়াই কৈছিল, “কৃষকৰ লক্ষ্য শিক্ষিত হয় তেনেহ'লে পৃথিৱীত এনে কোনো চৰতৰ না উঠিব।” আমি সমাজখন সুন্দৰ আৰু প্ৰগতিমুখী কৰিবলৈ সন্তানৰ গুৰুত্ব বুজিব লাগিব, তেওঁলোকক শিক্ষিত কৰিব লাগিব। অৱশ্যে আমাৰ অসমীয়া প্ৰবচনত কৃষকৰ কথা পৰা চলি আহিছে। যথাঃ “যাৰ থাকে মৈ গৰু, তাৰ পৰা যদি সৰু নহৈ হোৱা ঠাকুৰ, লোকে বুলিব নিলাক। আকৌ কোৱা হৈছে “সাত হাল সাত ভাখেৰী, জাৰি গিৰী।”

আমাৰ সমাজত কৃষকৰ গুৰুত্ব নুবুজাব বাবেই সমূহৰ গুৰুত্বও নাইকিয়া হৈ পৰিছে। ফলত কৃষকৰ কথা দুবৰে কথা, কৃষককেই সৰু কবি ৰখাৰ এক শোকাৱহ মানসিকতা আমাৰ সমাজৰ তথাকথিত ৰাজনৈতিক বহন কৰি আহিছে। আমাৰ ৰাজনৈতিক নেতাসকলৰ পৰা যে মহানগৰীত ওখ ওখ অট্টালিকা গঢ়ি উঠিলেই প্ৰগতিৰ পথত বুলি ঢাক - ঢোল বজায়। এই বেছিভাগবেই স্বত্বাধিকাৰী যে কলাধনৰ অৰ্থে তেওঁলোকে পাহৰি যায়। পাহৰি যায় বাবেই অমি বাৰ টকা কেজিৰ পিয়াজ ফাঁচী বজাৰৰ বহিৰাগত টকাত, দহ টকাৰ আলু ত্ৰিশ টকাত আৰু ত্ৰিশ টকাৰ

টকাত (২০১০) বিক্রী কৰিবলৈ সুযোগ পায়। কোনো দিগে এই সুযোগ? নিশ্চিতভাৱে এই সুযোগ দিছে ক্ষমতাধাৰীসকলে। অথচ যেতিয়াই অসমৰ কৃষকৰ হাতলৈ পিয়াজ, আলু আৰু মচুৰ দালি আহে তেতিয়া এইবোৰ সামগ্ৰীৰ দাম কমি আহে চাৰিভাগৰ এভাগলৈ। যি সময়ত কাঁচী বজাৰৰ ব্যবসায়ীয়ে লুণ্ঠনৰ কাৰাগাৰ সাজে সেই সময়ত অসমৰ কৃষকে ন্যায্যতা নেপাই আত্মহত্যা কৰে। এনে ঘটনা ১৯৯০ চনৰ পৰা ২০১০ চনৰ ভিতৰত অসমৰ কেবাঠাইতো ঘটিছে। অসমৰ কোনো এগৰাকী ক্ষমতাধাৰী ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধিয়েই কৃষকৰ এই বিবাদময় বতৰা পাই তেওঁলোকৰ জীৱন যত্ননা বুজি পোৱাৰ চেষ্টা কৰা নাই। ফলত ক্ষমতাধাৰীসকলে কৃষকৰ প্ৰকৃত প্ৰতিনিধি হোৱাৰ যোগ্যতা অৰ্জন কৰিব পৰা নাই।

আমাৰ ৰাজ্যত ৰাজনৈতিক স্তৰত প্ৰকৃত প্ৰতিনিধিৰ অভাৱৰ মূল কাৰণ কি? মূল কাৰণ বিচাৰিলে আমি ক'ব লাগিব যে বেছিভাগ ৰাজনৈতিক নেতাবেই সপোন হ'ল ক্ষমতা আহৰণৰ মাজেৰে নিজৰ ভবিষ্যৎ সুৰক্ষিত কৰি পাঁচ বছৰতে পৰবৰ্তী বংশধৰসকলৰ বাবে পাঁচশ বছৰ জন গোটেৱা। সেইবাবেই মন্ত্ৰী সংসদ বিধায়ক হোৱাৰ পিচত অসমৰ বজাৰ বেছিভাগ ৰাজনৈতিকবেই দেশে-বিদেশে নামে-বোনে ইন্ডিয়ান সম্প্ৰদায়ৰ ভাণ্ডাৰ। ২০১০ চনৰ এহেজাৰ কোটিটুকীয়া উত্তৰ জঙ্গল কেলেংকাৰীৰ অন্যতম নায়ক কুখ্যাত বেজাউল হুছেইন খান (অনু এইচ এম) সম্বন্ধিত এন.আই.এৰ দ্বাৰা অভিযুক্ত অপৰাধীসকল অসমৰ ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি সকলবেই আৰ্শ্ববাদপুষ্ট বুলি সংবাদ মাধ্যমৰ প্ৰকাশিত হৈছে। অসমৰ চৰিককেটী টকীয়া এন.ও.টি জেজাৰীৰ সন্দেহকৰে অসমৰ বজাৰেই টিক কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি এই সন্দেহ কৰিবলৈ কৰা হ'ল। অসমৰ অসংখ্যকৈ বৰত হুছেইন খানৰ সন্দেহকৰে অসমৰ বজাৰেই টিক কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি এই সন্দেহ কৰিবলৈ কৰা হ'ল। অসমৰ অসংখ্যকৈ বৰত হুছেইন খানৰ সন্দেহকৰে অসমৰ বজাৰেই টিক কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি এই সন্দেহ কৰিবলৈ কৰা হ'ল। অসমৰ অসংখ্যকৈ বৰত হুছেইন খানৰ সন্দেহকৰে অসমৰ বজাৰেই টিক কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি এই সন্দেহ কৰিবলৈ কৰা হ'ল। অসমৰ অসংখ্যকৈ বৰত হুছেইন খানৰ সন্দেহকৰে অসমৰ বজাৰেই টিক কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰতিনিধি এই সন্দেহ কৰিবলৈ কৰা হ'ল।

আমাৰ সমাজৰ বেছিভাগ ক্ষমতাধাৰী প্ৰতিনিধিৰেই এতিয়া প্ৰজ্ঞা নাই, লাজ নাই, ধৰ্ম নাই। তেওঁলোকৰ বহুতেই এতিয়া দুৰ্জনৰ পৰ্যায় পাইছে। দুৰ্জন সম্পৰ্কে শাস্ত্ৰত কোৱা হৈছে "দুৰ্জনো পৰিহৰ্তব্যো/বিদায়ালংকৃতোপিহ্ন। মণিমা ভূমিত সৰ্প/কিমসো ন ভয়ংকৰ।" অৰ্থাৎ, দুষ্ট ব্যক্তি বিদ্বান হ'লেও পৰিত্যজ্য। কাৰণ সাপৰ মূৰত মণি থাকিলেও সেই সাপ ভয়ংকৰ।" আমাৰ সমাজৰ অনেক প্ৰতিনিধিয়েও দুৰ্জনৰ ৰূপত মূৰত সাপৰ মণি ধাৰণ কৰিছে। তেওঁলোকে সাপৰ মণি পিন্ধি পোহৰ বিলাব খুজিছে, কিন্তু সেই পোহৰৰ স্পৰ্শ পাবলৈ বাইজ যেতিয়া আগবাঢ়ি গৈছে তেতিয়াই তেওঁলোকক দুৰ্জনৰূপী প্ৰতিনিধিসকলে দংশন কৰিছে। তাকে দেখি সমাজৰ বেছিভাগ লোকেই ভয়তন্ন স্তম্ভন হৈছে, নিৰাপদস্থানত অবস্থান কৰিছে। আনহাতে এচাম সচেতন আৰু শিক্ষিত লোকে সাপক প্ৰতিৰোধ নকৰি নীৰৱতা অৱলম্বন কৰিছে। এনে লোকৰ অবস্থা এদিন হয়তো জিউজিগ্ৰ দৰে হ'ব পাৰে। কাৰণ জিউজিগ্ৰ নামৰ

এজন চিত্ৰ কৰে নিজৰ ছবি আঁকি সেই ছবিখন চাই তেজ ৰমি কৰি মৃত্যুবৰণ কৰিছিল। আমাৰ সমাজতো এনে এটা পৰিবেশে বিৰাজ কৰিছে যেন এই সমাজৰ প্ৰকৃত ছবিখন সুক্ষ্মভাবে নিৰীক্ষণ কৰিলে নিৰাপদ অবস্থান লোৱা বেছিভাগ নীৰৱ লোকেই এদিন তেজ ৰমি কৰি মৰিব লাগিব, সেই দিন হয়তো সমাগত।

আমাৰ দেশ আৰু সমাজৰ কথা চিন্তা কৰিবলৈ যাওঁতে মাজে সময়ে বিচিত্ৰ অভিজ্ঞতাৰ সন্মুখীন হওঁ। তেনে এটি অভিজ্ঞতা হৈছিল ২০০৮ চনৰ ১৮ অক্টোবৰত লণ্ডনত শঙ্কৰদেৱ সম্পৰ্কে ভাষণ দিবলৈ যাওঁতে। লণ্ডনৰ ছেণ্ট এন্দ্ৰিউজ চাৰ্চ হলত আমি যেতিয়া মুখ্য অতিথি ৰূপে 'শংকৰদেৱ বিশ্বশ্ৰেষ্ঠ নহ'ব কিয়?' শীৰ্ষক ভাষণ দিছিলো তেতিয়া ভীৰেঞ্জ শৰ্মা নামৰ ভাৰতীয় পাঞ্জাবী মূলৰ এগৰাকী ব্ৰিটিছ সাংসদে আমাক কৈছিল "শংকৰদেৱৰ দৰে এজন সমাজ সংস্কাৰক যি দেশত জন্ম-গ্ৰহণ কৰিছিল সেই দেশত ইমান ব্যভিচার, দুনীতি, গোষ্ঠী ঘৃণা আৰু হত্যা সন্দ্বাস কিয়?" আমি নতশিৰে কৈছিলো 'প্ৰকৃত প্ৰতিনিধিৰ অভাৱ'। তেতিয়া সাংসদগৰাকীয়ে আমাৰ বক্তব্যৰ বিৰোধ কৰি কৈছিল "নহয়, ভাল নাগৰিকৰ অভাৱ। ভাল নাগৰিক জন্ম দিব পাৰিলেহে ভাল প্ৰতিনিধি পোৱা যায়।" সাধাৰণ অথচ চিন্তা উদ্বেগকাৰী সেই কথাখাৰ শুনি আমি বহু সময় ধৰি লণ্ডনৰ ছেণ্ট এন্দ্ৰিউজ হলত চিন্তাত মগ্ন হৈছিলো। আমাৰ চিন্তাত আউল লগোৱা সেই কথাখাৰ শুনি সাংসদগৰাকীক ধন্যবাদ জনাইছিলো আৰু ব্ৰিটিছসকলৰ দেশপ্ৰেমৰ শলাগ লৈছিলো।

মাহ মূৰৰ পৰা গেলিবলৈ ধৰে, কিন্তু আমাৰ মাজে গেলিবলৈ ধৰিছে তলৰ পৰা। এই গল্প গঢ়নে ইমানই বিপদ হ'ব বুলি কৰিছে যে তল দুৰ্গত কেৱল অসমৰ মানুহই লগা নাই, মগজুতো আঘাত হনিছে। আমি চিন্তা কৰিবলৈ কৰিবলৈ কৰিছোঁ মনে প্ৰাণে ভালপোৱা নগৰিকসকলে সেই দুৰ্গত বহি নোৱাৰি ফুটকটাইছো। আমি নিৰুপায় হৈ পৰিছোঁ কাৰু, কিন্তু এই পৰিবেশৰ পৰা চিৰকালৰ বাবে মুক্তি পাবলৈ ক'বলৈ সীমাও কিছুমান কাম আছে। আমাৰ সমাজক শুদ্ধ পথ দেখুৱাবলৈ আমি কিছু ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক আঁচনিও গ্ৰহণ কৰাৰ সময় আহি পৰিছে। তেনে আঁচনিৰে আমি নতুন প্ৰজন্মক সং আৰু নিষ্ঠাবান নাগৰিক হোৱাৰ বাট দেখুৱাব লাগিব। আমি তেওঁলোকক শুনাব লাগিব টলষ্টয়ৰ এই বাণীঃ "নিজৰ সুখেই যাৰ জীৱনৰ লক্ষ্য তেওঁ এজন অসং লোক। আনৰ প্ৰশংসা পোৱাটোৱেই যাৰ জীৱনৰ লক্ষ্য তেওঁ দুৰ্বল লোক। আনৰ সুখেই যাৰ জীৱনৰ লক্ষ্য তেওঁ এজন মহৎ লোক।" আমি ভৰো যে টলষ্টয়ৰ এনে বচনৰ মৰ্মাৰ্থ যিসকলে উপলব্ধি কৰিব তেওঁলোকেহে প্ৰকৃত নাগৰিকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিব। তেনে নাগৰিকৰ হাততহে প্ৰকৃত নাগৰিকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিব। তেনে নাগৰিকৰ হাততহে প্ৰকৃত নাগৰিকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিব। তেনে নাগৰিকৰ হাততহে প্ৰকৃত নাগৰিকৰূপে পৰিচয় দিব পাৰিব।

কেতিয়াবা ঐতিহাসিক ঘটনা আবিকৃত
চৰিত্ৰৰ কাৰ্যকলাপৰ অন্তৰালত আত্মগোপন
হৈ থকা অবিলাস, অভিসন্ধি বা কৰ্ম-প্ৰেৰণাৰ
উৎস কল্পনা বা অনুমানৰ সহায়ত সংযোগ
কৰি দিব পাৰে। কেতিয়াবা আকৌ কাল্পনিক
চৰিত্ৰৰ সহায়তো এই কাম কৰিব পাৰি। পাল
বংশৰ পিচত খেন বংশ প্ৰতিষ্ঠা হোৱা
কথাটো ঐতিহাসিক সত্য

বুৰঞ্জীমূলক নাটক হিচাপে 'নীলাম্বৰ'

পিংকু তালুকদাৰ

আধুনিক অসমীয়া নাটকৰ সমৃদ্ধি আৰু বিকাশ সাধনত বিশ্ৰোহী কবি
নাট্যকাৰ প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ অৱদান বিশেষভাবে লেখত ল'বলগীয়া।
আজীৱন শিক্ষাপ্ৰতী আৰু কৃতী শিক্ষক চৌধুৰীদেৱৰ নাট্যকলা আৰু
অভিনয়ৰ প্ৰতি অনুৰাগ আছিল অতি গভীৰ আৰু সুদূৰপ্ৰসাৰী। তেওঁৰ
ডেকা কালছোৱাত বিশেষকৈ বিগত শতিকাৰ চতুৰ্থ দশকমানলৈ অসমৰ
নাট্যমঞ্চ বঙলাৰ পৰা অসমীয়ালৈ অনুদিত নাটকৰ অভিনয়ে অধিক
কবি আছিল। মঞ্চোপযোগী অসমীয়া নাটকৰ অভাৱৰ কাৰণেই যে এনে
ঘটিছিল, সেই কথা চৌধুৰীদেৱে মৰ্মে মৰ্মে অনুভৱ কৰিছিল। ফলস্বৰূপে
তেওঁৰ কাপৰ পৰা সৃষ্টি হৈছিল 'মোগল বিজয়' 'নীলাম্বৰ' আৰু 'অপেশৰী'
শীৰ্ষক তিনিখন নাটক।

নীলাম্বৰ বুৰঞ্জীমূলক নাটক। নাটকখনত উপস্থিত হৈছে অসম বুৰঞ্জী
খ্যাত কমতাপুৰ ধ্বংসৰ কাহিনী। এই কাহিনীটো পেছট চাহিবৰ দ্বাৰা ৰচিত
'অসম বুৰঞ্জী' বিধৃত হৈছে। তদুপৰি সেইটো কাহিনীকো কিঞ্চিৎ পৰিৱৰ্তিত
ৰূপত সুকুমাৰ মহন্তৰ ঘৰৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰা আৰু ড° সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাই
সম্পাদনা কৰা অসম বুৰঞ্জীতো বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

খেন বংশৰ অন্তিম ৰজা নীলাম্বৰৰ লগত বঙ্গৰ নবাব হুছেইন শাহৰ
সংঘৰ্ষ আৰু কমতাপুৰ ধ্বংস - এই ঐতিহাসিক ঘটনাক কেন্দ্ৰ কৰি নীলাম্বৰ
নাটকখন ৰচিত হৈছে। নীলাম্বৰৰ বৃদ্ধ মন্ত্ৰী শচীপাত্ৰই পুত্ৰ হত্যাৰ প্ৰতিশোধ
লবৰ কাৰণে হুছেইন শাহক মাতি আনি কমতাপুৰ ধ্বংস কৰায় বুলিও
কোনো কোনো বুৰঞ্জীয়ে কয়। নীলাম্বৰ নাটৰ কাহিনীভাগ কনক লাল
বৰুৱাৰ 'Early History of Kamrup' গ্ৰন্থখনটো পোৱা যায়।
গতিকে 'নীলাম্বৰ' (১৯২২) যে এখন ঐতিহাসিক নাটক সেই বিষয়ে
কোনো সন্দেহৰ অৱকাশ নাই।

বুৰঞ্জীৰ ঘটনা বিশেষকৈ কেন্দ্ৰ কৰি বুৰঞ্জীমূলক নাটক ৰচিত হ'লেও
ইয়াক ঐতিহাসৰ পুনৰাবৃত্তি বুলি ক'ব নোৱাৰি। ইতিহাস অতীত ঘটনাৰ নিৰপেক্ষ
বিচাৰক। মানৱৰ আশা-আকাঙ্ক্ষা, আবেগ-অনুভূতিৰ কলাত্মক প্ৰকাশ নহয়।

কিন্তু ঐতিহাসিক ঘটনাৰ শুকান জ্বকাত অস্থি মাসে সজোৱা
কবিৰ পৰাতহে নাটকৰ সাৰ্থকতা নিৰ্ভৰ কৰে। ঐতিহাসিক
শব্দ যদিও একে নহয়, তথাপি নাট্যকাৰে বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ
ইচ্ছানুসৰি পৰিৱৰ্তন কৰিব নোৱাৰে। ঘটনা পুৰুষৰ মাজত
চিত্ৰ ৰাখি যায় ঘটনা পৰম্পৰাৰ মাজত কাৰ্যকাৰণৰ
হৈ নোলায় আৰু যিবোৰ বুৰঞ্জীৰ ঘটনা আৰু চৰিত্ৰৰ পৰিৱৰ্তন
কৰিলে মূল কাহিনীৰ ওপৰত বিশেষ আঘাত নপৰে তেনে
স্বকীয় উদ্ভাৱনী শক্তিৰ সহায় লব পাৰে। নাট্যকাৰে
কাৰ্যকাৰণহীন ঘটনাৰ মাজত কল্পনাবে সম্পৰ্ক স্থাপন
অসম্পষ্ট বা অপৰিস্ফুট ঘটনা উজ্জ্বল বা স্পষ্ট কৰিবলৈ
সংযোগ কৰিব পাৰে। আনকি প্ৰসিদ্ধ চৰিত্ৰবোৰ যিটো দিশ
পেলোৱা নাই তেনে অনুজ্ঞাল আৰু মৌন দিশক উজ্জ্বল
নাট্যকাৰৰ স্বাধীনতা আছে।

'নীলাম্বৰ' নাটকত কল্পনা আৰু ইতিহাসৰ সন্নিবিষ্ট
শচীপাত্ৰ আদি ঐতিহাসিক চৰিত্ৰ হ'লেও নাটকৰ বৰ্ণনা
চৰিত্ৰহে। আনহাতে বুৰঞ্জীয়ে গড়মা কুঁৱৰী নীলাম্বৰ
কৰিছে যদিও নাটকত ৰাণীৰ নাম চন্দ্ৰাৱলী। নন্দক
জনা ৰজাৰ উপপত্নীৰ ফালৰ বংশধৰ হিচাপে দেখুওৱা
আৰু সন্মানহীন খেন ৰাজবংশক উচ্ছেদ কৰি নিজে
যড়যন্ত কৰে। নীলাম্বৰ আৰু বিপ্লৱ বৃদ্ধমন্ত্ৰী শচীপাত্ৰৰ
ল'বলৈ তেওঁ ছদ্মবেশ ধাৰণ কৰি নীলাম্বৰৰ বিশ্বাসী
ৰাজধানীত বাস কৰে। শচীপাত্ৰৰ পুতেক মনোহৰক সৈন্য
অৰ্বেধ প্ৰণয় আছে বুলি তেওঁ হীণ চক্ৰান্ত কৰি নীলাম্বৰ
ফলস্বৰূপে ৰজাই মনোহৰক হত্যা কৰি তেওঁৰ মন্ত্ৰী
কৰোৱায়। ৰাণী চন্দ্ৰাই বেজাৰতে নগৰৰ এচুকত ছদ্মবেশ
ধৰে। ইতিমধ্যে নন্দই মনোহৰক হত্যা আৰু শচীপাত্ৰক

কৰাৰ সংবাদ জনাই বৃদ্ধ মন্ত্ৰীক বিদ্রোহী কৰি তোলে। পুত্ৰ শোকাতুল শচীপাত্ৰই প্ৰতিশোধ ল'বলৈ ভীষণ প্ৰতিজ্ঞা কৰি বংগৰ নবাব হুছেইন শ্বাহৰ শৰণাপন্ন হয়। হুছেইন শ্বাহে ছল-চক্ৰান্তৰে কমতাপুৰ অধিকাৰ কৰে। এই যুদ্ধত নীলাক্ষৰ আৰু ছৰাবেশিনী বাণী চন্দ্ৰাবলী মৃত্যু মুখত পৰে। মৃত্যুৰ আগে আগে নীলাক্ষৰে প্ৰকৃত ঘটনাক জানিব পাৰে। মন্ত্ৰী শচীপাত্ৰই শেষ মুহূৰ্ত্তত নন্দৰ যত্নবশত বৃদ্ধিৰ পাৰি তাক হত্যা কৰি নিজেও অগ্নিদগ্ধ হৈ মৃত্যুক আকোৱালি লয়।

বুবঞ্জীমূলক নাটকত সাধাৰণতে প্ৰসিদ্ধ চৰিত্ৰৰ ৰাজনৈতিক কাৰ্যকলাপহে পাৰ্ণ। তেওঁৰ পাৰিবাৰিক জীৱন আৰু ব্যক্তিগত ৰুচি-অভিৰুচি সম্পৰ্কে ইতিহাস প্ৰায়ে মৌন থাকে। এনেবোৰ ক্ষেত্ৰত নাট্যকাৰে সেই সময়ৰ সমাজলৈ দৃষ্টি ৰাখি কল্পনাৰ সহায়ত ইতিহাসে চৰিত্ৰত খালী ৰখা নিশ পূৰণ কৰাত একো বাধা নাই। আলোচ্য নাটখনটো নীলাক্ষৰ শচীপাত্ৰ আদি চৰিত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত এই কথা প্ৰযোজ্য। বুবঞ্জীৰ কাহিনীৰ মতে নীলাক্ষৰ বীৰ আৰু যোদ্ধা। শচীপাত্ৰই সকলো সময়তে কমতাপুৰৰ উন্নতিৰ বাবে চিন্তা কৰে। এই কথাখিনিৰ সূত্ৰ ধৰি নাট্যকাৰে এনে ধৰণৰ কিছুমান সংলাপ চৰিত্ৰ দুটিৰ মুখত দিছে। ইয়াৰ দ্বাৰা তেওঁলোকৰ বীৰত্ব দেশভক্তি আদি সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ পাইছে, অথচ বুবঞ্জীৰ কাহিনীৰ প্ৰবাহো অক্ষুণ্ণ আছে।

যেনে—

শচীপাত্ৰ— "মেৰ জেবালী নাই, কমতাপুৰেই মেৰ জেবালী। অজি মই নিপুত্ৰী হৈ কেনেকৈ সেই কন্যাক শত্ৰুৰ মুখত পেলাই দিওঁ! অক ক'বলৈ ক'ব নেলাৰ নীলাক্ষৰে মেৰ পুত্ৰ তুলা অজি।"

(৩ৰ্থ অঙ্ক, ২ চৰণ)

কেন্দ্ৰীয় ঐতিহাসিক চৰিত্ৰ হুছেইন শ্বাহৰ কাৰ্যকলাপৰ অধিকাৰত অস্বাভাৱিক ঠাণ্ডা ৰাজনৈতিক, অতিৰিক্ত বা অধ-প্ৰকাশ উল্লেখ কৰা হ'ব আৰু নন্দৰ সহায়ত সফল কৰি দিব পাৰে। কেন্দ্ৰীয় হুছেইন শ্বাহৰ চৰিত্ৰৰ সহায়ত এই কাম কৰিব পাৰি। পাল বংশৰ পিতৃ কেন বাৰে প্ৰতিজ্ঞা হেৰুৱাবলৈ ইতিহাসিক সত্ৰ, অনুভৱত পাল বংশৰ শেষ ৰজাজনৰ উত্তৰাধিকাৰী থকা কথাটোও ঐতিহাসিক সত্য। তথাপি কেন বাৰে প্ৰতিজ্ঞা হয়। ইয়াৰ নিশ্চয় এটি উদ্দেশ্য বা কাৰণ আছিল অথচ এই কাৰ্যকাৰণ সম্পৰ্কত ইতিহাস নিমাত। নাট্যকাৰে 'নন্দ' চৰিত্ৰৰ সৃষ্টিৰে এটি উপকাহিনী সংযোগ কৰি উক্ত ঐতিহাসিক ঘটনাৰ সৈতে কাৰ্যকাৰণ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিছে। ঐতিহাসিক সত্য ঘটনাৰ লগত কাৰ্জনিক উপকথা জড়িত কৰি নিয়াত নাট্যকাৰৰ কোনো বাধা নাই। নীলাক্ষৰ নাটকত এনেকুৱা কাৰ্জনিক কথা বস্তু আৰু আছে। উদাহৰণস্বৰূপে মনোহৰ আৰু ললিতাৰ কাহিনী। দৰাচলতে নন্দ সংজ্ঞাত উপকাহিনীটোৰ সৈতে ললিতা-মনোহৰৰ কাহিনীৰ বিষয় বস্তুৰ গভীৰ সম্পৰ্ক আছে। পাল বংশক কমতাপুৰত কৰিছিল ব্ৰাহ্মণসকলে। এতিয়া দেখা গৈছে মনোহৰ ব্ৰাহ্মণ আৰু ললিতা শূদ্ৰ। যি ব্ৰাহ্মণে উপপত্নীৰ গৰ্ভজাত সন্তানক ঘৃণাৰ চকুৰে চাই ৰাজ সিংহাসনত বহিব নিদিলে, যি ব্ৰাহ্মণে গৰখীয়া ল'ৰা নীলাক্ষক ধৰি আনি কেন বংশৰ ৰজা হিচাপে ৰাজপাটত বহিবলৈ সেই ব্ৰাহ্মণৰ বংশধৰেই আকৌ শূদ্ৰৰ সৈতে প্ৰণয়াসক্ত হয় কেনেকৈ? নন্দৰ মনত বাবে বাবে এই প্ৰশ্নৰ উদয় হয়। আৰু ইয়েই প্ৰতিশোধ ল'বলৈ নন্দক তাড়িত কৰে। গতিকে নন্দৰ কাহিনী ললিতা-মনোহৰৰ কাহিনীৰ মাজত এক যোগসূত্ৰ আছে।

বহুক্ষেত্ৰত ঐতিহাসিক ঘটনাৰ ধুমুহা বতাহৰ বিপৰীতে শান্ত স্নিগ্ধ পাৰিবাৰিক জীৱনৰ চিত্ৰ নাইবা প্ৰেম-প্ৰীতি, স্নেহ-মমতা আদি কোমল

বৃত্তিবোৰৰ পৰিস্ফূৰণ দেখুৱাবলৈ কাৰ্জনিক উপকথা সংযোগ কৰা হয়। ললিতা-মনোহৰৰ কাহিনী তেনে এটি সংযোজনা। আকৌ নীলাক্ষৰ আৰু চন্দ্ৰাবলীৰ ব্যক্তিগত প্ৰেমৰ সম্পৰ্কও নাট্যকাৰে একেই কাৰণতে নাটকত ঠাই দিছে কিন্তু কল্পনাই যাতে যুগ সম্ভাৱনাক অতিক্ৰম কৰি নাযায় তালৈ সততে নাট্যকাৰে দৃষ্টি ৰখা উচিত। 'নীলাক্ষৰ' নাটকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰসন্নলাল চৌধুৰী এই ক্ষেত্ৰত সফল। তেওঁ সমসাময়িক যুগৰ ব্যৱহাৰিক ৰীতি-নীতি, সাজ-পোছাক, কথা-বতৰা ইত্যাদি সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছে লগতে সেই যুগৰ সামাজিক লোকৰ পাৰ্শ্ব চৰিত্ৰ ৰূপে দাঙি ধৰিব পাৰিছে।

ঐতিহাসিক নাটকত বস পৰিবেশন এটা উল্লেখযোগ্য কথা। যি নাটকৰ কাহিনী অতিশয় বাস্তব, সেই নাটৰ বাস্তবতা যাতে অক্ষুণ্ণ থাকে সেইপালে তীক্ষ্ণ দৃষ্টি ৰখা প্ৰয়োজন। বহুক্ষেত্ৰত ঐতিহাসিক নাটকতো ঘটনাৰ চমৎকাৰিত্বৰ পৰিৱৰ্তে চৰিত্ৰৰ মনস্তাত্ত্বিক সংঘট অংকন কৰাটো অধিক প্ৰয়োজন হৈ পৰে। 'নীলাক্ষৰ' নাটকত দেখা গৈছে নন্দই নীলাক্ষৰ, শচীপাত্ৰ আদি চৰিত্ৰত মনস্তাত্ত্বিকভাৱে বিদ্ধস্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। নাট্যকাৰে এই ক্ষেত্ৰত নীলাক্ষৰ আৰু শচীপাত্ৰৰ মানসিকতা প্ৰকাশত বেছিকৈ গুৰুত্ব দি নাটকখন আকৰ্ষণীয় কৰি তোলা দেখা যায়। এক কথাত ঐতিহাসিক সম্ভাৱনা আৰু সম্ভাৱ্য ভেটিত নাট্যকাৰে কাহিনীৰ বিন্যাস খটাইছে। এই ক্ষেত্ৰত ঐতিহাসিক নাটকৰ এটা উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য নাট্যকাৰে বক্ষা কৰা দেখা যায়। নাটকখনত 'নীলাক্ষৰ' মনসিক অৰ্দ্ধন্ত্ৰ জড়িত। চন্দ্ৰা, মনোহৰ তেওঁৰ অতি গুৰুৰ মনুহ হ'লেও মূৰ ফুলি একো কৰ পৰা নাই বন্ধ তেওঁলোকৰ প্ৰতি দিনে দিনে স্নেহ ফৰীদতাই হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত নীলাক্ষৰ সংলাপলৈ আঙুলিয়াব পাৰি ২- বিশ্বাস নাই..... বিশ্বাস নাই..... চন্দ্ৰাও বিশ্বাস নাই..... কক বিশ্বাস কৰিম?" আকৌ "অপৰিষ্কাৰিত কেন বাৰে প্ৰতিজ্ঞা আৰু উন্নতিত আস্থানিৰোগ কৰি অহা পুত্ৰ শোকাতুল শচীপাত্ৰই জীৱনৰ বিয়লি বেলিকা নিজে পত্নী ৰাজা আৰু ৰজাক ধ্বংস কৰিবলৈ যাওঁতে যি গভীৰ অৰ্দ্ধন্ত্ৰৰ সৃষ্টি কৰিছে তাক ফুটাই তোলাতে নাট্যকাৰ সফল হৈছে। শেষ মুহূৰ্ত্তত নন্দৰ চক্ৰান্ত বৃদ্ধিৰ পাৰি বৃদ্ধ মন্ত্ৰীয়ে নন্দক নিজ হাতে হত্যা কৰি স্নানিত আত্মসমৰ্পন কৰিছে।

ঐতিহাসিক নাটকৰ ভাষা শৈলী সম্পৰ্কেও কিছুমান বাধা-বাধকতা আছে। বুবঞ্জীৰ ঘটনাও সত্য, চৰিত্ৰও সত্য। সেইকাৰনে বাস্তবতাৰ ফালে দৃষ্টি ৰাখি কবলৈ হলে গদাই ঐতিহাসিক নাটকৰ স্বাভাৱিক মাধ্যম। কিন্তু ঐতিহাসিক ঘটনা অতি প্ৰাচীন হ'লে তাত অমিত্ৰাক্ষৰ বা পদমুদৰ ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰয়োজন। কিন্তু নাটকৰ কাহিনী আমাৰ সময়তকৈ বেছি পুৰণি নহলে গদাই উপযুক্ত মাধ্যম। অৱশ্যে চৰিত্ৰৰ শৌৰ্য-বীৰ্য আৰু ঘটনাৰ উজ্জল তবংগমালাক ৰূপ দিবলৈ এক প্ৰকাৰ উন্নীত গদ্যৰ প্ৰয়োজন। নাট্যকাৰে 'নীলাক্ষৰ' নাটকত তেনে ওজস্বী গদ্যসংলাপ প্ৰয়োগ কৰি ঐতিহাসিক ঘটনাক জীৱন্তৰূপে উপস্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এনে গদ্য সংলাপ নীলাক্ষৰ শচীপাত্ৰ আদি চৰিত্ৰৰ মুখত কিছু কিছু দেখা যায় —

ঐতিহাসিক নাটকত নাট্যকাৰৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল কলা-কৃষ্টি। এই ক্ষেত্ৰত নাট্যকাৰ বিশেষভাবে সাৱধান হ'ব লাগে। দেখা যায় বুবঞ্জীৰ ঘটনাত চৰিত্ৰৰ কলাত্মক অভিব্যক্তি বৰ বিশেষ দৃষ্টি গোচৰ নহয়। গতিকে নাট্যকাৰে অপ্ৰয়োজনীয় চৰিত্ৰৰ সমাবেশ খটাই চৰিত্ৰৰ তালিকাখন দীঘলীয়া কৰি পেলায়। বুবঞ্জীৰ ঘটনাৰ ওপৰত নাট্যকাৰৰ বিশেষ দখল থাকিলে ইয়াৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি। কম সংখ্যক চৰিত্ৰৰ সহায়তেই কলা-সৃষ্টি সম্ভৱপৰ হয়। নীলাক্ষৰ নাটকত প্ৰধান চৰিত্ৰৰ সংখ্যা বেছি নহয়। ইয়াৰ কাহিনীভাগ

প্রধানকৈ নীলাম্বৰ শচীপাত্ৰ, মনোহৰ আৰু নন্দই আগবঢ়াই নিছে। স্ত্ৰী চৰিত্ৰৰ ভিতৰত চন্দ্ৰাৱলীৰ ভূমিকাই প্রধান। চন্দ্ৰাৰ মৃত্যুৰ পিচতহে ললিতা সক্ৰিয় হৈছে। গতিকে নাটকখনত সৰু-সুৰা চৰিত্ৰৰ সংখ্যা বেছি যদিও চৰিত্ৰবোৰৰ প্রধানকৈ মূল চৰিত্ৰ কেইটিৰ ছদ্মছায়াতেই পৰিচালিত হৈছে। গতিকে চৰিত্ৰ সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত নাট্যকাৰে দক্ষতাৰ পৰিচয় দিব পাৰিছে। ইয়াৰ লগতে এটা ঐতিহাসিক বাতাবৰণো নাট্যকাৰে সৃষ্টি কৰা দেখা যায়। তেওঁ সমসাময়িক যুগৰ পৰিবেশ আৰু চেতনা নাটখনৰ মাজেৰে প্ৰতিফলিত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে নন্দই চন্দ্ৰক কোৱা সংলাপত তাৰ আভাস পাব পাৰি—

“কিন্তু ৰাজ্যৰ মুখীয়াল ব্ৰাহ্মণ সমাজে, — মন্ত্ৰ মাতি জুইত ঘিউ পুৰি কৰা বিবাহৰ সন্তান নহয় দেখি জাৰজ আখ্যা দি তেওঁৰ দাবী অগ্ৰাহ্য কৰি সিংহাসন দিলে কাক??”

নাটকখনত ৰাজনৈতিক চেতনা আৰু আদৰ্শ যেনে দেশভক্তি, কৰ্তব্যনিষ্ঠতা, আত্মাৰ্হতি ইত্যাদি মহৎগুণৰ অভিব্যক্তি লক্ষ্য কৰা যায়। নীলাম্বৰ, শচীপাত্ৰ আদিৰ ক্ষেত্ৰত এই গুণসমূহ সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ পাইছে। নীলাম্বৰ ৰজা হিচাপে এজন উপযুক্ত ৰজা। এই কথাটো নাট্যকাৰে প্ৰতিপন্ন কৰিব বিচাৰিছে। অনহাতে শচীপাত্ৰকো দক্ষ মন্ত্ৰী ৰূপে দেখুওৱা হৈছে।

ঐতিহাসিক নাটক হিচাপে নীলাম্বৰ সফল হ'লেও কিছু কিছু দোষেও নাট্য কাহিনীক স্পৰ্শ নকৰাকৈ থকা নাই। যেনে নন্দৰ প্ৰতিশোধ পৰায়নতাৰ মাত্ৰা অতি বেছিকৈ প্ৰকাশ পাইছে মনোহৰ ললিতাৰ প্ৰেম, মনোহৰৰ আকস্মিক নিৰুদ্দেশত ললিতাৰ উদ্বাদগ্ৰস্ততা, বাণী চন্দ্ৰাৱলীৰ পতিপৰায়নতা আৰু ছদ্মবেশেৰে নীলাম্বৰক ৰক্ষা কৰাৰ প্ৰচেষ্টা ইত্যাদি। চাঞ্চল্যজনক ঘটনাৱলী আৰু অলপ কম হ'লেও নাটকীয় বিষয়বস্তু ক্ষতিগ্ৰস্ত নহ'লহেঁতেন। প্ৰতিশোধ প্ৰেম, পুত্ৰহত্যা, আত্মহত্যা, উদ্বাদগ্ৰস্ততা আদি চাঞ্চল্যকৰ ঘটনাৰ সমাবেশে নাটকখনক কিছুমান অতি নাটকীয় বৈশিষ্ট্য দান কৰিছে। এইবোৰৰ স্বল্পেও ঐতিহাসিক নাট নীলাম্বৰত নাট্যোৎকৰ্ষা শেৰলৈকে আছে।

‘নীলাম্বৰ’ ঐতিহাসিক নাট হ'লেও ইয়াত শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ ‘অথেলো’ নাটৰ প্ৰভাৱ বৰ্তমান। ‘ওথেলো’ নাটকত হত্যা, আত্মহত্যা, প্ৰতিশোধ প্ৰবৃত্তি চৰিতাৰ্থ কৰাৰ লালসা, উদ্বাদগ্ৰস্ততা আদি নানান নাটকীয় সমূল সংযোজিত হ'লেও, নাট্যকাৰৰ জীৱন দৃষ্টিৰ অন্তৰ্ভুক্ততা সুন্দৰ নাট্যৰূপে আৰু কাব্যিক লাৱণ্যময়তাই নাটকখনক অন্যতম শ্ৰেষ্ঠ ঐতিহাসিকৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰাইছে। চৌধুৰীৰ ‘নীলাম্বৰ’ত সন্নিবেশিত চৰিত্ৰ-সমূহা পৰিবেশ-পৰিস্থিতি আদিৰ চিত্ৰিত চমৎকাৰিত আৰু বিচিত্ৰতাল অঁতাৰ ঘটা নাই, কিন্তু তাত শ্বেত্ৰপীয়েৰৰ ‘ওথেলো’ৰ দৰে জীৱন দৃষ্টিৰ অন্তৰ্ভুক্ততা আৰু কাব্যিকতা নাই। তথাপিও কব পাৰি প্ৰসন্নলাল চৌধুৰীৰ ‘নীলাম্বৰ’এখন উল্লেখযোগ্য ঐতিহাসিক নাটক।

(লেখিকা : প্ৰাক্তন ছাত্ৰী)

প্ৰথম প্ৰেম

কৌস্তভমণি শইকীয়া

কোন কাহানিয়েই ভাল পাইছিলোঁ তোমাক
লাজতে ক'বলৈ নহ'ল
এই দুৰ্বলতাৰ বাবে বাবে বাবে
শান্তি দিছিলোঁ নিজকে নিজে

তোমাৰ চকুত সেইদিনা প্ৰেম নাছিল
চাবনিত ভবি আছিল প্ৰশান্তি
তোমাৰ মতি শুনিবলৈ মই
আলহী হৈছিলোঁ বুকুৰ ঘৰৰ

তুমি কি পিচ্ছিলো মনত নাই
তোমাক লগ পোৱা সময়বোৰ
মনৰ মণিকোঠাত সঁচা আছে

তুমি ভাল পাইছিলো বসন্তকাল
মই কেতেকী ফুল ছিঙিবলৈ গৈ
তেজত বুৰাই থৈ আহিছিলোঁ কাঁইটীয়া বাধা

তুমি আজিও মোক ভাল পাই আছানে?
আধৰুৱা প্ৰকাশৰ এই সুখস্মৃতি
গাৰৰ তলৰ সপোনত বাধিছানে লুকুৱাইছ

জানো, বাহি যোৱা নাহে বুলি আমাৰ প্ৰেমক
উপলুঙা কৰিলে কুহকিনী আশাই
কোন কাহানিয়েই ভাল পাইছিলোঁ তোমাক
আজিও উজাৰ কৰি আছোঁ অভিজুত আবদাৰ।

বিক্সাৰালা

বিশ্বজিৎ পাঠক

প্ৰাক্তন আলোচনী সম্পাদক, বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়

নোবাৰো নোবাৰো বুলি
জখৰ হৈ গ'লেও ভবি
গৈ থকা এপেডেল দুপেডেল কৰি
ব'দ দিলে ঘামি-জামি
বৰষুণ আহিলে তিতি-বুবি
বোকা-পানী পালে খুপি খুপি
নহ'লে যে নোজোৰে গধূলি
দুবেলাৰ দুমুঠি মালিকৰ একুবি

তই শাওণীয়া বৰষুণৰ
গাঁকলীয়া মান কচুপাত
জেঠুৱা খৰৰ নগৰীয়া হাঁ

তই ত্ৰৈলোক্য এদিন নহ'লে হাজিৰ
অল হল নগৰ
জ্বৰ কৰি নগৰীয়া ঘন-শ্ৰবণ
সেৱক হ'ল অন্ধা, অন্ধা, পৰ্ভ
পীয়াসে বুলি শোনে
এক-টোৰ পৰমাৰ হাঁ
অল অন্ধা অন্ধা অন্ধা
হোক নেদেখিলে বৰতন শোভা
ভিনৰ মাজন ভিন টেলি
লগনে কোনোবাই খৰ
ভিনিতা চকৰ ঘূৰ্ণায়মান আয়তন কমিলে
তোৰ যে নছলে আখল
নে
ইখৰ নামৰ চয়তান সাজি
চয়তানৰ ইচ্ছাক দোহাই দি
তোৰ সপোন কাটি
পুৰি পেলায় তোৰ ভোকৰ ভুগোল

নিচাখোৰ যদিও তোৰ এৰাব নোবাৰা অভ্যাস
ক্ষণিক বন্ধুত্বৰ সোবাদ চেলেকি
ময়ো হৈছোঁ বহুবাৰ এদিনীয়া লগৰী তোৰ
তই নক'লেও মুখ খুলি
তোৰ চকুত দেখিছো বৰফৰ সাগৰ
মুখত টিক্ টিক্ কৰে বঙা বেলি দুপৰৰ

বোবা যজ্ঞগাৰে ভাবাক্ৰান্ত
তোৰ দেহৰ কেঁকনিত ভালকৈ উঠিছোঁ বুজি
মোৰ পিতাইব দেহতো সেই একেই ধ্বনি
তোৰ মোৰ একেটাই শ্ৰেণী
চলাই কথৰ একেই চিকাৰ আমি।

ব'দালিৰ গান

জুমি দাস

প্ৰাক্তন ছাত্ৰী

একু উশাহেৰে সাৰ পাই উঠিছিল
পৰা সুমথিৰা বেন বেলিটো;
বুকুৰ অন্ধিৰ হেঁপাহেৰে স'তেৰে হেঁতা নাৰি খৰি
আইয়ে লৰনি গৈছিল ব'দালিৰ বাটেদি।
আই মানুহৰূপীৰ বুকুখনত যে ভোগালীয়ে নিজানে
বাহু পাতি আছে
আই গমকে নাপায়;
সহজ সৰল আইয়ে বামধেনুৰ এমুঠি বঙেৰে
বঙীন হোৱাৰ সপোন দেখে;
বতাহৰ লগত আইয়ে বিজাই চায়
বন্দী অনুভৱৰ সাঁকোৰ গভীৰতা
আইয়ে বুজি নাপায়
দুখৰ লগত সুখৰ মিলনৰ কথা;
পোহৰৰ স'তে আন্ধাৰৰ গোপন বুজাবুজি;
আকুলতাৰে হাত মেলিলেই
আইয়ে উমান পাব
আঙুলিৰ ফাঁকেৰে সৰি পৰা
সেউজীয়া দিনবোৰৰ হেঙুলীয়া আভা
আইয়ে বাট চাওক সৃষ্টিৰ নতুন দিনলৈ।
আলসুৱা চিনাকি সূঁতি এটাৰ মেহৰ বান্ধোন হৈ
আইৰ মাজত সাৰ পাওক
বেলি ডুবাৰ পৰত জোনাকৰ নিবিড় প্ৰতিশ্ৰুতি...

পৰিক্ৰমা

হিমাংশু অনুপম

মানুহজন বহল পথাৰৰ প্ৰেমিক
কজলা আকাশৰ তলত
পানীপূৰ্ণ একাঠ দ' পথাৰত
সপোন গৌঠাত ব্যস্ত।

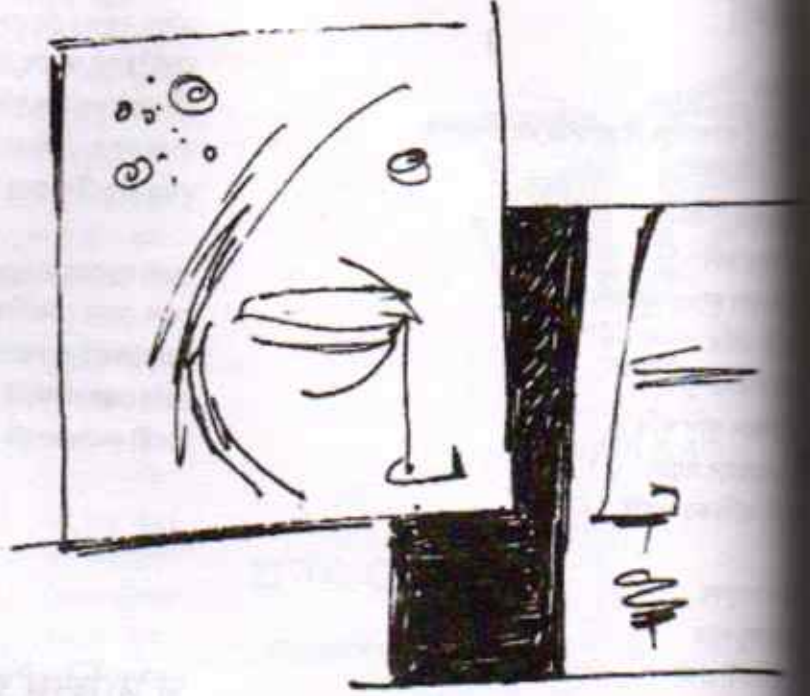
সিন্ত মাটিৰ লালায়িত ফুবুৰীয়া গোন্ধে
উদ্বাউল কৰি তুলে।
নাঙলত দিয়ে শান
কাঁচিত ধাব।

তৰাবোৰ প্ৰিয় যদিও
ভোটাতৰাটো দেখা নাই কাহানিও
ভাগবৰ হেঁচাত নিদ্ৰামগ্ন
সেই সময়বোৰত।
অবশ্যে ফেঞ্চজালিৰ সৈতে তেখেতৰ
নিবিড় সম্পৰ্ক।
ভাল পায় পূৰ্বীৰ কোমল উদ্দ।

তেখেতে নাজানে
ক'ত দুৰ্নীতিৰ ঘাই উৎস।
নাজানে শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ কঠিন সূত্ৰ।
কেতিয়াও আওবোৰা নাই
ডাচ্ কেপিটেলৰ কালজয়ী পৃষ্ঠাবোৰ।
ক'তো শুনিবলৈ পোৱা নাই
বলচেভিক বিপ্লবৰ গাঁথা।

প্ৰকৃতার্থত, মানুহজন হোজা।
অবশ্যে বুজি উঠিছে ক্ৰমান্বয়ে
চাউল এতিয়া আঠ টকাত নাপায়।
তেল (সৰিয়হ)ৰ দাম সত্তৰ টকা।
বংমন, বাংঢালীৰ বৰ্দ্ধিত কাপোৰৰ দৰ
এডমিঞ্চন ফিব নামত ভাগে
সাঁচতীয়া ধন
আক কাগজ-কলমত।

সম্প্ৰতি মানুহজন
পৰিবৰ্তন ক্ৰমবিকাশত।
তেওঁৰ বাবে এতিয়া
জীয়াই থকাটো, এটা সংগ্ৰাম।

এদিন বক্তাক্ত হ'ব আপোনাৰ আদব-কায়দা

পুতুল কুমাৰ শৰ্মা
ভবানীপুৰ

তেওঁ তল্লৰজিয়া যৌবন লৈ আগতেও আহিছিল।
তেওঁ আহিবলৈয়ে—

বিখ্যাত চহৰবোৰও উদ্দ হৈ উঠে যৌবনত
সাত দিন সাত ৰাতি হোটেলবোৰৰ চকুলৈ টোপনি নাহে—
চহৰৰ বৃহৎ বৃহৎ অট্টালিকাবোৰে হাঁহি থাকে
ৰাজন্য কৰি গাত তত নোহোৱা হয়। কাৰণ—
তেওঁৰ আদেশতে, বাধা দিয়া হয় অশ্বমেধ বজা ঘোঁৰা
তেওঁৰ আদেশতে ফাঁচী দিয়া হয় নিৰ্দোষীক
তেওঁৰ আদেশতে সাত দিন সাত ৰাতি
জ্বলাই দিয়া হয় চহৰ নগৰ
তেওঁৰ আদেশতে সৃষ্ট মতাদৰ্শক
নিজৰ স্বার্থৰ বাবে জঘন্যতম মতাদৰ্শক প্ৰয়োগ কৰে।
এইবাব তেওঁৰ সতে কৰ্ম কৰা হ'ল
তেওঁক কোৱা হ'ল
অশ্বমেধ বজা ঘোঁৰাই প্ৰতিযোগিতাত
এদিন বক্তাক্ত কৰিব
আপোনাৰ আদব কায়দা।

ৰাজ্যখনত হেজাৰ বিজাৰ কোটি টকা খৰচ হৈ আছে। এই বিপুল
 ধনব্যয়ৰ পৰা আমাৰ যুবপ্ৰজন্মৰ ভবিষ্যত সুৰক্ষিত নহলে তাক
 অপব্যয় বুলি কব লাগিব। সেয়ে যুব প্ৰজন্ম সজাগ হ'ব লাগিব
 যাতে বিভিন্ন আঁচনিৰ ধন উচিতভাৱে ব্যয় হয় আৰু
 ৰাজ্যখন প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়ে

বিশিষ্ট বুদ্ধিজীৱী, সাহিত্যিক ড° হীৰেন গোঁহাইৰ সৈতে অন্তৰংগ আলাপ

আমাৰ জানিবলগীয়া :

- 1. উঠি অহা যুবচামৰ ভবিষ্যত উত্তৰণ সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত ?
- 2. নতুন প্ৰজন্মক আকৃষ্ট কৰিব পৰাকৈ আপুনি কি বানী আগবঢ়াব ?
- 3. নতুন প্ৰজন্মৰ ৰাজনৈতিক মতাদৰ্শ বা ধ্যান ধাৰণা সম্পৰ্কে আপুনি কি
 ক'ব লাগিব ?
- 4. উঠি অহা যুবক-যুবতী সকল যেনে পৰিবেশত ডাঙৰ বৈছে, তেওঁলোক
 ক'ব ক'ব ভবিষ্যতৰ পিনে গৈ আছে বুলি ধাৰণা হয়।
- 5. এই পৰিবেশত লাহে লাহে ৰাষ্ট্ৰই দেশৰ ন্যাগৰিকসকলৰ প্ৰতি
 কৰ দায়িত্ব এৰি দিবলৈ ধৰিছে। জনসাধাৰণৰ জীৱিকা অৰ্জন, স্বাস্থ্য,
 আদি যেন ৰাষ্ট্ৰৰ দায়িত্ব আৰু সহায়। প্ৰত্যেকেই এনে ক্ষেত্ৰত নিজৰ
 অৰ্থ এৰি নিজে চম্ভালিব লাগিব। কেবল চৰকাৰে নিজা খুছিমতে নিৰ্ণয়
 কৰি দিবলৈ চামক বিশেষ সহায় আগবঢ়োৱাৰ নীতি লৈছে— যদিও
 আ দুৰ্নীতিৰ প্ৰকোপ ভয়াবহ। সম্প্ৰতি চৰকাৰৰ নীতি হৈছে ধনিক শ্ৰেণীক
 ক'ব।

যদি কৰ্মসংস্থাপনৰ বাবে চৰকাৰে সা-সুবিধা কৰি দিলেহেতেন,
 হলে নিজ নিজ অগ্ৰহ আৰু যোগ্যতাৰ প্ৰত্যেকেই নিজেই নিজৰ জীৱিকাৰ
 মোকলাই ল'লেহেতেন। যদি চিকিৎসাৰ খৰচ, ঔষধপাতিৰ খৰচ
 কৰা নহ'লেহেতেন, তেনেহলে ৰাইজেই স্বাস্থ্যৰক্ষাৰ উপযুক্ত ব্যবস্থা

নিজে কৰি ল'লেহেতেন। সেই পৰিবেশ গঢ়ি দিয়াৰ চেষ্টা চৰকাৰে বৰ্জন
 কৰিছে। সেয়ে অভাৱ আৰু নিৰাপত্তাহীনতাৰ উৎকণ্ঠাত যুবসমাজ উদ্বিগ্ন।
 তদুপৰি তাকৰীয়া অথচ দুৰ্লভ সুযোগ-সুবিধাৰ বাবে আৰম্ভ হৈছে তীব্ৰ
 প্ৰতিযোগিতা।

ধনিশ্ৰেণী আৰু চৰকাৰৰ দৰলত থকা মাধ্যমসমূহত সেয়ে
 প্ৰতিযোগিতাকে চৰম জীৱনাদৰ্শ ৰূপে অনববত প্ৰচাৰ কৰা হৈ আছে।
 প্ৰতিযোগিতা অৱশ্যেই জীৱনৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। কিন্তু যি সমাজত কেবল
 প্ৰতিযোগিতা চলে, সহযোগিতাৰ কোনো প্ৰভাৱ নাই, সেই সমাজ সম্পূৰ্ণ
 মানবীয় সমাজ নহয়, বিকৃত সমাজ। এই সমাজৰ প্ৰভাৱে মানুহক এনে
 আত্মকেন্দ্ৰিক কৰি তুলিছে, আনৰ প্ৰতি এনে সহানুভূতিহীন কৰিছে, যে
 সামান্য কেইশমান টকাৰ বাবে মানুহে আত্মীয়কুটুম্বকো হত্যা কৰে, নিজৰ
 ক্ষত্ৰকীয়া লালসা পুন কৰিবলৈ নিস্পাপ শিশুৰ জীৱন ধংস কৰে। বজাৰত
 কল্যান আৰু উপকাৰিতাৰ বাবে ধাৰ্য্য হোৱা হেজাৰ বিজাৰ কোটি টকাৰ ধন
 ৰাজনীতিবিদ, আমোলা আৰু পুজিপতি-ব্যৱসায়ীয়ে লুট কৰি নিজৰ মাজত
 ভগাই লয়।

যুবসমাজে নিজৰ জীৱনৰ লক্ষ্য এনে পৰিবেশৰ পৰা আহৰণ
 কৰিলে প্ৰথমতে সকলো সফল নহ'ব, দ্বিতীয়তে সমাজ আৰু অসুস্থ হৈ
 পৰিব। জীৱনটোৱেই বিভীষিকাত পৰিণত হ'ব।

সেয়ে সমসাময়িকীযুগৰ তাগিদাত এপিনে প্ৰত্যেকেই নিজৰ
 যোগ্যতা, কৰ্মদক্ষতা আৰু উদ্যোগ বৃদ্ধি কৰিবলৈ পৰিশ্ৰম কৰিব লাগিব,
 আনপিনে পৰিবেশৰ অশুভ প্ৰভাৱ খণ্ডন কৰিবলৈ সহযোগিতাৰ মনোভাৱ
 প্ৰবল কৰিব লাগিব বিশেষকৈ যিহেতু শোষক-শাষক শ্ৰেণীয়ে বেছিভাগ
 যুবক-যুবতীকে বঞ্চনা আৰু প্ৰত্যাৰ্ণা কৰিব নিজৰ-নিজৰ প্ৰাণ্য পূৰণৰ দাবী
 সহযোগিতাবেহে উত্থাপন কৰা সম্ভৱ।

বৰ্তমান বহুল প্ৰচলিত আৰু জনপ্ৰিয় বহুতো কথাতে শাসকশ্ৰেণীৰ
 কুটিল চক্ৰান্ত আছে বুলি ধৰি লৈ সেইবিলাকক সন্দেহৰ চকুৰে চাব লাগিব।
 যেনে টিভিৰ তথ্যকথিত "বিয়েলিটি শ্ব" "বোব, অথবা অমুক "আইডল"
 তামুক "আইডল" নাম দি পতা প্ৰতিযোগিতাবোৰ S.M.S ৰ জৰিয়তে
 মোবাইল কোম্পানীবোৰে ঘণ্টাটোৰ ভিতৰতে বহুলাখ টকা উপাৰ্জন কৰে
 এনে শ্ব বিলাকত বহুতো প্ৰতিযোগীৰ সময়, ধন, পৰিশ্ৰম আৰু বাবে নষ্ট
 হয়। ২৫০০০ প্ৰতিযোগীৰ মাজত "শ্ৰেষ্ঠ" হোৱাজনৰ যোগ্যতা আচলতে
 বাকী সকলোতকৈ বেছি বুলি কোৱা টান। ইও এবিধ জালিয়াতী। সেয়ে
 ভাপতে বিশ্ববিখ্যাত হোৱাৰ প্ৰলোভন জয় কৰি নিজৰ প্ৰকৃত যোগ্যতা উন্নত
 কৰাত মনোনিবেশ কৰা ভাল। ধনিক শ্ৰেণীয়ে পতা এনে ধনৰ প্ৰত্যাকনাৰ
 জালত ভৰি দিয়া বহু অসমীয়া তৰুণ গায়ক, নৃত্যবিদ আদি এতিয়া দহভাৰতত
 দাবোৱান বা হোটেলৰ বয়।

গতিকে যুবপ্ৰজন্ম বৰ্তমান সমাজ ব্যবস্থা আৰু জনপ্ৰিয় ভাবাদৰ্শ

আৰু চিন্তাধাৰাৰ প্ৰতি সন্দিহান হ'ব লাগিব। ধনিক শ্ৰেণীৰ স্বাৰ্থপন, অৰ্থলিপ্ত অভিযানৰ বিৰোধিতা কৰিবলৈ সাজু হ'ব লাগিব। কিবা যাদুৰ বলত খণ্ডেখণ্ডে মুহূৰ্ত্তই তাৰকা বা বহুজাতিক নিগমৰ লাখটকা বেতনৰ বিষয়া হোৱাৰ সপোন নেদেখি স্থানীয়ভাবে সন্মানীয় চাকৰি বা স্বাধীন ব্যবসায় কৰাৰ সুবিধা পাবলৈ সন্মিলিতভাবে দাবী কৰিব লাগিব, আন্দোলন কৰিব লাগিব। অবশ্যে আন্দোলনৰ নামত উদ্বাউল হৈ আন সকলো কথালৈ লিঠি দিয়াৰ ফল কেনে হ'ব পাৰে, অসম আন্দোলনৰ পৰাই ধৰিব পাৰি। আন্দোলনৰ ক্ষেত্ৰতো দায়িত্ববোধৰ দৰকাৰ।

ৰাজ্যখনত হেজাৰ বিজ্ঞান কোটি টকা খৰচ হৈ আছে। এই বিপুল ধনব্যয়ৰ পৰা আমাৰ যুবপ্ৰজন্মৰ ভবিষ্যত সুবক্ষিত নহলে তাক অপব্যয় বুলি ক'ব লাগিব। সেয়ে যুব প্ৰজন্ম সজাগ হ'ব লাগিব যাতে বিভিন্ন আঁচনিৰ ধন উচিতভাবে ব্যয় হয় আৰু ৰাজ্যখন প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়ে। তেহে শিক্ষা সাং কৰাৰ পিছত যুবপ্ৰজন্মই অৰ্থনৈতিক নিৰাপত্তা লাভ কৰাৰ আশা থাকে।

প্ৰশ্ন৪ : শিক্ষিত নিবনুৱাসকলৰ কৰ্ম সংস্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত আপুনি কি উপদেশ আগবঢ়াব?

— চৰকাৰে চৰকাৰী খণ্ড চপাই-কোঁচাই আনি দ্ৰুতগতিত চাকৰিৰ তথা কৰ্মসংস্থাপনৰ সন্তাননা হ্রাস কৰি আছে।

কিন্তু সেইটো কৰিলেই চৰকাৰৰ দায়িত্ব শেষ হৈ নাযায় চৰকাৰে আশা কৰিছে যে ধনিক শ্ৰেণীক সা-সুবিধা দিলেতেওঁলোকেই উদ্যোগ-ব্যবসায় খুলি তাত নিবনুৱা কৰ্মসংস্থান দিব। কিন্তু পুঞ্জপতিয়ে আজি-কালি লাভৰ আশাত বেছি মানুহ নিয়োগ নকৰে, দৰমহাও কমকৈ দিয়ে। সেয়ে এই ক্ষেত্ৰত চৰকাৰৰ ভূমিকা থাকিব লাগে যাতে ব্যক্তিগত খণ্ডত যথেষ্ট সংখ্যক নিবনুৱা যুবক-যুবতীয়ে জীৱন নিৰ্বাহ কৰিব পৰা বেতনত নিযুক্ত হ'ব পাৰে। ইয়াৰ বাবে জনমত গঢ়ি তুলিব লাগে।

আজিৰ পৰিবেশত দুৰীয়া যুবক-যুবতীৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ আৰু ব্যবসায়ৰ গুৰুত্ব বেছি। কিন্তু তাত হাত দিবলৈ উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণ আৰু মূলধনৰ প্ৰয়োজন। চৰকাৰে এনে আঁচনি ঠায়ে ঠায়ে কৰিছে। কিন্তু চাকৰিনুখী আৰু আত্মবিশ্বাসহীন বা আবামপ্ৰিয় যুবক-যুবতীয়ে তেনে প্ৰশিক্ষণ লবলৈ নিবিচাৰে।

মোৰ ধাৰনা যুবক-যুবতীসকল স্থানীয় ভাবে তেনে উদ্যোগ আৰু ব্যবসায়ৰ মূলধন যোগান ধৰিবলৈ আৰু প্ৰশিক্ষণ দিবলৈ সংঘবদ্ধভাৱে চৰকাৰৰ ওচৰত দাবী জনাব লাগে আৰু নিজেও সমবায় ভিত্তিত তেনে উদ্যোগ গঢ়িব লাগে।

ব্যবসায়ত তৎক্ষণাত উন্নতি লাভ কৰিব নোৱাৰি। ধৈৰ্য লাগিব আৰু ব্যবসায়ৰ উন্নতিৰ বাবে অহৰ্নিশে চিন্তা কৰি যাব লাগিব। কি ধৰণৰ ব্যবসায় সেই অঞ্চলত সফল হ'ব পাৰে অৰ্থনীতিবিদ সকলৰ সহায় লৈ ঠিক কৰিব লাগিব। পৰ্যটন, কৃষিক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনীয় সা-সৰঞ্জাম যোগান ধৰা, পৰ্যটকৰ বাবে স্থানীয় বাবে সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা কুটিৰ শিল্পৰ কথা ভাবিব লাগিব।

কিন্তু এই কথাও ঠিক যে এইক্ষেত্ৰত সফলতাৰ বাবে পৰিশ্ৰমী, উৎসাহী, উদ্যোগী চৰিত্ৰ গঢ় ল'ব লাগিব। আত্মবিশ্বাস আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীলতাবো প্ৰয়োজন হ'ব।

মাজে মাজে জিলা প্ৰশাসনৰ লগত এইবোৰ বিষয়ে কথা পাতিব লাগিব। কৰ্মশালাৰ আয়োজন কৰিব লাগিব।

প্ৰশ্ন৫ : সত্তৰৰ দশকত আপুনি 'নতুন পৃথিৱী' আলোচনীৰ সম্পাদনা কৰাৰ বাবে বামপন্থী ভাবদৰ্শৰ দ্বাৰা আশ্ৰিত কৰিছিল। সম্প্ৰতি আপুনি বামপন্থী পৰা আঁতৰি আহিছে নেকি?

— মই এতিয়া 'নতুন পদাতিক' নামৰ আলোচনীৰ সম্পাদনা কৰি আছোঁ। মই কোনো বিশেষ বামপন্থী পন্থীৰ পৰা আঁতৰি আহিছোঁ। মই কোনো বিশেষ বামপন্থী পন্থীৰ পৰা আঁতৰি আহিছোঁ। মই কোনো বিশেষ বামপন্থী পন্থীৰ পৰা আঁতৰি আহিছোঁ।

প্ৰশ্ন৬ : অসমৰ প্ৰাকৃতিক বাতাবৰণ কিন্তু হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ বাবস্থা গ্ৰহণৰ উপদেশ দিব?

— স্থল-কলেজত প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ বিষয়ে বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰি যুব প্ৰজন্মক সৰুৰে পৰা সচেতন কৰিব লাগিব।

স্থানীয় সংঘ আৰু বিদ্যালয়-মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰাকৃতিক দাত্যস্বৰূপ গঞৰ বাইজৰ মাজত সময়ে সময়ে সজাগতা সৃষ্টি কৰিব লাগিব। সকলোৱে মিলিজুলি বৃক্ষৰোপন কৰিলে উষ্ণতা কমিব। কিন্তু কই অহা গছপুলি যাতে মৰি নাযায় তাৰ দায়িত্বও ব্যক্তিগত সংঘবদ্ধভাৱে ল'ব লাগিব।

ধৰা হওক স্থানীয় এখন বিল মেটেকাৰে ঢাক কৰিছে। কিবা কাৰণত শুকাই আহিছে। তেনে বিল-পুখুৰী আদিক পুনৰ্জল দিয়াৰো চেষ্টা কৰিব লাগিব।

বনাঞ্চল অবৈধভাৱে ধ্বংস কৰা চোৰাং কাৰকাৰীসকলৰ বিধাৰ দুৰ্নীতিত বাধা দিব লাগিব।

আজিকালি পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ বিষয়ে ভাল-ভাল মিিনিট, আধাঘণ্টা) ওলাইছে। সেইবোৰ আনি প্ৰজেক্টৰ সহায়ত নিৰ্মাণ কৰিলে গুৱাহাটীৰ পৰাও মানুহ আহি দেখুৱাই ধৈৰ্য কৰিব। যুবক-যুবতীৰ আগ্ৰহ বঢ়াব।

প্ৰশ্ন৭ : অসমৰ বিদ্যুৎ নাটনিৰ নিৰাকৰণ ক্ষেত্ৰত নদী বান্ধ সম্পৰ্কত আপুনি অভিমত কেনেকুৱা?

— অসমৰ বিদ্যুৎ নাটনিৰ কৰিবলৈ বৃহৎ-বৃহৎ নদীৰ বাধা কৰা হৈছে। আধিক্যে বিদ্যুৎ অসমৰ বাহিৰলৈ চালান দিয়া হৈছে। নদীৰ বাধাৰ বি-আৰ্হিত গঢ়া হৈছে, নামনিৰ পিনে বানপানীৰ প্ৰবল আৰু নদীৰ মাছ লোপ পাব।

অৰ্থাৎ থলুৱা বাইজ বিপদত পৰিব। ভূটানৰ কৃষি বিপদ হৈছে, এতিয়া কাকো ক'ব নালাগে।

দুখৰ বিষয় বাইজৰ বিলাই-বিপত্তি দেখিও চৰকাৰ নিৰীক্ষণ কৰিব। প্ৰশ্ন৮ : অসমৰ উগ্ৰবাদ তথা বিচ্ছিন্নতাবাদ সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত কেনেকুৱা?

— ধৰি লোৱা হওক অসমখন স্বাধীন হ'ল বা অসমৰ বিচ্ছিন্নতাবাদী সূকীয়া ৰাজ্য স্থাপিত হ'ল। তেতিয়াই মূল সমস্যাবোৰৰ সমাধান কৰাৰ দাবি, নিবনুৱা সমস্যা, অৰ্থনৈতিক অনগ্রসৰতা দুৰ হ'বনে? জাতি মন্ত্ৰী, বিষয়া, ঠিকাদাৰৰ দপদপনিহে দেখা যাব?

বিচ্ছিন্নতাবাদী বিলাকে কেনেকৈ বাইজৰ উন্নতি সাধন কৰিব, সমস্যাবলী দুৰ কৰিব, বিতংকৈ মানুহক জনাওকচোন।

দেখা যাব যে সেইবোৰ একো ভবাচিত্তা নকৰাকৈ হাতত তুলি লৈছে।

সেয়ে বিচ্ছিন্নতাবাদী সকলৰ সাফল্য সম্পৰ্কে আশাবাদী হ'ব

শশী শৰ্মাৰ সৈতে সন্ধ্যাকালত আলোচনী সম্পাদক ডুৰ্গজিৎ দাস

শশী শৰ্মাৰ সৈতে অন্তৰংগ আলাপ

তেখেত এজন বিশিষ্ট সাহিত্যিক তথা সমাজকৰ্মী। শশী শৰ্মা ছাৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত ধৰাৰ লগতে বাওঁ-পন্থাত্মক আন্দোলনৰ এজন ভাল কৰ্মকৰ্তা। সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ ক্ষেত্ৰত মনুষ্য সমস্যাসমূহ সমাধান কৰাৰ ওপৰত তেওঁৰ প্ৰবল আস্থা। তদুপৰি এই ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ অভিজ্ঞতাও যথেষ্ট। সেয়েহে আমি ওচৰ চাপিছিলো (স্বৰূপে)

সন্ধ্যাকাল ল'লে — আলোচনী সম্পাদক ডুৰ্গজিৎ দাস
 প্ৰ ১) : সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমৰ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত ?
 উত্তৰ : অৰ্থনীতিয়েই হ'ল এখন সমাজৰ ভেঁটি। অৰ্থনীতিৰ ওপৰত সমাজ ধনতাত্ত্বিক নে সমাজতাত্ত্বিক হ'ব সেইয়া নিৰ্ভৰ কৰে। বিশ্বৰ প্ৰেক্ষাপটতো তাৰেই নিদৰ্শন পাওঁ। এই অৰ্থনীতিয়েই আমাৰ চুবুৰীয়া ৰাজ্য ত্ৰিপুৰাৰ কথা। ১৯৪৪ চনত ত্ৰিপুৰাত গাতীয় বিদ্ৰোহ হৈছিল। মনুহৰ শৰদেহেৰে বাট-পথ ভৰি পৰিছিল। তাৰতৰ্বৰ আতংকিত হৈছিল। কিন্তু তাত বাওঁমৰ্চা চৰকাৰ গঠনৰ পিছত পৰিস্থিতি সলনি হ'ল। তেওঁলোকে অকল বক্তৃতা নি বা কলমে প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়েই বৈ নাথাকি তাক বাস্তৱত পৰিণতল প্ৰয়াস কৰিলে। উদাহৰণ- এনবেগা আঁচনি। যি সময়ত এই অসমত ধোঁৱাচাঙত উঠিছে সেই সময়ত ২০১০ আৰু ২০১১ টা বৰ্ষতে ত্ৰিপুৰাই ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত প্ৰথম স্থান লাভ কৰিবলৈ হৈছে। গতিকে ক'ব পাৰি যে অসমত আৰ্থ সামাজিক অৱস্থাৰ একমাত্ৰ সমাজ ব্যৱস্থা।

প্ৰশ্ন ২) : অসমৰ সাম্প্ৰতিক কালৰ সমস্যাসমূহৰ ভিতৰত কোনটো সমস্যা আপুনি অগ্ৰাধিকাৰ দিব? ইয়াৰ সমাধানৰ উপায় কি?
 উত্তৰ : বৰ্তমান সময়ত আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা হ'ল অৰ্থনৈতিক সমস্যা। জীৱন-স্বীকৃতি কেৱল কেইজনমান লোকৰ বাবে স্বাচ্ছন্দ্যপূৰ্ণ হ'লেই নহ'ব সেইয়া হ'ব লাগিব সমগ্ৰ জনগণৰ বাবে। সমূহ জনগণৰ জীৱন-স্বীকৃতি যদি স্বাচ্ছন্দ্যপূৰ্ণ হয় তেতিয়া আন কোনো সমস্যাই টলাব নোৱাৰিব। অৰ্থনৈতিক সমস্যা সমাধান হ'লে সকলো সমস্যাই সমাধান হ'ব। জীৱনৰ কাৰণে দুটা প্ৰয়োজনীয় উপাদান হৈছে শিক্ষা আৰু খাদ্য। খাদ্যই জীৱন সুন্দৰ কৰে, কিন্তু উপযুক্ত খাদ্য উৎপাদন কৰিব পাৰে উপযুক্ত শিক্ষাইহে। সমাজত কাৰ্যকৰী শিক্ষা প্ৰবৰ্তন হ'লে সেই কাৰ্যকৰী শিক্ষাপ্ৰাপ্তলোকে নন পদ্ধতিৰে খাদ্য উৎপাদন কৰিব। গতিকে, অৰ্থনৈতিক সমস্যা সমাধানৰ বাবে উপযুক্ত শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন।
 প্ৰশ্ন ৩) : সাম্প্ৰতিক সময়ত অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতি সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত কেনেকুৱা?
 উত্তৰ : অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ যিদৰে বিকাশ হ'ব লাগিছিল সেইদৰে হোৱা নাই। আমাৰ এতিয়াও প্ৰায় ৪০ শতাংশ লোক অনাক্ষৰী। গতিকে এই মানুহবিনিয়ে সাহিত্যৰ কথা কি জানিব; কিন্তু এইটো সঁচা যে অনাক্ষৰী মানুহ বুলিয়েই অশিক্ষিত নহয় আৰু আক্ষৰিক মানুহ মানেই শিক্ষিত নহয়। শিক্ষাই মানুহক মহৎ, উদাৰ আৰু তুচ্ছতাহীনতা বোধ কৰে। সেইবিনা গুণ আয়ত্ত কৰিব নোৱাৰিলে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ডাঙৰ ডাঙৰ উপাধি থাকিলেও শিক্ষিত নহয়। বৰ্তমান সময়ত শিল্পী-সাহিত্যিক সকলৰ এটা অভিজাত ৰং গঢ় লৈ উঠিছে। কোনো শিল্পীয়ে বিহু সন্মিলনত গান

গাবলৈ আহিলে দৰ-দাম কৰিহে আহে। সাহিত্যিক সকলে মঞ্চলৈ বহুতা দিবলৈ আহিলে মাননি নোলোবাকৈ নাহে। কাৰণ তেওঁলোকৰ ৰাইজক শিক্ষিত কৰা লক্ষ্য নহয়। তেওঁলোকৰ মূল লক্ষ্য হ'ল ধন। গতিকে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশ ঘটিলে বুলি কোৱা টান। সমাজৰ কপান্তৰ হ'লেহে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ ৰূপান্তৰ হ'ব।

কিন্তু এইটো নহয় যে সকলো শিল্পী-সাহিত্যিকে ধনৰ পিছত ঘূৰি ফুৰিছে। ধন নিবিচৰা শিল্পী-সাহিত্যিকো আছে।

প্ৰশ্ন ৪) : বহু চৰ্চিত নদী বান্ধ সম্পৰ্কে আপোনাৰ অভিমত কেনেকুৱা ?
উত্তৰ : মই ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী নিয়ন্ত্ৰণত গুৰুত্ব দিছিলো। ব্ৰহ্মপুত্ৰক যদি বিজ্ঞানসন্মতভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰি নদী বান্ধ দিব পৰা যায়, এই পানী খেতি পথাৰত দি খেতিৰ উন্নতি কৰিব পৰা যাব। মীন পালনৰ ক্ষেত্ৰ গঢ়ি তুলিব পৰা যাব। এই পানীৰে যদি ৬০ হাজাৰ মেগাৱাট বিজুলীৰ উৎপাদন কৰিব পাৰি; তেন্তে অসমে নহয় সমগ্ৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলেই ধনী হ'ব, দৰিদ্ৰতা আঁতৰি যাব। কিন্তু তাক সহজে কৰিব লাগিব। ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু সত্ৰাসৰ কাৰণ নহয়। এতিয়া নদী বান্ধক লৈ যি সমস্যাৰ সৃষ্টি হৈছে তাৰ মূলতে হৈছে ৰাইজৰ ঠিকাদাৰ বা চৰকাৰ কোনোৰে ওপৰত আস্থা নাই। বান্ধ বান্ধিব, ধন খৰচ হ'ব কিন্তু ভাঙি যাব। এই প্ৰকাণ্ড বান্ধ যেতিয়া ভাঙিব যি ফালে ভাঙিব সেই অঞ্চল নিশ্চিহ্ন কৰি পেলাব। যিসকল ঠিকাদাৰ, মন্ত্ৰী এই নিৰ্মাণ কাৰ্যত লিপ্ত হৈছে তেওঁলোকৰ লক্ষ্য কেৱল ৫০-৫০। এইবোৰ কাৰণতে ৰাইজে নদী বান্ধৰ বিৰুদ্ধে ছলছুল কৰিছে।

প্ৰশ্ন ৫) : দেশৰ আৰ্থিক দুৰ্নীতিৰ অৱসান কিদৰে হ'ব ?

উত্তৰ : অৰ্থনীতিয়ে হৈছে সমাজৰ মূল ভেটি। আৰ্থিক দুৰ্নীতি আঁতৰাব পাৰি সমাজ কল্যাণমূলক শিক্ষাৰ যোগেদি। সেই শিক্ষা ব্যবস্থা গঢ় লৈ উঠিব লাগিব সমাজতান্ত্ৰিক আদৰ্শৰ ভিত্তিত। এই শিক্ষা ব্যবস্থা যদি গঢ় লৈ উঠে সমগ্ৰ অসম তথা ভাৰতবৰ্ষত দুৰ্নীতি নাথাকিব। সকলোৱে বুজি উঠিব দুৰ্নীতিয়ে কাক ঠগিছে নিজকে ঠগিছে নহয় জানো। সেয়েহে আৰ্থিক দুৰ্নীতি বিলুপ্তিৰ বাবে উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰয়োজন।

প্ৰশ্ন ৬) : দেশৰ যুৱ মানসিকতা তথা উঠি অহা চামৰ ভৱিষ্যৎ সম্পৰ্কে আপুনি কি ভাবে ?

উত্তৰ : মই এটা কথা মুক্ত কৰ্তে স্বীকাৰ কৰো যে দেশৰ ভৱিষ্যৎ উঠি

অহা চামৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰে। উঠি অহা যুৱক-যুৱতীসকলক উপযুক্ত শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰিব পৰা যায় তেন্তে তেওঁলোকৰ ভৱিষ্যৎ ফালে নাযাব। আমি যুৱক-যুৱতীসকলৰ আগত কি আদৰ্শ দাঙি ধৰিম। আমি যদি তেওঁলোকৰ আগত সং আদৰ্শ দাঙি ধৰিব নোৱাৰোঁ তেন্তে তেওঁলোকৰ পৰা আমি একো আশা কৰিব নোৱাৰিম।

অতি দুখৰ বিষয় যে সমাজ ব্যবস্থাৰ দায়িত্বত থকা শিক্ষাৰে দুৰ্নীতিত লিপ্ত। আজি মধ্যাহ্ন ভোজনক লৈ যিবোৰ দুৰ্নীতি হৈছে শিক্ষক পৰ্যন্ত কাৰাগাৰলৈ যাব লগা হৈছে। এইবোৰ অতি নিৰ্দয়িক।

প্ৰশ্ন ৭) : অসম আন্দোলনৰ সময়ত আপুনি নিৰ্বাচিত হৈছিল।
উত্তৰ : অসম আন্দোলনে মোক শেষ কৰি দিছে। মুৰত

দাগটো দেখিছানে? বাওঁ ভৰিৰে খোজ কঢ়িব নোৱাৰো। এই সময়ে অসম আন্দোলনৰেই ফল। চাৰিওফালৰ পৰা আন্দোলনকৰীয়া বিৰুদ্ধে অভিযান চলাইছিল। সেই সময়ত মোক নলবাৰীৰ S.I.

(উত্তৰ প্ৰদেশৰ মানুহ) ৰক্ষাৰ চেষ্টা কৰিছিল। সেই সময়ত মোক বাখিছিল দেশদ্ৰোহী বদন। আঢ়ৈ বছৰ কাল মোক ব্ৰাহ্ম মেজৰ শেৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা অভিভাৱকসকলে চহী সংগ্ৰহ কৰিছিল।

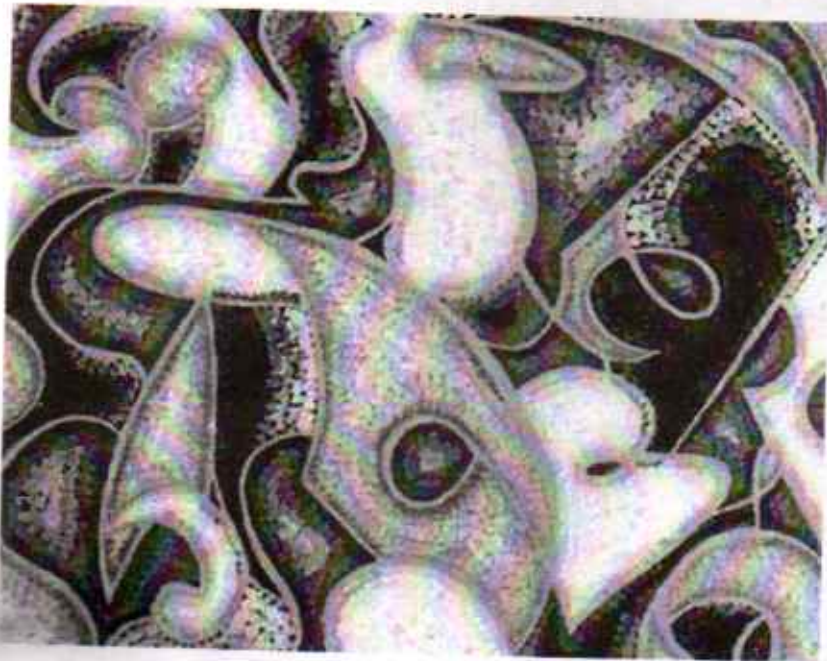
শিক্ষামন্ত্ৰী আৰু আন্দোলনৰ নেতা সকলক জনাইছিল যে মোক ব্ৰাহ্ম কবি নিদিলে আমি বিদ্ৰোহ কৰিম। অৱশেষত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী নেতাসকলে মোক ব্ৰাহ্ম কৰিবলৈ নিজে অনুমতি দিলে।

প্ৰশ্ন ৮) : 'ছাত্ৰানাং অধ্যয়নং তপঃ' — এই কথাশাস্ত্ৰৰ আৰু ছাত্ৰসকলক ৰাজনীতিৰ পৰা আঁতৰত ৰখাটো উচিত হৈছেনে ?
উত্তৰ : এই অধ্যয়ন মাথো আক্ষৰিক বিদ্যাৰ অধ্যয়ন নহয়। নিজস্ব সমাজ জীৱনক কেনেদৰে গঢ়ি তুলিব পাৰি, সকলোৰে জীৱনক কেনেদৰে সুন্দৰ কৰিব পাৰি সেইবিলাকেই অধ্যয়নৰ বিষয়বস্তু।

ৰাজনীতিৰ পৰা আঁতৰাই ৰখাটো অপূৰ্ণ। ৰাজনীতি সমাজৰ মূল। ৰাজনীতি যেনে হয় সমাজখনো তেনে হয়। কিন্তু অসমত ছাত্ৰসকলক ৰাজনীতিৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দি আন দিশৰ অধ্যয়ন আহিছে। এই ব্যাপ্ত্যসামন্ত যুগীয় বাধা। আমাৰ ইয়াত এতিয়াও প্ৰাচীন আদৰ্শগঢ় লৈ উঠা নাই। ছাত্ৰসকলক সকলো দিশৰ পৰা পৰিষ্কাৰ

গঢ়ি তুলিব লাগে যাতে তেওঁলোক সমাজৰ একো একোজনক বাক্তি হিচাপে গঢ় লৈ উঠে।

প্রবোচনা

উষা দাস

গাওঁখনত আজি বিবিদি বাট নোপোৱা অৱস্থা। মানুহৰ লানি নিছিগা সোঁত বৈছে কালী মন্দিৰটোৱে। মন্দিৰটোৰ প্ৰাণেনত গাওঁবাসীয়ে পূজাভাগ পাতিছে। বাতিপুৰাৰ পৰাই পুৰোহিতৰ মন্ত্ৰোচ্চাৰণ হোম-বজ্ৰ আৰু বাধাঘূৰ নিনাদিত ধ্বনিয়ে গাওঁখনৰ আকাশ-বতাহ মুখৰিত কৰি তুলিছে। বুঢ়া-কুটীৰ পৰা ডেকা-ডেকৰী, কণ কণ ল'ৰা ছোৱালীলৈকে সকলোৱেই অকণ্ট-চিন্তেৰে ভগৱানৰ স্নেহত ভক্তিৰ প্ৰেম জনাইছে। পূজাৰ বাবে বহু ভোগ্য পৰা এক সুন্দৰ সুবাস বতাহত বিয়পি পৰিছে। উপাসে বহু গাওঁবাসীয়ে সেই সুবাসে এই বিশেষকৃত অনুভৱ কৰিছে। তিবোতা স্নেহৰ উচ্চৈ আৰু শব্দ-বতাহ ধ্বনিৰ মাজত কুটী কুটীৰ স্নেহৰ কৰুণা লাভৰ বাবে গাওঁবাসীৰ অকল হৃদয়।

এই অকল স্নেহ জনাইছে গাওঁবাসীৰ মনত। মনত ভৰিৰে বহু শৰীৰ পিছি দোকানে দোকানে চকি-বুপ সৈ চলাইছিল। মনত নাছিল। লাজ-অশমনত তাইৰ ওঠৰ বছৰীয়া শৰীৰটো দুইৰ মতে দুটিৰ মতে হৈছিল। ককায়েক-বৌৱেকহঁতে তাইক জোৰ কৰিও পূজাখলীলৈ নিব পাৰে। তাইৰ মনত কেই চাৰুখনৰ দৰে তাইৰ মনৰ মাজতো অজস্ৰ বিদ্বান সৃষ্টি হৈছিল। মনত নিহিত হৈছিল কলিজনৰ দলনীয়া কেঁচা তেজ। জহি-খহি যাবলৈ উপক্ৰম কৰা ঘৰটোৰ ভিতৰে কেৱলোই বহু বঁহৰ চাৰুখনত বাগনি বীণাই অনাগত ভবিষ্যতটোৰ কথা ভাবি শংকিত হৈ পৰিছিল। বাবে বাবে মন পৰ্বত ঘনটো উজলি উঠে। নিজৰ ভাগ্যক খিঙ্কাৰ দিয়ে। পিছমুহূৰ্ততে অকণ্ট এৰেকী ৰাজলী গাভৰুত পৰিণত হয়। এক নিবিদ্ধ আনন্দত তাইৰ শৰীৰ মন বোমাঞ্চিত হৈ উঠে। তাই কুজিও মন কুজি নেপায় কি এক মাদকতা ইয়াৰ মাজত নিহিত হৈ আছে।

অভিতৰকৰ কঠোৰ অনুশাসনৰ মাজত ডাঙৰ হোৱা ছোৱালী তাই। তাইৰ গাভৰু মনে বহল চকু এযুবিৰ মাজত পৃথিবীৰ সমস্ত প্ৰেম থূপ খাই থকা অনুভৱ কৰিছিল যদিও, মিহিৰ দোকানীৰ পৰা অহা বিয়াৰ প্ৰস্তাৱটোৱে সকলো ওলট-পালট কৰি দিলে। মিহিৰ দোকানী অৱস্থাপন্ন মানুহ। যৈণীয়েক চুকুৱাৰ বেছিদিন হোৱা নাই। মাকজনী জীয়াই আছে যদিও, চহৰত থকা পুতেকৰ সৈতেহে থাকে। বীণাহঁতৰ দৰিদ্ৰ পৰিয়ালটোৰ বাবে এয়া এক সুন্দৰ প্ৰস্তাৱ। বীণাই আপত্তি কৰিছিল। ইকাণ সিকাণকৈ তাইৰ কাণত পৰিছিল সন্তান জন্ম দিব নোৱাৰাৰ বাবে মিহিৰ দোকানীয়ে হেনো যৈণীয়েকক অত্যাচাৰ কৰি ঘৃণীয়া কৰিছিল। মাকে তাইক বুজাইছিল: 'চেংবাদা ভালে

মানুহৰ মুখত গম পালে
মোহনৰ মাকে হেনো
পানী লাউৰ গুটি পাচ
টকা দৰত বেচিছে।
তাই কাৰ লগত মোহন
হঁতৰ ঘৰলৈ যায়।
যোৱাটো উচিত হবনে?
তাইৰ মনৰ মাজতে
এখন তুমুল সংগ্ৰাম
আৰম্ভ হ'ল

আছে। কেউ কিছু কৈলে শুনন লাগেনা। কাম-কাজ ভালো। টকা পইচাও আছে। মানসেৰ ঘৰে ঘৰে মেয়ে আছে। বিয়া দিব পাৰে নেই। তুই জনো মিথ্যা কথা বলছে। তুই কেউৰ কথা কাণে নিবিনা। আমাৰ কথা শুন।'

মিহিবৰ লগত বিয়া হ'বৰ আজি এবছৰেই হৈ গ'ল। খোৰা-পিছাৰ ক্ষেত্ৰত তাই ৰাজবাণীৰ দৰেই আছে। কিন্তু তাইৰ দেহ মনৰ স্ফুৰা পূৰণ নোহোৱাকৈয়ে বৈ যায়। স্বামী হিচাপে মিহিবক মনে প্ৰাণে ভাল পাবলৈ তাই সদায়ে চেষ্টা কৰে। কিন্তু তাৰ আচৰণবোৰ তাইৰ বাবে অসহ্যকৰ হৈ পৰে। ভীষণ সন্দেহবাদী সি। অইন তিবোতাৰ দৰে তাই মুকলিমুৰীয়াকৈ চলা-ফুৰা কৰিব নোৱাৰে। তাইৰ বৰ মন যায় ধুনীয়া শৰীৰটো ধুনীয়া ধুনীয়া সৰী আৰু অলংকাৰেৰে মোহনীয়া কৰি তুলিবলৈ। গোটেই গাত চুমকি থকা ৰঙা শাৰী এখন তাই মিহিবৰ দোকানত দেখি আহি সেইখনৰ বাবে তাক কুটুৰিয়াই আছিল। মিহিবে সেইখনৰ সলনি তাতকৈ দামী অথচ অনুজ্জল শাৰী এখনকে তাইক দিলে। সাধাৰণ ডিজাইনৰ সোণৰ গহনাতকৈ কাপোৰৰ লগত মিলাব পৰা বজাৰৰ সস্তীয়া গহনাৰ প্ৰতিহে তাইৰ দুৰ্বলতা বেছি। কিন্তু মিহিবৰ ভয়ত এইবোৰ কিম্বি নোৱাৰে। কি যে অদ্ভুত চৰিত্ৰ মানুহজনৰ। শকত-আৱত এই পেটুৱা আদহীয়া মানুহজনক তাইৰ কেতিয়াবা সাধুকথাৰ দৈত্য যেন লাগে।

আহিনমহীয়া শেৰালিৰ সুবাসে, বৌদ্রোজ্জল ৰাতিপুৱাবোৰে, কৰ্ছনাৰ নাচোনে দুৰ্গাপূজা অহাৰ বতৰা দিলে। নন্দক মালতীয়ে ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক লৈ পূজাৰ বজাৰ কৰিবলৈ আহিল। মিহিবক কৈ মেলি মালতীয়ে তাইকো বজাৰলৈ নিলে। বজাৰ কৰি ল'ৰা-ছোৱালী কেইটা বাপেকৰ লগত ঘৰলৈ গ'ল। সিহঁতৰ স্কুল আছে। তাই দুদিনমান থাকিম বুলি ভাবিছে। দুয়োজনীয়ে গাঁৱলীয়া কেচা ৰাঙাটোৰে আহি আছিল। এইবাৰ শৰতৰ আগমনতো বাট-পথ বোকাময় হৈ আছে। টাউনত মানুহৰ ঘৰে ঘৰে কাম কৰা তিবোতা কেইজনীমানেও সিহঁতৰ সংগ লৈছিল। পিঠিত কিতাপৰ বোজা লৈ ঘৰমূৰা হোৱা স্কুলীয়া ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে অচিনাকিৰ দৰে তাইৰ ৰ'দত ৰঙা হোৱা মুখখনলৈ ৰ লাগি চাইছিল। গাওঁখনলৈ সোমোৱা পথৰ দাঁতিত বটগছ জোপা। তাৰ তলত মানুহৰ জুম। মানুহৰ জুমটোৰ মাজত থকা প্ৰবীণৰ যৈণীয়েকজনীয়ে সিহঁতক দেখি দৌৰি আহি বতৰাটো দিলে—

'অই তগো বাৰীৰ চামনে অচুখটা হয়ে গেছে।'

'অচুখ মানে?'

'সেই যে অচুখটা। পথমে মাথা ঘূৰায়, তাৰ পৰি বেছ হুয়া যায়। জলে মধ্যে ডুবায়। ৰামৰে ৰেমাৰটো ভালো হয়ে যায়। আৰাৰ একটা কথা চুন্দি। মেয়ে চেলেৰ দুধেৰ মধ্যে আৰ বেটা চেলেৰ ওই জগায় না ধৰলে জিতবে চুকিয়া যায়। চুকিয়া গেলে না মৰে।'

সোনোবা এজনী জুমটোৰ পৰা ওলাই আহি সিহঁতৰ আগত ক'লে: 'লাইৰি ৰিচি শৰীৰে লাগালে আৰাৰ চুণেৰ ফেঁট কাণে লাগালে বেমাৰটো হয়না।'

কৰবাত যেন বোমহে ফুটিল। এক সৰ্বনাশী ভয়ে মানুহবোৰক আতংকিত কৰি তুলিলে। লাউৰ গুটিৰ বাবে মানুহবোৰে হাহাকৰ লাগালে। কাণত চুণৰ ফেঁট সানিলে। কথাটো শুনি মালতীয়ে ভায়েকৰ ঘৰত নোসোমাই নিজৰ ঘৰলৈ যাবৰ বাবে ষ্টেচনলৈ খোজ দিলে। বীণাৰ বৰ ভয় লাগিল। মালতী থকা হ'লৈও। ঘৰত সোমাই তাই কাণত

চুণৰ ফেঁট সানিলে। লাউৰ গুটি বান্ধ কৰ পৰা অন্য নঙলামুখলৈ আগবাঢ়ি গ'ল। মানুহৰ মুখত গম পালে মোহন হেনো পানী লাউৰ গুটি পাচ টকা দৰত বেচিছে। তাই কাৰ লগত হাঁতৰ ঘৰলৈ যায়। যোৱাটো উচিত হবনে? তাইৰ মনৰ মাজত তুমুল সংগ্ৰাম আৰম্ভ হ'ল।

তাই একো কৰিব নোৱাৰিলে। নঙলা মুখতে জঠৰ ষ্ট্ৰেক থাকিল। মিহিবে তাইক এনেকৈ নঙলামুখত থিয় হৈ থকাৰ ধমকি দিয়ে। আজি মিহিবৰ ধমকিতকৈ বেমাৰৰ আতংকটোৰ বাবে বেছি ভয়াবহ হৈ উঠিছে। সন্ধিয়া নামি আহিছে। পশ্চিম অৰ্ধ-বেলিটোৱে ৰঙা ফালুগুৰি যেন তাইৰ গলে মুখে ছটিয়াই দিয়ে। মানুহবোৰৰ আলোৰ লেখ চাই তাই তাতে বৈ থাকিল। পিঠিৰ বোজা এটা লৈ ডেকা ল'ৰা এটাই এইফালে আহি আছে। কানি মুনি পোহৰত মুখখন তাই ধৰিব পৰা নাই। ওচৰ পল্লীৰ সম্মুখত সাপ দেখাৰ দৰে চক খাই উঠিল। নাচাও বুলি ভাবিও তাই চকুলৈ চালে। বিয়াৰ পিচত চাৰি চকুৰ এই প্ৰথম মিলন। তাইৰ বোমাধিক্ত হৈ পৰিল। গাটো কপিবলৈ ধৰিলে। মোহন তাইক আগবাঢ়ি আহিল। মিহিবৰ কথা মনত পৰি তাইৰ দেহটো ছত্ৰৰ ঘামিবলৈ ধৰিলে। মুৰটো গৰম হোৱা যেন অনুভৱ হ'ল। বেমাৰটোৰ কথা মনলৈ আহিল। এয়াই আগজানন্দী। তাই মুৰটো পৰি গ'ল। মোহনে কোলাত লৈ ওচৰতে থকা ৰালটোত তুলি আৰু তাইৰ মুৰত পানী ঢালিবলৈ ধৰিলে। অৰ্ধ-চেতন অৱস্থাত মোহন কমনীয় শৰীৰৰ উত্তাপে তাইক স্বৰ্গপূৰ্বলৈ যোৱা লৈ গ'ল। এই অৱস্থাতকৈ তাই প্ৰাণ ভৰি উপভোগ কৰিলে। মোহনৰ পৰিচৰিত্ত কামনাবোৰত যেন জুইহে চালিলে। কিন্তু সমস্ত পিছতে গোটেই পৰি আহি পুখুৰীটো আওৰি ধৰিলে। তাৰ পিচত কি হ'ল তাই জানে নোপায়। পানী লাউৰ গুটিৰে দেহটো ভৰাই দিয়াৰ পিচতো তিবোতাৰ গুশ্ৰুৱাতো তাইৰ জন্ম কিম্বি অহা নাছিল। মিহিবৰ কঠুৱা মাততকৈ সখিঃ ঘৰি আহিল। টি. ডি.ৰ বাতৰি কাকতৰ সাংবাদিকেৰে সিহঁত ঘৰ ভৰি পৰিল।

অকল তায়ে নহয়, গাওঁখনৰ অনেকেই এই ৰোগত ভুগিব ৰোগটোক বিদায় দিবৰ বাবে গাওঁবাসীয়ে আজি সমূহীয়াভাৱে পূজা আয়োজন কৰিছে। তাই আজি পূজাহুলীত থাকি ৰাইজৰ লগত জন্ম উজান দিব লাগিছিল। কিন্তু ভাগ্যৰ বিড়ম্বনা স্বামী পৰিত্যক্তা হৈ মৰা ঘৰৰ এই বাঁহৰ চাংখনত এটুকুৰা কাঠৰ দৰে পৰি থাকিব লগা হৈছে।

আজি তিনিদিনমান ধৰি তাই একো এটা মুখত দিব পৰা নাথালেই ওকালি আহে। কেৰেকৈকৈ বাঁহৰ দুবাৰখন খোল ৰালে উঠি বহিল। মাকে এখন কলপাতত তাইলৈ পূজাৰ প্ৰসাদ তুলি তাই আৰু ৰব নোৱাৰিলে। দুচকুৰেদি যেন বাৰিষাৰ ঢল নামিল। মাকে দুচকু সেমেকি উঠিল। তাইক বুজালে:

'তুই চিন্তা কৰবি না। পেটে তৰ বাঢ়া আছে।

এই কথা তাৰ কাণে পৰলে ও নিশ্চয় আইভে তুই ভগৱানৰে জন্ম ওইদা যাতে পুলা হয়।

এক ঘধুৰ বোজা যেন বীণাৰ কাছৰ পৰা আতৰাই দিয়া হৈ হাতখন তাইৰ তলপেটলৈ নামি আহিল। মোহনৰ বলিষ্ঠ হাতৰ তই অনুভৱ কৰিলে। প্ৰসাদখিনিলৈ এক লুতীয়া দৃষ্টিৰে চাই ৰ

আধা সজা আশাৰ পজা

ৰূপাঞ্জলী তালুকদাৰ

“আজি কলেজ আছে বুলি জনাইছে মা। তইনে ইমানবোৰ কাপোৰ কিয় ধুব উলিয়ালি।”

“তোৰ দেৰি হৈছে যদি বা মই লাহে লাহে ধুই দিম। খুবখুৰি নুধুব নাই মোৰ মেজৰ ক্লাছ আছে গা ধুই লওঁ আগতে।” ঘৰত থকা সমস্ত কাপোৰত বাক বিতণ্ডা কৰাটো মোৰ নিত্য নৈমিত্তিক কাৰ্যত পৰিণত হৈছে। মা মোৰ জীৱনত সকলোতকৈ প্ৰিয় বন্ধু। ‘মা’ কি যে এটি মধুৰ শব্দ। কুঁৱাটোৰ পানীখিনি বাবিঘাৰ লগে লগে ওপৰলৈ উঠি আহিছে। মই বাস্টিটো পানীত পেলাই দিলে কি হ’ব বাক? পানীখিনি কঁপি উঠিব মোৰ বাস্টিৰ পৰশত। বিদবে.... হেই! পানীখিনি কঁপাব পৰাই নাই আহিল নহ’ল অমঙ্গলীয়েকেটা অকস্মাৎ উঠি। হে ভগবান! ইমানবোৰ কাউৰী একেলগে।

“আইনা খন আনি দেখে নেৰা কিয়? কি চাই আছে?” মাৰ মধুৰ মাতটো শুনি ঘূৰি চালো। ইমানবোৰ কঠুৰা মাতৰ মাজত এবাৰ মিহি কঠকঠ। সীমাহীন তৃষ্ণাৰ হৃদয় জুবোৱা নিজৰা। মাতৃ দেৱ ভৱ। ‘মা’ দেৱী। অনুপমা হৃদয়ৰ গৰাকী। “তৰো যে আৰু কি ভেবা লাগি চাই আছে। খেদ্ ....। পুৱাই পুৱাই অমঙ্গল।”— মায়ে আকৌ চিঞৰিলে। আচলতে চাকি এগছি দূৰত জ্বলি থাকে থিমিক ধামাককৈ আৰু আমি আশাবাদী, অশ্ৰুহীনবোৰে এটি অবোধ শিশুৰ দৰে থিমিক ধামাক কঁপি থকা হৃদয়ৰ দাবানল লৈ আগবঢ়ো এটি এটিক। জীৱনটোৱে যেন এটা সৰল অংক। বাঁত সুখবোৰ যোগ হয়, দুখবোৰ বিয়োগ হয়, অসুখবোৰ পুৰণ হয়, বেদনাবোৰ হৰণ হয় আৰু বাকী থাকে ‘আশা’ যি কেতিয়াও শেষ নহয়। আশা আৰু সপোনৰ মাজেৰে এদিন সফলতাৰ উচ্চ শিখৰত জয়গান গাম। সতীৰ্থসকলে হাত জোকাবিলে ‘আমিও জয়ী হ’ম।’ অমঙ্গলীয়া কাউৰীবোৰৰ সফলতাৰ আঁৰতো লুকাই আছে এটি ফেঁচা, মোৰ কঁৱৰ সন্মুখৰ লিচুগছজোপাৰ আঁৰত সোমাইছে ফেঁচাটি —। গতিকে এজনী নিৰীহ গাভৰুক ওপুই আওৰি থকাৰ দৰে চাবিওফালৰ পৰা কাউৰীবোৰে

আক্রমণ কৰিছে এই ফেঁচাতোক। “জুৰি যাৱাএ নাই নেকি কলেজক? মই আৰো তই পহিলা বাছখনোত যাবি বুলি ভাবছিলো।”— পদুমী জেঠীৰ চিঞৰত বাস্তবলৈ আহিলো মা আৰু মই। মা আৰু পদুমী জেঠীক কথা পাতিবলৈ দি মই বাথ্ৰুমত সোমালো। গা ধোৱাৰ সময়তে মোৰ মনটোৱে এবাৰ প্ৰতিগৰাকী বন্ধুৰ খবৰ লৈ আহিল। ১০ বজাত মেজৰ ক্লাছ আছে। ...

“হলিও আজিকালি আপা আপীক বিশ্বাস কৰ্বা নবাহদে! কায়জানে? কিজানি কাবাৰ লগত কিবা হৈছিলে? নহলি ডেকা আপী এটাও সংকে মৰ্বা পাৰে না! বাপেক নহ আপী। নাজনুদে আব।” পদুমী জেঠীয়ে বা কাৰ কথা কৈ আছে? ক’ৰ বা ঘটনা? আমাৰ গাঁওৰতো নহয়। আৰে এনজয় কৰা কৰ্ব, তাত আমাৰ আপত্তি নাই। কিন্তু শিক্ষিতবোৰৰে যদি প্ৰেমৰ পৰিণতি আত্মহত্যা হয় তেন্তে এনে শিক্ষিত আৰু নিৰক্ষৰৰ মাজত পাৰ্থক্য নাই। জানি বুজি যে কিয় ভুল কৰে। মেধবনী খুবীয়েনো গাওঁৰ ভকতেনীকেগৰাকীক কম বুজায়নে? হয়তো মুখেৰে যি গায় বুজিবে চেষ্টা কৰিব লাগে। গাওঁতে ঠিকে গায়— “ব্ৰহ্মা আদি কৰি য’ত জীৱ— বাম বাম বাম বাম বাম... তুমিসে চৈতন্য... আমি অচেতন দিয়োক নাথ জগাই।” ব্ৰহ্মত বাহিৰে ব্ৰহ্ম আৰু হৰো জীৱহে। কিন্তু নাই ভাগৱত শুনাৰ পিছত ব্ৰহ্ম তিনিটাই হয় ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, মহেশ্বৰ। গতিকে জগতগুৰু শংকৰদেৱৰ কি আদৰ্শ সেয়া বাদ কালী পূজাই হওক শিবপূজাই হওক পাঠ কৰা হয় কীৰ্ত্তনঘোষা। ডেকাবোৰে আৰু ক’ত বুজে? “আগে পাছে আমাৰ ফালে এনে ঘটনা ঘটা নাছিল দে।” এইবাৰ মোৰো বুকখন চিৰিংকৈ গ’ল। সদায় নিউজ লাইভত অপমৃত্যু। এইবাৰ আমাৰ কলেজৰ নহয়তো! কলেজ গৈ পালেই হয়। পূৰ্ণিমাতো নহয়, যদি হয় কি হব বাক খনিনৰ? “মাজনী কিবা অলপ খাই নাজ’ কিয়?”— মাৰ কথাত একো উত্তৰ দিব মন নগ’ল। পঢ়া-শুনা ছোৱালী এজনী মৰিল আৰু জেঠীৰ লগত হয়ভব দি আছে। নিজৰ জনীৰ হ’লে...। বাছত শুনিলো হয় তাইয়েই পূৰ্ণিমা। চাৰিওফালে সমালোচনা প্ৰেমজনিত কাৰণতে মৃত্যু। মৃত্যুৰ পাচতো এছ-এম-এছেৰে ভৰি পৰিছিল মোবাইলৰ ইনবক্স, খনিনে জানো গম পোৱা নাই এইবোৰ। মেচেছ কৰি কৰি নিজৰ বিপদ চপোৱা নাই জানো সি। নাই তাক জনোৱাতো ভাল হ’ব। কিন্তু কি বুলি ক’ম তাক। যদি সোধে এই কেইদিন তাই তোৰ আগত কি কৈছিল? ক’ত ঘূৰি ফুৰিছিল? কিন্তু পূৰ্ণিমাতো এই গোটেই সপ্তাহটো মোৰ লগত নাছিল। ক’ত আছিল তাই পাৰ্কত ধাবাত, ছিলঙত? এৰা ক’তো নাছিল তাই। হাতত ফৰ্মফিলাপৰ ফৰ্ম আৰু কিছু টকা বেহাইৰ আবেদন এখন লৈ ঘূৰি ফুৰিছিল তাই অধ্যক্ষৰ কোঠাৰ বাবান্দাত। উজ্জল চকুৰে ভাঁহি উঠিছিল ক’লা মেখেৰে

সৈতে খহি পৰো খহি পৰো হৈ থকা এখনি আকাশ। বাবে কলেজ দুচকুৰ পৰা আঁতৰি ফুৰিছিল তাই। ময়ো এগৰাকী অসমৰ্থ পাঠশালা আঁতৰি ফুৰিছিলো। কালি তাই ৰাতি ১০ বজাত ফোন কৰিছিল মোৰ ফিল আপ নহ’ল ও জুৰি। তয়ো ভালকৈ পৰীক্ষাতো দে মোৰ অসম সদায়ে তোৰ লগত আছে। ষ্টুডেণ্টক যিখিনি বেহাই দিব পাৰে সেই হেনো প্ৰিন্সিপালৰ পকেটৰ পৰাহে দিয়ে। নিজৰ পকেটৰ পৰা কিমানকনো পঢ়ুৱাব? হায়াৰছেকেণ্ডাৰীত কতই ষ্টাৰ পায়। নোৱাৰে নপঢ়িলে হ’ল। সমাজত মুখা পিন্ধা দানৱৰ তাণ্ডব। পঢ়া বাদ দিয়া নোটছ-পাতি লাগে যদি নিবি।” আজিও মনত পৰে অভাৱৰ ক্লাছ নাইনৰ পৰাই গোটেই নিশা টেক্স বুক কপি কৰিছিল তাই। বিজ্ঞান ভালে হৈছিল। তিনিদিনমান আগতে খনিনেও ফোন কৰিছিল— “শুভ বুজাবিচোন জুৰি। মই জানো তাই দুখ পোৱাটো বিচাৰো। ভক্তি যোৱালেকেহে মই চাব দিছো। গোটেই দিনটো এবাৰো ফোন কৰি নকৰে। তাইক বাদ দি জানো মই...!” কি যে কওঁ খনিনক? জগতৰ কথা বাক বাদ, কিন্তু তাইতো মাত্ৰ এবাৰ খনিনৰ কথা ভাবি চাব লগিছিল বহু যতনেৰে সেউজীয়া কৰা এখনি হৃদয়, ইমান সহজতে মৰিব পাৰে। এয়াই যেন প্ৰকৃতিৰ বিচিত্ৰ ৰূপ। এজাক শীতল বতাহেই পৰ্বতৰ ৰূপ ধৰে প্ৰচণ্ড ধুমুহা। এয়াই জীৱন। এফালে যদি সত্যম্ শিবম্ সন্দেহ দ্বাৰা পৰিচালিত শান্ত পৃথিৱী আনফালে সন্তাসৰ সৈতে কষ্ট অৱস্থা লোকে লোকাৰণ্য পূৰ্ণিমাহঁতৰ চোতাল। তাৰ মাজতে ভাঁহি অৱস্থা কান্দোৱাৰ সুৰ। মোৰ মোবাইলটো হঠাৎ বাজি উঠিল মেচেছ অৱস্থা সংকেত দি— “জীৱনৰ আটাইবোৰ সুখ, আটাইবোৰ হাঁহি, সপোন আৰু ফুলিব খোজা কলিট মই সযতনে পালিৰ নোৱাৰিলো। জুৰি মোৰ কেইটামান টকাৰ বিনিময়ত মই পুনৰুত্থন মোৰ জীৱনটোকে হেৰুৱাবলৈ জুৰি!!!”

“মোক কমা কৰিবা জুৰি, মই খনিনক কিমান ভাল পাওঁ তেন্তে মোৰ ভাষাৰে ক্ৰেশ্ব কৰিব নোৱাৰিম। কিন্তু তুমিযে মোৰ দুচকুৰ মাজত দেখা পাইছিলো যুগ যুগান্তৰৰ প্ৰেম। এতিয়া মই চিৰদিনলৈ বন্ধ কৰি দিয়াৰ কথা ভাবিছো। পাৰিলে তাক মোৰ মাজৰ পৰা নি আনত কি কৰি কৰি দিবলৈ চেষ্টা কৰিবা!!!”

মই ভাবি পোৱা নাছিলো ক’ত কি হ’ল? মাথোঁ মোৰ দুচকুত ভাঁহি উঠিল মুখা পিন্ধা ভদ্ৰলোকৰ চেহেৰাত বিমঙ্গলীয়া কাউৰীজাক অন্ধ লিচুগছৰ আৰত এটি ফেঁচা আধাসজা আশাৰ পঁজা লৈ উচুপিছে মুক্তিৰ অপেক্ষাত...

(লেখিকা : প্ৰাৰ্জন হাৰী)

মাত্ৰ দুশবছৰৰ ভিতৰতে পৃথিবীখন ইমান পৰিবৰ্তন হৈ গ'ল! আস্ কি যে সুন্দৰ! দুশবছৰ আগতে কম্পিউটাৰ আৱিষ্কাৰ হোৱাত মানুহে কৈছিল — চব গ'ল — এতিয়া চব যান্ত্ৰিক। কেৱল যন্ত্ৰৰ দৰে মানুহেও কাম কৰিবহে জানে। যন্ত্ৰৰ মাজত থাকি মানুহে নিজে যন্ত্ৰ হৈ গ'ল। মনত পৰিছে, ঈশানৰ ভালদৰেই মনত পৰিছে, ২০০৫ চনত প্ৰকাশ পোৱা কোনোবা এজন বিখ্যাত ভাৰতীয় লেখকৰ আত্মজীৱনীত ঈশানে পঢ়িছে — 'প্ৰেমৰ অবস্থা আজিকালি পুতৌজনক। যান্ত্ৰিক পৃথিবীখন ইয়াৰ বাবে বহু পৰিমাণে দায়ী। সঁচা অৰ্থত, এতিয়া প্ৰেমৰ সম্পৰ্কবোৰ বেছিভাগেই তিষ্ঠি থাকে পৰস্পৰক ভালদৰে নজনাৰ বাবে, আনৰ মনৰ মাজত থকা আকাংক্ষা নিৰ্ভুলভাৱে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে।' লিখি থাকোঁতে লেখকজনে হয়তো আবেগত উঁচুপি উঠিছিল।

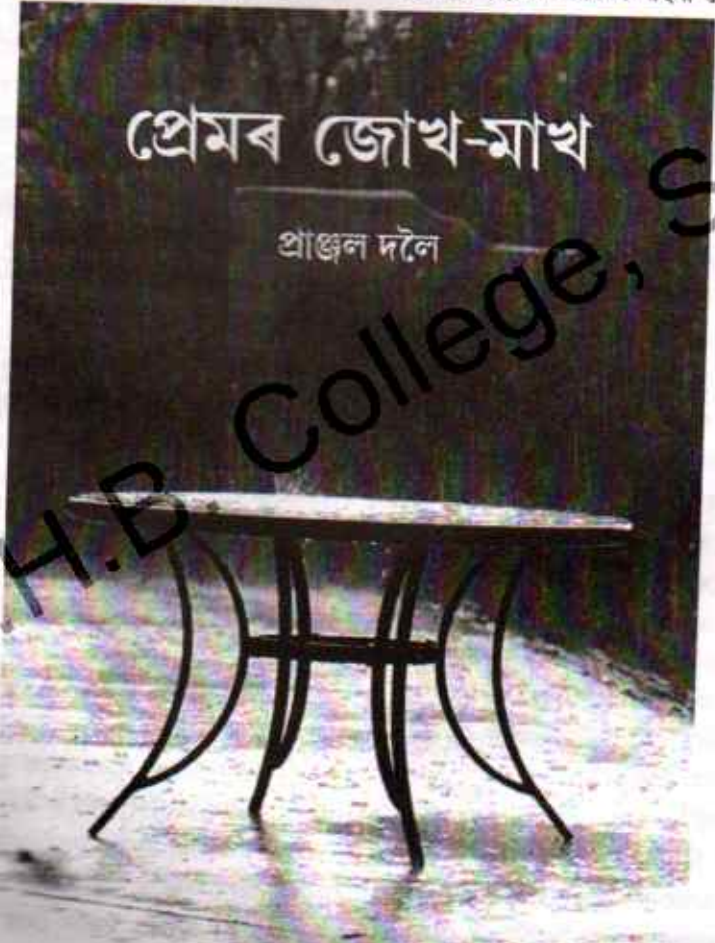
ঈশানৰ কথাটো মনত পৰাত হাঁহি উঠিল। ২০০৫ চনৰ সময়ছোৱাত প্ৰেমৰ বাবে কিয় অবাঞ্ছিত পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ হৈছিল। ২০০৫ চনৰ পৰা আহি এতিয়া কিমান বছৰ পাৰ হ'ল? ঈশানে হিচাপ কৰিলে। হয়, মোটামুটি দুশ বছৰ।

আজিকালি যন্ত্ৰ এটা আৱিষ্কাৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ সাংঘাতিক ডিমাণ্ড। যন্ত্ৰটোৰ নাম লাভ মিটাৰ। প্ৰেমৰ জোখ-মাখ ল'ব পৰা এটা সঁজুলি। ইয়াৰ কম্পিউটাৰৰ দৰে মনিটৰ থাকে। চমুকৈ ক'ব গ'লে এই যন্ত্ৰটোৰ প্ৰধানতঃ চাৰিটা ভাগ। প্ৰেমৰ জোখ-মাখ লওঁতে ইয়াৰ দুটা অংশ প্ৰেমিকক আৰু দুটা অংশ প্ৰেমিকাই ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। অৰ্থাৎ যন্ত্ৰটোৰ

দুটাকৈ অংশ পৰস্পৰে দেহত লগ হৈ ল'ব লাগে। এটা অংশ কইকৰ হেলমেটৰ আকৃতিৰ, আনটো মুৰত সুমুৱাই ল'ব লাগে। ইয়াৰো কাৰণ আছে। মানুহৰ হৃদয়-ধাৰণা, আবেগ-অনুভূতি বহন কৰে মগজুৱে। যিকোনো মনস্তাত্ত্বিকৰ মতে মগজুত প্ৰেম উদ্বেককাৰী 'এফ্ৰপমাইন' আৰু নৰিঅইন প্ৰাইন' থাকে। মগজুৰ লগত থকা প্ৰেমৰ এক অস্বাভাৱিত সম্পৰ্কৰ কথা ইতিমধ্যে বিজ্ঞানীসকলে বহু চেষ্টাৰে বুজা উদ্ভৱ কৰিছে। আকৌ যন্ত্ৰটোৰ আনটো অংশ মগজুৰ লগত লগাই ধৰিব লাগে। যিকোনো মনস্তাত্ত্বিক যন্ত্ৰটোৱে মন চাব প্ৰকৃত কৰে। প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা উভয়ে একেলগে যন্ত্ৰটোৰ অংশৰে বেৰত লগাই উঠি কৰিবলৈ প্ৰেম জোখ-মাখ মনিটৰ কৰিব পাৰে। কোনোৱেই কাকি কিব নকৰে। জন্-জন্ পট-পট

ওলাই পৰে প্ৰেমৰ পৰিধি। আজিকালি প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা বা গিৰীয়েক-ঘৈনীয়েকৰ মাজত লগা কাজিয়া-পেচালবোৰো কমি গৈছে। 'তুমি মোক আগৰ দৰে ভাল নোপোৱা'— 'তুমি বহুত সলনি হৈ গ'লা — 'তুমি তেনেকুৱা হ'বা বুলি মই সপোনতো ভবা নাছিলোঁ'— 'তোমাৰ মনটো অইন কাৰোবাৰ পিনে ঢাল খাইছে নেকি?'— অন্ততঃ এনেকুৱা কথাবোৰক লৈ কাজিয়া-পেচাল হোৱা ঘটনাবোৰ পৃথিবীৰ পৰা নোহোৱা হৈ গ'ল। লাভ মিটাৰ যন্ত্ৰটো ব্যৱহাৰ কৰিলেই হ'ল। অৱশ্যে ইয়াৰ যুক্তিযুক্ততাও আছে। প্ৰেমৰ অংকুৰণ, পিছত প্ৰতিফলন আৰু তাৰ পিছত সম্পাদন। প্ৰেমৰ এই দীঘলীয়া পৰিক্ৰমাত সোমাবলৈ মানুহৰ এনেয়ে সময়ৰ আভাৱ। প্ৰেমত যিয়ে পৰিলে, সেইজনটো পৰিলেই, আকৌ প্ৰেমক বিষয় হিচাবে লৈ কাজিয়া-পেচাল কৰি সময় অপচয় ঘটাবলৈ মানুহ কিয়নো আগ্ৰহী হ'ব?

এতিয়া প্ৰেমৰ কাৰণেই বেলেগ। প্ৰেম হৈ যোৱাৰ পাছত দুয়ো প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাই লাভ মিটাৰ ব্যৱহাৰ কৰি চায় — প্ৰেম পূৰ্ণগতিত চলি আছে নে নাই। প্ৰথমে লাভ মিটাৰ ব্যৱহাৰ কৰি বিজাল্ট ওলোৱাৰ পিছত ঠিক-ঠাকে প্ৰেমৰ জোখ-মাখ ওলালেতো আনন্দৰে কথা। ডাঙৰ পাৰ্ট এটা হয়। আকৌ কম-বেছি হ'লে বহু প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাহালে প্ৰেম কৰি যোৱাৰ কাৰণবোৰ উলিয়াই তাৰ সমাধান উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰে। অৱশ্যে এটা পৰ্য্যায় আছে য'ত সময় লোকচান হয়। এইটো কাৰণতে বহুতেই এতিয়া প্ৰেম কৰিবলৈ ভয় কৰে। লাভ মিটাৰৰ মনিটৰত যদি প্ৰেমিক নহ'লে প্ৰেমিকা নাইবা কেতিয়াবা দুয়োটাৰে প্ৰেম নাই বুলি

প্ৰেমৰ জোখ-মাখ

প্ৰাঞ্জল দলৈ

দেখা যায়, তেতিয়া সমস্যাৰ উদ্ভৱ হয়। সমস্যা গুৰুতৰ হৈ পৰে তেতিয়া, যেতিয়া প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাহালৰ প্ৰেমৰ জোখ-মাখ অতি সামান্য বুলি দেখায়। প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা দুয়োজনৰে প্ৰেম নাই বুলি দেখা গ'ল, সময় লোকচান নহয়। কাৰণ লগে লগেই বিচ্ছেদ ঘটাবলৈ সক্ষম হৈছে। দুয়োজনৰে প্ৰেমৰ অনুভূতি নোহোৱা হৈ গৈছে, এনে ক্ষেত্ৰত গিৰীয়েক বা ঘৈনীয়েকবোৰেও কাজিয়া-পেচাল নোহোৱাকৈয়ে বিবাহ-বিচ্ছেদ ঘটাবলৈ সক্ষম হৈছে। দুয়োজনৰে প্ৰেমৰ অনুভূতি নোহোৱা হৈ গৈছে, এনে ক্ষেত্ৰত গিৰীয়েক বা ঘৈনীয়েকে কোনে কাক গালি পাৰিব? অৱশ্যে লাভ মিটাৰ যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিলে এনে এটা পৰ্য্যায় আছে, যিটো বিবক্তিকৰ। যাৰ প্ৰেম সাংঘাতিকভাৱে কমি গৈছে, কিন্তু একেবাৰে শূণ্য বা নাই

বুলিবও নোবাৰি। অৰ্থাৎ এই পৰ্যায়টো বিৰক্তিদায়ক। তথাপি কোনো কথা নাই। এনেক্ষেত্ৰত প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ সময় অপচয় নহ'বলৈ 'ভাত এণ্ড হেট কন্ট্ৰল কমিটি' আছে। তাত এগিকেচন এখন দি থৈ আহিব লাগে। প্ৰেমিক-প্ৰেমিকা বা গিৰীয়েক-বৈশ্বীয়েকৰ সময় অপচয় নোহোৱা সিদ্ধান্ত, পৰামৰ্শ আদি তেওঁলোকে দিয়ে। দুশ বছৰ আগতে মানুহে কোৱা 'সময় অমূল্য ধন' কথাশাৰী যেন এতিয়াৰ ক্ষেত্ৰতহে প্ৰযোজ্য।

বছৰবোৰে বাগৰ সলাই পৃথিৱীৰ বহু কথাই সলনি কৰি পেলালে। হেৰাই গ'ল অতীতৰ বহু বস্তু। জীৱন-ধাৰা আৰু জীৱনৰ মানদণ্ডবো আমূল পৰিবৰ্তন সাধন হ'ল। দুশ বছৰ আগতে মানুহৰ প্ৰথম মৌলিক প্ৰয়োজন আছিল আহাৰ বা খাদ্য। আহাৰৰ ওপৰতে তেতিয়া জীৱনৰ মানদণ্ড নিকপণ কৰা হৈছিল। অৱশ্যে এতিয়াও দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত মানুহ আছে, কিন্তু অলপ বেলেগ ধৰণৰ মানুহে এতিয়া কৃষি উৎপাদনৰ সলনি তৈয়াৰ কৰি লৈছে এনাৰ্জি কম। অৰ্থাৎ শক্তি কোঠালি। ভাত-চাহ বা চিকেন-ম'ম আদিৰ কথা নাই। ফলত বেটুবেণ্ট বা হোটেল আদিও নাই। প্ৰত্যেকৰে ঘৰে ঘৰে একোটাকৈ এনাৰ্জি কম থাকে। সপ্তাহত এবাৰকৈ এই এনাৰ্জি কমত সোমালেই তাত থকা বিভিন্ন বস্তুৰ ৰাসায়নিক ক্ৰিয়াৰ ফলত মানুহৰ দেহে প্ৰয়োজনীয় শক্তি আহৰণ কৰে। দুশবছৰ আগতে প্ৰ'টিন, কাৰ্বহাইড্ৰেট, স্নেহজাতীয় খাদ্য ৰাই মানুহে এই শক্তি আহৰণ কৰিছিল। কিন্তু এতিয়া এনাৰ্জি কমত প্ৰবেশ কৰি তাৰ বশ্মিবোৰ দেহৰ মাজেৰে পাৰ হ'বলৈ দিলেই মানুহৰ কাৰ্য্যসিদ্ধি হৈ যায়। ভাত-চাহ নামত মানুহৰ অৱাৰত সময় নষ্ট নহয়।

আজিকালি জীৱনৰ মানদণ্ড এই এনাৰ্জি কমত সীমাবদ্ধ। ধনীবোৰৰ এনাৰ্জি কমবোৰ বেছি কাৰ্য্যদায়ক। এনেকুৱা এনাৰ্জি কম সাজিলে বহু টকা খৰছ পৰে। মধ্যবিত্ত আৰু নিম্নবিত্তবোৰে তাতকৈ কম খৰছেৰে এনাৰ্জি কম সাজে। আকৌ যাব এনাৰ্জি কম নাই, তেওঁলোক দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত। তেওঁলোকে বহু কষ্টেৰে কাম কৰি অৰ্থ উপাৰ্জন কৰিব পাবিলেহে কাৰোবাৰ এনাৰ্জি কম ভাড়া পায়।

পৃথিৱীৰ বহু পৰিবৰ্তন হ'ল যদিও মানুহৰ জিভাখনৰ তেনে কোনো বিবৰ্তন হোৱা নাই। দুশ বছৰ আগৰ জিভাত থকা স্বাদ-কনিকাবোৰ এতিয়াও আছে, যাৰ সহায়ত মানুহে খাদ্যবস্তুৰ সোৱাদ পায়। ঈশানৰ আজি আনাবস খাবৰ মন গৈছে। তাৰ একো নোখোৱা ছয়মাহমানোই হ'ল। সি লগে লগেই তাৰ বাগিচাত থকা হাইব্ৰিড আনাবস গছজোপাৰ ওচৰলৈ গ'ল। গছজোপাত এটা হৰমন ইনজেকছন পুছ কৰি আছিল সি। দুঘণ্টামানৰ পিছত তাত এটা আনাবস খাব পৰা হৈ উঠিব।

এনাৰ্জি কম নথকা দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত দুই এজনে আজিকালিও খেতি কৰিব বিচাৰে। কিন্তু সম্ভৱ নহয়। হৰমন কিনিবলৈ বা স্পেৰ আদিৰ যিহে দাম, তাতকৈ এনাৰ্জি কম এটাই কম খৰচত সাজি উলিয়াব পাৰি।

ঈশানৰ বন্ধ ফাইলটোৰ পৰা সি লিখা এটা কবিতা হেৰাই গৈছে। কালি কিবা কাৰণত ফাইলটো মেলি চাওঁতে ঈশানে কথাটো গম পালে। কিন্তু বন্ধ ফাইলৰ পৰা বন্ধ হেৰোৱা সম্ভৱনে?

অথচ হেৰাল। ঈশানৰ কলেজীয়া দিনৰ অপৰীত্যা হাতৰ কবিতা। এই কবিতাটো সংৰক্ষণৰ নামত যি গুৰুত্বৰ প্ৰয়োজন আছিল, সেই গুৰুত্ব প্ৰকাশত ক'বাত ইচ্ছাকৃত অথবা অনিচ্ছাকৃত কিবা এটা গাফিলতি তাৰ হ'ল। বোধহয় এনেকুৱা কাৰণতে সি কম্পিউটাৰৰ মেম'ৰিত

বিচাৰিও কবিতাটো নাপালে। ঈশানে পৰিচাৰিকা বটটোক নিৰ্বেশ কৰি কবিতাটো বিচাৰিবৰ বাবে। পাঁচ মিনিট পাছতে উভতি আহিল কবিতাটো ক'লে — আৰু কিছু সময়ৰ প্ৰয়োজন হ'ব।

আচলতে গুৰুত্ব আৰু নিষ্ঠাৰ প্ৰয়োজন। কোনো কথা বা কবিতা, নিষ্ঠা, গুৰুত্ব আদি নোহোৱা হ'লে এই ফাইলটোৰ পৰা কবিতা হেৰাবৰ দৰে ঈশানৰ 'ফাইং ছ'চাৰখন হেৰোৱাটো একোটা সাধাৰণ নিষ্ঠাৰ পৰিণত হ'ব। কথাখিনি ভাবি ভাবি ঈশানে কম্পিউটাৰৰ মনিটৰ চকু ফুৰাই গ'ল। তাৰ আজিৰ দিনৰ কটিনখন মনিটৰত ভাহি উঠিছে। ঈশানৰ আধাঘণ্টামানলৈকে বিশেষ একো কাম নাই। আচলতে এনেয়ে থাকিব লাগিব বুলি ভাবোঁতেই ঈশানৰ হঠাৎ মনত পৰিল — পৰাণ খুড়াই পৃথিৱীত চিকিৎসা কৰি বিশেষ সফল নাশক পৃথিৱীৰ উপগ্ৰহ চন্দ্ৰৰ কোনোবা এখন চিকিৎসালয়ত বৰ্তমান চিকিৎসাধীন হৈ আছে। ঈশানে লৰালৰিকৈ তালৈ যাবৰ বাবে ফাইল ছ'চাৰত উঠি ল'লে।

সিদিনা কাম কৰি থাকোঁতে ফাইলটোৰ পৰা হেৰোৱা কবিতাটো কথা মনত পৰাত ঈশান অস্থিৰ হৈ পৰিল। বুকুৰ ভিতৰৰ পৰা কোনোবা যেন তাক মাতি আছে। হৃদয়ৰ কোনোবা এক গভীৰ কোণৰ পৰা ওলোৱা এই বিণ বিণ শব্দটোৱে ঈশান বুকু ভেদি ওপৰলৈ উঠি উঠি উঠি লাগিছে। ঈশানৰ মনত পৰিল মুন্সিক ভালপোৱাৰ আগৰ কথা। সি কলেজত পঢ়ি থাকোঁতে একে ক্লাছৰে মৌচুমী নামৰ ছোৱালী এজনীৰ তাৰ ভাল লাগিছিল। অৱশ্যে প্ৰেম নহ'ল। সেই তেতিয়াই সি এই কবিতাটো লিখিছিল। কবিতা বুলি ক'লে ভুল হ'ব, কথা-কবিতা। মৌচুমী নামটোৰ বাবেই সেই কথা-কবিতাটোৰ প্ৰতিটো আৰম্ভণি সি 'ম' কৰি কৰিছিল। কলেজীয়া দিনত এনে অদ্ভুত ৰোমাঞ্চিকতা প্ৰায় সকলোৰে থাকে। সেই কবিতাটো আজি ক'ত হেৰাল? হঠাৎ দুখন বুলি কোৱা পুৰণি আলহী সোমাই অহাৰ দৰে ঈশানৰ বুকুলৈ সোমাই অহি মৌচুমী। আহোঁতে বৰ্তমানৰ প্ৰেমিকা মুন্সিক খুন্দিয়াই যেন বগবাই উঠি আহিল। কম্পিউটাৰৰ মনিটৰত কি ভাহি উঠিছে — ঈশানে যেন অস্থিৰ দেখিও দেখা পোৱা নাই। এনে দুৰ্বাদল ভাবনাত ভাগৰুৱা ঈশান তাৰেই টোপনিত ঢুলি পৰিল।

'মোৰ মৌ-কোঁহ। সেই কথা-কবিতাটোৰ নাম। মুন্সিয়ে ভাবে — ঈশানে কবিতাটো কেতিয়া লিখিলে। মুন্সিয়ে ভালদৰেই বুজিছে — কবিতাটো তাইক উদ্দেশ্য কৰি লিখা, অথচ ইয়াৰ বিষয়ে ঈশানে তাইক একো কথাই কোৱা নাই। তাইক সি কবিতাটোৰে কিবা 'ছ'ৰপ্ৰাইভাৰ কবিতা খুজিছে নেকি। মুন্সিয়ে একো বুজি নাপায়। তাই পুনৰাই সেই কথা-কবিতাটো পঢ়ি যায় —

'ম' মানেই মোৰ মন-মালঙ্কত মঞ্জৰিত মদাৰ মাঠে মালতীৰ মাধুৰিমা,

মৰম মানেইতো মহাবাহু মহালুইতৰ মৰতৰ মন্দাকিনী
মহাজীৱনৰ মহাসিন্ধু,

মানুহ মায়েই মায়া-মৰমত মুগ্ধ মাতাল

মিলন মাধুৰীৰ মায়াতে মিঠা মাদকতাময় মগন মথাউৰিত

মুক্তিকামী মানুহৰ মৃত্যুবিজয়ী মিছিল

মৰম মায়াতে মানুহৰ মহামিলনৰ মজলিছ

মৰম ৰাগীতে মাতাল মোৰ মন-পখিলী,

মৃদু-মলয়াত মেঘৰ মাদল, ম'হশিঙা, মৃদংগ মঞ্জিৰাব
মিশ্ৰিত মধু মুৰ্ছনাই মাতিছে মাথোঁ মোক
মাতিছে মায়াময়, মহিমাময় মধু জোনাকক...

ঈশান নথকাত সিদিনা মুগিয়ে তাৰ কোঠালিৰ এটি পুৰণি ফাইলৰ
পৰা এই কবিতাটো লৈ আহিছে। আজি মুগিয়ে ঈশানক সুকিবই, তাইক
উদ্দেশ্য কৰি কবিতা লিখিছে, অথচ তাইক শুনোৱা নাই।

ঈশান কম্পিউটাৰৰ মনিটৰৰ সন্মুখত শুই আছে। মুগিয়ে তাত
উপস্থিত হৈয়ে ভাবিলে — ঈশানৰ নাকৰ ফুটাৰে কিবা সুমুৱাই দিয়া
যাওক নেকি! হঠাৎ তাইৰ লাভ মিটাৰটোলৈ চকু গ'ল। এক অনামী
সুখে মুগিৰ মনত ক্ৰিয়া কৰিবলৈ ধৰিলে। মুগিৰ সঁচাই ভাল লাগিল।
বহু দিন ঈশান আৰু তাইৰ প্ৰেমৰ জোখ-মাখ লোৱা হোৱা নাই। ঈশানে
যে তাইক কিমান ভাল পায়! ঈশান শুই থাকোঁতেই তাই লাভ মিটাৰৰ
এটা অংশ তাৰ মূৰত সুমুৱাই দিলে আৰু এটা অংশ তাই নিজৰ মূৰত
সুমুৱাই ল'লে। এখন হাতেৰে লাভ মিটাৰৰ বাকী থকা এটা অংশ ঈশানৰ
বুকুত আৰু আনটো অংশ তাইৰ নিজৰ বুকুত হেঁচি ধৰিলে। তাৰপিছত ?
ই কি! মুগিৰ এনেকুৱা লগিল কেনে কোনো কবি? জগতৰ জীৱই
আহি তাইক নিশেৰ কৰিব বুজিছে। তাই সন্মুখলৈ নেহেনি পুন
লাভ মিটাৰৰ মনিটৰলৈ চালে। তাৰফালে সঁচা: তাৰপি, ক'লত তাইৰ
চকু হ'ব পাৰে। তাই লাভ মিটাৰৰ দুইচকুত জোৰেৰে হেঁচি ধৰিলে।
জিকেই আছে, এতিয়াও অন্ হৈয়ে আছে। কিয় হ'ল এনেকুৱা?

লাভ মিটাৰৰ মতে ঈশানৰ মুগিৰ প্ৰতি প্ৰেম সাংঘাতিকভাৱে কমি
গৈছে। অবশ্যে একেবাৰে শূণ্য হৈ যোৱা নাই। মুগিয়ে ৰৈ থাকিব
নোৱাৰিলে। শিলৰ দৰে থিয় হৈ থকা মুগি বতাহৰ বেগেৰে ঈশানৰ
কোঠালিৰ পৰা ওলাই আহিল।

পিছদিনা 'লাভ এণ্ড হেট কণ্ট্ৰল কমিটি'ৰ মহিৱাত ঈশান আৰু
মুগি। আজি ঈশানৰ বৰ অসুখী লাগিছে নিজকে। কেনে তৰ জীৱন
নামৰ নদীখনৰ কিছু গেলন পানী সূতি এটাৰে ওলাই যাব বুজিছিল।
কিন্তু ঈশানে ভালদৰে জানে সেইটো মৰা সূতি। 'লাভ এণ্ড হেট কণ্ট্ৰল
কমিটি'ৰ অনৰ্গল প্ৰশ্ন আৰু লাভ মিটাৰৰ সঘন ব্যৱহাৰ তাৰে বুকুত

অৱশেষত ঈশানে মৌচুমী নামৰ ছোৱালীজনীৰ কথা ক'বলৈ বাধ্য
হ'ল। সেই কথা কবিতাটো মুগিৰ 'ম'ৰ বাবে নহয়, মৌচুমীৰ 'ম'ৰ বাবে
লিখা বুলি ঈশানে স্বীকাৰ কৰিলে। ঈশানে ক'লে যে সি মুগিক এৰি
থাকিব নোৱাৰে। সিদিনা কি হৈছিল সি নিজেই নাজানে। সেই কবিতাটো
হেৰোৱাৰ কথা ভাবোঁতেই অজানিতে আহি পৰা মৌচুমীৰ চিন্তাই তাক
আস্থিৰ কৰি পেলাইছিল। 'লাভ এণ্ড হেট কণ্ট্ৰল কমিটি'ৰ আগত ফাকি
দি হাত সৰাব নজিব এতিয়ালৈকে নাই।

ঈশানৰ হঠাৎ মুগিজনীলৈ বেয়া লাগি গ'ল। তাৰ কাৰণে তাই
অথবা কষ্ট ভোগা নাই জানো? 'লাভ এণ্ড হেট কণ্ট্ৰল কমিটি'য়ে ঈশানলৈ
নানা নিয়ম আৰু পৰামৰ্শ আগবঢ়ালে, যাতে মুগি আৰু তাৰ প্ৰেম অটুট
থাকে। ঈশানে সেইবোৰ আখৰে আখৰে পালন কৰাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে।
আহোঁতে মুগিৰ হাতত ধৰি ফৰমা বুজি ঈশানে ক'লে — "লাভ এণ্ড
হেট কণ্ট্ৰল কমিটিয়ে দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি পালন নকৰি শাস্তি পোৱা অইন
কন্তৰ দৰে মই নিকৃষ্ট নহওঁ। মই তোমাক সঁচাই ভাল পাওঁ।" — মুগিয়ে
তাক অভয় দিলে। মুগিৰ ওচৰত সি বহুত সৰু হ'ল। ঈশানৰ বেয়া
লাগিল।

আবেলি ঘৰৰ বাৰাণ্ডাখনত বহি ঈশানে ভাবিলে — কিতাপত পঢ়া
সেই দুশ বছৰ আগৰ পৃথিৱীখনেই ভাল আছিল। সেই সময়ত হোৱা
হ'লে এই কবিতাটো মুগিক উদ্দেশ্য কৰিয়ে লিখা বুলি ফাকি দিব
পৰিলোহেঁতেন। তেতিয়া লাভ মিটাৰ নাছিল আৰু 'লাভ এণ্ড হেট কণ্ট্ৰল
কমিটি'ও নাছিল। এনে ফাকিৰেই দুশ বছৰ আগৰ পৃথিৱীত মুগিব আগত
সি মহান হ'ব পাৰিলেহেঁতেন।

এনেতে ঈশানৰ চকুৰ আগেৰে এখন 'ফ্লাইং হ'চাৰ' পাল হৈ গ'ল।
বিপ্ বিপ্ শব্দ কৰি যোৱা উৰনীয়া যানখন এটা সময়ত দিগন্তত মিলি
গ'ল। ঈশানে কবিতাটো সঁচি বুজিছিল কিয়? এই প্ৰশ্ন সি নিজেই বুজি
নাপালে।

অকণো সাৰ-সুৰ নোহোৱাকৈ, নি-শব্দে আহি ঈশানে কম্পিউটাৰৰ
মনিটৰলৈ চিপি ধৰিলে।

- সু।। তেনেহ'লে ডাইনীয়ে মাৰা মানুহ, গৰু বন্ধা কৰিব নোৱাৰে
কিয়? তিনিওৰে প্ৰতিক্ৰিয়া
- ২য়।। ডাইনীৰ বল বেচি। মন্ত্ৰেবে...
- সু।। তহঁতকচোন নোৱাৰিলো মাৰিব। (তিনিওৰে প্ৰতিক্ৰিয়া) কি?
- ৩য়।। ওজাই কৈছে নহয় তই মিটিং কৰাৰ ছলেৰে মন্ত্ৰ মাৰি ফুৰ।
- সু।। তেতিয়া হ'লেতো মিটিঙত থকা মহিলাসকল মাৰিব লাগিছিল।
মবিলচোন হাড়িয়া আঁতৰ (১ম) কানসমনীয়া ল'ৰাটোহে
কিয়? মন্ত্ৰ আদি মিটিঙত মাৰো— পথাৰৰ খেতি নষ্ট হয়
কিদৰে?
- ২য়।। যাৰ নামত মন্ত্ৰ মাৰ সি মৰে।
- ৩য়।। দূৰৈত থাকিলেও মৰে।
- সু।। তেনেহ'লেতো প্ৰথমে দংশি ওজাক মাৰিলোহেঁতেন।
- তিনিও।। ওজাক।।।
- সু।। অ' ওজাক। তাৰ ফাকি-ফুকা ভূৰা তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ চলাই থাকিবলৈ
বহু মানুহৰ জীৱন লৈছে। তহঁতৰ হাতেৰে বহুতকৈ ভেটি মাটিৰ
পৰা উৎখাত কৰিছে। বহু হ'ব লাগে সেইবাবেই তাৰ বিৰুদ্ধে
মহিলাসকলক বুজাও মিটিঙত।
- তিনিও।। কি?
- তিনি ঘাটকে দৰ্শকৰ লত মিলে। সুভদ্ৰাই ভাষন দিয়ে।
- সু।। ফাকি সকলো ফাকি। জৰা-ফুকা, তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰত একো নাই। মানুহক
ঠগেৱাৰ চাতুৰি কেৱল। সেইবাবেই বিশ্বাস নকৰিব। আজি
২/৩খন গাওঁত মানুহৰ বমি, তেজহাগনী হৈছে, তিনি-চাৰিজন
মানুহ মৰিছেও। কি বাহুবীসকল সি যিকোনো দেও-ভূতৰ
কাৰবাৰ নহয়। সি হৈছে কলেৰা সোঁচৰা ৰোগ। ইজনৰ পৰা
সিজনলৈ যায়। সেইবাবেই চাফ-চিকুনকৈ থাকিব লাগিব। পানী
উতলাই খাব লাগিব। কষ্ট কৰি হ'লেও ডাক্তৰৰ ওচৰলৈ যাবই
লাগিব। দংশি ওজাৰ জৰা-ফুকা পানীত বিশ্বাস নকৰিব, নাখাব।
খাল-বিলৰ সেই পানীৰ লগত কলেৰাৰ বীজানুহে খোৰা যাব,
বেমাৰ বাঢ়িব। বাহুবীসকল চহৰত কলেৰা নাই আজিকালি
কাৰণ তাত ডাক্তৰী চিকিৎসাৰেহে আমি বাচিব পাৰিম। জৰা-
ফুকা বা মন্ত্ৰৰ ফাকিৰে নোৱাৰো। বাহুবীসকল সেইবোৰত
বিশ্বাস নকৰিব। সব ফাকি।
- সুভদ্ৰাই আগৰ Position লয়। ঘাতকহঁতে আগুৰি ধৰে।
- ২য়।। তই ধৰ্মৰ বিৰুদ্ধে মানুহক
- সু।। নহয় মই ওজাৰ বিৰুদ্ধে...
- ৩য়।। ওজাই ধৰ্মৰ কথা কয়...
- সু।। সেইবোৰ ধৰ্মৰ কথা নহয়। চালাফি-ফাকি। আমাৰ ধৰ্মত জীৱক
দয়া কৰিবলৈ কয় সিচোন মানুহ মাৰিবলৈ লগ দিছে। ধৰ্ম
কোনো নামানে তেলেহ'লে? সি...। মানিলে তাৰ বেপাৰ নচলে।
তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ, ফাকি-ফুকা বিক্রী কৰিব নোৱাৰে।
- ২য়।। পণ্ডিত ইমানবোৰ বেমাৰ হৈ আছে-
- ৩য়।। মানুহ গৰু...
- সু।। বেমাৰ হ'লে ডাক্তৰৰ চিকিৎসা কৰিব লাগিব। ঔষধ খাব
লাগিব। টাউন-চহৰ আন গাঁৱত তাকেই কৰে। দংশি ওজাৰ
মন্ত্ৰত ভাল নহয় বেমাৰ। তাৰ জৰা-ফুকা পানীত নাবাচে মানুহ।
ফাকি সব।
- ২য়।। ফাকি হ'লে

- সু।। হাড়িয়া আঁতৰক সোধ কি পালি দংশিৰ জৰা-ফুকা পানী খুৱায়?
কানসমনীয়া বেটা গ'ল। (১মৰ প্ৰতিক্ৰিয়া) মানুহ-গৰু হ'ল-
মুতা কৰা বিলৰ পানী খালে বেমাৰ নকমে বাঢ়ে। লাভৰ মুকলি
কি হ'ল? ভাত খোৰা কাঁহী বেচা গ'ল। টকাকেইটা দংশি
পেটত সোমাল।
(হাড়িয়াই ওমৰি কান্দে)
- ২য়।। হাড়িয়াকে
- সু।। এইবোৰ কথা কওঁ বাবে ডাইনী সজাইছে মোক
- ২য়।। ডাইনী হয় তই।
- ৩য়।। তোক শেষ কৰিলেহে।
- সু।। ডাইনীতো বহুত মাৰিলি। বেমাৰ-আজাৰ কমিছে গাঁৱত,
সেইদিনা হালগিৰিপাৰাত মাক-জীয়েকক মাৰি পুতিলি।
দুয়ো ডাইনী...
- ২য়।। আক এতিয়া বেমাৰ কমিছে। সিহঁতৰ ভেটি মাটিখিনি ভুল
মণ্ডলে দখল কৰিছে। শালিপুৰত মাৰিলি পিলি বাতাক।
- ৩য়।। ডাইনী হ'লে মাৰিবই...।
- সু।। ডাইনী কিয় হ'ল জান?
- ১ম।। কিয়?
- সু।। কাউন্সিলৰ ঘৰত বন্ধা-বঢ়া কাম কৰিছিল। তাই নিজেই জোপ
বস্ত্ৰ। গৰ্ভবতী হ'ল। কাউন্সিলৰ মুখ বয় ক'ত? গতিকে
হানি-সুঁচি থলি। ডাইনী মাৰিলি। গাওঁ বন্ধা কৰিলি।
- ২য়।। অ' গাওঁ বন্ধাৰ কাৰণেইতো...
- সু।। নহয় গাওঁ বন্ধাৰ কাৰণে নহয় দংশিওজাৰ বেমাৰ বকল
কাৰনে। ঠিকাদাৰ মহাজন মণ্ডল একেদৰে কলেংকাৰী চাকিল
কাৰনে, সম্পত্তি দখল কৰাৰ কাৰণে।
- ৩য়।। যি কাৰণেই নহওক। তই ডাইনী।
- ২য়।। তোক মাৰাৰ চকু হৈছে।
- ২য় ৩য়।। ধৰ
- ১ম।। ব'চোন...
- ২য় ৩য়।। হাড়িয়া কা ...।।
- ১ম।। এই কোৱা কথা বোৰ মিছা নহয়। ওজাহতে আমাক...
- ৩য়।। কি কৰ সেইবোৰ পিছত হ'ব।
- ২য়।। আগতে কাম শেষ কৰো আহ। ধৰ।
(প্ৰয়াস '২য়' ই পিচত '৩য়' ই সুভদ্ৰাৰ হাত চুলিত ধৰে। তাই
প্ৰতিক্ৰিয়া)
- ১ম।। তাইক এৰি দে।
- ২য়।। পগলা হলি নেকি এইৰ কথা শুনি?
- ১ম।। এইৰ কথাই সঁচা। দংশি ওজাই মোৰ ল'ৰাক মাৰিলে। বহু
ডাইনী মৰালে আমাৰ হাতেৰে। কিন্তু কি হ'ল? যবে গাওঁ
তাতেই পৰি থাকিলদেখোন ও-গোবৰৰ মাজত।
- ২য়।। মৰিবি কিন্তু।
- ১ম।। বেমাৰ আজাৰ কমিল? পেটৰ ভাতৰ ব্যৱস্থা হৈছে? সব কি
নুবুজা নেদেখা কথা।
- ৩য়।। সেই দেখিতো যি কৈছে গুন নহলে নিজেই ডাইনী হৈ
যাবি।
- ২য়।। আহ কাম শেষ কৰো। (সুভদ্ৰালৈ আগুৱাব খোজে)
- ১ম।। নাই- তাইক নিব নোৱাৰিবি। (বাধা দিয়ে)

শ্রী 'আরো মার' মামনি গৌরীলাইলায়

বিনয়স্বামীস্বামী 'স্বপ্ন' মামনিলায়

Legalized Affidavit before Court and Law Agency   1997   1997

বড়ো বিভাগ

B.H.B. College Saraneta

बर' आरो गार' रावनि सोमोन्दो : बर' आरो गार' रावनि सोमोन्दोखी बिनि नखर बाहागि आरो रावनि दाथाय बाइदिफोरनिप्रलय नायोब्ला मोननैबो रावनि सोमोन्दोआ बुनो थाडेव्ला बिब' आरो बिनानावनि । बिदिन्धि बादिदै, बिब'आ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों आरो बिनानावआ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों, नाथाय गिबियाव बिसोर नखर गंसेनिनोमोन । नआव धानाय समाव बिसोरनि रावा मोनसे आनोमोन नाथाय हाबा जाखानायनि उनाव बिसोरनि गेजेराव एसे-एने कारागधिफोरा नुजादों । अब्लाबो नाथाय मोननैबो रावनि गुदिखी हुखुभोरनो हायाखै । आधिखालाव बिनिखायनो वि बाहागोनि रावफोरखी बिगैराव (Sister language) होननानै बुनाय नुनो मोनसै ।

बर' आरो गार' रावफोलेरारिफोरनि भुमखीराडरि थाथाय : आधिखालनि थाथायारि चागै सं दानोब्ला बर'फोरा गाहायै बुरलुंबुधुर (ब्रह्मपुत्र) दैमानि मैखोम साहा बाहागो आरो खोलाहानि खायसे जायगाफोर, नसुं राइजो नागालेण्ड, अरुनाचल प्रदेश, मेघालयनि गार' हाजो जिलाफोर, साहा बंग', नेफाल बाइदिफोराव गोसारदलानानै दं ।

फारसेधिं गार' रावारिफोरा मेघालयनि गंधाम गार' हाजो जिला-सानजा, सोनाव आरो खोला, गुवालफारा जिलानि खायसे जायगाफोर, कामरूप जिलानि बक-सयगाँव ओनसोल आरो बांला हादोरनि मयमनसिंह जिला बायदिफोराव गोसारदलानानै दडो । मख'जाथावदि । 1981 ई मायथाइनि सुबुं साननाय (Census) बादिदै त्रिपुरा राइजोआवबो गासै सा-7297 गार' सुबुंफोर दडोमोन होननानै मिथिना मोनदों ।

रिसारखान्धि (Phonology) आव बर' आरो गार' रावनि गोरोबलाइनाय : बे बिधिद्वय गोबां बर' लिरगिरिफोरा बिजिरसंखावय । बिथांमोननि आलम लानानैनो रिसारखान्धिनि सायाव बर' आरो गार' रावनि गेजेराव धानाय सोमोन्दो आरो गोरोबलाइनायखी सावरायनो लानाय जाबाय ।

गारां हांखो : लिरगिरि बिथांजो सनंप्रभा सैनारिनि बादिब्ला-मोननैबो रावआवनोगासै मोनद'यै गारां हांखो दडो । जैरे-

इ, ओ, उ, ए, अ, आरो आ (रावनि महर-बि. नं-4)

ओजोहाय लिरगिरि बिथां राजेन्द्र कुमार बसुमतारिनि बादिब्ला गारां हांखोआ गाहायाव होनायबादि जों मोननो हादों । जैरे-

बर'	इ	ए	आ	अ	उ	ओ
गार'	इ	ए	आ	अ	उ	

(सावराइमा रेबथाय बिहुं'- बि. नं- 44)

गोजीनि बिदिन्धिनिप्रलय जों रोखा जायोदि मोननैबो रावनि गारां हांखोआ एबा रिसार मोनबा गोरोबनाय आरो मोनसे ओ' हांखो एबा रिसार बर' रावआव दडो नाथाय गार' रावाव नुनाय जायाखिसै । जेखो बर' रावनि मोनसे आलादा गुन धानायखी फोरमाइनाय जादों । मख'जाथावदि बिथांजो सनंप्रभा सैनारिनि बादिब्ला, ओ' आ बर' रावसोदोबनि मोनथाम जायगा जैरे- सिगां, गेजेर आरो उन आब जयो नाथाय गार' रावाव बिखी जोबथायाव नुनो मोना ।

खीरां हांखो :

लिरगिरि बिथां मधुराम बर' आ फोरमायनाय बादिब्ला बर' रावाव गासै खीरां हांखो एबा रिसारा मोनजिद' (16) । जैरे- ख, ग, ड, ज, ध, द, न, फ, ब, म, स, ह, र, ल, व, य ।

नाथाय मिथिनो गोनां बाध्रादि, गुबुन रावखी लिरनो आरो फरायनो गोरलै जानायबादि बेफोर हांखोनि अनगायैबो गुबुन हांखोफोरखीबो सोलोफानाय जों नुनो मोनबोदों ।

बिथांनि बादिब्ला बेफोर खीरां हांखोफोरनिबो माखासेफोरा गुबुन खीरां हांखोजों लोगो नाडेव्ला गावनि महरखी सोलायो आरो बेफोरखी लेडाय हांखो (रेब हांखो) होननानै बुंदों । जैरे--

(1) ड---०, (2) र---'

॥ 100 वि अइह वि महाविद्यालय आरानाठनी

(गोजी रावखान्धि बि. नं-24)

लिरगिरि बिथांजो सनंप्रभा सैनारिनि बादिब्ला गारां हांखो मोननैबो रावनि सोमोन्दोखी बिनि नखर बाहागि आरो रावनि दाथाय बाइदिफोरनिप्रलय नायोब्ला मोननैबो रावनि सोमोन्दोआ बुनो थाडेव्ला बिब' आरो बिनानावनि । बिदिन्धि बादिदै, बिब'आ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों आरो बिनानावआ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों, नाथाय गिबियाव बिसोर नखर गंसेनिनोमोन । नआव धानाय समाव बिसोरनि रावा मोनसे आनोमोन नाथाय हाबा जाखानायनि उनाव बिसोरनि गेजेराव एसे-एने कारागधिफोरा नुजादों । अब्लाबो नाथाय मोननैबो रावनि गुदिखी हुखुभोरनो हायाखै । आधिखालाव बिनिखायनो वि बाहागोनि रावफोरखी बिगैराव (Sister language) होननानै बुनाय नुनो मोनसै ।

ओजोहाय बिथां राजेन्द्र कुमार बसुमतारिनि बादिब्ला गारां हांखोआ गाहायाव होनायबादि जों मोननो हादों । जैरे-

बर'	गार'	बर'
फ	व	ज
थ	द	ह
ब	प	ल
द	त	र
ग	क	ख
म	म	
न	न	
ड	ड	
स	स	
सोखाव हांखो		
व	व	
य	..	

(गासै 16-16), (सा. रे. बि-बि. नं.-44)

गोजीआव मुंख'बोनाय नैथि लिरगिरिनि बादिब्ला, गारां हांखो मोननैबो रावनि सोमोन्दोखी बिनि नखर बाहागि आरो रावनि दाथाय बाइदिफोरनिप्रलय नायोब्ला मोननैबो रावनि सोमोन्दोआ बुनो थाडेव्ला बिब' आरो बिनानावनि । बिदिन्धि बादिदै, बिब'आ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों आरो बिनानावआ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों, नाथाय गिबियाव बिसोर नखर गंसेनिनोमोन । नआव धानाय समाव बिसोरनि रावा मोनसे आनोमोन नाथाय हाबा जाखानायनि उनाव बिसोरनि गेजेराव एसे-एने कारागधिफोरा नुजादों । अब्लाबो नाथाय मोननैबो रावनि गुदिखी हुखुभोरनो हायाखै । आधिखालाव बिनिखायनो वि बाहागोनि रावफोरखी बिगैराव (Sister language) होननानै बुनाय नुनो मोनसै ।

बेबादिनो गार' रावावबो, प, त, क आरो ड खीरां हांखो सिगांधाराव आरो व, द, ग, फ, थ, ख, ? ज, ह, च, र हांखोफोरखी सोदोबनि जोबथायाव जनाय नुनो मोना होना ।

गोजीनि मुंख'नाय थामधि लिरगिरिनि बादिब्ला खीरां हांखो मोननैबो रावनि सोमोन्दोखी बिनि नखर बाहागि आरो रावनि दाथाय बाइदिफोरनिप्रलय नायोब्ला मोननैबो रावनि सोमोन्दोआ बुनो थाडेव्ला बिब' आरो बिनानावनि । बिदिन्धि बादिदै, बिब'आ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों आरो बिनानावआ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों, नाथाय गिबियाव बिसोर नखर गंसेनिनोमोन । नआव धानाय समाव बिसोरनि रावा मोनसे आनोमोन नाथाय हाबा जाखानायनि उनाव बिसोरनि गेजेराव एसे-एने कारागधिफोरा नुजादों । अब्लाबो नाथाय मोननैबो रावनि गुदिखी हुखुभोरनो हायाखै । आधिखालाव बिनिखायनो वि बाहागोनि रावफोरखी बिगैराव (Sister language) होननानै बुनाय नुनो मोनसै ।

गोजीनि सावरायनायाव नुनो मोनोदि, गार' रावनि गोरोबलाइनाय (Glottal stop-?) रिसार दं । जायखी बे ' ? ' सिनबो जादों । ओजोहाय मधुराम बर' सारआ फोरमाइनाय बादिब्ला गारां हांखो मोननैबो रावनि सोमोन्दोखी बिनि नखर बाहागि आरो रावनि दाथाय बाइदिफोरनिप्रलय नायोब्ला मोननैबो रावनि सोमोन्दोआ बुनो थाडेव्ला बिब' आरो बिनानावनि । बिदिन्धि बादिदै, बिब'आ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों आरो बिनानावआ बबेबा दाबसेआव हाबा जाहैदों, नाथाय गिबियाव बिसोर नखर गंसेनिनोमोन । नआव धानाय समाव बिसोरनि रावा मोनसे आनोमोन नाथाय हाबा जाखानायनि उनाव बिसोरनि गेजेराव एसे-एने कारागधिफोरा नुजादों । अब्लाबो नाथाय मोननैबो रावनि गुदिखी हुखुभोरनो हायाखै । आधिखालाव बिनिखायनो वि बाहागोनि रावफोरखी बिगैराव (Sister language) होननानै बुनाय नुनो मोनसै ।

फोजोबनाय : मोनसे रावनि सायाव रावबिगियाननि नोजेराव सावरायनाय हाबाया एसेबां गोरलै नड । नाथाय बिनि सावरायनाय गैस्लाबाब्लाबो गुबुन लिरगिरि आरो बिजिरसंगिरि फोरनि मोनसेल' आयदानि सायाव सुंदयैब्लाबो सावराइनो नावनाय आरो फरायसाफोरखी हेफाजाव इसेयैब्लाबो होनाय जोगेन लिरबिदाखी सुजुनाय जादों ।

बर' आरो गार' रावनि सिंसारखान्धिनि सायावल' सुदै मोननैबो रावनि ईसे गुमुरखी होनायजों लोगोसे बद' (Baby Master race दानाय नोजेर थोखि आरो गासै बर' जे सेरखाय बेरखाय जानानै धानाय दालाय रावफोरखी खीरां हांखो महरआव फिन फोथोफिन होनानै बुहुमाव सिनार्याथि होनायाव इत्ये थुलुंगा होनाय जागोन साननानैसो खोलोमखी दैनाय जादों । गोजोनथों ।

आबारी सुंद' सल'आव बर' समाजनि सावगारि

आनान्द लाहारि
बिबुंगोरा, बर' बिफान

आधिखाल मुगानि धुनलाइनि गुबुन गुबुन आयदाफोरनि मादाव बयनिखुइबो बयजोबो मोजां मोनजासिननाय आयदा आरो दोल गोनांसिनानो जादो सुंद' सल'। गुबुन गुबुन जाहोनाव सुंद सल'आ बयजोबो बराय जाबोदो आरो मोजां मोनजाबोदो। बेफोर जाहोनफोरनि मादाव मुगानि गोहोमनि बाध्राखीं मखनो हायो। आधिखालनि मुगानि साजोमबोनि बाखाय बेब्लाबो मुखुब जानानै थानायनि मुगा। मोटोमोटो टाकानाबो लोमोसे सुबुं माहारोनि थाना थानायनि बाखाय जुकिनयनि लामायबो बेयो गोनां जाबोदो। जायनि जाहोनाव बेयो गोनां किठनि लामायबो जगान सुनो थानायव सुबुं माहारीआ हर सान बेब्लाबो खामानयाव मुखुब जानानै थानादो। बेबादि विरायमोने सुबुनि जिवआव दिने गेदेर गेदेर बिजाव फरायनायनि सन रैबा। बेनिखुबनो दिनेनि सुबुं माहारीआ सुंद' सल'आ आरो मोटोमोटो बोक्कनानै लामोदो। सुंद' सल'आ आरो मोटोमोटो गनुं गावनो गाव आवुं जायनि बिहा आरो माडोने अडुबइफोर दं। सुंद' सल'नि सोमोने मोनोआ बोक्कनोने विबुधि होदो। एदगार एलेन फ'बनि राव सुंद' सल'आ बटो- "A prose narrative requiring from half an hour to one or two hours for its persual." तमास जि. अवेतहआ समनि लावथायखीं भांखिनानै बुंदोदि-सुंद' सल'आ जि मिनिटनिफुइ बाजि मिनिटनि गेजेराव जोबनाया गाहाम। बेराफारसेधिं समनि फारिखीं रोखायै बुडलासेनो हादसना सुंद' सल'खीं जगासेआवनो फरायनो हानांगी होननानै बुंदो। सुंद' सल'आ माखासे दाथायफोर दं जाय दाथायफोरा आबुडै थाफाब्ला दोसे सुंद' सल' जानो हाया। बेफोर जादो-आयदा, खींसेधि, सल'बिथा, रायनाय, लिरनाय (Subjective) आरो बेसाद एबा बर्णायलु (objective) बे मोननै बाहागोआव राननो हायो। गुबुनफारसे सुंद' सल' लिरनायनि

आदबखीं नायनानै सुंद' सल'खीं जाथाइ एबा सल'बिथा गाहाइ सल', आखु गाहाइ सल' आरो आबहावा गाहाइ सल' बे मोनथाम बाहागोआव रानबावनो हायो। बेबादिनो सल'नि आयदाखीं नायनानै सुंद' सल'खीं बायदि बाहागोआव रानबावनो हायो। बेफोर जादो-मोजां मोनलाइनाय सल' माहारोफारि सल' मिथिगायारि सल, बादगा मिथिगायारि सल', जंखायनाय एबा फेस्ला सल', फोलेरारि सल', गोसो बिरौमा सल' आरो संगालि सल'।

मुलुगानि गुबुन गुबुन हारिनि धुनलाइआव सुंद' सल'आ गोहोम खोखुलोनाय बादिनो बर' धुनलाइनि मुलुगआवबो गोहोम खोखुलोदो। बर' धुनलाइनि फोथाराव सुंद' सल'नि बेगरा गाजा बेजेनदोमोन नैजि जौथाइनि गेजेर बाहागोआव। जाय समाव लेखा मोरो सानैसो बर' सेंग्राफोरा हारिखीं फोजाखानो, हारिनि जेनाखीं बोभानो थाखाइ आखायाव दैदोमोन रेबगननि हाथियार। जायनि फियद महरै 1942 ई माइथायाव प्रमद चन्द्र ब्रह्मआ सुजुनाय 'हाथिखि-इला' लाइसिखीं मोननो हादोमोन अदेबानि खायसेबा 'हाथिखि-इला' लाइसि नुबानाय माइथायखीं 1940 होननानै बुंनो नाजबोदो। बे लाइसिआनो बर' सुंद' सल'नि जोनोम होगिरि बिमा। मानोना बे लाइसिआवनो इसान चन्द्र मोसाहारीआ लिरनाय बर'नि गिबि सुंद' आबारीआ ठजियो। गिबियै नुजाजेननाय सल'ब्लाबो आबारीआ दोसे राफोद सुंद' सल'। आबारी सुंद' सल'आ दोसे बेसाद एबा बर्णायलु (objective) थाखोनि सल'। सल' लिरनायनि आदबखीं नायोब्ला आबारी सुंद' सल'आ आखु गाहाय सल'। गुबुन फारसे सल'नि आयदाखीं नायनानै बे सुंद' सल'खीं माहारीआरि सुंद' सल' होननानै बुंनो हायो। मानोना आबारी सुंद' सल'नि गेजेरजो हिन्जाव माहारिनि जेना आरो बिखीं फोसाबनाइनि राहाखींबो दिनिधिनी नाजानाय जादो सुंद' सल'नि गाहाइ आखु

आबारिनि गेजेरजों। रायथाइनि गाहाइ सावराइनांगौ आइदाया जादों
आबारी सुंद' सल'आव बेरखांनय बर' समाजनि सावगारि। बर'
समाजनि माखासे सावगारिखौ आबारी सुंद' सल'आव दांग्रोमना
नागिरोबा मोनदांनो हायो। दानिया आबारी सुंद' सल'आव बेरखांनय
बर' समाजनि सावगारिखौ गाहायाव सावरायनो नाजानाय जाबाय।

आबारी सुंद' सल'आ आबारी मुनि सासे सिखलाखौ मिरु
खालामनानै लिरनाय दोंसे सल'। बे सल'नि गेजेरजों माहारीनि
जिउ बेंख'नि मोनसे मख'जाथाव फोरबोआ जादों हाबा। समजों
लोगोसे सेंग्रा-सिखला जाबोनाय लोगो लोगोना साफ्रोमबो सेंग्रा
सिखलानि गोसोआव जिउ जुलनि बाध्राया रिफिखाडे जिउ जुलि
जागोन सेंग्रा सिखलानि महर मोखां, आखल आखुनि सावगारिखौ
गोसो सिद्धव बोयै बोयै मा मावगोन, मा खालामगोन गोसोआ
उरां-फारां जायो। आबारी सिखलानि गोसोआबो 18 बोसोर
बैसोआव आगान सुरनायजों लोगोसे सिखार गामिनि सासे मानसिआ
गावखौ नायनो फैगोननि रादाबखौ मोननानै बेबादिनो जादोंमोन।
बर' समाजाव गनायजानाय हाबाया जादों हाबा गोलाव आरो बे
हाबानि गिबि हाबाफारि बादिब्ला जेराव धुरि नुयो बेवहायनो
बाथि गारो। धामहिनबा सोरबा सेंग्राया हाबा जानो सानोब्ला
गावजों गोरोबगोन बादि सिखलानि नख'राव थानानै सिखलाखौ
सौहैनाय हुदा दं। बे हिनजाव नायनो थानायजों सरजाबफानानै
दं आसान लाखिनाय आरो आसान फिनहोनाय खान्थि। हिनजाव
नायनो थानायाव हिनजावखौ हरनो गोसो दडेना गैया बेखौ
मिथिनो थाखाइ आसान होबोनाय खान्थि दं। बे खान्थि बादियै
हिनजावनि नख'रा हिनजावखौ हरनो गोसो दडेब्ला आसानखौ
लाखिनानै दोनो आरो गोसो गैयाब्ला आसानखौ फिन हैफिननाय
जायो। आबारी सुंद' सल'आवनो बर' समाजनि बे सावगारिखौ
बेरखां होनाय नुनो मोनदों। आबारीआ सिखला देरनाय लोगो
लोगोना सिखार गामिनि सासे मानसिनि थाखाइ नायनो फेदोंमोन
आरो हरगोन हरानि खौरांखौ मोननो थाखाय आसान होहादोंमोन।
नाथाय सेंग्राणि गासैबो मिथिजोबनायनि उनाव आबारीआ बे
थांखियाव हैथा होयो आरो आसानखौ हैफिननो थाखाइ खुधार
खुधार खावलायो। जायनि जाहोनाव बिदा उलिया गावनि आखायजों
लाखिनाय आसानखौ गावनो फिन हैफिनदों।

सरासनसायै बर' समाजाव सोलिनाय खान्थि बादिब्ला
थायोब्ला बिनानावखौ हाबा हरगोनायनि बाध्राखौ साना।
देरसिन सिखलायाबो नख'राव गावनो हाबा जाग्रोना
होननानै सानना लायो। बेबादि साननायनि सावगारियाबो
आबारी सुंद' सल'नि गेजेरजों, जेब्ला आबारीनि
जाजिमुनिफ्राय ज'खायधामसो सिखला, सेंग्रा, बोरा
फैनायै गयखावफैयो। आबारीआ मिथिया गावसोरनि नख'
गय खावफैनाया बिनानाव माइफ्रिनि थाखायसो। बिदा
लादों बोजोंनिवा मानसि गावखोना सोंनो फेदों मानो
नखराव गावनो देरसिन। बिमा बिदाया गावनियाव
गंखननि आसान लाखिनायखौ बियो दुखु मोनदों।
लाजिनायखौ गारनानै सेंग्राणि बाध्रा, आसान लाखिनाय
बिमानाव सोंदों। आबारीनि सौनायनि फिनखौ होनो बिमा
राव गैया जादोंमोन। मानोना बिब'नि हाबा जायसायाव
आसान लाखिनाया गाजि हाबा जाबाय, फाबनि
होननानै बिमाया दुखु जादोंमोन।

जोनाम, हाबा आरो थैनाय बे मोनथाम फोरबो
हाबाया जादों रंजा-बाजनि देरसिन फोरबो। बर' समा
गोदायनिफ्रायनो हाबाखौ दलै-नोगोरै गानै फानै गोगो
नुनो मोनबोदों। बर' समाजनि बे सावगारिखौ
आबारी सुंद' सल'आव माइफ्रिनि हाबानि गेजेरजों।
माइफ्रिनि हाबाया दलै-नोगोरै गानै फानै गोगो
बर' समाजाव सोलिनाय हाबाखौ मोनइ' रोखो
बेफोरनि गेजेराव खारसननाय हाबायाबो मोनसे,
बर' समाजाव गोदोनिफ्रायनो सोलिबोदों। सम
नायनानै सासे हिनजावआ जेब्ला गावनि गो
हौवानिआव हारसिडे हाबनानै थाहैयो बेखोना
होननानै बुडे। हौवा आरो हिनजावनि गोसो
उनावबो जेब्ला हौवानि नखर आरो हिनजावनि
गोरोबलायनाया फैया अब्लानो खारसननाय हाबा
आबारी सुंद' सल'आवबो बर' समाजनि बे सावगारि
आबारीआ सुमलिगुरि गामिनि सासे सेंग्राया लुवै
खारसन हैनायनि गेजेरजों।

थांखि

Kanyakumari Boro

TDC 2nd Year

आफा आनान गसाइनि अननानै धिनहरनायाव
जों मानसि महरै आइ'नि गोरबोनिफ्राय जोनोम मोनबाय,
बे समायना बुहुम मुलुगनि बिखायाव आगान होनो मोनबाय।
जों जोनोमजों लोगोसे आइ'नि दांनाय बिलिरनायाव
आर्थेनि आगानखौं होनो रोंबाय,
गावनि आंगो रावखौं रायनो रोंबाय,
गावनि हारिनि हारिमु, धोरोम, धुनलाइ बायदिखौं सिनायनो
रोंबाय,
बाइदि बाध्राखौं सान्नो रोंबाय।
नाथाय, देरनानै लावनानै
गावनि रावखौं, हारिमु, धोरोम, बायदिखौं सिनायनो रोंनानै
मा जानो ?

जेबोआवबो आखाइ होनो रोंआब्लत,
गोजौं फारसे लांनो हायाब्ला,
जों सानो जौंनि हारिखौं बयनिखुइबो गोजौंआव दोनो
नाथाय, सानोसो सानो मावफुंनो हाया
मानो मानि थाखाय बिदि ?
जौंनि साननाया गोरलै गुरै
जों बाध्राखौं सानोल'
मावफुंनो थाखाय माब्लाबाबो सिगांआ,
जानजाय खाफ्राया बोलो फोराया
फासयनानैसो थायो।
जेरै जों फरायगोन फरायगोनआवनो थालाडो
आनजादनि सम मोनफैयो अब्लासो
हाखु-दाखु फरायो, उनाव
आनजादाव फिना आलाय-सिलायनि अननाय
गाहाम फैया
दिनै जों देरबाय लावबाय
गावनि! मोजां-गाजि सानना हायव जावव,
नाथाय! समनि बेसेनखौं मिधिनो रोडसे,
मिधिनानैवो मिधियै जानाने थादो।
समजों लोगोसे आगान सुरनो रोडैआव दिनै
उन जानानै थानांबाय,
बयनिखुइबो उन!
गोसोआव दिनैसो दोहो-दोहो सानस' हायै
दुखु मोननांबाय थानाय समखौं साननानै।
थानाय समा फैंफिना फैंयोबोल' दानि इयुननि
जानो गोनां समा।

मानसिआ बुडो साफ्रोमबो मानसिनि जोनोमजों लोगोसे
मोनसे नड्ड मोनसे थांखि थायो
बै थांखिखो हमदांनो हायोब्ला इयुनाव
देरहासार जानो हागोन होन्ना बुडो।
नाथाय! आंनि बेलायाव दिनै
थांखि होननाय सोदोबखौंनो हमदांनो हायासे,
थांखि गोयै जिह्वा गंसे धावगोयै
मोलेले साथि आरो बैथा गोयै नाव'नि समान।
बेखायनो साफ्रोमबो मानसिनिआव
गावबा गाव थांखि थाधारनांगौं आरो
सिमांबो नुनांगौं।
थांखि थायाब्ला थांखिखौं जाफुं होनायनि
सिमां नुवाब्ला मारैथो मुलुगाव
मोजां मानसि महरै गनाय जानो,
मारैथो गोजों फारसे आगान सुरनो ?

समनि बिथोन

Rumi Ramchiary

TDC 2nd Year

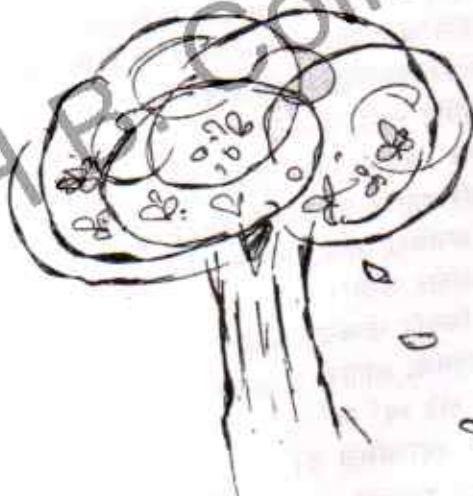
ऐ बर' जोहोलावफोर नोंसोर
समनि बेसेनखौं बुजि,
गाव-गावनि जिउखौं फेलें दाखालाम
मोनफ्रोमबो हुनथायाव धानाय
जोहोलावफोरखौं सांग्रां खालाम नोंसोर-
जाहाथे बर' बिमानि मेगनाव
मोदैनि बाना बोहैया।
गोदोनि देतसुं-खाम्फामोनबादि
नोंसोरको जानो नाजा,
ऐ बर' जोहोलावफोर नोंसोर
गावनि हारिनि जोगानायनि थाखाय-
हर मोनधिया, सान मोनधिया,
नाजानांगोन नोंसोर।
बर' बिमानि गोजोननि थाखै
बर' बिमाया लांगोना मोखाडव
जनानै मोदैं रथ' रथ'
मिखाव-बुंहरगासिनो दं।
दावगालां-दावगालां
ऐ बर' जोहोलावफोर नोंसोर
जाफुंसार जाधारगोन सानसे।

गसाई

Pronita Gayary
H. S. 1st Year

हे गसाई,
खुलुमो नोंखी आं गल-गले
नोंनि सेराव हान्थु खेरायना
आखाय खबजबना खर' गंग्लायना।
अनहरदों नों जोंखी गसाय
बे मुलुग संसारनि दंनायमानि
गासैबो नोंनि सोरजिनाय।
हे गसाई,
बारसे बिबारजों बाउहरना
जोंब्लाव गोजों आलारि बाधिजों,
खुलुमो गसाय जों नोंनि
सेराव अरायसम गले-गले।
हे गसाई
जोनोम मोनबाय नोंनि अननायाव
जिब-जुनार, बिफां-लाइफां,
हाजो-हाला, दैमा-दैसा बाइदि।
हे गसाई,
खुलुमो नोंखी जों गले-गले
सोरां मोनबाय गसाय,
गियान मोनबाय जों
नोंनि अननायाव नोंनि दिन्थिनायाव।

बर'नि सिनायथि साइरि

Dhanjit Basumatary
TDC 2nd Year

- (1)
हारसा हिनजावफोरा
अभिसे आदाले
गावनि खावसे उदै खिन्थिनाने
आलो गोजोनै रायजो जागासिनो दं
बर' हिनजावफोरा हुवानि सायाव।
- (2)
आधिखालनि बर' हिनजावफोरा
सोरांआव गावनि लाजिनायखी खोबथेनाने
खौमसिआव लथं जायनि जाहोनाव
बिसाइ फिसानि गेजेराव
हालाइ हाफाइ रायजो खुंनाळे।
- (3)
आधिखालनि बर' सिख्ला
गावनि हारिखी सिनाय रोडे
बिगुर नुजानाय सि गानग्रा
गुबुन हारिनि समायना बिगुर लुबैग्रा
खोमसिनि लंथं।
- (4)
नुनायाव बरसे समायना बिबार
बारजों सिरिलानाय
बिबारनि बेसेनथि गोवि बिबार
बारसे बिबारजों माने गसाइ सिबिनाय
बिबार नों मा बायदि?
- (5)
समायनानि गेजेराव औरैबायदि समायना दं
जाय समायनायाव समायनायानो गैया
समायिनि गेजेराव औरैबायदि समायना दं
जाय समायनखी नुवाखी
बिनो समायना।

भोर नों अनसुलि

Khargeswar Boro

TDC 1st Year

भोर नों अनसुलि
नुहां नुआहां
उन्दु रोमा रोमि
जानाय समाव
मानो हाखु दाखु
फोजा फोयामोन
आनि उन्दुनायखी
मुठु मुसि सिखारना
आं नुयो,
नोंदि गोया सना
आनि खाधियाव
सुबैयो आं नोंखी सेराव
नाथाय नोंखीदि मोननो धाड
सौग्रावबाय थायो
नोंनि बुंनाय रावफोरा
आनि गोसोआव।

लिमारिक

Kanchai Boro

TDC 2nd Year

(1)
जौनि कलेजनिलाय सिखोला दपाति
सानो बियो गावखौनो बिडति
लायेन मारिनायावल' आखा-फाखा
दानाय-लुनायावव्ला गैया साखा-फारा
दादों बियो हासा हौवाफोरजोंसो क्लाव अफ इडनिटि।

(2)
गोदान मुगानिलाय दपाति सिख्ला जालाय
हबिआ बिनि हासा हौवाफोरजों लायेन मारिनाय
बिजिरना नाया बियो गावनि आखुवाव
गफवनानैल' थायो वियो लायेन मारिनार्यानि निसायाव
बेनोध' बर' सामाजनि गात्रि आखु दिन्थिनाय।

(3)
दपातिया बर' राव हरिमुखी मुगैयो,
सानफ्रोमबो कलेजआव फैनानै गात्रि आखु दिन्थियो।
बियो गावखौनो हासा सानना
लादों हासा हौवाखौ बिखायाव बज'बना
नाथाइ हंले ले महरानो बर' होनना सिनाइधि होयो।

(4)
बर' सिखलाक्षोरा गानो देख'ना
बिसोरनो लाखिदी हरिखी फोथाना
बिसोरनो गाननो लुबैया गुदुननि सि जोमखी
बिबिदव्ला थागोन बर' हरिखी
बिबिदव्ला थागोन बर' हरिया अराय गोजों जाना।

(5)
चै बर' फरायसुला फरायसुलिफोर
नोसोरनो गालानांगोन बर' हरिनि महर।
बर' राव धुनलाइखी अनसायनानै
गालानांगोन नोंसोरनो हरिखी गोजीयाव दैखानानै
नाथाइ जानो नाड नोंसोर जोलैनि हांगार।

(6)
दानि जुगनि बर' संग्रा
आखायाव मबाइल लाना बेराइग्रा
सानफ्रोमबो जौ जुवायाव गफवना थायो
लामा-सामा सिखलाफोर एदावबायो
बिद्विनोसै दानि जुगनि बर' संग्रानि आखल-आखुफ्रा।

वि अइह वि महाविद्यालय आरणाणी 105 ॥

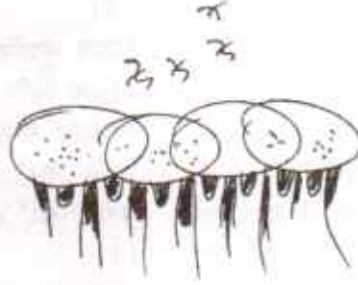
B.H.B. College, Sarupeta

दखना

Shontosh Kumar Basumatary
TDC 1st Year

आय मा एसेबां समायना नॉनि महरा।
बाइदि गाव, बाइदि आगर जों समायसार
होनानै दाजानाय नों दखनानि महरा।
नों दखनायानो बर' आइजोनि आंगो सिनायथि।
बर' आजोफारखौ बर' आइजे होनना।
नों नडब्लानो बर' आइजोफोरा
नों दखनायानो सिनायथि होयो
बर' आइजो महरे सिनाय जाया।
बेनिखायनो नों दखनाखौ लानानै
बर' आइजोफोरा गोगगायो।
नोंनि जॉरब्लाब-मारब्लाब समायना महराव
गुबुन हारिनि गाननाय-जोमनाया
हाया नोजों थावरिना धानो।
नोंनि समायना महरावनो आंबो
गावखौनो गाव बावगोमा लाडे।
नोंनि बिबादि समायना महरा
अरायबो जॉनानै थाधों
बर' आइजोफोरनि गेजेराव
बर' आइजोफोरा नोंखौ लानानैनो
गोगगाबावथानो मोनर्थों।
ओय दखना नोंनि जॉसारनाय समायना
महरखौ अरायबो जॉसार होनानै थानानै था।

दावहा

Sonaram Basumatary
TDC 1st Year

सोमखोर मिथियाथाल राजिनानै
नुदों आं बुहुम संसोरखौ
नाथाय दिने नुबाय आं
वे बुहुमाव दावहा थिलिसो।
हारिजों-हारि दावहा नांदों
गावजो-गाव सुधार लायदों,
दाव अमाफोर बायदि खासि-बिसि
आंबो जोनोम मोन्दों जेब्ला,
सुबुनि जिउआव
दावहानि हाथियारखौ दैनसो अब्ला,
देहानि मोजोमसे बोलोजों
जुजिगोन आं धै-थां
सुधुरखौ होसांनो थाखाय
ईशोरनि गाथार मुं लाना
ओंखार लांगोन आं
वे बुहुमनि दावहा थिलियाव।

बाबु बिमा

Jigmish Swargiary
TDC, 1st Year.

बाबु बिमा अ बाबु बिमा
धांनोसै आं धांनोसै
दावराय जाहाराव दंफां दाननो।
लाबोदो नों लाबोदो
गोखै लाबोदो सेखा रूवाखौ।
सनजुफुनि बोधिसेखौ बोननानै हरफादो
जिरायब्ला जोनो थाखाय
खान्दिसे गय हरफादो
अ! आंनि बाबु बिमा।
मोजां मोजां दंफां मोनबोला
साल जरा जरा माखु जरा जरा
दाननानै लाबोगोन।
हरसेयाव सॉनानै हरसेयाव दानाय
आगर फालिखौबो आंनो हरफादो
जानजि खाफ्रानानै खर खानानै
आगान सुरलानिसै आं
हाजो गुदियाव।
नों बोर सारसि हरदो
मोसा मुफुर लखा
सुधुर बिधुर निफ्राय
वारग बोधों होननानै
अ! आंनि बाबु बिमा।

ইংৰাজী বিভাগ

HEADED

h.D.

ll the scams sprouting
tical bigwigs seem to
and greedy as most
sun is up in the sky.
mises of appropriate
really phoney and
of a true democracy,

is necessary from
e of corruption in

of public money?

an need after all?
Man Need written
in the context of
f greed.

n more land, he
and decides to
more and more
re possessions
y their land, he
o are ready to
over on foot in
a sunset after
the deal and
re land eggs
ay will not be
realizes that
ins the race
ishkirs give
asures only

of English

ge, Sarupeta)

How much money
does a man need
after all?
We all remember
the excellent story
*How Much Land
does a Man Need*
written by the
inimitable Leo
Tolstoy.

GREED - THE HYDRA HEADED MONSTER

Dr. C. Densingh, M.A., Ph.D.

It saddens us all in no small measure when we think of all the scams sprouting up at regular intervals. Cutting across party lines, our political bigwigs seem to have lost their way in the mire of corruption. Unscrupulous and greedy as most of them are, they have made it a habit to make hay while the sun is up in the sky. In the light of all the shady deals being unravelled, the promises of appropriate action against the errant ministers and party men sound really phoney and insincere. The system of checks and balances, the hallmark of a true democracy, is sadly missing.

A wide spectrum of well thought out preventive measures is necessary from across the whole social spectrum to grapple with this issue of corruption in high places.

Now the million dollar question is : why do we need so much of public money? What moral gain will an individual get with all the sleaze?

This greed will take us nowhere. How much money does a man need after all? We all remember the excellent story *How Much Land does a Man Need* written by the inimitable Leo Tolstoy. It is worth recollecting the story in the context of some of our men in public life having fallen into the clutches of greed.

Pahom, a poor man, begins to feel that if he can lay his hands on more land, he will not fear even the Devil. The Devil happens to overhear him and decides to set a trap to bring about his fall. Pahom is able to accumulate more and more land and this merely helps him get his insatiable appetite for more possessions whetted. When he hears that the Bashkirs are literally giving away their land, he goes to them at once. The Bashkirs are large hearted people who are ready to give him what he wants. They tell him that whatever land he can cover on foot in one day will be his, provided he returns to the starting point before sunset after walking the perimeter of the land. Pahom accepts the terms of the deal and starts walking at sunrise. The thought of possessing more and more land eggs him on to virtually run little realizing that the land he covers in one day will not be his if he fails to return before sunset. The sun goes down and he realizes that he is too far away from the starting point. Terror seizes him and he runs the race of his life only to fall dead at the starting point as the sun sets. The Bashkirs give him a decent burial. The piece of land where Pahom lies buried measures only six feet long and two feet wide!

(Writer : C. Densingh, M.A., Ph.D., Department of English
B.H.B. College, Sarupeta)

SPATIAL CHANGES IN FEMALE WORK PARTICIPATION RATE IN INDIA

Dr. Durgeswar Barman

Information on the nature and extent of women's work in India, as many other parts of the developing world is sketchy. The level of female work participation is reported to be low along with high spatial disparities. According to 2001 census, only 25.7 percent of women are economically active in India. However, the actual level of participation may be higher than that reported in the census. This is because the great majority of women in India specially in rural areas, are engaged in agricultural and household activities that are mostly unpaid and frequently uncounted. Data on women workers do not give an correct picture of women's work. Although agricultural and dairy production for own and family consumption is considered gainful economic activity by most standards, census enumerators and indeed women themselves frequently consider those activities simply as an extension of domestic work and don't report as an economic activity. As in many developing countries, in India large proportion of economically active women are seasonal, occasional or unpaid family workers. The literature has increasingly begun to stress that female labour force participation rates in India and other developing countries are much higher than those estimated in the conventional censuses and surveys and that the greatest under counting occurs in those activities in which women are disproportionately represented.

Despite those data limitations the available data collected in connection with work participation of women in India gives an idea of spatial variation and its changes at different points of time. It is generally observed that the participation rates of women are much higher in rural areas than in urban areas. According to 1991 census the participation rate of women in rural areas was 27 percent whereas it was only 9 percent in urban areas on the other hand if we observe the statewide variation of women participation it is seen that the participation is higher in the southern and central region than in the north. In terms of nature of activities. Working women in villages are engaged mostly in agricultural and related activities. But urban working women are engaged in different types of activities such as construction and domestic services. According to 2001 census the proportion of female workers in India was 25.7 percent against 24.9 percent in North East India. The corresponding figure for male population in this respect were 51.9 percent and 49.8 percent respectively. Thus, it is seen that the female work participation in the states of North East India is lower than the all India average. Of course, the female work participation rate in some states are very low in comparison to that of as well as North east India. For instance

the female work participation rate in West Bengal is 35.5 percent and in Bihar it is only 18.8 percent.

Female work participation rate vary significantly from one state to another as well as from one district to another district. It is generally seen that the states of North East India, Arunachal Pradesh, Manipur, Meghalaya, Mizoram and Nagaland with significantly high proportion of population have higher women work participation rate than the plain states of the country. This is because these are rural areas and main economic activity is agriculture. Among the states of the North East India the participation rate is the highest in Manipur i.e. 49.8 percent. It is worth noting, however, that prevalence of female work participation in the tribal and hilly region does not signify availability of work. Rather, it is the result of poor agrarian economy which compels everyone to work mere subsistence. The absence of prejudice against women participating in economic activities along with men. In addition jhum cultivation in the hilly areas of the region requires of a large number of womenfolk and children. After the domestic chores, the tribal women are engaged in arduous and rainstaking works in the agriculture. This is why, girl in the tribal society is usually considered a valuable asset of a family. On the whole, the prevalence of female work participation as prevalent in the hilly areas of the region is basically the result of economic backwardness. Contrary to this, in the plains, particularly among the women, is quite different. The relatively low participation among them can also be attributed to the presence of other factors. Firstly, unlike in the hilly areas, agricultural operations in the plains do not involve large number of women including women. Secondly, there is prevalence of prejudice against women participating in different economic activities outside home. Moreover, as the women are engaged in domestic work, majority of them are seasonal workers.

It is, however, striking that inspite of progress in the field of urbanisation and literacy, the women work participation is high in the developed states of the country. This indicates that apart from the ecological conditions and the social composition of population, the pattern of female work participation in the region is associated with the level of development of the people in respective areas. The level of urbanisation also has a direct bearing on the female work participation rate.

women work participation in the areas concerned. Hence, an analysis of women work participation separately for rural and urban areas of the region would perhaps make the picture more clear.

The work participation rate among the urban women is very low as compared to their rural counterpart in most part of the country. As a matter of fact, in a male dominated agrarian economy of a country like India, the women, particularly in the urban areas hardly get job opportunities at par with the men. Such a situation results in the significantly high rural-urban differential in women work participation in most parts of the country. With women work participation rates of 26 percent in rural areas and 16.54 percent in the urban areas according to 2001 census, all the states of North East India, however, occupies relatively a better position than the national average only in case of urban work participation. According to 2001 census the women work participation in rural area was 26.79 percent while it was 9.19 percent in case of urban areas. It is, generally found that the rural-urban differential is low where the overall women work participation rate is low. This is true in the states like Punjab, Kerala, Hariyana, Tripura, Bihar, West Bengal and Uttar Pradesh. Contrastingly, the differential is high in the areas where women work participation in rural areas is high. The states like Andhra Pradesh, Arunachal Pradesh, Gujrat, Madhya Pradesh, Maharashtra, Nagaland, Rajasthan and Tamilnadu give evidence to this phenomenon. It is, thus, obvious that depending on the prevailing social practices and economic structure, the female work participation rates witness mark spatial variation in the urban areas of the country. It is, thus, observed that there is spatial difference in case of female work participation in India. Generally, female work participation in tribal dominated area is high than the non-tribal dominated area. Likewise, female work participation is low in urban areas in comparison to that of rural areas.

FEMALE WORK PARTICIPATION IN NORTH-EAST INDIA :

In this context, it is worth mentioning that the female work participation in North East India has a specific character of its own particularly in spatial participation. It is seen that in case of Arunachal Pradesh and Nagaland the rural-urban differential in female work participation is very high. It is mainly due to the fact that the economic opportunities for the tribal women are highly limited in the urban areas. The states of Assam and Tripura on the other hand, experience a noticeably low differential as the participation rate among the non-tribal women is significantly low both in rural and urban areas. But the situation among the Mizo, Manipuri and Khasi women is strikingly different which is quite clear from the table-1 & 2.

TABLE NO-1

State-wise Male/Female work participation (in percent) in the rural and urban areas of N.E. India.

STATES	1971					
	Rural			Urban		
	Male	Female	Disparity	Male	Female	Disparity
1	2	3	4	5	6	7
Arunachal Pradesh	62.78	52.33	0.19	70.32	12.97	1.20
Assam	48.66	4.76	1.28	50.37	3.47	1.45
Manipur	46.42	24.94	0.42	38.01	14.87	0.54
Meghalaya	54.05	37.96	0.28	48.53	13.36	0.79
Mizoram	52.50	42.03	0.18	43.10	19.29	0.51
Nagaland	53.48	47.90	0.10	69.86	9.11	1.36
Tripura	50.31	4.76	1.31	41.85	5.43	1.10
N.E. India	49.49	10.45	0.92	49.44	6.00	1.18
INDIA	53.46	13.10	0.88	48.82	6.61	1.13

Source: Census of India, 1971, Series I, India, Part II-B (c), General Economic Tables

In fact, the work participation rate both among the rural and urban women in Mizoram, Manipur and Meghalaya is considerably high due to certain prevailing social advantages gained by the women in these three states. In Meghalaya, due to prevailing matriliney among the khasis, the women in considerable number are engaged in the urban-based economic activities like trade and commerce and other activities.

TABLE NO-2

State-wise Male/Female work participation (in percent) in the rural and urban areas of N.E. India, 2001

STATES	2001					
	Rural			Urban		
	Male	Female	Disparity	Male	Female	Disparity
1	2	3	4	5	6	7
Arunachal Pradesh	50.65	41.33	0.16	50.52	17.15	0.69
Assam	49.40	22.14	0.54	52.89	10.61	0.98
Manipur	49.24	41.53	0.14	44.94	32.24	0.23
Meghalaya	49.42	38.62	0.19	43.82	20.98	0.47
Mizoram	59.66	54.54	0.09	54.84	40.51	0.25
Nagaland	47.32	42.48	0.09	43.80	15.60	0.62
Tripura	50.41	22.86	0.53	51.64	12.44	0.87
N.E. India	49.55	26.11	0.44	50.91	16.54	0.72
INDIA	52.10	30.78	0.39	50.59	11.87	0.88

Source: Census of India, 2001, Series I India, The first Report on Religion Data

The Meitei Women of Manipur who hold traditionally a high position alongwith men also have high participation rate in household industry, trade and commerce equally in both rural and urban areas of the state. It is, however, encouraging to note that the differential in female work participation between rural and urban areas is the lowest in Mizoram. This is primarily due to the engagement of large number of women in the agricultural sector even in the officially declared urban areas of the state. The spatial variation of female work participation in terms of its urban-rural differential is no less significant even within the states depending primarily on the ecological conditions, tribal and non-tribal composition, the economic base and the prevailing social practices. Generally, among the tribal women, both the rural work participation rate and the rural-urban differential are high with the exception of the Khasis and Mizos. But among the non-tribal women both work participation rate and rural-urban differential are low with the exception of the Meities in Manipur.

Again it is clear from the tables 1 and 2 that women participation in rural area has increased from 10.45 percent in N.E. India to 26.11 percent during the period of 30 years (1971-2001), while urban participation of women increases from 6 percent to 16.54 percent for the same period. But in comparison to all India level the female work participation in urban area is higher in N.E. India i.e. 11.87 and 16.34 percent respectively. But interestingly female work participation in rural areas of North East India is lower than all India level. Because it is observed that female work participation in rural areas of N.E. India increases from 10.45 percent (1971) to 26.11 percent (2001). But during the same period in all India level female work participation increases from 13.10 percent (1971) to 30.78 percent (2001).

(Writer : Dr. Durgeswar Barman, M.A., Ph.D. Dept. Of Economics)

GROWING INDUSTRIES AND ENVIRONMENTAL POLLUTION

Prabodh Kalita

"No longer is economics merely a science of production and distribution, it has to take into account the ecological repercussion of economic activity that could affect both production and distribution."

— Arun Balasubaran

Introduction :

Environmentalism is a fairly new movement in the world in the recent years. By 'environment' we mean the surroundings of us including air, sun, soil, earth, surface of the earth, soil, water, rivers, seas, mountains, forests, etc. Environment provides life support services by maintaining ecological balance and genetic diversity. It has become an overriding concern in national plans and among the developed and developing countries. Today, no developmental activity is considered complete without an environment impact assessment.

There is no disagreement relating to the statement that 'there exists a positive correlation between environment and quality of life'. Development of a natural environment leads to better quality of life which ultimately provides happiness to human beings.

Environment pollution may be defined as the unfavorable alteration of the environment surrounding, wholly or largely as a by-product of man's actions, through direct or indirect effects of changes in energy patterns, radiation levels, chemical and physical composition and abundance of organisms.

Industries with the fastest growing :

The production side of business activity is referred as industries. It is business activity which is related to the raising, producing, processing or manufacturing of products. These have been providing innovative and effective solutions to their customers.

The industries may be divided into three types according to their scale of productivity—small-scale and cottage industries, medium industries and large heavy industries.

The growth of industries is increasing day by day at a tremendous rate all over the whole world. In India also the growth rate of industrialization is notably high.

This table also can be found in the article, "Industry Output and Employment Projections to 2018," published in the November 2009 Monthly Labour Review, which shows the high growth of industries in India.

Water pollution including fertilizers and sewage containing nutrients such as nitrates and phosphates. The excess levels of nutrients over stimulate the growth of aquatic plants and algae. The over growth of these types of organisms clogs our waterways, use up dissolved oxygen as they decompose, and block light to deeper waters

Industries with the fastest growing

Industry description	Sector	NAICS	Thousand of Jobs		Change
			2008	2018	
Management, scientific, and technical consulting services	Professional and Educational services	5416	1,008.9	1,844.1	835.2
Other educational services	Health care and social assistance	6114-7	578.9	894.9	316.0
Individual and family services	Health care and social assistance	6241	1,108.6	1,638.8	530.2
Home health care services	Health care and social assistance	6216	958.0	1,399.4	441.4
Specialized design services	Professional and business services	5414	143.1	208.7	65.5
Data processing, hosting related services, and other information services	Information Professional and business services	518,519	395.2	547.1	178.9
Computer system design and related services	Information Professional and business services	5415	1,450.3	2,106.7	656.4
Lessors of non-financial intangible assets (except copyrighted works)	Financial activities	533	28.2	37.9	9.7
Offices of health practitioners	Health care and social assistance	6211, 6212	3,713.3	4,978.6	1,265.3
Personal care services	Other services	6213	621.6	819.1	197.5
Outpatient, laboratory, and other ambulatory care services	Health care and social assistance	8121, 6214, 6215, 6219	989.5	1,297.9	308.4

Last Modified Date: December 08, 2010

What is industrial pollution :

Industrial pollution is pollution which can be directly linked with industry, in contrast to other pollution sources. Industrial pollution can be basically defined as the pollution caused by the industrial effluents. This form of pollution is caused by industry. Because of its size and scope, industrial pollution is a serious problem for the entire planet, especially in nations which are rapidly industrializing, like China. This form of pollution dates back to antiquity, but widespread industrial pollution accelerated rapidly in the 1800s, with the start of the Industrial Revolution. The Industrial Revolution mechanized means of production, allowing for a much greater volume of production, and generating a corresponding increase in pollution. The problem was compounded by the use of fuels like coal, which is notoriously unclean, and a poor understanding of the causes and consequences of pollution.

There are a number of forms of industrial pollution. One of the most common is water pollution, caused by

dumping of industrial waste into waterways, or improper containment of waste, which causes leakage into groundwater and waterways. Industrial pollution can also impact air quality, and it can enter the soil, causing widespread environmental problems. Sound pollution is also the outcome of industrial pollution.

Because of the nature of the global environment, industrial pollution is never limited to industrial nations. Samples of ice cores from Antarctica and the Arctic both show high levels of industrial pollutions, illustrating the immense distances which pollutants can travel, and traces of industrial pollutions have been identified in isolated human, animal, and plant populations as well.

Industrial pollution hurts the environment in a range of ways, and it has a negative impact on human lives and health. Pollutions can kill animals and plants, imbalance ecosystems, degrade air quality radically, damage buildings, and generally degrade quality of life. Factory workers in areas with uncontrolled industrial pollution are especially vulnerable.

A growing awareness of factory pollution and its

consequences has led to tighter restrictions on pollution all over the world, with nations recognizing that have an obligation to protect themselves and their neighbors from pollution. However, industrial pollution also highlights a growing issue: the desire of developing nations to achieve first world standards of living and production. Those countries that aren't want a better position in the world economy e.g. China. As these countries industrialize, they add to the global burden of industrial pollution, triggering serious discussions and arguments about environmental responsibility and a desire to reach a global agreement on pollution issues.

Sources of pollution :

On basis of points of generation, source of pollution can be classified as:

- 1) Single point source: Chemical and related industrial, power plants, petroleum refineries.
- 2) Multiple point source: entire area involved in pollution production, usually of different types.
- 3) Line source: fossil, fuel, burning in mechanization
- 4) Non-point source: transport vehicle, agricultural surplus, urban run off into rivers etc.

CAUSES OF INDUSTRIAL POLLUTION:

Industrial pollution is caused by the introduction of the pollutions into the atmosphere at all the levels of air, water and land and the alterations that it causes to the ecosystem.

This has impact on the structure and functioning of the ecosystem as well as man and hence the liberation of toxic substance from the industries is the main cause of industrial pollution.

Most of the times, the pollutions are not biodegradable (degraded by natural mean) and hence these non biodegradable pollutions remain in the atmosphere for hundreds or even thousand of years.

Common pollutions as described by Smith (1977) are deposited matters (soot, smoke, dust, etc.), gases (Sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxide, hydrogen sulphide, ammonia, chlorine etc.) Chemical components (aldehydes, arsines, phosgene, detergents, paints), metals (lead, zinc, mercury, chromium, copper, etc) Economics poisons (herbicides, fungicides, etc.) sewage, heat, radioactive substances, etc

Major causes of various pollution

Causes of water pollution

Water pollution including fertilizers and sewage containing nutrients such as nitrates and phosphates. The excess levels of nutrients over stimulate the growth of aquatic plants and algae. The over growth of these types of organisms clogs our waterways, use up dissolved oxygen as they decompose, and block light to deeper

waters. This, in turn affects the respiration ability of fish and other invertebrates that reside in water. Water pollution is also caused when suspended solids, such as soil, wash off plowed fields, construction and logging sites, urban areas, and eroded river banks when it rains

Causes of Land pollution

Increase in urbanization: Construction leads to increase in demand for raw materials like timber. This leads to the exploitation and destruction of forests. There is more demand for water, Reservations are built leading to the loss of land.

Domestic waste: Domestic waste is dumped from huge pieces of rubbish as unused refrigerator to fish bones. If all these wastes are not properly disposed, the damage they can do the environment and humankind can be devastating.

Causes of air pollution

Mobile Causes of Air Pollution

Emissions from vehicle and aircraft are prime sources of air pollution. Vehicles exhaust about 40 percent to 45 percent of all air pollution in the world. Vehicle release large amount of carbon monoxide into atmosphere. This gas can affect human by causing disease such as bronchitis and asthma.

Immobile Source of Air Pollution

Stationary or immobile factors commonly include power plants, industrial factories and furnaces which lead to air pollution. The various immobile polluters mentioned, emit large quantities of carbon dioxide into atmosphere leads to undesired environmental hazards such as **global warming**, as it is a major greenhouse gas.

Causes of noise pollution

The main source of noise pollution is traffic noise. The sound caused by the air craft, cars and exhaust system of autos, trucks, buses and motorcycle is the chief reason for noise pollution.

Air conditioners, generator and fans create a lot of noise in the buildings and add to the prevailing noise pollution.

Causes of thermal pollution

This problem is seen especially in the industrial areas. The heat produced but the machines is cooled down with water or other coolants and the coolants discharged carelessly in the environment. Such release of effluents causes raise in the temperature of neighbouring water bodies, thus killing the plants and animals taking shelter in it.

Effects of pollution

Pollution is an unavoidable curse of civilization or rather industrial development so as to say. With the ad-

vent of technology, there has been a paradigm shift in the concept of man being a part and parcel of nature to that of one who claims to be independent of nature.

With the industrial revolution, the aspect of pollution on global scale has turned into a reality and resulted in drastic changes. Pollution was not even considered as an important issue in comparison to the production targets till scientific researches came into play. It was then that the causes of industrial pollution that led to the effects started to come into light.

A few industrial pollution and their sources are shown as follows:

POLLUTANTS	SOURCES	EFFECTS ON MAN
1) Aldehydes	Thermal Decomposition of fat, oil, glycerol	Irritate nasal and respiratory tracks
2) Ammonia	Chemical process, dye making explosives etc.	Inflame upper respiratory passages
3) Arsines	Acid manufacture containing arsenic, metal industry	Break down of RBC, jaundice, kidney failure
4) carbon monoxide	Motor exhausts, burning of fossil fuel	Breakdown of red blood cells, anemia
5) Hydrogen cyanides	Metal plating, blast furnace, chemical manufacturing	Nerve cell destruction
6) phosgenes	Chemical and dye Manufacturing	Pulmonary pneumonia
7) Sulphur dioxide	Coal and Oil combustion	Respiratory ailments
8) Petroleum and industrial hydrocarbons	Off shore wells, oil tankers, industrial wastes	
9) mercury	Chemical manufacture, caustic soda plants etc	Minamata disease

OTHER EFFECTS :

In addition to effects of pollution, there are several other aspects also. The sewage that liberated from the industry contains different toxic wastes like heavy metals, etc. These substance when liberated in the river or ocean, the qualities of the water are drastically changed.

It leads to the changes in the physical and chemical criteria of the water. This causes destruction of the phyto and zooplanktons which are the basic of the water food chain, the BOD is increased and may drop to 4mg/ litre. Such conditions cause massive destruction of water species.

The change of unfavourable environment causes death of many larvae and newly born organisms. The pollutants get incorporated in to the tissues of the organisms of aquatic food chain which then undergoes biomagnifications. In the ocean, since the productivity the liberation of sewages has created zones of dead regions around the coastal regions where not a single

species survive, resulting in "dead regions".

The thermal pollution of industry is extremely important also. The increase of temperature causes death to sensitive organisms and also causes migration of normal fauna of the region. The worst effected are the coral reefs which are the breeding nurseries of the ocean. When these die out, the entire region of the sea turns into a dead zone.

The agricultural lands locate near to the industries suffer immense pollution and the fertility of the soil gets decreased till it transforms into a barren land. Besides, the exhausts liberated are a major source of air pollut-

ant causing smog, acid rain, global warming, greenhouse effect, and a host of other diseases in man.

Suggestions for Industrial Pollution :

In the light of the above problems faced by both the developed and the developing nations, it has been suggested that some concrete action should be taken in the field of international trade and within the economy to reduce the possibilities of adverse impact on both the earth. Mahbub UI Haq has made the following suggestions:

1. All countries, developed and developing- should agree not to use environmental concern as a means of discriminatory trade practices or for encouraging protectionist tendencies.

2. A mutually acceptable international environmental standards of products in as many areas as possible may be enforced with aid of United Nations family of organizations like UNIP.

3. It should be agreed by all the countries that uniform environmental producing the product.

DOMESTIC VIOLENCE ACT AT A GLANCE

Dolly Bhuyan

Domestic violence is sadly a reality in Indian society - a plain truth. In the Indian patriarchal set-up, it has become an acceptable practice to abuse a woman. There may be many reasons for the occurrence of domestic violence. From the feministic point of view, it could be said that the occurrence of domestic violence against women arises out of the patriarchal set-up, the stereotyping of gender roles and the distribution of power in society. The role of women is to accept her 'fate' and the violence imposed upon her. For long, woman has suffered a lot at the hands of men. The exploitation ranges from physical, mental and psychological torture. Woman has been treated as a child bearing machine. Thus domestic violence is one of the gravest and the most pervasive human rights violations.

The domestic violence Act is a laudable piece of legislation that was towards the protection of women in the domestic set-up. Admittedly, women could approach the courts under the Indian Penal Code (IPC) in cases of domestic violence is defined in a comprehensive way in 3.3 of the Act showing physical, mental, verbal, emotional, sexual and economic abuses, harassment for dowry, acts of threatening to abuse the victim or any other person related to her.

An important addition to insure that an aggrieved wife, who takes recourse to the law, cannot be harassed. Thus, if a husband is accused of any of the above forms of violence, he cannot during the pending disposal of the case restrict the wife's continued access to facilities to which she is entitled by virtue of domestic relationship. In short, a husband cannot take away her jewellery or money or throw her out of the house while they are having a dispute. A woman, who is the victim of domestic violence, will have the right to the services of the police, shelter homes and medical establishments. She also has the right to simultaneously file her own complaint under Section 498-A of the Indian Penal Code.

It is a comprehensive law and addresses all issues related to women. It is for the first time that an Act has been enacted in such details. The Act is an extremely progressive one not only for the victimized woman but also extends protection to other women also preventing one's wife from taking up a job or forcing her to leave job - are also under the preview of the Act. The Act also defines physical violence very comprehensively as any kind of bodily harm or injury, a threat of bodily harm, beating, slapping and hitting. But violence against women is not always physical. For the first time, the law has expanded the definition to include sexual, verbal and economic violence. Under the law, sexual violence will include forceful sexual intercourse, forcing a woman to look at pornography or any obscene picture and acts of sexual nature

to abuse, humiliate or degrade woman's integrity. While verbal violence is often called as unimportant, observers say it can damage a woman's self-esteem. The Act defines verbal violence as name calling, any kind of accusation on woman's character or conduct, insult for not bringing dowry, preventing a woman from marrying a person of her choice, any form of threat or insult for not producing a male child etc. Under the Act economic violence constitutes not providing money, food, cloths, medicines, causing hindrance to employment opportunities, forcing a woman to vacate her house etc.

The Act could play a stellar role in protection of women's rights in the household and in guarding them from domestic violence. In the very first instance a recognition of domestic violence as something unacceptable where it has become yet another social practice, is necessary and indeed, commendable in a patriarchal society. The Act recognizes the rights of women but some feel it ignores that of male children. This Act has been passed to cater to the needs of women and not boys. After all, the very title of the Act indicates that it has been enacted to protect the rights of women. Yet, it must be kept in mind that domestic violence, though predominantly faced by women, be they wives, mothers, sisters or daughters, is also aimed against male children at times. It seems a poor excuse to say that male children should not be provided easily accessible relief from domestic violence simply because of their gender. Once it is agreed that male children as much by sexual abuse by female children, it must be accepted that they need to be protected from such abuse 'private' sphere too. On the face of it, there seems to be no definite reason for denying male children protection from domestic violence.

Conclusion:

The Act, by and large, is a valuable piece of legislation. The Domestic Violence Act promotes the rights of women. It has a secular outlook in protecting women's rights. There are several factors that hinder women in their progress, and this Act seeks to protect them from this evil. It indeed effects a classification between women and men, protecting only women from domestic violence, but this classification is founded on an intelligible differential, namely, gender, and also has a rational connection with the object of the Act. Further, the Act is far from arbitrary, in that it is a well-thought and necessary attempt to curtail domestic violence and ultimately vanquish it. It is to be remembered that it is generally women who are the victims of domestic violence and not men.

(Writer : Lecturer in the Department of Political Science
B.H.B. College, Sarupeta)

DIGITAL WORLD- DREAM & REALITY

Dr. C. Densingh

Digital revolution is the byword for modern life. The changes in technology and society ushered in by digital revolution have revamped the very concept of life. It is no longer the dull and the uninteresting one as it used to be; it is pretty fast and exciting. The digital world that we live in today is the result of a number of innovations and advancement in technology. Obvious changes are everywhere. The standards of living and education have risen and our needs and wants to a great extent have fulfilled. This does not mean that all is perfectly well with the digital world. There are indeed some disadvantages that characterize the digital revolution. However, the advantages outweigh the negative impact of the new world.

The cover page conveys in clear-cut terms how it is possible for the modern world to be entirely enveloped by the digital revolution. Like a phoenix rising from the ashes, a bird that emerges from the shade shows the rise of man from the mire of darkness to a heaven of light. The green colour that forms the background is indicative of the fertility of imagination that has been bestowed upon mankind by the digital world.

(Writer : Associate Professor in English, B.H.B. College)

সম্পাদকীয় প্রতিবেদন

B.H.B. College, Sarupeta

উপ-সভাপতিৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে যিসকল ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাত বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ে আজিৰ পৰ্যায় পাবলৈ সক্ষম হৈছে তেওঁলোকলৈ মই আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছো। বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় হৈছে জাতি, বৰ্ণ, ভাষা, ধৰ্ম নিৰ্বিশেষে এটি মিলনৰ তীৰ্থভূমি। একেব্ৰুৰা এখন মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত কৰাৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ।

ছাত্ৰানাং অধ্যয়নং তপঃ এই শ্লোগানেৰেই অনেক ছাত্ৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত প্ৰবেশ কৰে। কিন্তু ভাব হয় আজিৰ সমাজত যদি নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব লাগে অকল পাঠ্যপুথিৰ জ্ঞানেই যথেষ্ট নহয়। কিয়নো আজিৰ সমাজত একোজন সচেতন নাগৰিক হিচাপে সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আদি প্ৰত্যেকটো দিশৰ লগতেই ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত হোৱাৰ প্ৰয়োজন।

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতাসভাৰ সদস্য হিচাপে মহাবিদ্যালয়খনৰ শৈক্ষিক পৰিবেশৰক্ষাৰ বাবে অকনো চেষ্টাৰ ক্ৰটি কৰা নাছিলো। কিন্তু তৎসত্ত্বেও মহাবিদ্যালয়ৰ কেতবোৰ সমস্যাই ভাৰাক্ৰান্ত কৰি আহিছে ছাত্ৰ সমাজক। মহাবিদ্যালয়ত চাইকেল ষ্টেণ্ডৰ অভাৱ, ছাত্ৰী নিবাস মুকলি নকৰা, অৰ্ধনিৰ্মিত প্ৰেক্ষাগৃহ আদিয়ে ছাত্ৰ সমাজত ৰাজপথেলৈ ওলাই আহিবলৈ বাধ্য কৰিছে। তদুপৰি মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষৰ কেতবোৰ অনমনীয় পদক্ষেপে ছাত্ৰ সমাজৰ মাজত সন্দেহৰ সৃষ্টি কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে Library cution money ঘুবাই নিদিয়া, পুথিভঁৰালত পৰ্যাপ্ত কিতাপৰ অভাৱ, নিয়মিয়াকৈ বিদ্যুৎ যোগানত ব্যৰ্থ ইত্যাদি।

গতিকে ছাত্ৰ সমাজ একত্ৰিত হ'লে নিশ্চয় সমস্যাৰ সমাধানৰ পথ ওলাব, এই আশা ৰাখিয়েই বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰি প্ৰতিবেদনৰ সামৰনি মাৰিলো।

ধন্যবাদেৰে

বীমা কাশ্যপ

উপ-সভাপতি

সাধাৰণ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

মোৰ সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতেই সেইসকল ব্যক্তিক স্মৰণ কৰিছো যিসকল মোৰ কষ্টৰ বিনিময়ত গড়ি উঠিছিল আমাৰ এই মহান বি.এইচ. বি. মহাবিদ্যালয়খন।
 আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ২০১০-১১ ইং বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাধাৰণ সম্পাদক হিচাপে মোৰ নিচিনা সাধাৰণ ছাত্ৰ এজনে এই শুকাৰ লৈ ছাত্ৰ একতা সভাৰ কাম-কাজখিনি নিৰ্বাহ কৰিছো।
 নাই তাৰ বিচাৰে ভাৰ ছাত্ৰ ছাত্ৰীসকলৰ ওপৰত অৰ্পণ কৰিছো। আমাৰ এই মহান মহাবিদ্যালয়খন
 সভাৰ সম্পাদক হিচাপে বৰ্তমান সময়ত যি কঠিন দায়িত্ব সম্পাদন কৰিব লাগে তাৰ বাবে মোৰ
 ছাৰা শিক্ষাৰ ওপৰত চলোৱা পৰীক্ষা-নিৰীক্ষা শিক্ষাত ধৰ্মীয় মতবাদৰ প্ৰভাৱে ছাত্ৰসকল
 আক লগতে শিক্ষানুষ্ঠানত কিছু পৰিমাণে ৰাজনৈতিক বাতাবৰণেও আমাৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত
 মোৰ কাৰ্যকালৰ আৰম্ভণিতে ২০১০ চনত আমাৰ মহাবিদ্যালয়লৈ অহা নবাগত ছাত্ৰসকল
 আদৰি অনাৰ বাবে ছাত্ৰ একতা সভাৰ তৰফৰ পৰা এখনি নবাগত আদৰণী সভা অনুষ্ঠান
 অতিথি হিচাপে নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা হয়—

বিশিষ্ট সাহিত্যিক ইছমাইল ছফ্ৰইন মহাশয়ক আৰু নিৰ্দিষ্ট বক্তা হিচাপে নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা হয় মাননীয় শ্ৰীযুত অনন্ত কলিতা বিশিষ্ট অধ্যাপক
 তেখেতসকলৰ সাক্ষাৰ ভাষণ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ বাবে বৰ মূল্যবান সম্পদৰূপে গণ্য হৈছিল।

মোৰ কাৰ্যকালত মহাবিদ্যালয়ৰ পৰম্পৰা আৰু একতা হিচাপে এই বছৰো যোৱা ২১ ডিচেম্বৰৰ পৰা ২৯ ডিচেম্বৰলৈ মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ অনুষ্ঠান
 সপ্তাহৰ আৰম্ভণিতে ২১-১২-১০ ইং তাৰিখে পূৰ্বা ৮.৩০ বজাত মহাবিদ্যালয়ৰ পতাকা উত্তোলন কৰা হয়। পতাকা উত্তোলন কৰে মাননীয়
 ভাৰপ্রাপ্ত অধ্যক্ষ বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয় সৰুপেটা। পূৰ্বা ৮.৪৫ বজাত মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভাৰ পতাকা উত্তোলন কৰা হয়। উত্তোলন কৰে
 সভাপতি ছাত্ৰ একতা সভা বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয় সৰুপেটা। ৰাতিপূৰ্বা ৯.০০ বজাত মহাবিদ্যালয় খেল সপ্তাহৰ পতাকা উত্তোলন কৰে
 চৌধুৰী, উচ্চবৰ্গৰ সহায়ক বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয়, সৰুপেটা, ৰাতিপূৰ্বা ৯.১৫ বজাত ছহিল তৰ্পণ কৰা হয়, মুখ্য তৰ্পক মাননীয় ড° দুৰ্গেশ
 অৰ্থনীতি বিভাগ। বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয়, সৰুপেটা।

২৯-১২-১০ ইং তাৰিখে এখনি মুকলি সভা আৰু বীটা বিতৰণী সভা অনুষ্ঠিত কৰা হয়। মুকলি সভাখনত সভাপতিত্ব কৰে আমাৰ মহাবিদ্যালয়
 শ্ৰীযুত লোহিত চন্দ্ৰ বৰুৱাদেৱে। সভাত মুখ্য অতিথি হিচাপে নিমন্ত্ৰণ কৰি অনা হয় ৪১ নং ভৱানীপুৰ বিধানসভা সমষ্টিৰ বিধায়ক মাননীয় ড°
 নিৰ্দিষ্ট বক্তা হিচাপে নিমন্ত্ৰণ কৰা হয় মাননীয় শ্ৰীযুতা উষা দাস সহকাৰী অধ্যাপিকা বি.এইচ. কলেজ হাজুৰী।

মোৰ কাৰ্যকালতে ২৯-০১-১১ ইং তাৰিখে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অৰ্থনীতি বিভাগৰ মুখ্য অধ্যাপক মাননীয় হানিফ ৰাজা মহোদয়ৰ আৰম্ভণি
 তেওঁৰ বিদেহী আত্মাই যাতে চিৰ শান্তি লাভ কৰে তাৰে কামনাৰে মহাবিদ্যালয়ৰ সৰুপেটা অধ্যাপক কৰ্মচাৰী বিন্দু তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে মিলিত হৈ
 ছাত্ৰ একতা সভাৰ সম্পাদকৰ নিচিনা পদবীৰ মৰ্যদা ৰক্ষা কৰি কবিত্বলগীয়া কাম যথেষ্ট আছে, তথাপি মই মোৰ কাৰ্যকালত আমাৰ এই
 মহাবিদ্যালয়খনৰ বাবে একোকে কৰিব নোবাৰিলো। তাৰ মাজতে ২০১১ ইং বৰ্ষত মহাবিদ্যালয়ৰ যি দুই এটা অনুষ্ঠান চলাই নিচিলো সেয়া
 সহযোগিতা আৰু শিক্ষাগুৰুসকলৰ পৰামৰ্শই মোক উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণা যোগাইছিল। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাগুৰু সকলে আমাৰ
 সুন্দৰভাৱে শিক্ষাদান কৰে, তাৰ বিনিময়ত তেওঁলোকৰ দিবলে আমাৰ হাতত আছে বা কি? তেওঁলোকক মোৰ তৰফৰ পৰা অশেষ শ্ৰদ্ধা আৰু
 আমাৰ মহাবিদ্যালয়খন সৰুপেটা অধ্যাপক পুৰণি শিক্ষানুষ্ঠান। মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষই মহাবিদ্যালয়খনৰ বহুতো উন্নয়নমূলক কাম কাজ কৰিব
 অভিযোগ আছে। যাৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে যথেষ্ট অসুবিধাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়। গতিকে মোৰ এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে মহাবিদ্যালয়
 অভিযোগ দূৰ কৰি মহাবিদ্যালয়ৰ সা-সম্পত্তিবোৰক ৰক্ষা-ৰক্ষণ দিয়াৰ কাৰণে অনুৰোধ জনালো। আৰু লগতে মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা
 জনগণ যি আমাৰ মহাবিদ্যালয়খনৰ পৰিত্ৰতা কেতিয়াও যাতে বিনষ্ট নহয় তাৰ বাবে লক্ষ্য ৰাখে যেন।

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ :

মোৰ কাৰ্যকালত যি দুই-এটা অনুষ্ঠান পালন কৰিছিলো সেই অনুষ্ঠান তথা মোৰ কাম-কাজবোৰত নিহা-পৰামৰ্শ আৰু উৎসাহ-উদ্দীপনা যোগোৱা
 শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰী তথা কৰ্মচাৰীসকলক মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা ঘাটিছো।

মোৰ কাম-কাজত সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়োৱা মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সৰুপেটা অধ্যাপক আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক মোৰ
 সন্দৌ শেষত মোৰ কাৰ্যকালত জ্ঞাত-অজ্ঞাতভাৱে যি ভুল ভ্ৰটি কৰিছো বা হৈছে তাৰ বাবে মই মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰী, কৰ্মচাৰী
 ওচৰত ক্ষমা বিচাৰি সকলোলে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰি মহাবিদ্যালয়খনৰ উন্নতি কামনা কৰি মই মোৰ সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি কৰিছো।

জয়তুঃ বি.এইচ.বি. মহাবিদ্যালয়, সৰুপেটা

জয় আই অসম

ধন্যবাদেৰে

সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে অসমৰ যিসকল ছহিদি দেশ মাতৃৰ সেৱাত জীৱন বলিদান দিছিল আৰু মনীষীৰ অশেষ চেষ্টাৰ বিনিময়ত মহাবিদ্যালয়ে উন্নতিৰ পথত আগবাঢ়িছে সেই সূক্ষ্ম বাজিলে মোৰ আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিছো।

২০১০-১১ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে মই ছাত্ৰ ছাত্ৰীসকলৰ সন্মুখত চিৰকৃতজ্ঞ। মই মোৰ কাৰ্যকালত কিমানদূৰ সফল হ'ব পাৰিছো সেইটো আপোনালোকে নিশ্চয় বিচাৰ বিবেচনা কৰিছে। মোৰ কাৰ্যকালত মোৰ সীমিত জ্ঞানেৰে মহাবিদ্যালয়ৰ শৈক্ষিক পৰিবেশ আৰু বন্ধুত্বসুলভ পৰিবেশৰ সফল কৰণৰ বাবে চেষ্টাত অকণো ত্ৰুটি কৰা নাছিলো। তথাপি তেনে প্ৰচেষ্টাত বৈ যোৱা অনাকাঙ্ক্ষিত ভুলৰ বাবে মই সকলোৰে ওচৰত ক্ষমাৰ্থী।

মোৰ কাৰ্যকালত "নন্দাৰুত আদৰণী সভা" আৰু মহাবিদ্যালয় সপ্তাহকে ধৰি আটাইবোৰ অনুষ্ঠানেই সুকলমে চলি নিবলৈ সক্ষম হৈছিলো। এই অনুষ্ঠানসমূহৰ উপৰি মহাবিদ্যালয়ৰ শৈক্ষিক পৰিবেশ বিনষ্ট কৰা কেতবোৰ সমস্যাৰ ওপৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব দিছিলো। বিশেষকৈ মহাবিদ্যালয়ত পৰ্যাপ্ত চাইকেল ষ্টেণ্ডৰ ব্যৱস্থা, বিশুদ্ধ খোৱাপানীৰ যোগান ইত্যাদি সমস্যাসমূহৰ সমাধানৰ ওপৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব দিছিলো যদিও আজিকোপতি সফল হ'ব নোৱাৰিলো।

সেয়েহে এই ক্ষেত্ৰত মই মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষক ছাত্ৰৰ মৌলিক সমস্যাসমূহৰ ওপৰত কিছু পৰিমাণে গুৰুত্ব দিবলৈ অনুৰোধ জনাইছো।

সদৌ শেষত ছাত্ৰ একতা সভাৰ কাৰ্যকালত মই চিকনমস্যা শিক্ষাগুৰু তথা জ্যেষ্ঠজনৰ লগতে বন্ধু-বান্ধৱীসকলৰ পৰা যি সহায় সহযোগিতা পাইছো তাৰ বাবে মই সৰ্বাত্মকৰূপে শলাগ লৈছো আৰু বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বদিশৰ উন্নতি কামনা কৰি সম্পাদকীয় প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো।

জয়তু বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়

ছানিদুল বেগ

সহকাৰী সাধাৰণ সম্পাদক

আলোচনী বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতি

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় দৰে এখন মহাবিদ্যালয়ত বি
বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ

বৰ্তমান বিজ্ঞানৰ যুগ। বিজ্ঞানৰ যুগ মানেই যেন প্ৰতিযোগিতাৰ যুগ। এই প্ৰতিযোগিতা
সমাজখনেই যান্ত্ৰিক হৈ পৰিছে। মানুহৰ মনত দিনে দিনে বাঢ়ি গৈছে আয়ত্ৰিকতা
পৰাই সমগ্ৰ পৃথিৱী জুৰি ব্যাপক পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। সমাজ, ৰাজনীতি, অৰ্থনীতি, সমাজ
এই পৰিৱৰ্তন। পশ্চিমীয়া তত্ত্বৰ আধাৰত পৰিচালিত বিশ্বায়ন নীতিয়ে সমগ্ৰ পৃথিৱীতে
আমাৰ দেশতো এই প্ৰভাৱ পৰিছে। অৰ্থনীতি বিশ্বায়নৰ ভোগবাদী নীতিত ভোল
সমাজ। যাৰ ফলত যুৱ-ছাত্ৰ সমাজৰ কম আয়াসতে অধিক আৰু সহজ ধন উপাৰ্জন কৰা
সম্প্ৰতি অসমকে ধৰি সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষত ঘটি থকা কেতবোৰ ঘটনাই ইয়াৰ সুস্পষ্ট
টকাৰ কেলেংকাৰী, ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ টু-জি স্পেকট্ৰাম কেলেংকাৰী, কমনৱেলথ গেম্
কেলেংকাৰী, আই পি এল কেলেংকাৰী আদিয়ে দেখুৱাই দিছে আমাৰ জনপ্ৰতিনিধি

সম্প্ৰতি ৰাজহুৱা শিক্ষা খণ্ডৰ ধ্বংসমুখী যাত্ৰাই শংকিত কৰি তুলিছে ছাত্ৰ সমাজক। ৰাজহুৱা শিক্ষা খণ্ডৰ শ্ৰেণী
মুষ্টিমেয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিক্ষাৰ পথ পোহৰ কৰি তুলিছে। আনহাতে লাখ লাখ কৃষক-শ্ৰমিকৰ সন্তানৰ বাবে উচ্চ শিক্ষা সোপানত পৰিণত হৈছে
বিদেশী বিভিন্ন প্ৰতিষ্ঠানে ব্যক্তিগত বিদ্যালয় স্থাপন কৰি গৈ আছে। কিন্তু তাত বাধা দিওতা কোনো নাই। আনহাতে ৰাইজে নিজ
শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ প্ৰাদেশীকৰণ কৰাত প্ৰতিখন চৰকাৰেই আওকণীয়া মনোভাৱ পোষণ কৰি আহিছে। অৱশ্যে এইবোৰ চৰকাৰে প্ৰাদেশীকৰণ
উত্থাপন কৰিছে যদিও বেছিংখ্যক সুলেই বাদ পৰিব একমাত্ৰ চৰকাৰৰ ভুল নীতিৰ বাবে। মহাবিদ্যালয়সমূহত হঠকাৰীভাৱে আৰোপ কৰা
ছাত্ৰীসকলৰ মূৰত ৰাম টাঙোণ মাৰিছে আৰু ব্যক্তিগত বিদ্যালয়সমূহৰ উত্থাৰ দুগুণে বঢ়াই তুলিছে। কিয়নো ছেমিষ্টাৰ পদ্ধতি প্ৰয়োগ
বুদ্ধি, আসন কৰ্তন তথা আন্তঃগাঁথনিৰ উন্নয়নৰ অভাৱত শ শ ছাত্ৰই বঞ্চিত হ'ব লাগিব উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণৰ পৰা। এই পদ্ধতি আৰোপ কৰাৰ ফলত
মাধ্যমিক শ্ৰেণীটো উঠাই দিবলৈ বাধ্য হ'ব। যাৰ ফলত এইসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিক্ষা গ্ৰহণৰ বিকল্প বাবস্থা হ'ব ব্যক্তিগত বিদ্যালয়। কিন্তু কিমান
সৰু হ'ব? পাবিবনে সাধাৰণ ঠেলাবালা, বিজ্ঞাৰালাৰ সন্তানবোৰে...?

গতিকে ৰাজহুৱা শিক্ষা খণ্ডৰ এই ধ্বংসমুখী যাত্ৰাৰ বিৰুদ্ধে ঐক্যবদ্ধ হোৱাৰ সময় আহি পৰিছে।

আজি অসমীয়া সংস্কৃতি সংকটৰ গৰাহত। কিয়নো নৱ চামে ব্যক্তিগত বিদ্যালয়লৈ ঢাপলি মেলাৰ ফলত তেওঁলোক পাঠ্যক্রমৰ বাহিৰে
চিত্ৰা-চৰ্চা কৰিব নোৱাৰে। কাৰণ তেওঁলোকৰ লক্ষ্য হৈছে বিজল্ট ভাল কৰা। যাৰ ফলত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত সামাজিক দায়বদ্ধহীনতাই
প্ৰজন্মৰ মাজত ইংৰাজী ভাষাৰ আগ্ৰাসন আৰু মাতৃভাষাৰ প্ৰতি নিৰাশ ভাবে জাতীয় সন্ধীয়া হ'ব কৰি আনিছে। এই ক্ষেত্ৰত নৱ প্ৰজন্মই

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয় হ'ল বৰপেটাৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰত অৱস্থিত এখন প্ৰামাণ্যৰ উচ্চ শিক্ষানুষ্ঠান। এই অঞ্চলৰ মানুহৰ ত্যাগ আৰু শ্ৰম
এই মহাবিদ্যালয়। আজি ছেজাৰজনৰ পথ প্ৰদৰ্শকৰূপে চিহ্নিত হৈ আহিছে এই মহাবিদ্যালয়। প্ৰতিষ্ঠা কালতে এই মহাবিদ্যালয়খনে গাঁৱী
বিৰিঙাইছিল। আজিও অনেকজনৰ সুনামে দখল কৰি আহিছে ৰাচবিলাকতৰ শিবোনাম।

আলোচনীখন প্ৰকাশত যথেষ্ট বাধা-বিঘ্ননি পাইয়ো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উত্থাৰ তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সহায়-সহযোগিতাত য'ত দুৰ
কৰিছে। তথাপি আলোচনীখন কিমানদূৰ সফলদায়ক হৈছে সেই মূল্যায়নৰ দায়িত্ব আপোনালোকলৈ এৰিলো।

আলোচনী বিভাগৰ পৰা মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হৈ যোৱা বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতাৰ ফলাফলসমূহ লিপিবদ্ধ কৰা হ'ল—

কবিতা প্ৰতিযোগিতা :	১ম- সত্যজিৎ উজীৰ
	২য়- কমী কলিতা
	৩য়- কমী দাস
চিত্ৰাংকন প্ৰতিযোগিতা :	১ম- অংকুমণি দাস
	২য়- অনুপম কলিতা
গল্প প্ৰতিযোগিতা :	১ম- সত্যজিৎ উজীৰ
	২য়- অক্ষনা আহমেদ
	৩য়- মানসী শৰ্মা
প্ৰবন্ধ প্ৰতিযোগিতা :	১ম- মমী দাস
	২য়- ভূপালী চৌধুৰী

সদৌ শেষত আলোচনীখন প্ৰকাশত সহায় আগবঢ়োৱা সম্পাদনা সমিতিৰ সদস্যসকলৰ লগতে মোৰ শুভানুধ্যায়ী ছাত্ৰ, বন্ধু-বান্ধৱী
বাহিদেউ আৰু বিনা ছাৰৰ লগতে সমূহ শিক্ষাঞ্চললৈ মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো।

সাংস্কৃতিক সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ সাংস্কৃতিক বিভাগটোৰ লগত জড়িত হৈছিল সকলো ক্ষেত্ৰে মহাবিদ্যালয়খনৰ সুনাম কঢ়িয়াইছিল; আজিও যিসকলে সুনাম কঢ়িয়াই আছে সেইসকল ব্যক্তিলৈ প্ৰতিবেদনৰ প্ৰাক্‌গ্ৰন্থত শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। সংস্কৃতি বাদ দি কোনো সমাজ পৰিচালিত নহয় কিয়নো সংস্কৃতিয়ে এখন সমাজৰ প্ৰকৃত প্ৰতিচ্ছবি দাঙি ধৰে, সেইবাবে চাগে প্ৰত্যক্ষভাৱে নহ'লেও সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তি সাংস্কৃতিক দিশটোৰ স'তে একোভাল হেঁচনিৰ দৰে জড়িত হৈ থাকে।

সৰুপেটাৰ দৰে গঢ়াৰীয়া আছিল বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়খন অৱস্থিত যদিও, আমি বুকু ডাঠ কৰি ক'ব পাৰো যে মহাবিদ্যালয়খন চহৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ তুলনাত কোনো গুণে কম নহয়। কিন্তু দুখৰ বিষয় যে আজি কেইবছৰমান ধৰি মহাবিদ্যালয়ৰ সাংস্কৃতিক দিশটো কিছুপৰিমাণে নিম্নগামী হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। ইয়াৰ বাবে দায়ী কোন এই বিষয়টো যদি আমি সঠিক পৰ্যালোচনা নকৰো তেন্তে আমি এৰি থৈ অহা দিনৰ বাবে অপমানত পৰিণত হোৱাটো নিশ্চিত।

মোৰ কাৰ্যকালত বিশেষ কোনো উল্লেখযোগ্য কাৰ্যসূচী কৰাৰিত নহ'লেও ২০০৯-১০ ইং চনৰ ১৯, ২০ আগষ্টত Gauhati Universityত অনুষ্ঠিত Inter College Youth Festivalত অংশগ্ৰহণ কৰাটো মহাবিদ্যালয়ৰ অনাগত দিনৰ বাবে এক সুন্দৰ খবৰ হৈ ৰ'ব যদিহে আগন্তুক দিনত এনেকুৱা অনুষ্ঠানবোৰত জড়িত হৈ থাকে।

প্ৰতিবেদনৰ শেষত, বিশেষ অনুৰোধ যে মহাবিদ্যালয়ৰ সাংস্কৃতিক দিশটোৰ এক গঠনমূলক পৰ্যালোচনা কৰি যাতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত সাংস্কৃতিক মনোভাব গঢ়ি তুলি প্ৰতিযোগিতাৰ এই ক্ষণত সমাজৰ এক আমূল পৰিবৰ্তন সাধন কৰিব পাৰে তাৰ বাবে আশা ৰাখি মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰিছোঁ।

পল্লবী বায়ন

সম্পাদিকা, সাংস্কৃতিক

গুরু খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰগতিৰ ইতিহাসৰ পথাৰত
মানুহৰ মাজত থকা
মানবত্ব অটুট ৰাখিবলৈ
যিসকল বীৰ বীৰাঙ্গনাই
নিজৰ মহাশক্তিক ভবিষ্যতৰ
মহাসমুদ্ৰত বিলীন কৰি গ'ল
সেইসকললৈ যাঁচিলো আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাঞ্জলি

প্ৰতিবেদনৰ প্ৰাৰম্ভণি তে সেইসকল মহান ব্যক্তিলৈ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণিপাত জনাইছো, যিসকল বৰেণ্য ব্যক্তিৰ অস্তিত্বত বি,এইচ,বি মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠিত হৈ আজিৰ অৱস্থাত উপনীত হৈছে। তাৰ লগতে ২০১০-১১ গুৰুখেল বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে মোক নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে বি,এইচ, বি মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালৰ ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। ২০১০-১১ বৰ্ষৰ গুৰুখেল বিভাগৰ দৰে এটা গুৰুদায়িত্বত পৰিচালনা আপোনালোকৰ বিচাৰ্য। কিন্তু যি কামেই কৰিলো সম্পূৰ্ণ আন্তৰিকতাৰে কামটো সফল হোৱাত গুৰুত্ব দিছো। ২০১০ চনৰ ২১ ডিচেম্বৰৰ পৰা ২৭ ডিচেম্বৰলৈ বাৰ্ষিক ক্ৰীড়া সপ্তাহ অনুষ্ঠিত কৰা হয়। উক্ত ক্ৰীড়া সপ্তাহত সহায়ক বিবেকানন্দ চৌধুৰীয়ে ২৭ ডিচেম্বৰত মুকলি সভা আৰু বীটা বিতৰণী অনুষ্ঠানত উৰা দাসৰ উপস্থিতি থাকি মুকলি সভাৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰে।

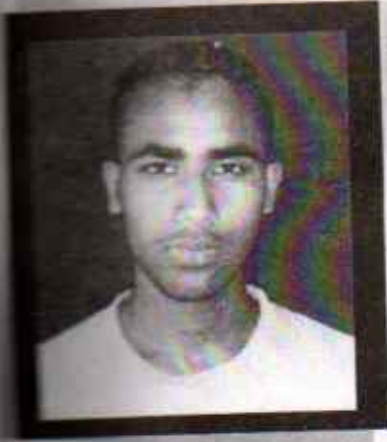
২০১০ চনৰ ২১ ডিচেম্বৰৰ পৰা ২৭ ডিচেম্বৰলৈ বাৰ্ষিক ক্ৰীড়া সপ্তাহ ক্ৰিকেট খেলবোৰ হেমন ছাৰে হামান ছাৰে চলাইছিল আৰু ফুটবল খেলখন হানিফ বাজা ছাৰ আৰু দিপুল ছাৰে চলাইছিল। কিন্তু দুখৰ বিষয়ে তাৰিখে হানিফ বাজা ছাৰৰ অকাল বিয়োগ ঘটে। মোৰ কাৰ্যকালত কলেজ প্ৰাংগণত থকা শ্বহীদ বেদীত মেৰামতি কৰিছিলো।

সদৌ শেষত বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক দিপুল ছাৰলৈ তেখেতৰ সহায়-সহযোগিতা আৰু দিহা পৰামৰ্শৰ বাবে আগবঢ়ালো আৰু শেষত আমাৰ কাৰ্যকালত অজানিতে বৈ যোৱা ভুল-ত্রুটিবোৰৰ বাবে সকলোৰে ক্ষমাৰ্থ ৰাখিছো আমাৰ আধৰুৱা হৈ বৈ যোৱা কামবোৰ পৰবৰ্তী ছাত্ৰ একতা সভাই সুকলমে পালন কৰি মহাশক্তি আগভাগ ল'ব আৰু মহাবিদ্যালয়খনক সদৌ অসমৰে নহয় ভাৰতবৰ্ষৰ মানচিত্ৰত জাকত জিলিকা কৰিব।

“জয়তু বি,এইচ,বি মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভা”

ধন্যবাদেৰে

লঘু খেল বিভাগৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ শিক্ষাণ্ডক সমন্বিতে কৰ্মচাৰীসকল আৰু মোক যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু বন্ধু বান্ধৱীয়ে ছাত্ৰ একতা সভাৰ 'লঘু খেল' বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত হ'বলৈ সহযোগিতা কৰিছিল তেওঁলোক সকলোৱেই প্ৰথমতে মোৰ হিয়াভৰা আন্তৰিক শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰিলে।

ক্ৰীড়াৰ গুৰুত্ব : মানৱ দেহৰ প্ৰত্যেকটো অংগ-প্ৰত্যংগৰ বিকাশত ক্ৰীড়াৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। প্ৰত্যেকটো অংগ-প্ৰত্যংগ সুস্থ সবল, স্বাভাৱিক কৰ্ম-কাৰ্যত মনৰ একাগ্ৰতা বৃদ্ধি ইত্যাদি কাৰ্যৰ লগত জড়িত হৈ আছে ক্ৰীড়া।

আমাৰ বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ ক্ৰীড়াৰ পৰিবেশ মধুৰ। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ "মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ" সদায় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ অধ্যয়নৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিহে অনুষ্ঠিত কৰা হয়। তদুপৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে সদায় শৰীৰ চৰ্চা কৰিবৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ ব্যায়ামাগাৰৰ সুবিধা আছে। এক কথাত ক'বলৈ গ'লে সাধাৰণ মানুহ এজনৰ শৰীৰ চৰ্চা কৰিব পৰা সকলোধৰণৰ সুবিধা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত আছে।

২০১০-১১ বৰ্ষৰ মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ : মোৰ কাৰ্যকালত হৈ যোৱা মোৰ বিভাগৰ খেলসমূহ হ'ল — ৰচী টনা, শ্ৰো চাইকেল ৰেচ, সমৰকলা প্ৰতিযোগিতা, পাঞ্জা খেল প্ৰতিযোগিতা, সুৰংগ দৌৰ প্ৰতিযোগিতা, মুৰত গিলাচ লৈ দৌৰা প্ৰতিযোগিতা, জিক্ জাক্ বেলেঞ্চ প্ৰতিযোগিতা, জপিয়াই দৌৰা প্ৰতিযোগিতা। উক্ত খেলসমূহ মোৰ কাৰ্যকালত অতি সুন্দৰভাৱে অনুষ্ঠিত হৈ যায়।

সামৰণি : সদৌ শেষত মোৰ কাৰ্যকালত মোৰ অনিচ্ছাকৃত ভুলৰ বাবে মাৰ্জনা বিচাৰি এই শিক্ষাৰ সাধনা ক্ষেত্ৰ বি এইচ বি মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাংগীন উন্নতি কামনা কৰি মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলো।

ধন্যবাদেৰে

কামাল হুচেইন

সম্পাদক, লঘু খেল বিভাগ

College, Sarupeta

ভারত
লক্ষ্যে
ভারত
সহায়।
সা-সং
অনাই-
সভার
মালিক
পরি
প্রতিযোগিতা
মাজেবে
শ্রীযুতা
প্রতিবেদন
তবালী
ছাত্রী জীবনী

